Материяли за историята на София

Книга VI

На г. А. Протичъ
20/XI 1926 г. N. A. Мушмовъ

МОНЕТИТѢ И МОНЕТАРНИЦИТѢ
НА
СЕРДИКА

отъ

НИКОЛА А. МУШМОВЪ
урѣдникъ на нумизматическия отдѣлъ при Народния музей

съ 12 автотипни таблици.

Издава Българскиятъ Археологически Институтъ съ срѣдства отъ фонда на Софийската община, опредѣленъ за тази цель.

Les monnaies et les ateliers monétaires de Serdica

par

Nicolas A. Mouchmov
conservateur de la section numismatique au Musée National

avec 12 planches

СОФИЯ — ПЕЧАТНИЦА П. ГЛУШКОВЪ — 1926

СЪДЪРЖАНИЕ.

TABLE DES MATIÈRES.

ПРЕДГОВОРЪ

България, като кръстопжтъ между изтокъ и западъ, е особено богата съ старини и монети, отъ всичкитѣ епохи на историческото ѝ развитие. Може да се каже, че, наредъ съ Гърция и Мала Азия, тя е страната, въ която, въ старо време, сж били сѣчени най-много монети. Както по брѣга на Черно и Бѣло море, тъй и въ вжтрѣшностьта на страната, много градове, въ продължение на повече отъ 6 вѣка, сж сѣкли свои собствени монети. Автономнитѣ монетарници въ България продължавали да сѣкатъ свои монети и презъ римското владичество на Мизия, Тракия и Македония дори до времето на Галиена (253—268 г.)

Градътъ Сердика, поради своето географическо положение, още отъ римско време е игралъ твърде важна роля на целия Балкански Полуостровъ. Като главенъ градъ на римската провинция вжтрѣшна Дания, Сердика е била седалище на една отъ най-важнитѣ римски монетарници презъ III и IV столѣтие, а преди това, тя е имала автономна монетарница, дето били сѣчени монети съ образи на мѣстнитѣ божества и лечебнитѣ храмове на Асклепия и Аполона-лекарь. Сердикийската автономна монетарница била основна още въ II вѣкъ следъ Хр. отъ императора Марка Аврелий (161—180) и е продължавала да работи, съ известни прекъсвания, до Галиена, а когато при този императоръ бидоха закрити всички автономни монетарници, отъ мизийскитѣ и тракийскитѣ, само Сердикийската била възобновена и отъ автономна била обърната на императорска, дето сж сѣчени римски императорски монети отъ тъй нарѣченитѣ „антонинки." Тази монетарница до Авреливна (270—275) е работила съ извѣстни прекъсвания, а следъ Аврелиановата монетна реформа, тя е продължавала да сѣче монети непрекъснато до 311 г., до времето на Константина Велики.

Въ римско време, отъ М. Аврелия до Константина Велики, въ Сердика сж сѣкли монети около тридесеть римски императори и императрици съ многочислени и разнообразни изображения, които описвамъ въ надлежнитѣ отдѣли на настоящия трудъ.

Не е извѣстно, дали въ Сердика били сѣчени монети въ времето на второто българско царство.

Като важенъ административенъ центъръ София въ турско време била седалище на румелийския бейлеръ-бей и на една отъ турскитѣ монетарници. Тази монетарница била основана отъ султанъ Баязида I (1388—1402 г.), но тя не е могла да функционира отъ това време по липса на обработени руди. Отъ турскитѣ султани въ София пръвъ е сѣкълъ монети Сулейманъ I (1520—1567 г.) За сега е извѣстно, че въ София сж сѣкли монети седемь турски султани и монетарницата е работила, съ малки прекъсвания, въ продължение на повече отъ два вѣка.

Отъ до тукъ изложеното явно личи, отъ какво голѣмо значение е частно за историята на града София и въобще за българската културна история, проучването на монетното дѣло въ този градъ презъ тритѣ тѣзи периода отдѣлно, както това е представено въ настоящия трудъ.

Освѣнъ автономнитѣ монети, сѣчени въ време, когато градътъ се е ползувалъ съ право да сѣче свои монети, азъ прибавихъ къмъ този трудъ и монетитѣ, сѣчени въ Сердика, следъ като монетарницата била реформирана, въ времето на Галиена, въ римска императорска. Тѣзи монети иматъ значение за монетнитѣ заведения въ Сердика, понеже върху монетитѣ сж отбелязани отличителнитѣ знаци на Сердикийската монетарница. Въ уводнитѣ бележки давамъ сведѣния за историята и фазитѣ, които е прѣкарвала тази монетарница въ времето на главнитѣ монетни реформи, които били извършени въ царуването на Аврелиана и Диоклециана. По тази причина озаглавихъ настоящия трудъ „Монетитѣ и монетарницитѣ на Сердика."

Освенъ това, трѣбва да забележа, че никой другъ античенъ градъ въ България не е ималъ монетарница презъ три разни периода, както е случаятъ съ Сердика.

Главни източници за описанието на автономнитѣ монети на Сердика до Галиена ми служиха: 1) Сбирката на Софийския Народ. Музей, която е най-богатата отъ всички други сбирки въ свѣта по отношение на тѣзи монети; 2) Студията на г. Leon Ruzicka, Die Münzen von Serdica, напечатана въ Numismatische Zeitschrift XLVIII, B. 1915 съ табл. I—IX, за сега най-пълно и най-ново издание на Сердикийскитѣ монети; 3) моя трудъ Античнитѣ монети на Балканския полуостровъ и монетитѣ на българскитѣ царе; 4) сбирската при Пловдивската Народ. Библиотека; 5) сбирската при Ст. Загорското Археологическо Дружество; 6) отъ разни частни лица и дружества, които имаха добрината да ми изпратятъ отпечатъци, за което имъ изказвамъ своята благодарность.

Тукъ му е мѣстото да помена, че г. Л. Ружичка най-пълно е използувалъ музейтѣ и частни колекции, като е събралъ отпечатъци отъ монети на 39 сбирки и е издалъ най-голѣмото количество до сега Сердикийски автономни монети. Всѣки, който е боравилъ съ описание на монети, може да си представи, че такъвъ единъ трудъ, като този на г. Ружичка не може да бѫде избавенъ отъ известни грѣшки, обаче тѣзи грѣшки не обезценяватъ хубавата работа на автора. Грѣшкитѣ сѫ още по-неизбѣжни, когато човѣкъ нѣма на рѫка оригиналитѣ, а е принуденъ да работи по отпечатъци, често пѫти отъ не добре запазени екземпляри, какъвто е билъ случаятъ и съ г. Ружичка.

При описанието на находящитѣ се въ Соф. Народ. Музей Сердикийски автономни монети имахъ грижата да провѣря всѣки издаденъ отъ Ружичка екземпляръ и по такъвъ начинъ можахъ да поправя всички причнинени грѣшки. За римскитѣ монети, сѣчени въ Сердика, се ползува отъ следнитѣ източници: 1) Монетната сбирка при Народ. Музей; 2) съчинението на Th. Rohde, Die Münzen des Kaisers Aurelianus, seiner Frau Severina und der Fürsten von Palmyra, Miskoloz, 1881.; 3) Cohen, Description historique des monnaies frappées sous l'empire romain, Paris 1886, t. VI и t. VII; 4) J. Maurice, Serdica, Classification chronologique des émissions monétaires de l'atelier de Serdica pendant la période Constantinienne de 305 à 311 въ Revue belge de Numismatique 1909 стр. 5—17 и 130—142 и други. Особно се ползувахъ отъ сбирката на Виенския Народенъ Музей. Отъ всички, екземпляри, които липсватъ въ сбирката на Соф. Народ. Музей получихъ отпечатъци отъ Виенския Музей, за което изказвамъ своята благодарность на тогавашния директорътъ на този музей г. проф. D-r W. Kubitschek.

Особна благодарность длъжа и на господина Otto Voetter, колекционеръ и добъръ познавачъ на римскитѣ монети, както и на ония сѣчени въ Сердика, за ценнитѣ сведения, които ми даде върху римскитѣ монети и главно за ония на Галиена.

Източникъ за турскиятъ отдѣлъ ми послужи статията на Д. Ихчиевъ, Материали за монетното дѣло въ Турция, напечатана въ „Извѣстия на Историческото Дружество" III 1911 г. ст. 75 след. Тази статия, по думитѣ на Ихчиева, е извлѣчение отъ разни турско-арабски рѫкописи, исторически лѣтописи, пѫтни бележки и отъ съчинението на бившия директоръ на Цариградския Музей, Исмаилъ Галибъ „Таквими мескюкѫта Османие" 1889 (Хронологически лѣтописъ по нумизматиката на Осман-

ската империя). Голѣми старания положихъ, за да мога да се снабдя съ отпечатъци отъ турски монети, сѣчени въ София. Благодарение на услужливостьта на г. О. Шехтеръ, който се застѫпи предъ директора на Цариградския Музей г. Halil Bey можахъ да получа отпечатъци отъ монети отъ Османъ II и Мурадъ IV, сѣчени въ София. За тази услуга тукъ изказвамъ най-горѣща благодарность и на двамата.

За таблицитѣ на монетитѣ, въ голѣма степень се ползувахъ отъ ония на трудътъ на г. Ружичка; отъ сбирката на Соф. Народ. Музей; отъ Виенския Народенъ Музей и отъ частни лица, които имаха добрината да ми изпратятъ отпечатъци, за което сърдечно имъ благодаря.

За по-голѣма прегледность, въ края на съчинението притурихъ прегледни таблици на френски езикъ, за да послужатъ и на чужденци.

На края трѣбва да забележа, че този трудъ, макаръ и грижливо завършенъ, нѣма претенцията да бѫде изчерпателенъ по материята както никой трудъ по нумизматика не може да бѫде изчерпателъ, защото, благодарение на първобитния начинъ на моноторѣзането чрезъ печати, които лесно се поврѣждатъ, типоветѣ на монетитѣ въ старо време сѫ били толкозъ много, щото положително е невъзможно да могатъ нѣкога да се събератъ всичкитѣ разнообразни монети, които били сѣчени тогава.

Н. А. Мушмовъ.

I.

Автономнитѣ монети на Сердика.

Най-старитѣ известни до сега монети на Сердика сж отъ времето на Марка Аврелия (161—180). Защо така късно градътъ Сердика почналъ да сѣче монети, не е извѣстно. Отъ всички други градове въ вжтрешностьта на Тракия, като изключимъ града Никополъ на р. Места, за който се предполага, че е сѣкълъ монети въ времето на Комода (176—192), и Августа Траяна, която е сѣкла монети сжщо въ времето на Марка Аврелия, Сердика е почнала да сѣче монети най-късно. Така напримѣръ градътъ Филипополъ е сѣкълъ монети още въ времето на Домициана (81—96 сл. Хр.);[1] Траянополъ и Деултумъ — въ времето на Траяна (98—117);[2] Адрианополъ, Анхиало и Пауталия — въ времето на Адриана (117—138).[3] Сѣченето монети въ повечето отъ тѣзи градове е било обикновено съ прекжсвания. Само Никополъ на р. Места е сѣкълъ монети отъ Комода до Гета безъ прекжсване. Адрианополъ е сѣкълъ монети отъ времето на Адриана до Гета, сетне прекжсва около 26 г. и начева наново при Гордиана III (238—244), съ когото монетитѣ окончателно преставатъ. Анхиало е сѣкълъ монети отъ Адриана до Гета, прекжсва около 23 години, начева наново при Максимина I (235—238) и продължава до Гордиана III. Пауталия начева при Адриана, продължава до Гета, прекжсва около 6 години, начева наново при Елагабала (218—222), прекжсва пакъ за около 16 години, подновява сѣченето въ времето на Гордиана III и тамъ спира; Траянополъ начева при Адриана, продължава до Елагабала, сетне прекжсва около 16 години, почва пакъ при Гордиана III и тамъ спира; Деултумъ начева при Траяна, прекжсва за около 76 години, сетне начева пакъ при Септимия Севера (193—211), продължава до Филипа синъ (244—249) и тамъ спира; Филипополъ начева съ Домициана, продължава до Гета, прекжсва

[1] Гл. Мушмовъ, Античнитѣ монети, стр. 289.
[2] Пакъ тамъ, стр. 199 и 284.
[3] Пакъ тамъ, стр. 140, 153 и 231.

около 11 години, почва пакъ при Елагабала, дето и спира; Августа Траяна е сѣкла монети отъ Марка Аврелия до Гета, следъ това прекжсва около 6 години, начева пакъ при Елагабала, спира наново за около 31 години, подновява сѣченето при Галиена, при когото и окончателно спира. Сердика начева при Марка Аврелия, продължава до Луция Вера (161—169), прекжсва около 27 години, сѣче наново отъ Септимия Севера (193—211) до Гета, прекжсва пакъ за около 6 години, подновява сѣченето при Елагабала, следъ когото спира около 21 години и начева пакъ при Галиена. Следъ Галиена всички монетарници въ Тракия и Мизия престанали вече да сѣкатъ свои собствени монети.

Върху сердикийскитѣ автономни монети се срѣщатъ следнитѣ надписи: *ΟΥΛΠΙΑΣ ΣΕΡΔΙΚΗΣ* или *ΣΕΡΔΩΝ* или само *ΣΕΡΔΙΚΗΣ* съ прибавка, обаче не всѣкога, на името на легата, който управлявалъ провинцията. Върху монетитѣ на Фаустина и Л. Вера се срѣща името на легата Appius Claudius Martialis; върху монетитѣ на Септимий Севера—Statilius Barbarus и Caecina Largus; върху ония на Каракала — Caecina Largus. Върху монетитѣ на другитѣ императори не е отбелѣзано името на легатитѣ.

Интересно е, че името на легата Appius Claudius Martialis не се срѣща върху монетитѣ на М. Аврелия, а само върху ония на жена му Фаустина и неговия наследникъ Л. Веръ. Навѣрно това трѣбва да се обясни съ обстоятелството, че до днесъ не сж намѣрени монети отъ М. Аврелия съ името на легата Martialus, а не, че градътъ не е сѣкълъ монети съ името на този легатъ. Защото немислимо е да се допусне, че града е сѣкълъ монети съ образа на М. Аврелия безъ името на неговия легатъ, а е отбелѣзвалъ името на последния върху монетитѣ на жена му Фаустина.

* * *

За да изтъкнатъ своята привидна независимость, казва Babelon[1], много автономни нѣкога градове, сж представяли върху лицето на своитѣ монети, още въ римско време, нѣкакъвъ алегорически бюстъ на герой, който се считалъ като основатель на града, нѣкаква персонификация на народа, на народното събрание или на градската богиня. Обаче, дори това илюзорно право на независимость скоро изчезва и още отъ най-ранната императорска епоха лицето на монетитѣ е заето отъ образа на императора, или отъ нѣкой членъ на неговото семейство, а сж запазени само мѣстнитѣ божества и гръцкиятъ надписъ, съ който било свикнало

---

[1] Les monnaies grecques, 1921, стр. 132.

населението. Надписитѣ на лицето съдържатъ само името и титлитѣ на императора, повечето пжти преведени отъ латинскитѣ надписи на римскитѣ монети. Самата работа на монетитѣ е посрѣдствена, на мѣстни работници, и тя не може да се сравни съ римскитѣ златни, сребърни и бронзови монети, които често пжти даватъ вѣрни портрети на императоритѣ и по-елегантни типове на опакото на монетитѣ. Обаче колониалнитѣ монети въ замѣна на това, сж твърде интересни отъ историческо гледище по своитѣ разнообразни изображения, които представятъ разни събития, мѣстности, рѣки, планини, храмове и главнитѣ божества на града и провинцията.

* * *

Отъ оскжднитѣ паметници, запазени до наши дни, не може да се сжди, дали градъ Сердика въ римско време е билъ цвѣтущъ, както други градове въ Тракия. Той е билъваженъ пжтенъ центъръ и затова въ римско време е билъ цененъ като стратегически пунктъ. Сердика била известна съ топлитѣ минерални извори, които били използувани още отъ римско, а може би, и отъ по-ранно време. Затова главни божества въ Сердика били Асклепий и Аполонъ-лѣкарь.

Следъ Траяна доста нѣщо направилъ за устройството на градоветѣ въ Тракия Септимий Северъ, както се вижда отъ многобройнитѣ надписи въ тая провинция, въ които често се поменува неговото име. Въ 202 г. той, заедно съ Каракала, по пжтя си отъ Антиохия за Римъ, миналъ презъ Тракия, Мизия и Панония[1]. При това си пжтуване Северъ навѣрно е миналъ презъ Сердика. Обаче това събитие не е ознаменувано по особенъ начинъ чрезъ отсичане на специални медалиони и монети, които явно да изразяватъ посещението на града отъ императора, както е случая съ монетитѣ на Каракала. Именно отъ монетитѣ на Сердика виждаме, че за прьвъ пжтъ върху монетитѣ на Каракала се срѣща изображението на храмъ съ статуя на Асклепия. Навѣрно това има връзка съ посещението на града отъ императора.

При монетитѣ отъ Тракия въобще и особено при ония отъ Сердика най-много типове се срѣщатъ върху монетитѣ отъ Каракала. Това трѣбва да се обясни съ обстоятелството, че този императоръ, когато презъ 214—215 год. е обиходилъ Тракия, на пжть за Филипополъ навѣрно е посетилъ и Сердика. Макаръ и посещението на този градъ да не е ознаменувано съ отсичане

---

[1] Goyau, Chronologie de l'empire Romain 251; Seure, Bull. Corr. Hell. XXII, 473.

на специални монети за цельта, както е случаятъ съ Филипополъ,[1] обаче самото обстоятелство, че въ известнитѣ досега монети на Каракала, сѣчени въ Сердика, се срѣщатъ повече отъ 300 разни типове и вариации, нѣкои отъ които представятъ и самия императоръ, иде да докаже, че този голѣмъ брой на типове трѣбва да се обясни съ нѣкакво особено събитие, каквото може да бжде напр. посещението на императора въ Сердика. Защото следъ Каракала, както и преди него не се вижда вече въ Сердика това изобилие на изображения по монетитѣ.

Автономнитѣ монети отъ Сердика иматъ два периода: първия е отъ времето на Антониновата фамилия, който почва съ М. Аврелия и свършва съ Елагабала; вториятъ почва и свършва съ Галиена.

При Галиена почва нова ера за Сердикийската монетарница, както ще видимъ по-доле въ отдѣла за римската монетарница въ София.

Знакътъ на стойностьта не е отбелѣзанъ върху монетитѣ отъ Сердика, но въпреки това монетната единица по цена се равнява на римския асъ, а не по тежесть.

Въ Народния музей сж застжпени монети отъ всички императори, които сж сѣкли монети въ Сердика. Отъ измѣренитѣ тежести на всички видове монети може да се опредѣли тѣхния номиналъ. Монетитѣ отъ М. Аврелия иматъ тежесть 4.40—19.40 гр.; ония на Фаустина 17.43—19.40; ония на Л. Веръ 3.13 гр. —14.75; на С. Северз 3.35 гр.—16.90; на Домна 3.55 гр.— 15.85; на Каракала 3.52—18.15; на Гета 3.20 гр. —16; на Елагабала 12 гр. 30; на Галиена 7.90 гр. —15 гр. 20; на Салонина 11 гр. 42.

1	асъ	е равенъ на	$2^1/_2$—$3^1/_2$	грама
2	„	„	4 —6	„
3	„	„	6 —10	„
4	„	„	10—13	„
5	„	„	13—16	„

---

[1] При това посѣщение на Филипополъ, Каракала възобновилъ преустановенитѣ публични игри, които ставали въ честь на Александра Велики, както това се вижда отъ сѣченитѣ въ Филипополъ монети на този императоръ съ надписъ: *ΚΟΙΝΟΝ ΘΡΑΚΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΑ ΠΥΘΙΑ ΕΝ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΛΕΙ* (Мушмовъ, цит. съч. стр. 300) (Съюзътъ на тракитѣ въ честь на Александровитѣ Питийски игри въ Филипополъ). Ср. сжщо и монетитѣ съ изображения на борци, които държатъ вѣнци, урни съ палми и топки. Tacchella Numismatique de Philippopolis въ Revue Numismatique 1902 стр. 174—178; Мушмовъ цит. съч. № 5311—5316, 5359 и 5360; Babelon, Traité des monnaies grecques et romaines, I partie,. t. I. стр. 663.

Отъ горната таблица, изчислена по цифритѣ на монетнитѣ тежести, се вижда, съ какъвъ номиналъ монети е сѣкълъ всѣки императоръ въ Сердика.

За римскитѣ императорски монети, сѣчени въ Сердика, не давамъ тѣзи сведения, понеже тѣхниятъ номиналъ се знае.

Маркъ Аврелий	5	4	3	2	—
Фаустина	5	—	—	—	—
Л. Веръ	5	4	3	2	1
С. Северъ	5	4	—	2	1
Каракала	5	4	3	2	1
Гета	5	—	—	2	1
Елагабалъ	—	4	—	—	—
Галиенъ	5	4	3	—	—
Салонина	—	4	—	—	—

* * *

Вжтрешнитѣ градове въ Мизия и Тракия, при сѣчене на монети, нѣмали традиция, о която да се придържатъ, както крайморскитѣ градове. Обаче традиция станала за тѣхъ да представятъ речното божество, което виждаме изобразено при всички императори, които сж сѣкли монети въ Сердика. Тукъ е представено рѣчното божество Искъръ, рѣка известна още на Херодота и Тукидида, която римлянитѣ наричали Oescus. Въ старо време хората обожавали и почитали всички рѣки заради благотворното влияние на тѣхнитѣ води за околната растителность. Затова ние виждаме персонификацията на тази рѣка, представена върху монетитѣ още въ времето на М. Аврелия като брадатъ мжжъ, полуголъ, седналъ на л., гледа на д., въ д. си ржка държи клонче отъ растение, символъ на плодородие, а съ лѣвата се подпира на скала (Витоша или Рила), изъ която извира вода и се стича подъ божеството (обр. 5-6); при друга монета отъ сжщия императоръ сжщото божество се подпира на повалена урна (символъ на изворъ), изъ която обаче не се вижда да тече вода (7) а друга, върху която личи, че изъ урната тече вода (8). При Л. Вера е представено сжщото божество, държи клонче и се подпира на висока скала, изъ която извира вода и се стича подъ божеството (26). При Севера е представено сжщото божество (45). При Домна е представено сжщото божество, а задъ него дърво (91). При

Каракала е представено сжщото божество, безъ дървото (112); върху друга монета отъ сжщия императоръ това божество държи лоза съ гроздъ, като символъ на лозарството при София (325). Че при София имало лозя въ старо време, ни показва и названието на Лозенецъ (тур. Кору-багларъ—лозя въ дъбрава); върху други монети отъ сжщия императоръ божеството не държи нищо (326), или държи клонче (327), или тръстика (328), или макъ (330), или клонче и тръстика (335) или класове (336). При Гета сжщото божество е представено, че държи ржкойка отъ класове, като символъ на плодородие на Софийското поле, лодкарска лопата — доказателство за плавателностьта на р. Искъръ (482); върху друга монета божеството държи тръстика (483).

Градската богиня на Сердика сжщо е представена върху монетитѣ. Тя за пръвъ пжть се срѣща при Л. Веръ; тя е съ крепостна корона, седнала на престолъ, съ скиптъръ опрѣнъ на коленото й и държи рогъ на изобилие (21-22). При Домна сжщата богиня е представена съ калатъ на главата, седнала на престолъ, въ дѣсната си ржка държи Победата, която подава вѣнецъ на богинята, а въ лѣвата държи рогъ на изобилие (75); върху друга монета богинята е представена права съ патера и скиптъръ (76); върху друга монета е представенъ бюстъ на градската богиня, забулена и съ крепостна корона (77). Този бюстъ е взетъ за градски гербъ на днешна София. При Каракала сжщата богиня е представена съ калатъ, права, държи патера и скиптъръ (188); представена е и седнала на престолъ, държи патера и рогъ на изобилие (189).

Освѣнъ Речния богъ и Градската богиня, като мѣстно божество е представена върху монетитѣ отъ Сердика и Артемида, наричана отъ тракийцитѣ Бендида. Върху монетитѣ на Домна, тя е представена като ловджийка, придружена отъ куче, облѣчена въ кжса ловджийска дреха, съ едната ржка вади стрѣла отъ нарамения колчанъ, съ другата държи лжкъ (70). При Каракала сжщата богиня е представена въ кжса дреха и хламида, която се развѣва задъ гърба й, въ ходъ, придружена отъ куче и държи сжщитѣ атрибути (152). Сжщата е представена и при Гета (453). При Галиена тя е представена и съ ловджийска сцена, какъ едно куче преследва еленъ (503); друга безъ ловджийската сцена (504).

На голѣма почить била въ Сердика и Деметра, като богиня на плодородието. За пръвъ пжть тя е представена върху монетитѣ на Домна; тя е облѣчена съ дълга дреха, въ дѣсната си изправена ржка държи класове, въ лѣвата — дълга запалена факла (79). При Каракала тя е представена наметната съ мантия, права, въ д. си ржка държи наведени класове надъ мистическа

кошница, изъ която излиза змия, а въ лѣвата — дълга запалена факла, около която е увита змия (190); върху друга монета тя е представена че държи патера надъ мистическа кошница и дълга запалена факла, около която се увива змия (191), или вмѣсто факла — скиптъръ (192); върху друга монета богинята е забулена и наметната съ мантия, съ сѫщитѣ атрибути (194—196); върху друга монета отъ сѫщия императоръ Деметра е представена въ колесница, теглена отъ два змея, въ двете си рѫцѣ държи факли (201).

Култътъ на Деметра, като богиня на земледѣлието, е билъ пренесенъ отъ Гърция въ Тракия и Мизия. Това се вижда отъ монетитѣ, сѣчени въ тѣзи провинции. Нейниятъ култъ навѣрно е билъ особено разпространенъ въ Мизия по Черноморското крайбрѣжие, понеже нейниятъ образъ се срѣща върху монетитѣ още отъ автономния периодъ на градоветѣ: Дионизополъ, Истъръ, Калатия, Одесосъ и Томи.[1] Често се срѣща образътъ на Деметра и върху монетитѣ отъ тракийскитѣ градове, но въ по-късна епоха отколкото въ Мизия.

Поменатитѣ по-горе божества иматъ мѣстно значение. Върху монетитѣ отъ Сердика, както и въ другитѣ градове на Мизия и Тракия, се срѣщатъ почти всички гръцки божества, но не може да се каже, дали тѣ сѫ били почитани въ града, или сѫ изобразени само като типове за монетитѣ, както това е ставало и въ други градове. Доказателство за официялния култъ сѫ статуитѣ на божествата, представени въ храмове. Въ Сердика официаленъ култъ сѫ имали само Асклепий и Аполонъ-лѣкарь (Medicus). Това се вижда отъ монетитѣ, върху които тѣ сѫ представени въ храмове. Никое друго бежество не е представено въ храмъ при Сердикийскитѣ монети. Официалниятъ култъ на Асклепия и Аполона въ Средика се обяснява съ изобилнитѣ топли минерални извори, които извиратъ край Витоша. Освенъ това Асклепий е замѣстилъ въ Тракия домашния богъ-лѣкарь Даронъ.[2]

Асклепий за пръвъ пѫть се срѣща въ Сердика върху монетитѣ на Л. Вера. Той е правъ, съ голи гърди, държи змийска тояга (15—16). При Домна Асклепий е представенъ въ сѫщото положение (71). При Каракала той е представенъ заедно съ Хигия, Асклепий се подпира на змийска тояга, която стига до подъ мишницата му, а Хигия храни змия въ патера (107); при други монети Асклепий е представенъ седналъ на престолъ, държи патера и се подпира на змийска тояга (153—154); представенъ е правъ съ

[1] Мушмовъ, цит. съч. бр. 98, 148, 222, 1549 и 1717.

[2] Кацаровъ, Приносъ къмъ старата история на София стр. 39 и въ Klio VI стр. 169.

змийска тояга (155); при другъ случай е представенъ, какъ подава яйце на змията, която е увита около змийската тояга (156—157); при сжщия императоръ Асклепий е представенъ въ храмъ съ 4 колони и трижгленъ фронтонъ, украсенъ въ срѣдата съ змия или щитъ (432—434). При Гета е представенъ сжщия храмъ (499). При Галиена сжщо; фронтонътъ е съ щитъ; въ отрѣза на монетата е представенъ жертвеникъ и отстранитѣ му по една змия (529).

Отъ монетитѣ се вижда, че Асклепий, представенъ въ храмъ за пръвъ пжть се срѣща въ Сердика при Каракала. Отъ това може да се предполага, че този храмъ на Асклепия е съграденъ за споменъ по случай посещението на града отъ императора и е възпроизведенъ за пръвъ пжть върху неговитѣ монети.

Асклепий или Ескулапъ билъ първостепенно божество въ Тракия и се почиталъ като богъ на лѣкуването и покровитель на лѣчебнитѣ води. Въ Мизия и Тракия имало построени въ негова честь специални храмове, каквито видѣхме въ Средика, и светилища — асклепиони. До сега такива светилища у насъ сж открити при Глава Панега, Луковитско[1], с. Баткунъ, Т. Пазарджийско[2], въ пещерата „Царна" до с. Новоселъ въ Родопитѣ[3]. Отъ направенитѣ разкопки на Хисарлъка въ Кюстендилъ се доказа, че тамъ е имало храмъ на Асклепия, а може би и асклепионъ[4]. Преди около 20 години се откриха въ София, на жгъла на Княжевското шосе и Александровската болница, една мряморна ржка отъ статуя и римска мозайка. Презъ 1922 г. по инициатива на Народния Музей, на сжщото мѣсто се предприеха разкопки съ ученици-трудоваци и тамъ се откриха по-голѣма часть отъ мозайка, основи на римска баня, мряморно торсо отъ статуя на Асклепия и др.[5]. Основи отъ римска баня сж открити и въ църквата Св. Георги въ София. Откриването на римската баня вънъ отъ границитѣ на антична Сердика ни дава основание да мислимъ, че тази баня е била построена въ асклепионъ-санаторумъ. Тѣзи заведения, споредъ старитѣ автори, обикновено били построявани въ най-хигиенични и най-красиви мѣстности, въ зелена гора и до лѣковити води, каквато е била и мѣстностьта на открититѣ основи отъ римска баня при Княжевското шосе, разположена близо до политѣ на Витоша

---

[1] Добруски, въ Изв. на Нар. Музей I стр. 1 сл.

[2] Сбм. XIII, 427—8.

[3] Дяковичъ Б., Тракийското оброчище до с. Новосель, въ Период Спис. LXV 1905, 141—146.

[4] Йор. Ивановъ, въ Изв. Бъл. Арх. Д-во VII, 66 сл.

[5] Мушмовъ, Разкопкитѣ при Александровската болница, въ Демокрация год. II кн. 17—18 стр. 419 сл.

Сжщитѣ условия е имала и тази мѣстность. Споредъ старитѣ пжтешественици и турскитѣ писатели въ XVI и XVII в. около София и далеко въ полето и въ планинитѣ имало гжсти високи гори. Споредъ проф. Иширковъ (градъ София презъ XVII в.) мѣстностьта Кору-багларъ (а не Куру-багларъ) не означава сухи лозя, а лозя въ джбрава. Евлия Челеби намира, че Кору-багларъ нѣкога е била най-красивата и прочута мѣстность въ турскитѣ, арабски и персийски земи. Отъ единъ султански ферманъ отъ 1716 г. узнаваме, казва г. Иширковъ, че тогава още сжществувала гора на западъ отъ София.

Тѣзи сведения ни навеждатъ на мисъльта, че храмътъ на Асклепия, представенъ върху монетитѣ отъ Сердика, трѣбва да е билъ построенъ въ Сердикийския асклепионъ при Княжевското шосе, близо при открититѣ римски бани. Такъвъ храмъ, въ сжщата мѣстность, трѣбва да е билъ построенъ и въ честь на Аполона-лѣкарь, както виждаме това отъ една монета, сѣчена въ Сердика въ времето на императора Каракала. Въ този храмъ, който е построенъ въ гора, е представена статуята на Аполона и до него Еросъ, който протѣга ржка къмъ бога (429).

Че култътъ на Асклепия, както и на другитѣ лѣчебни божества Хигия и Телесфоръ, е билъ твърде разпространенъ въ Мизия и Тракия, личи отъ многобройнитѣ монети, а частно за Сердика и отъ единъ надписъ, намеренъ въ София, посветенъ на Асклепия съ тракийски прѣкоръ Кулкусенски — *Κουλκουσσηνός*[1].

Телесфоръ е представенъ върху монети отъ Тракия и Мизия било самъ, било съ Асклепия и Хигия или пъкъ само съ Асклепия. Той е облѣченъ въ дълга дреха безъ ржкави (ямурлукъ), съ качулка на главата. Споредъ Херодота (VII, 75) и Ксенофонта (Anabasis VII, 4,2) дрехата на Телесфора била часть отъ тракийското облѣкло. Reinach[2] сжщо предполага, че Телесфоръ е тракийско божество, преминало въ Гърция следъ Александра В. Това предположение се потвърдява отъ многобройнитѣ тракийски паметници — монети и релиефи, върху които е представенъ Телесфоръ. Обаче върху монетитѣ отъ Сердика, описани отъ Ружичка и отъ менъ, това божество не се срѣща нито единъ пжть. Mionnet (sup. II стр. 490 № 1692) съобщава само за една монета отъ Каракала съ образитѣ на Асклепия и Телесфора, но не се знае, дали не е грѣшка.

[1] Сбм. XVIII стр. 781 № 90.
[2] Cultes, Mythes et Réligions II стр. 255 сл.

Хигия, дъщеря на Асклепия, е била сжщо богиня на здравието; тя била олицетворение на отвлечено понятие, което впоследствие се облѣкло въ човѣшка форма. Атрибутътъ на Хигия е билъ змия, която тя храни въ жертвена паница (патера). Въ Мизия и Тракия нейниятъ култъ е билъ разпространенъ наравно съ онзи на Асклепия. Нейниятъ образъ за пръвъ пжть се срѣща въ Сердика върху монетитѣ на Домна (98—102). При Каракала тя се срѣща заедно съ Асклепия (107), а и сама (422—428). При Плаутила тя е представена съ по една змия въ двете си ржцѣ (436)[1]. Представена е и при Гета (498—498), сжщо и при Галиена 528).

Друго божество, чийто култъ е билъ официаленъ въ Сердика, е и Аполонъ-лѣкарь, чийто образъ виждаме изобразенъ по монетитѣ въ храмъ. Това изображение за пръвъ пжть виждаме върху монетитѣ на Каракала (429). Тукъ Аполонъ-лѣкарь е представенъ въ храмъ съ кржгла форма, съ 4 колони, правъ, въ дѣсната си ржка държи змийска тояга, а лѣвата е на хълбока му. Въ дѣсно отъ Аполона единъ голъ Еросъ протѣга дѣсната си ржка къмъ Бога. Отъ двете страни на храма по едно дърво, което доказва, че храмътъ билъ построенъ въ джбрава. При сжщия императоръ Аполонъ-лѣкарь е представенъ и безъ храмъ, въ сжщото описано по-горе положение заедно съ Еросъ (115—118); при друга една монета отъ сжщия императоръ Еросъ е крилатъ (119); върху други монети Аполонъ-лѣкарь е самъ, безъ Ероса (120—124).

Аполонъ, като Бонусъ-Евентусъ, а не като лѣкарь, се срѣща върху монетитѣ отъ Сердика доста често. За пръвъ пжть се срѣща при Домна. Той е голъ, правъ, принася жертва надъ разпаленъ жертвеникъ и държи клонче (68). При Каракала е представенъ въ сжщото положение (125—128), или държи клонче и лжкъ (129—133); представенъ е и съ наметната на гърбъ мантия, държи лжкъ и колчанъ, превързанъ съ панделка (134—135), или като музикантъ съ патера и лира (138).

Аполонъ е билъ единъ отъ главнитѣ гръцки богове, чийто култъ е преминалъ и въ Тракия. Многобройнитѣ статуйки на Аполона, които сж служили за домашни божества, и монетитѣ съ неговия образъ свидетелствуватъ за широката популярность на този богъ въ Тракия. Едно негово светилище бѣ открито при с. Диниклий (сега Лозенъ), Харманлийско, дето се намѣриха много релиефи и

---

[1] Споредъ Ruzicka, Die Münzen von Serdica въ Num. Zeitsch. XLVIII, 1915, 411, тази монета била фалшива, изработена чрезъ гравиране, а не печатана съ печатъ, както сж другитѣ.

бронзови статуйки на конници,[1] които представятъ Аполона, като тракийски конникъ. Центърътъ на неговия култъ трѣбва да е билъ градътъ Аполония (сега Созополъ), дето се е намиралъ прочутиятъ неговъ храмъ съ колосална статуя отъ скулптора Каламисъ. Въ сѫщия градъ още презъ V и IV в. пр. Хр. сѫ били сѣчени сребърни монети съ образа на Аполона.[2] Главната причина за голѣмото разпространение на Аполоновия култъ по Черноморското крайбрежие се намира въ неговото значение като богъ на колонизацията.[3]

Навѣрно въ Сердика е имало въздигнатъ храмъ на Аполона-лѣкарь, както доказватъ това монетитѣ, дето той е представенъ въ храмъ, както видѣхме по-горе. Като се иматъ предвидъ топлитѣ Софийски извори и тѣхното цѣлебно свойство, трѣбва да се предполага, че храмътъ е билъ въздигнатъ въ съсѣдство на изворитѣ подъ политѣ на Витоша. Монети съ поменатия по-горе типъ не се срѣщатъ изъ другитѣ градове на Тракия. Аполонъ е билъ още и богъ на музиката; затова върху монетитѣ срѣщаме неговия образъ и съ лира (138).

Въ Римъ въ честь на Аполона били устройвани публични игри, придружени съ жертвоприношения.[4] Предполага се, че подобни игри, устройвани всѣки 4 години отъ общинската власть, сѫ ставали и въ София.[5] Навѣрно такива игри, които обаче не сѫ представени вѣрху монетитѣ, сѫ ставали въ времето на Каракала, който е устроилъ подобни и въ Пловдивъ. Обстоятелството, че за първъ пѫть образътъ на Аполона се срѣща върху монетитѣ отъ Сердика при този императоръ, подкрепва горното мнение.

Между другитѣ тракийски божества е и Дионисъ или Бакхусъ. Споредъ митологическитѣ предания и сведенията на старитѣ автори, неговото праотечество е Тракия. Въпрѣки тракийския произходъ на Диониса, изглежда, че неговия култъ не е билъ официаленъ въ Сердика, защото неговиятъ образъ не се срѣща въ храмъ. Върху монетитѣ обикновено той е представенъ голъ, правъ съ чаша или гроздъ въ едната и тирсъ въ другата рѫка; често пѫти при него е представена пантера, която е неговото свещенно животно.

Образатъ на Диониса за първъ пѫть се среща върху монетитѣ отъ Сердика въ времето на Севера; той е представенъ, че

[1] Добруски въ Арх. Изв. на Нар. Музей I стр. 105.
[2] Мушмовъ, цит. съч. стр. 173.
[3] Pick, Die Antiken Münzen Nordgriechenlands I стр. 191 сл.
[4] Daremberg, Dictonnaire des antiquités grecques et romaines, t.I, c. 317.
[5] Кацаровъ, Приносъ стр. 32.

държи чаша съ две дръжки (kantharos) и тирсъ (скиптъръ съ борова шушулка на края) (55). При Каракала той е представенъ голъ, съ обувки, излива чашата си върху пантера и държи тирсъ, превързанъ съ панделка (203—204) или пъкъ тирсътъ е безъ панделка (205—210). При Гета Дионисъ е голъ, яхналъ на пантера, държи чаша и тирсъ (463). При Галиена той е представенъ, какъ излива чашата върху пантера и държи тирсъ съ панделка (507).

Споредъ Херодота (V. 7) Аресъ билъ главенъ тракийски богъ. Понеже Тракия била въ постоянни междуособни войни, нарекли я отечество на Ареса. Отъ Тракия неговиятъ култъ се разпространилъ по другитѣ страни. Въ надписитѣ отъ Тракия се срѣща неговото име твърде рѣдко. Обаче върху монетитѣ отъ Тракия и Мизия много често е представенъ неговиятъ образъ. Върху монетитѣ отъ Сердика за пръвъ пжть образътъ на Ареса се срѣща при Домна. Той е представенъ голъ, съ шлемъ на главата и обувки на краката, правъ, държи шлемъ и дълго изправено копие и щитъ (69). При Каракала той е представенъ съ шлемъ, облѣченъ въ военно облекло, правъ, държи дълго изправено копие и щитъ (143), или държи щитъ опрянъ въ земята и дълго обърнато копие (144—145), или голъ, правъ, дѣсната му ржка вдигната къмъ главата, а съ лѣвата държи дълго изправено копие и щитъ (146—149), или облѣченъ, правъ, държи щитъ и обърнато копие (150—151). При Гета Аресъ е представенъ съ шлемъ, въ военно облѣкло и обувки, правъ, държи щитъ и дълго обърнато копие (450—452). При Галиена той е представенъ голъ съ сжщитѣ атрибути (502).

Между другитѣ гръцки божества най-много се срѣщатъ върху монетитѣ отъ Сердика: Зевсъ, Хера, Атина, Херакълъ, Хермесъ и др.

Зевсъ (Юпитеръ) се срѣща върху монетитѣ отъ Сердика за пръвъ пжть въ времето на М. Аврелия, седналъ, държи скиптъръ (9). Той е представенъ при С. Севера брадатъ, правъ, увитъ въ мантия, съ голи гърди, държи патера (жертвена паница) и скиптъръ, при краката му орелъ (29). При Каракала той е представенъ съ сжщитѣ атрибути, а въ полето въ лѣво орелъ застаналъ върху подставка или жертвеникъ (236), или съ мълния и скиптъръ (238—241), или принася жертва надъ жертвеникъ и се подпира на скиптъръ (242—243); при други монети Зевсъ е представенъ седналъ държи Победата и скиптъръ (246, 250), или съ патера и скиптъръ (247—248), по нѣкога при него и орелъ (249). При Гета той е представенъ седналъ на столъ, държи патера и скиптъръ (468—470), или държи Победата и скиптъръ (471).

По всичко личи, че култътъ на Зевса е билъ твърде много разпространенъ въ Мизия и Тракия. Той се срѣща изобразенъ

самъ, или придруженъ отъ Хера върху много паметници и оброчни плочки отъ тѣзи области. Важенъ центъръ на култътъ на Зевса и Хера е била областьта на Горна Струма (Кюстендилско и Дупнишко),[1] отъ дето сж известни паметници, посветени на тѣзи божества. Едно важно светилище на Зевса и Хера е открито при с. Копиловци, Кюстендилско.[2]

Много често се срѣща образътъ на Зевса върху монетитѣ отъ Мизия и Тракия; почти нѣма градъ отъ тия области, който да не е представилъ върху монетитѣ си образа на това божество. Обаче отъ монетитѣ на Сердика личи, че неговиятъ култь не е билъ официаленъ въ този градъ, понеже не е представенъ въ храмъ, както Асклепий и Аполонъ-лѣкарь.

Хера била почитана въ Тракия, като „небесна царица", господарка на облацитѣ и дарителка на дъжда и плодородието, а като съпруга на Зевса — и богиня на всѣка плодовитость. Нейниятъ образъ върху монетитѣ отъ Сердика за пръвъ пжть се срѣща въ времето на С. Севера върху монетитѣ на жена му Домна. Тамъ Хера е представена забулена съ валъ и въ дълга дреха, права, съ патера и скиптъръ (95—96). При Каракала тя е представена въ дълга дреха и наметната съ мантия, права, принася жертва надъ разпаленъ жертвеникъ и се подпира на скиптъръ (378—379), или съ патера и скиптъръ и предъ нея паунъ (380), или само съ патера и скиптъръ (381—388); при други случаи тя е представена седнала държи патера и се подпира на скиптъръ (389—393). При Гета тя е представена съ диадема на главата, права, облѣчена въ хитонъ и химатионъ, държи патера и се подпира на скиптъръ, предъ нея паунъ (490—491). При Галиена е представена забулена, съ сжщитѣ атрибути и предъ нея паунъ (524).

Нѣкои автори[3] мислятъ, че култътъ на Херакла официално е билъ въведенъ въ римскитѣ легиони на Дакия презъ II в. сл. Хр. и че този богъ е билъ отжждественъ може би съ нѣкой мѣстенъ богъ, на което би се дължела и голѣмата му популярность. Обаче, ако се сжди отъ монетитѣ, трѣбза да се предполага, че култътъ на Херакла въ Мизия и Тракия е билъ извесгенъ и популяренъ още отъ ранна грѫцка епоха пр. Хр., понеже, неговиятъ образъ е представенъ върху автономнитѣ монети, сѣчени прѣзъ V—IV и III в. пр. Хр. въ Кабиле, Перинтъ, Селимбрия и пр.[4]. За

[1] Reinach S. Rev. archéol. 1897 II стр. 224.

[2] Кацаровъ, Светилището на Зевса и Хера, въ Изв. Арх. Д-во IV, стр. 80

[3] Poinssot, Mémoires de la Soc. Nation. des antiquaires de France 1899 стр. 342.

[4] Мушмовъ, цит. съч. № 3385, 4370, 4744 и пр..

въвеждането на култа на Херакла въ Дакия има мнение, че той е пренесенъ отъ Мехадия (Херкулесбадъ) въ Дакия, дето Херакълъ билъ много почитанъ, вслѣдствие на което въ римско време тамъ били построени знаменититѣ бани, посветени на Херакла, като богъ и покровитель на топлитѣ извори и отъ Херкулесбадъ неговиятъ култъ е преминалъ въ Дакия и крайдунавска Мизия[1]; но преди това този култъ е билъ вече известенъ въ тази провинция и въ Тракия.

Навѣрно, като покровитель на топлитѣ минерални извори, неговиятъ култъ е билъ разпространенъ и въ Сердика. За пръвъ пжть неговия образъ се срѣща върху монетитѣ отъ този градъ въ времето на Л. Вера. Той е представенъ голъ, съ дѣсна ржка на кръста, а съ лѣвата, на която е преметната лъвска кожа, се подпира на кривакъ, подпрѣнъ върху скала (27). Навѣрно тази скала представя Витоша. Върху друга монета отъ сжщия императоръ Херакълъ е представенъ голъ, правъ, въ дѣстната си ржка държи кривакъ, а върху лѣвата — Диониса; въ дѣсно отъ Херакла е представенъ еленъ, който гледа къмъ бога (28). При Севера сжщото изображение (48). При Домна Херакълъ е представенъ голъ, правъ, държи ябълки и кривакъ (97). При Каракала той е представенъ въ борба съ Хидрата, която си увива опашката около лѣвия му кракъ (396), върху друга той е представенъ голъ, правъ, въ д. си ржка държи кривакъ, подпрѣнъ на скала, а на лѣвата е преметната лъвска кожа (397—399), или държи кривакъ и ябълки (400), или кривакъ, подпренъ на подставка и ябълки (401), или само кривакъ (403), или той е въ ходъ и държи кривакъ и лъвска кожа (405), или той е полулегналъ върху лъвъ и държи Победата и нзраменъ кривакъ (406), или той е седналъ и държи чаша съ две дръжки и Диониса (407) или пъкъ той е голъ, съ едното колѣно на земята, въ положение на борба, дѣсната му ржка въ замахъ, а на лѣвата му е увита змия (408). При Гета Харакълъ е представенъ голъ, правъ, облегнатъ на кривакъ и държи лжкъ (492), или кривакъ и лъвска кожа (493—494). При Галиена Херакълъ е представенъ сжщо голъ, правъ, подпрѣнъ на кривакъ, въ лѣвата си ржка държи ябълки (525).

Споредъ Херодора (V.7) и тракийцитѣ почитали Хермеса. Това се вижда отъ паметницитѣ и монетитѣ. Върху монетитѣ отъ Томи често се срѣща образа на Хермеса или е представенъ само неговия атрибутъ—кадуцеятъ; сжщото е и съ монетитѣ отъ Еносъ.[2]

---

[1] Филовъ, въ Изв. Бъл. Арх. Д-во II 1911 стр. 85 сл. и цитираната отъ него литература по въпроса.

[2] Мушмовъ, цит. съч. стр. 212 сл.

Върху монетитѣ заедно съ Хермеса сѫ представени овенъ и пѣтель. Тѣзи животни били принасяни въ жертва на този богъ. Като богъ на търговията Хермесъ е представенъ съ кесия въ рѫка и крилати крака.

Върху монетитѣ отъ Сердика образътъ на Хермеса се срѣща още отъ началото на моноторѣзането въ този градъ, въ времето на М. Аврелия. Тукъ Хермесъ е представенъ голъ, правъ, съ наметната на д. рамо мантия, въ д. си рѫка държи обърнатъ кадуцей, а лѣвата е сложена на бедрото му (10). При С. Севера той е представенъ гърбомъ, съ наметната на л. рамо мантия, държи кесия и кадуцей (40), при друга е представенъ голъ, правъ съ кесия и кадуцей (65). При Каракала той е представенъ голъ, правъ, съ сѫщитѣ атрибути и предъ него пѣтель (409—410), или безъ пѣтель (411); по нѣкога той е представенъ съ перчинъ на темето (412) или безъ перчинъ съ кесия и кадуцей (413—420). При Гета той е представенъ въ сѫщото положение (448—449). При Галиена той е представенъ голъ, правъ, държи кесия и кадуцей, а отъ странитѣ му единъ овенъ и единъ пѣтель (526), или само пѣтель (527).

Върху монетитѣ отъ Сердика се срѣща и Хадесъ-Сараписъ. Той е представенъ за пръвъ пѫть въ времето на Домна, седналъ, съ калатъ на главата, протѣга рѫка къмъ триглавия Церберъ и се подпира на скиптъръ (94). При Каракала той е представенъ сѫщо седналъ и съ калатъ, въ дѣсната си рѫка държи патера, а съ лѣвата се подпира на скиптъръ; предъ него е седналъ Церберътъ (371—372). При Гета той е представенъ, както при Домна (488).

Хадесъ-Сараписъ (Плутонъ) е сѫщия богъ Сараписъ, като хтоническо божество и повелитель на ада. И той, както всички хтонически божества, билъ почитанъ като богъ на плодородието, земнитѣ богатства и богъ цѣлитель.[1]

За различие отъ Сараписъ, бога на небеснитѣ явления и пр., който е представенъ правъ върху монетитѣ, Хадесъ-Сараписъ е представенъ всѣкога седналъ на престолъ, както видѣхме по-горѣ. Върху монетитѣ на Сердика, навѣрно Хадесъ-Сараписъ е представенъ въ свързка съ минералнитѣ извори, като богъ-цѣлитель.

Хелиосъ (богъ на слънцето) е представенъ за пръвъ пѫть при Каракала. Тамъ той е съ лѫчестъ венецъ, голъ, въ ходъ на дѣсно, съ протегната напредъ дѣсна рѫка, а въ лѣвата, която

---

[1] Ростовцевъ М., Роспись Керченской гробницы откритой въ 1891 г. изъ Сборника въ честь графа А. А. Бобринскаго стр. 12.

е сложена на хълбока му, държи факла и мантията си (375—377). При Галиена сжщото изображение (522—523).

Триптолемъ е билъ герой отъ обществото на богинята Деметра. Той билъ нейнъ първъ жрецъ и основатель на нейния култъ. Неговиятъ образъ върху монетитѣ отъ Сердика за пръвъ пжть се срѣща при Каракала въ описаното изображение (365—366). Сжщо при Гета (485).

Диоскуритѣ се почитали като лѣкари и покровители на болнитѣ.[1] Навѣрно въ това качество и въ свръзка съ минералнитѣ извори тѣ сж представени върху монетитѣ отъ Сердика. Диоскуритѣ били двама братя близнаци, Касторъ и Полуксъ, синове на Леда и Зевса. Тѣ олицетворяватъ още деня и нощьта.

Върху монетитѣ отъ Сердика само отъ времето на Каракала се срѣща изображението на единъ отъ Диоскуритѣ, голъ, на главата съ звезда, дѣсната му ржка протегната, а съ лѣвата се подпира на дълго изправено копие (211—212); върху друга монета отъ сжщия императоръ Диоскурътъ е голъ, съ фригийска шапка, отгоре съ звезда, съ дѣсната си ржка се подпира на дълго обърнато копие, а на лѣвата е премѣтната мантията му (213).

Освенъ мжжкитѣ божества, въ Тракия били почитани и женски гръцки божества, вънъ отъ ония съ мѣстно значение и персонификациитѣ. Напр.: Кибела, Афродита, Атина, Нимфитѣ и пр.

Отъ култа на Великата Богиня-майка, както се наричала Кибела, въ Сердика има запазени доста следи, казва Кацаровъ,[2] който изброява нѣкои паметници отъ София. Кибела била фригийско божество и нейния култъ билъ свързанъ съ този на Диониса, като богъ на плодородието. Тя била животворна богиня на земята, както и господарка на дивитѣ звѣрове, които живѣятъ въ горитѣ.[3] Тя се счита и за основателка на крепости и градове. Затова тя бива изобразена съ крепостна корона на главата, символъ на градъ или крепость. Центърътъ на култа на Кибела била планинската область около града Песинунтъ въ Фригия, дѣто фригийцитѣ празднували този култъ съ буйни и диви оргии, при оглушителнитѣ звукове на музиката, състояща се отъ тжпани, чампари (кимбали), свирки и тржби. Затова Кибела всѣкога е представена върху паметницитѣ и монетитѣ подпрѣна на тжпанче, нейнъ атрибутъ.[4]

---

[1] Daremberg, цит. съч. III стр. 255.

[2] Цит. съч, стр. 64.

[3] Cumont, Les réligions orientales dans le paganisme romain, 1907. стр. 60.

[4] Н. Мушмовъ, цит. съч. 556 и табл. IX 3—5.

Споредъ единъ латински надписъ отъ София отъ II в. сл. Хр. едно религиозно дружество (sodalicium vernaculorum) построило храмъ на тази богиня въ Сердика.[1] Култътъ на Кибела трѣбва да е билъ твърде разпространенъ въ Мизия и Тракия, защото рѣдко има градъ, който е сѣкълъ монети, да не е представилъ и образа на тази богиня. Върху монетитѣ отъ Сердика нейниятъ образъ се срѣща само при Каракала. Тя е изобразена седнала на лъвъ, който тича на дѣсно или на лѣво, и държи тѫпанче и скиптъръ (281—282).

Върху монетитѣ отъ Мизия и Тракия Афродита се срѣща повечето върху монетитѣ на императрицитѣ, а по-малко върху ония на императоритѣ. Тя се срѣща напр. върху монетитѣ на Ю. Домна, сѣчени въ Никополъ на Росица (Никюпъ), Адрианополъ и Сердика; придружена отъ Еросъ или делфинъ я намираме върху монетитѣ на Плавтила, сѣчени въ Томи, на Транквилина въ Адрианополъ, на Отацилия въ Бизия, на Транквилина въ Деултумъ, на Фаустина млада въ Филипополъ и пр.[2]

Върху една монета отъ Сердика отъ времето на Домна Афродита е представена гола, съ привързани въ тила коси, права, дѣсната си рѫка държи на гърдитѣ, а лѣвата — на предницата (74). Въ това положение тя се нарича Афродита срамежлива (Venus pudica). При Каракала намираме Афродита въ сѫщото положение и при нея делфинъ съ главата на долу (186). При сѫщия императоръ (369) и при Галиена (516) срѣщаме една сцена отъ три жени голи, дветѣ крайни прави, а средната клекнала, дѣсната си рѫка подава на фигурата въ дѣсно, която поема подадената рѫка; крайната фигура въ лѣво държи дѣсната си рѫка на гърдитѣ, а лѣвата е спусната. Изглежда, като че ли въ тази сцена последнята фигура представя Афродита.

Съ култа на Афродита, както видѣхме, е свързанъ и култътъ на Ероса, който доста често се срѣща върху монетитѣ отъ Сердика. Отъ това трѣбва да се заключи, че той е билъ твърде почитанъ въ този градъ. Еросъ (Амуръ) е представенъ върху една монета отъ Сердика отъ времето на Каракала, какъ е победилъ лъва, царя на животнитѣ, и го възседналъ (224—225), или какъ си играе съ него, като го уловилъ за предния дѣсенъ кракъ и го тегли къмъ себе си (222); върху друга монета при сѫщия императоръ сѫ представени два Ероса, които се борятъ или играятъ на прескачаница (223);[3] върху друга монета той е представенъ

---

[1] Filow, Klio IX, стр. 254; Сбм. XXII. 14.
[2] Мушмовъ, цит. съч. 1985 и табл. VII 7, 2765, 3513, 3742, 5160.
[3] Riggauer въ Num. Zeitschr. VIII 87.

яхналъ на делфинъ (226), а при други монети сѫ представени Еросъ и Психея прегърнати (227—228). Еросъ е представенъ, както видѣхме, и при Аполона-лѣкарь.

Атина е представена върху монетитѣ отъ Сердика за пръвъ пѫть при М. Аврелия; тя държи змия и се подпира на дълго копие (2). При Домна тя е представена съ шлемъ на главата, застанала предъ едно дърво, около което се увива змия, на която богинята поднася храна въ една патера; задъ богинята стоятъ изправени нейнитѣ атрибути, дълго копие и щитъ (72); при другъ случай тя е представена права, държи щитъ и се подпира на копие (73). При Каракала е представена въ сѫщото положение (108—109), или седнала на престолъ, съ дѣсната си рѫка подлага въ патера храна на една змия, която се увила на едно дърво; задъ богинята щитъ, върху който е кацнала кукумявка (169—172), или тя е представена права, въ д. си рѫка държи патера, а въ лѣвата — копие и щитъ (182), или богинята е представена предъ жертвеникъ, държи кукумявка и щитъ (185). При Гета тя е представена права съ щитъ и дълго копие (457—458), или държи копие и Победата, а предъ нея кукумявка и щитъ (459) или безъ кукумявката (460—461). При жената на Галиена, Салонина, Атина е представена права, принася жертва надъ разпаленъ жертвеникъ следъ нанесени победи и се подпира на дълго обърнато копие; до жертвеника щитъ (530). Змията, която често се срѣща при тази богиня, има хтоническо значение и представя героя Ерехтей.

Между другитѣ гръцки женски божества въ Сердика били почитани и Нимфитѣ. Че култътъ на нимфитѣ е билъ разпространенъ въ Мизия и Тракия, се вижда отъ открититѣ паметници въ тѣзи страни, както и отъ народнитѣ предания и вѣрвания, които и до днесъ сѫществуватъ за самовили, самодиви и юди, които не сѫ друго освенъ митологическитѣ нимфи.[1] Въ Тракия въ честь на нимфитѣ били въздигнати храмове. Това се доказва отъ откритото светилище при с. Саладиново, Т. Пазарджийско, дето се намѣриха около 180 оброчни плочки съ образитѣ на тия божества[2] и при Айтоскитѣ бани, дето се намѣриха повече отъ 3000 монети, доста златни и сребърни пръстени, бронзови фибули и др., които били дарявани на нимфитѣ отъ богомолци.[3] Изображението на нимфитѣ върху

[1] За по-подробни сведения за нимфитѣ гл. Сбм. XIII стр. 393 сл., а за самодивитѣ и самовилитѣ — Любеновъ, Самовили и самодиви, 1891 г. стр. 124—126.

[2] Сбм. XIII стр. 398 сл.

[3] Изв. Бъл. Арх. Д-во I стр. 216—217 и II стр. 383—334; Филовъ въ Jahrb. des Deutsch. Arch. Inst. XXVII 1917 стр. 348—356.

монетитѣ отъ Сердика за пръвъ пжть се срѣща при Каракала. Тѣ сж представени голи, прави, заловени презъ рамо; двѣтѣ крайни въ свободнитѣ си ржце държатъ, едната вазичка, другата наведено клонче (368). При Галиена срѣщаме сжщото изображение (518—519).

Култътъ на нимфитѣ въ Сердика навѣрно е свързанъ съ оня на Асклепий и Хигия и съ изобилнитѣ студени извори при Витоша, както и съ старата джбрава при политѣ на тая планина, която джбрава въ старо време е била прочута по своята хубость, както поменаваме по-горе.

Отъ монетитѣ се вижда, че въ Сердика е проникналъ и култътъ на нѣкои египетски божества, като Сараписъ, Харпократъ, Изида и пр.

Сараписъ се срѣща върху монетитѣ отъ Сердика още въ началото на монеторѣзането въ този градъ, въ времето на М. Аврелия. Представена е само главата на това божество съ калатъ (1). При Севера е представенъ бюстъ на Сараписъ (51). При Домна той е представенъ правъ, съ вдигната дѣсна ржка, а въ лѣвата държи скиптъръ, при него разпаленъ жертвеникъ (92). При Каракала сжщо, безъ жертвеникъ (339—345) или глава на Сараписъ (346—347), или бюстъ (348). При Гета е представенъ съ жертвеникъ (484). Култътъ на Сараписъ билъ разпространенъ и въ Мизия. Главни центрове на неговия култъ, като хтоническо божество, били градоветѣ: Одесосъ, Томи, Истъръ и Калатия.[1] Това се потвърждава и отъ монетитѣ, сѣчени въ тѣзи градове; върху тѣзи монети Сараписъ е представенъ като брадатъ конникъ съ калатъ на главата.[2] Ако сждимъ отъ монетитѣ, трѣбва да заключимъ, че въ честь на Сараписъ въ нѣкои градове на Мизия и Тракия били въздигнати храмове съ негова статуя. Напр. такива монети намираме въ Маркианополъ, Одесосъ, Августа Траяна и пр.[3] Отъ това следва, че култътъ на Сараписъ билъ официаленъ въ тѣзи градове. Върху нѣкои монети отъ тѣзи градове, заедно съ бюста на императора, е представенъ, на лицето, и този на Сараписъ, както виждаме това върху монетитѣ на Гордиана III и Филипа синъ, сѣчени въ Одесосъ и Томи.[4] Навѣрно въ качеството на богъ-лѣкарь Сараписъ е билъ почитанъ въ Сердика, въ свързка съ култа на Асклепия. Обаче отъ монетитѣ се вижда, че неговиятъ култъ не е билъ официаленъ въ този градъ.

---

[1] Ростовцевъ, цит. стат. стр. 13 сл.

[2] Мушмовъ, цит. съч. 168, 173, 186, 194, 198, 307, 1632, 1843.

[3] Пакъ тамъ 505, 840, 1706, 3123.

[4] Пакъ тамъ 93 и 123.

Изида сжщо била египетска богиня и нейния погърченъ култъ се разпространилъ по цѣлия гръцко-римски свѣтъ заедно съ култа на Сарарисъ.[1] Върху монетитѣ отъ Мизия и Тракия рѣдко се срѣща образътъ на Изида. Нейниятъ бюстъ е представенъ върху една монета отъ С. Севера, сѣчена въ Калатия; цѣла фигура на Изида съ систъръ и кофа за свещена вода се срѣща върху монета отъ Плавтила, сѣчена въ Томи;[2] Изида, като морска богиня, която държи развѣващъ се воалъ, е представена върху една монета на Каракала отъ Византионъ, а върху друга на Комода отъ Филипополъ.[3]

Ако сждимъ отъ монетитѣ, трѣбва да заключимъ, че култътъ на Изида е билъ доста на почить въ Сердика, понеже нейниятъ образъ се срѣща върху монетитѣ още отъ началото на монеторѣзането въ този градъ, при М. Аврелия. Тукъ тя е представена права, съ зъмбакъ на главата, държи систъръ и кофичка за свещена вода (3). Сжщо при Л. Вера (25). При Каракала е представенъ бюстъ на Изида сь лотусъ (зъмбакъ) на главата (262).

Харпократъ (или Хорусъ) е билъ сжщо египетско божество, почитано първо въ Александрия, а после по цѣлия гръцко-римски свѣтъ, заедно съ Сарарисъ, Изида и Анибусъ. Харпократъ е погърчената форма на египетскитѣ думи Har-pa-khat = „дѣтето Хорусъ".[4] Навѣрно култътъ на Харпократа не е билъ твърде популяренъ въ Мизия и Тракия, понеже неговиятъ образъ рѣдко се срѣща върху паметницитѣ и монетитѣ. Върху монетитѣ отъ Сердика той се срѣща само два пжти при Каракала; той е голъ, на главата съ зъмбакъ, правъ, дѣсната му ржка на устата, а въ лѣвата държи рогъ на изобилие (373—374). Навѣрно Харпократъ се срѣща и при Галиена. Тамъ е представенъ Гений голъ, крилатъ, съ перчинъ на главата, въ дѣсната си ржка държи статуйка, сжщо съ перчинъ на главата, а въ лѣвата неясенъ предметъ (лжкъ?) (506).

Освенъ изброенитѣ до тукъ божества, между които има и такива съ мѣстно значение, срѣщатъ се и други божества върху монетитѣ отъ Сердика, при които влиянието на римския елементъ се забелѣзва въ конвенционално изображение на божества, императори, персонификации и др. Между персонификациитѣ личатъ Конкордия, Тихе, Нике, Немезида, Бонусъ-Евентусъ, Еквитасъ.

Конкордия (Съгласието) принадлежи къмъ божествата, за които хората имали отвлечено понятие, както и Еквитасъ, Бонусъ-

[1] Daremberg, V стр. 577.
[2] Мушмовъ, цит. съч. 272 и табл. VII 12; 1990.
[3] Мушмовъ, 3329 и 5207.
[4] Daremberg, цит. съч. V стр. 12.

Евентусъ и др., занесени на изтокъ отъ римскитѣ легиони.[1] Върху монетитѣ отъ Мизия и Тракия най-много се срѣща нейниятъ образъ. Нейнитѣ атрибути сж патера (жертвена паница) и рогъ на изобилие, символи на жертвоприношение и плодородие. Тя често е представена съ калатъ на главата.[2] Върху монетитѣ отъ Сердика тя за пръвъ пжть се срѣща при Л. Вера, седнала, държи рогъ на изобилие (18). При Домна сжщо седнала, съ калатъ (?), държи патера и рогъ на изобилие (82), или права, съ калатъ и сжщитѣ атрибути (82—85). При Каракала, сжщо съ калатъ и сжщитѣ атрибути (283—284), понѣкога принася жертва (285—290), или седнала, съ крепостна корона на главата, като градска богиня и сжщитѣ атрибути (292—295). При Гета тя е права, съ калатъ и сжщитѣ атрибути (440), или седнала (477), или права принася жертва (480—481). Сжщо при Галиена (511).

Върху монетитѣ отъ Мизия и Тракия образътъ на Тихе (Фортуна) се срѣща много често, както и на Конкордия. Нейнитѣ обикновени артибути съ кормило и рогъ на изобилие. Често пжти тя бива представена съ калатъ на главата. Върху монетитѣ отъ Сердика Тихе за пръвъ пжть се срѣща при С. Севера; тя е съ калатъ, права. държи кормило и рогъ на изобилие (35—36). При Домна пакъ е съ калатъ и кормилото е подпрѣно на кълбо (93). При Каракала сжщо (350—353, 355—356), или безъ кълбо (354), или съ крепостна корона на главата (359—362), или вмѣсто кормило, тя държи скиптъръ (363—364). При Гета тя е представена съ калатъ, държи кормило, подпрѣно на кълбо и рогъ по изобилие (486—487). При Галиена тя е представена като градска богиня, съ калатъ, седнала на скала (Витоша), съ дѣсната си ржка се подпира на скалата, а въ лѣвата държи цвѣте. Подъ богинята е представенъ рѣчния богъ Искъръ, голъ, плаващъ въ водата и държи гега (520).

Образътъ на Тихе много често се срѣща по монетитѣ на почти всички градове отъ Мизия и Тракия, които сж сѣкли монети

Въ Сердика Нике или Виктория за пръвъ пжть се срѣща върху монетитѣ на Фаустина; тукъ тя е представена въ колесница съ два коня (13—14). При Галиена тя е крилата, държи вѣнецъ и палма (514). Изглежда, че Нике не е била твърде популярна въ Сердика, защото нейниятъ образъ се срѣща само 2—3 пжти върху монетитѣ.

Немезида била господарка на човѣшката сждба, защитница на добритѣ и справедливитѣ и неумолима богиня на справедли-

[1] Toutain, Les cultes païens, стр. 415.
[2] За типоветѣ срав. Мушмовъ цит. съч. табл. IX 6—9.

во наказание и отмъщение.[1] Затова тя всѣкога е представена върху монетитѣ, че държи вѣзни и аршинъ,[2] символъ на мѣрка и справедливость, а понѣкога и камшикъ, и юзда,[3] символи на дисциплина и наказание. По нѣкога при Немизида е представенъ и грифонъ,[4] който е известенъ съ своя проницателенъ погледъ,[5] което означава, че справедливостьта съзира всѣка неправда, па макаръ била тя и тайна. Върху монетитѣ много често при Немезида е представено и колело[6]. То е символъ, който изразява непостоянство на човѣшкото щастие.[7] Култътъ на Немезида билъ особено популяренъ въ Тракия и Мизия, а съвсемъ малко въ Римъ. Образътъ на Немезида твърде рѣдко се срѣща върху каменнитѣ паметници, докато върху тракийскитѣ монети той се срѣща често. Върху монетитѣ отъ Сердика образътъ на Немезида се срѣща за пръвъ пжть при Домна; тукъ тя е представена права, държи вѣзни и аршинъ, при краката ѝ колело (86). Сжщо при Каракала (303—305), или съ вѣзни и камшикъ (306), сжщо и колело (307—309). При сжщия императоръ е представена и Немезида-Еквитасъ права, държи вѣзни и рогъ на изобилие; до нея колело и бюстъ на грифонъ (310). При Гета тя е представена съ вѣзни и камшикъ, до нея колело (467). При Галиена държи вѣзни и аршинъ, а предъ нея разпаленъ жертвеникъ (513).

Култътъ на Еквитасъ (Справедливость) е въ свързка съ Немезида и попада въ категорията на божествата, за които хората имали отвлечени понятия[8] и за които поменахъ по-горе. Тя се срѣща често върху монетитѣ отъ Мизия и Тракия, върху които е представена права, съ вѣзни и рогъ на изобилие, който я характеризува. Върху римскитѣ монети Еквитасъ е представена съ вѣзни и върлина (перша — pertica — мѣрка 5 м. 83 см.), атрибутъ на правосждието за измѣрване дѣлата на хората.

Върху монетитѣ отъ Сердика Еквитасъ не се срѣща често За пръвъ пжть нейния образъ намираме при Каракала; тя е права съ вѣзни и рогъ на изобилие (214—221). При Гета тя е представена съ аршинъ и рогъ на изобилие (439), или съ вѣзни и рогъ на изобилие (464—466).

Бонусъ-Евентусъ, както личи отъ името му, е билъ богъ на добрата сполука. Върху монетитѣ отъ Тракия и Мизия много често

---

[1] Toutain, цит. съч. стр. 395. — Preller, Griechische Mythologie, I стр. 534 сл.
[2] Мушмовъ, цит. съч. 1190 и табл. IX 30.
[3] Пакъ тамъ 2197 и табл. IX 27.
[4] Пакъ тамъ 280 и табл. IX 20—21.
[5] Toutain, стр. 396
[6] Мушмовъ, цит. съч. табл. IX 21—23.
[7] Daremberg, цит. съч. Rota стр. 897.
[8] Daremberg, цит. съч. Aequitas, стр. 108.

се срѣща неговото изображение, обаче само върху монетитѣ на градоветѣ отъ вжтрешностьта на страната. Отъ градоветѣ по Черноморското крайбрѣжие само Калатия е сѣкла монети съ неговото изображение и то въ времето на Филипа баща[1].

Върху монетитѣ отъ Сердика Бонусъ-Евентусъ за пръвъ пжть се срѣща при Л. Вера; той е представенъ, че държи патера и клонче (17); сжщо при Домна (68), и Каракала (136, 139—141).

Както върху монетитѣ почти на всички градове отъ Мизия и Тракия, тъй и върху монетитѣ отъ Сердика сж представени, въ разни положения, образитѣ на нѣкои отъ императоритѣ, които сж сѣкли монети въ този градъ. Най-голѣмо разнообразие въ типоветѣ представятъ монетитѣ на Каракала. Навѣрно това е въ свързка съ неговото посещение на града.

Пръвъ отъ императоритѣ е представенъ върху Сердикийскитѣ монети С. Северъ; той е изобразенъ въ военно облѣкло, въ обувки, съ наметната мантия, въ дѣсната си ржка държи Победата, а съ лѣвата се подпира на дълго обърнато копие (30); или пъкъ яхналъ на конь, държи скиптъръ; коньтъ съ предния си лѣвъ кракъ е настжпилъ жертвеникъ (32). И двете тѣзи монети напомнятъ за посещението на Севера въ Сердика. Победата и жертвеникътъ загатватъ за нанесена победа, следъ което е извършено отъ страна на императора жертвоприношение. Това доказватъ и две други монети, върху които императорътъ е представенъ въ военно облѣкло, държащъ жертвена паница (патера) (41—42).

Каракала е представенъ правъ върху трибуна, съ дѣсната си ржка поздравлява войницитѣ, които стоятъ предъ трибуната и държатъ военни знамена. Задъ императора е застанала мжжка фигура въ военно облѣкло (263); при другъ случай той е представенъ гологлавъ, съ лавровъ венецъ, въ дѣсната си ржка държи Победата, а въ лѣвата — скиптъръ; отзадъ друга Победа го увѣнчава и държи палма (264); другъ пжть императорътъ е сложилъ дѣсния си кракъ върху поваленъ на земята неприятель и държи ножницата на меча и скиптъръ, а отзадъ Градската богиня го увѣнчава и държи скиптъръ (265), или той е представенъ въ сжщото положение, безъ Градската богиня (266); представенъ е сжщо въ военно облѣкло, държи Победата, която отъ своя страна държи вѣнецъ и палма (268), или съ патера и копие (269), или патера и скиптъръ (271—273); другъ пжть императорътъ държи Победата, която му подава вѣнецъ, а въ другата си ржка той държи

[1] Мушмовъ, цит. съч. 335.

скиптъръ съ легионския орелъ (274). Върху други монети императорътъ е представенъ като конникъ съ вдигната дѣсна ржка за поздравление (275—277), или какъ препуска съ коня и прегазва поваленъ неприятель, съ дѣсната си ржка хвърля копие (278—279).

Всички тѣзи монети навѣрно сж сѣчени като възпоменателни медали за раздаване на населението по случай посещение на града отъ императора. За забелѣзване е, че по този случай не сж отсѣчени въ Сердика медалиони за раздаване на главнитѣ сановници и първенци въ града. Може би, това е станало по причина, че въ Пловдивъ, като столица на провинция Тракия, къмъ която спадала и Средика, Каракала е отсѣкълъ доста възпоменателни медалиони за неговото посещение на Тракия и отъ тамъ е изпратилъ и за провинцията. Върху една монета отъ Сердика отъ времето на Каракала, последниятъ е представенъ съ брата си Гета, заедно държатъ земното кълбо (280). Гета върху монетитѣ е представенъ съ лавровъ вѣнецъ на главата, въ военно облѣкло, правъ, държи патера и скиптъръ; отзадъ Победата го увѣнчава и държи палма (473—474); той е представенъ и яхналъ на конь, съ дѣсната си ржка поздравлява; коня му води войникъ, който държи копие и щитъ (475—476).

Освенъ гореизброенитѣ изображения върху монетитѣ отъ Сердика, особено върху малкитѣ, сж представени, както и върху други монети отъ Мизия и Тракия, атрибутитѣ на разнитѣ божества, като орелъ (4), атрибутъ на Зевса; змия (24), атрибутъ на Асклепий и Хигия, или змия върху жертвеникъ (23); лъвъ (300), атрибутъ на Херакла и др. Освенъ това срѣща се трофей (46), триножникъ (63), камилска птица (81), ваза съ плодове (187), жертвеникъ (232) звезда (233), кошница (299), полумесецъ и звезда (322), слонъ (349), ваза съ две дръжки (438). Най-сетне представенъ е и символътъ на смъртьта, като крилатъ Гений, съ кръстосани крака, държащъ запалена обърната главня или факла, сложена върху жертвеникъ (53).

Отъ изложеното до тукъ се вижда, колко много разнообразни изображения се срѣщатъ върху монетитѣ, сѣчени въ Сердика, особено въ времето на Каракала и какъвъ богатъ материалъ ни даватъ тѣ за религиознитѣ култове на този градъ въ езическо време.

Галиенъ закрива всички автономни монетарници въ Мизия и Тракия, а само Сердикийската се преобразува въ римска монетарница и тя отъ тогава почва да сѣче само римски монети, както ще видимъ това въ следващата глава.

II.

Римската монетарница въ Сердика

Реформата въ време на Галиена и Авреляна.

Повечето отъ известнитѣ до сега монети на гръцкитѣ градове и царе не могатъ точно да се опредѣлятъ по символитѣ, буквитѣ и монограмитѣ, поставени въ полето на монетитѣ, кои монети въ кои монетни заведения сж сѣчени. Тъй че историята на повечето гръцки монетни заведения, въ това отношение, остава неосвѣтлена.[1]

За работата на римскитѣ монетни заведения има повече сведения. Това се вижда отъ множеството знаци на заведенията, които (знаци) се срѣщатъ, както върху републиканскитѣ, тъй и върху императорскитѣ монети отъ III в. насамъ. Известно е сжщо, че има случаи, когато въ време на Римската република много монети били сѣчени вънъ отъ Римъ. Обаче много рѣдко се разбира отъ знацитѣ върху монетитѣ, кои емисии въ кои мѣста сж сѣчени.

Понеже правото за сѣчене монети въ време на Римската република е било свързано съ командуването на войскитѣ, то всѣки началникъ на военъ походъ е могълъ да сѣче монети за нуждитѣ на войската тамъ, дето сж квартирували войскитѣ. Това се доказва отъ многото републикански монети, наречени nummi castrenses (лагерни монети)[2]. По този видъ монети е установено, че тѣ сж сѣчени въ Кампания отъ римскитѣ генерали, които воювали противъ Ханибала. Известни сж и златни монети, сѣчени въ Македония отъ консула Т. Квинктиусъ Фламининусъ[3] и др.

Обаче въ време на Римската империя, въ продължение на три столѣтия, не се срѣщатъ върху монетитѣ никакви монетни знаци и затова не се знае, кои монети сж били сѣчени въ Римъ и кои въ други градове. Затова много нумизмати сж вѣрвали, че всички златни и сребърни монети били сѣчени въ Римъ и отъ тамъ вой-

[1] Babelon, Traité t. I стр. 967.
[2] Пакъ тамъ, стр. 968.
[3] Срав. Мушмовъ, Антич. монети бр. 7385.

сковитѣ части се снабдявали съ потрѣбнитѣ имъ монети въ цѣлата империя. Едвамъ за епохата отъ края на III в. е установено, именно по знацитѣ върху монетитѣ, кои монети сж сѣчени въ провинциалнитѣ градове. Споредъ изследванията на видни нумизмати, като Фр. Ленорманъ[1] и др., сѣченето на римски монети въ провинциалнитѣ градове се е практикувало още отъ времето на Римската република. Императорътъ сжщо ималъ право да сѣче монети навсѣкжде, дето се мѣстѣли легионитѣ. Той никога не се отказалъ отъ това право и всички цезари сж учредявали монетарници, дето намирали за нужно, и не само за опредѣлено време. Разликата между римската монетарница и провинциалнитѣ, преди половината на III в., се състои само въ това, че първата е била постоянна, а провинциалнитѣ временни. Върху монетитѣ отъ тази епоха нѣма никакви знаци, които да характеризуватъ римската и провинциалнитѣ монетарници. Мнението на авторитѣ, че известни монети отъ времето на Римската република и до края на III в. сж сѣчени въ провинциални монетарници, се основава само върху исторически данни, находки, известна разлика въ стила и пр. Обаче отъ срѣдата на III в. сл. Хр. почватъ да се появяватъ монетарнитѣ знаци върху монетитѣ. Тѣзи знаци се подраздѣлятъ на три категории: едната категория се състои отъ инициали на имената на градоветѣ, въ които сж били основани монетарници; другата — въ знацитѣ, които показватъ броя на заведенията въ монетарницата; третата — въ монетнитѣ емисии, изкарани наведнажъ, или последователно отъ всѣко монетно заведение въ монетарницата.

Съ изключение на единични случаи, отъ царуването на Филипа Арабъ (244—249), казва Бабелонъ,[2] почватъ да се появяватъ върху римскитѣ монети първитѣ монетарни знаци. Върху билоновитѣ денари на Филипа, сѣчени въ 248 г. сл. Хр. съ надписъ SAECVLARES AVGG и на опакото съ разни животни, въ отрѣза на монетитѣ личатъ знацитѣ: I, II, III, IIII, Y или V, YI или VI. Споредъ сжщия авторъ тѣзи знаци сж пореднитѣ нумера на заведенията на римската монетарница, при все, че не е показано името на заведението. Върху други монети отъ сжщия императоръ, римскитѣ цифри сж замѣстени сж гръцкитѣ букви *A*, *B*, *Γ*, *Δ*, *E*, *ς*. При следващитѣ императори тѣзи знаци постоянно личатъ, особено върху бронзовитѣ монети. Знацитѣ сж по рѣдки върху злат-

[1] Fr. Lenormant въ Annuaire de la Société française de num. t. V 1877 стр. 502.

[2] Цит. съч. стр. 970. Тукъ у Бабелона погрѣшно е напечатано Гордианъ вмѣсто Филипъ, както това се вижда отъ цитирания отъ него Cohen, Médailles imperiales V стр. 112, № 172 след.

нитѣ монети, по причина на тѣхната по-голѣма рѣдкость, та нѣмало нужда отъ голѣмъ контролъ.

Имената на монетнитѣ заведения почватъ да бждатъ отбелѣзвани съкратено върху монетитѣ приблизително въ сжщото време, когато преставатъ да работятъ мѣстнитѣ монетарници въ източнитѣ градове, които сж сѣкли монети съ името на града. Имената сж отбелѣзани въ отрѣза на опакото; но знацитѣ на монетнитѣ заведения или на монетнитѣ емисии сж отбелѣзани, както и знацитѣ на стойностьта, въ отрѣза заедно съ името на заведението, или въ полето на опакото, въ лѣво или въ дѣсно отъ фигурата, както това се вижда отъ таблицитѣ въ края на този трудъ. Тѣзи знаци нарочно сж поставени въ разни мѣста върху монетата, за да може да се контролира, дали не сж пуснати въ обрѫщение фалшиви монети, толкозъ повече, че тѣзи знаци били тайни и тѣхното значение знаели само ржководителитѣ на моноторѣзането.

Следъ тѣзи кратки бележки върху знацитѣ, които се срѣщатъ върху римскитѣ монети, сѣчени въ Римъ и въ провинцията, нека сега се спремъ по-специално върху Сердикийската монетарница.

Какво голѣмо значение е имала Сердика въ римско време по причина на своето географическо положение, като станция на римскитѣ пжтища, може да се сжди и отъ обстоятелството, че Галиенъ, следъ като закрилъ всички колониални монетарници въ Тракия и Мизия, само въ Сердика той учредилъ постоянна римска монетарница по образеца на римскитѣ монетарници.[1] Тази монетарница била предназначена да сѣче монети за нуждитѣ на римскитѣ войски, които воювали противъ варваритѣ отсамъ Дунава, или за войскитѣ, които минавали презъ Сердика и отивали за Мала Азия.[2] Сердикийската монетарница била основана да замѣства Антиохийската, когато градъ Антиохия падналъ въ 260 г. подъ властьта на партитѣ.[3]

Закриването на градскитѣ монетарници въ време на Галиена, Клавдий II Готски и Аврелиана станало, споредъ T. Reinach,[4]

---

[1] За уредбата на Сердикийската монетарница срав. Г. Кацаровъ въ „Приносъ къмъ старата история на София", 1910, стр. 34 след.

[2] Babelon, Traité I 1901 стр. 1022 и цитирания отъ него Lépaulle, Revue Numismatique 1888 стр. 415.

[3] Babelon, цит. съч. стр. 1021; A. Markl въ Rivista ital. di numism. II 1889 стр. 555 и 571.

[4] Une crise monétaire au III siècle въ Bulletin de Correspondance Hellénique 1896 стр. 546 сл.

по причина на монетната криза въ това време и подбиването цената на римскитѣ монети вследствие на долнокачественостьта имъ. Римското правителство, за да наложи на дребната търговия своитѣ антонинки, се видѣло принудено да прекрати сѣченето на бронзовитѣ монети, и въ сѫщото време забранило и на градскитѣ общини да сѣкатъ автономни монети. Обаче споредъ Homo,[1] чието мнение изглежда по-приемливо, градскитѣ общини сами спрѣли сѣченото на автономнитѣ монети, понеже нѣмали смѣтка да продължаватъ да сѣкатъ такива монети по причина, че самиятъ материалъ струвалъ повече, отколкото стойностьта на монетата, която била подравнена съ антонинката. Поради доброкачественостьта на бронза, разни спекуланти събирали бронзовитѣ монети и тъй тѣ ставали рѣдкость. Общинитѣ бивали принудени да замѣстватъ изчезналитѣ отъ пазаря монети, а това имъ струвало много поскѫпо отколкото билъ приходътъ отъ самитѣ монети. На сѫщото мнение е и Th. Rohde.[2] При такова положение на работата реформата въ монетното дѣло станала наложителна.

Между реформитѣ, които е въвелъ Аврелианъ въ римската империя, една отъ най-важнитѣ е монетната реформа. Още отъ времето на Септимия Севера въ римската монетна система настѫпилъ отпадъкъ, който достигналъ своитѣ крайни размѣри въ царуването на Клавдия Готски (268—270). При царуването на С. Севера почнали да примѣсватъ среброто на монетитѣ съ мѣдь и калай,[3] и този примѣсъ продължавалъ да се увеличава, докато до времето на Диоклециана сж сѣкли само дребни мѣдни монети потопвани въ калай, наричаеми monnaies soussées.[4] Този отпадъкъ въ монетната система се дължелъ на злоупотрѣбенията, вършени отъ самитѣ чиновници на монетарницитѣ.[5] Златни монети били сѣчени рѣдко и то въ ограничено количество. Въ време на Каракала започнали да намаляватъ теглото на златнитѣ монети, което постоянно се мѣнявало (Homo стр. 155).

Още отъ време на Гордиана III престанали да сѣкатъ сребърни монети, наречени денари. Старитѣ денари отъ началото на III в., които съдържали 40 до 50% чисто сребро, били изтеглени отъ обръщение, претопени и обърнати на антонинки.[6] Отъ тази

---

[1] Homo, Essai sur le règne de l'empereur Aurelien, Paris 1904 стр. 172

[2] Die Münzen des Kaisers Aurelianus, seiner Frau Severina und der Fürsten von Palmyra, Miskoloz 1881 стр. 369.

[3] Babelon, Traité, I стр. 548.

[4] Mionnet, De la rareté et du prix des médailles romaines t. I стр. XXI.

[5] Homo, цит. съч. стр. 155.

[6] Антонинки се наричали единъ типъ долнокачествени монети, сѣчени въ 215 г. въ времето на Каракала, на когото сѫщинското име било Антонинъ, та монетитѣ нарекли на негово име (Babelon цит. съч. стр. 548).

сделка държавната хазна спечелила много. Сребърнитѣ монети, които въ началото съдържали до 50% чисто сребро, въ 267 год. съдържатъ средно 4 до 5%, а въ времето на Клавдий II и Квинтила най-малкиятъ процентъ отъ сребро билъ 1.25, а най-голѣмиятъ до 3%. Тъй че антонинкитѣ били истински медни монети, които съдържали 75 до 93% мѣдь, смѣсена съ 2.59 до 7.30% калай и 1.16 до 7.51% олово и покрити съ тънакъ слой отъ 1.75 до 5.40% сребро.[1]

Бронзовитѣ монети, които римскиятъ сенатъ имаше право да сѣче и които имаха по-добра стойность, нарочно бивали заравяни въ земята или откупувани отъ спекуланти; тъй че единствената монета въ римската държава оставала антонинката. За да се премахне злото, което заплашвало отъ всички страни Римската империя, Галиенъ, Клавдий и Квинтилъ заповѣдали да се отсѣкатъ голѣмо количество антонинки и съ това още повече влошили положението.[2] Съ това се дало още по-голѣма възможность на управителитѣ на монетарницитѣ да крадатъ отъ чиститѣ метали и да ги примѣсватъ съ други примѣси. Тѣ дори въ Римъ сѣкли и фалшиви монети (въ времето на Клавдия Готски).[3] Предполага се, че всички монети отъ Клавдия отъ първата емисия съ изображения на символични животни и надписи на божества на опакото, сѫ фалшиви.[4] Фалшивитѣ монети сѫ по-немарливо сѣчени, иматъ неправилна форма, разна дебелина, препечатвани сѫ, опакото прилича на лицето, надписитѣ сѫ погрѣшни и пр.

Такова е било положението на държавата, по отношение на монетитѣ, когато Аврелианъ заелъ императорската власть. Необходимо било да се направи една реформа, която, преди всичко, трѣбвало да пресуши злоупотрѣбенията, сетне да подобри качеството въ метала на монетитѣ и да установи една по-добра монетна система. Първата мѣрка, която Аврелианъ намѣрилъ за найумѣстна, била да закрие Римската монетарница.[5] Обаче това закриване на римската монетарница лишило отъ работа много хора, които работѣли въ монетнитѣ заведения; това закриване въ сѫщото врѣме пресушило извора на злоупотрѣбенията на управляващия персоналъ, който принадлежалъ къмъ аристократически се-

[1] Homo, цит. съч. стр. 156.

[2] Пакъ тамъ стр. 157.

[3] A. Markl, Das Falschmünzwesen während der Regierung Claudius II Gothicus (Monatsblatt der Numismat. Gesellschaft in Wien 1901 t. V. fasc 13—14).

[4] O. Voetter, die Münzen des Kaisers Gallienus und seiner Familie въ Num. Zeitschr. XXXII 1900, стр. 135—137.

[5] Homo, цит. съч. стр. 152.

мейства; по такъвъ начинъ се далъ поводъ за роптания и негодувания противъ Аврелиана. Това недоволство се изродило въ бунтъ противъ властьта, известенъ въ римската история подъ название „бунтътъ на монетаритѣ“.[1] Аврелианъ потушилъ бунта съ голѣма строгость. Първо той наказалъ подстрекателитѣ, между които е имало и сенатори, и мнозина отъ тѣхъ погубилъ. Възбунтувалитѣ се монетари се укрепили около монетнитѣ заведения, дѣто ги нападналъ Аврелианъ и сполучилъ да имъ нанесе поражение, но въ тия борби той изгубилъ 7000 души войници.[2] Въ тази битка билъ убитъ и главниятъ началникъ на монетарницитѣ, procurator summarum rationum, Фелицисимъ,[3] който билъ на чело на бунтовницитѣ и който, може би съ подкрѣпата на недоволната отъ Аврелиана сенаторска аристокрация, билъ провъзгласенъ за императоръ отъ многочисленитѣ възбунтувани монетари.[4] Споредъ Хомо този бунтъ е станалъ въ 271 год., а голѣмата монетна реформа Аврелианъ извършилъ презъ 274 год.[5].

И следъ потушването на бунта на монетаритѣ, римската монетарница останала затворена може би затова, защото монетарницата била разрушена или изгорена отъ бунтовницитѣ, или пъкъ защото Аврелианъ трѣбвало наново да замине за Изтокъ. Затова въ произведенията отъ провинциалнитѣ монетарници (Тарако или Тицинумъ, Сисция, Сердика и Кизикъ) били въведени нѣкои подобрения при сѣченето на антонинкитѣ.

Тѣзи подобрения се състоели въ: 1) по-внимателна работа и по-добъръ стилъ на монетата, 2) подобрение качеството на метала и 3) подобрение тежестьта на монетата. Преди тази реформа Аврелиановитѣ монети, сѣчени въ Сердика, имали тежесть 3.20—3.85 гр., а следъ реформата — 3.10—5.70 гр.[6]. Досѣжно подобрението на метала, преди реформата тѣ имали 2.85°/₀ сребро, а следъ реформата — 3.10—4.45 °/₀.[7]

Още преди тѣзи подобрения, въ 271 год., билъ въведенъ и контролъ въ монеторѣзането[8]. Тази реформа има особно значение за насъ, защото за въвеждане контролъ било рѣшено да се поставятъ отдѣлни знаци върху монетитѣ, сѣчени въ всѣка монетар-

[1] Homo стр. 163.
[2] Babelon, цит. съч. t. I. стр. 20 и 863 и цитиранитѣ отъ него автори
[3] Homo цит. съч. стр. 79.
[4] Пакъ тамъ, стр. 163.
[5] „ „ „ 163 заб. 3.
[6] Homo, цит. съч. стр. 169. — Rohde, цит. съч. 375—376.
[7] Homo, пакъ тамъ. — Rohde, цит. съч. стр. 375.
[8] Пакъ тамъ стр. 165.

ница. За Сердикийската монетарница билъ приетъ знакътъ SERD,[1] съкращение на думата Serdica, а по нѣкога били поставяни и знацитѣ SM SD (Sacra moneta Serdicae) или само S (Serdica) или SM (Moneta Serdicae).[2] Тази първа опитна реформа не била приложена въ всички монетарници. Голѣмата монетна реформа станала, както казахъ, въ 274 г.; тя била приложена въ Римската монетарница, която наново била открита, и въ всички провинциални монетарници.[3] Тази реформа гонила три цѣли: 1) да уреди по-правилно сѣчене на монети; 2) моноторѣзането да се съсрѣдоточи въ ржцетѣ на императора; 3) да се уредятъ правилни съотношения между разнитѣ монети.

Съ уреждането на по-правилно сѣчене на монети Аврелианъ възнамѣрявалъ да увеличи числото на златнитѣ монети, които станали голѣма рѣдкость и които били главната причина за монетната криза. Аврелианъ донесълъ отъ Изтокъ голѣмо количество злато. Отъ друга страна ималъ намѣрение да запрети употрѣбяването на злато за украшения и по такъвъ начинъ да създаде едно благоприятно положение за златнитѣ монети и съ това да премахне кризата. И действително той, макаръ и да не можалъ да постигне напълно цельта си, запазилъ златния еталонъ; сѣкълъ по-редовно златни монети и въ по-изобилно количество.[4] Златнитѣ монети били сѣчени въ Римската и Сисцийската монетарници.[5] Срѣдната тяжесть на златнитѣ монети отъ Аврелиана е 6.55 гр

За да се премахне окончателно кризата, Аврелианъ трѣбвало да поднови сѣченето на сребърни монети, които да замѣстятъ голѣмото количество пуснати въ обращение антонинки. Обаче това би струвало много скжпо. Затова той се задоволилъ съ палиативни реформи. Вмѣсто да сѣче чисто сребърни монети, той подобрилъ качеството на антонинкитѣ.[6]

Относително реформата, която съсрѣдоточила монеторѣзането въ ржцетѣ на императора, заслужава да се отбелѣжи, че съ тази реформа било отнето правото на сената да сѣче бронзови монети съ знацитѣ s. c. (senatus consulto — съ разрѣшение на сената)[7], та както златнитѣ и сребърнитѣ, тъй и бронзовитѣ монети минали

[1] Homo цит. съч. 165. — Babelon, Traité I. стр. 1023.
[2] Th. Rohde, цит. съч. стр. 323 и 371; Babelon, Traité I 1023.
[3] Homo, цит. съч. стр. 166.
[4] Homo, цит. съч., стр. 167.
[5] Пакъ тамъ, забѣл. 2.
[6] Пакъ тамъ 168.
[7] Пакъ тамъ 170.

въ ведомството на императора[1]. Споредъ реформата на Авреліана Сердикийскатата монетарница имала четири заведения.[2]

За да приложи реформата на легалнитѣ съотношения между разнитѣ видове монети, Авреліанъ взелъ за основа едничката стабилна стойность — тази на литрата чисто злато. Една литра злато струвала 50,000 денара или 2,400 антонинки (смѣтнати по 200 за една унция злато или 60 златни монети aurei); значи една златна монета била равна на $^1/_{60}$ отъ литра злато и имала тежесть 5 гр. 45.; една антонинка струвала $20^5/_6$ денара; а една златна монета струвала 400 антонинки или $833^1/_3$ денари.[3] Антонинкитѣ, сѣчени следъ реформата отъ 274 г. носятъ знака на стойностьта си въ денари, означенъ съ латинскитѣ цифри XX или XXI, или съ грьцкитѣ букви *KA* (21) споредъ както е била закрѫглена цифрата $20^5/_6$ на 20, или 21 денара.[4] Нѣкои учени мислятъ, че цифритѣ I или A трѣбва винаги да бѫдатъ раздѣлени съ точка отъ цифритѣ XX и K, защото I и A представятъ цѣло, тъй че знацитѣ XX.I или K.A сѫ едно уравнение, което означава 20 сестерции = едно цѣло.[5] Обаче този въпросъ още не е решенъ окончателно.

Казахме по-горе, че Сердикийската монетарница била основана още въ времето на Галиена, въ 260 г. Значи тя още тогава почнала да сѣче римски монети, но понеже не бѣше опредѣлено кои негови монети сѫ сѣчени въ Сердика, установено бѣше мнение между нумизматитѣ, че макаръ и Галиенъ да е открилъ монетарницата въ Сердика, обаче, поради съвременнитѣ събития, той не е могълъ да сѣче монети тамъ, а пръвъ е сѣкълъ монети въ

---

[1] Споредъ Rohde, Die Münzen Aurelianus, стр. 369—370, не било отнето на сената правото да сѣче бронзови монети, ами самъ той спрѣлъ сѣченето, защото, по причина на обезценяването на антонинкитѣ, не намиралъ смисълъ да сѣче бронзови монети, които не могли да допринесатъ нищо за отстранението на кризата. Роде обяснява това съ обстоятелството, че отъ Флориана е известенъ бронзовъ медалионъ съ знацитѣ s. c. Обаче това заключение на Роде изглежда неоснователно. По-вѣроятно е, че Авреліанъ, за да изпълни своята реформена програма и за да съсрѣдоточи сѣченето на всички видове монети въ свои рѫцѣ, отнелъ правото на сената да сѣче монети съ знацитѣ s. c. и отъ тогава преставатъ тѣзи монети. Появяването на единствения медалионъ отъ Флориана съ тѣзи знаци е нѣкаква случайность, ако не и подправка.

[2] Homo, цит. съч., стр. 173.

[3] Homo, цит. съч. стр. 174—175.

[4] R. Mowat, въ Rev. Num. 1897 стр. 77 и цитирания отъ него Missong въ забелѣжка 1. — Babelon, цит. съч. стр. 561.

[5] Babelon, цит. съч. стр. 610.

Сердикийската монетарница Клавдий II Готски и то ония монети, които иматъ на лицето подъ бюста на императора знацитѣ: . . . . . . които означаватъ пореднитѣ нумера на монетнитѣ заведения 1, 2, 3.[1] Обаче нумизмати като Markl и Otto Voetter, които специално сж се занимавали съ заведенията, дето сж сѣчени тѣзи монети, бѣха открили монети отъ Галиена, върху нѣкои отъ които се срѣщатъ на лицето, подъ бюста на императора, и горнитѣ знаци (Срав. № 532, 545, 550, 553 и 556). Тѣзи монети на лицето иматъ надписъ GALLIENVS AVG, а въ отрѣза на опакото съкращенията: SPQR (Senatus populusque romanus т. е. съ разрешение на сената и римското народно събрание). За тѣзи монети, както и за ония на Салонина на лицето съ надписъ SALONINA AVG, а въ отрѣза съ сжщитѣ знаци, Markl и Voetter основателно предполагатъ, че сж сѣчени въ Сердикийската монетарница,[2] защото, монети съ горнитѣ знаци, каквито до скоро нѣмаше въ сбирката на Народ. Музей, днесъ вече открихъ въ една голѣма Плѣвенска[3] находка отъ монети отъ Галиена до Проба. Както знацитѣ съ точки, тъй и горнитѣ съкращения открихъ върху монети отъ Галиена, тъй и отъ Клавдий Готски.

Сердикийската монетарница въ времето на Клавдий Готски е могла да работи може би една година, понеже въ 268 или 269 г., когато готитѣ завладѣли Дунавскитѣ провинции, тя веднага била закрита, а материалитѣ й били пренесени въ Кизикъ.[4] Въ този градъ Клавдий Готски е продължилъ сѣченето на монети пакъ въ три монетни заведения, означени съ сжщитѣ знаци . . . . . . и придружени съ инициалитѣ MC (Moneta Cyzici — Кизичка Монета).[5] Обаче въ Кизичкитѣ монети точкитѣ и буквитѣ сж поставени върху опакото, въ отрѣза на монетитѣ, а не върху лицето на монетата както въ Сердикийскитѣ. Има монети съ сжщитѣ знаци отъ времето на Галиена, Клавдия II, Квинтила и Аврелиана, но безъ знацитѣ SPQR. Тѣзи монети сж сѣчени въ Кизикъ.

---

[1] A. Markl, Num. Zeit. XVI 1884 стр. 437.

[2] Voetter, Die Münzen des Kaisers Gallienus und seiner Familie въ Wiener Numism. Zeitschrift XXXIII, 1901 стр. 105 след. и Markl въ Notice sur quelques pièces inédites de Gallien et de Salonine, Lyon 1881. — Markl въ Numism. Zeitschr. 1889 стр. 413 след.

[3] Срав. Мушмовъ, Тайнитѣ знаци върху монетитѣ отъ Сердика въ Годишникъ на Народ. Музей за 1922—1925 г., стр. 165 след.

[4] A. Markl въ Rivista ital. di Numism. t. III 1889 стр. 552. — Babelon, цит. съч. стр. 1008.

[5] Babelon, цит. съч. стр. 1008.—Markl въ Num. Zeit. 1889 стр. 426 след.

Знацитѣ . . . . . . личатъ и върху опакото на монетитѣ отъ Авреолиана, сѣчени въ Кизикъ презъ първия периодъ.[1]

Презъ 272 год. Авреолианъ създалъ на югъ отъ Дунава нова Дакия отъ области, откжснати отъ Мизия и Тракия съ градоветѣ: Oescus (сега Гигенъ), Bononia (Видинъ), Ratiaria (Арчаръ), Naissus (Нишъ), Remesiana (Бѣла-Паланка), Scupi (Злокучене), Ulpiana (Липлянъ), Serdica (София), Pautalia (Кюстендилъ) и Germania (Баня до Дупница.)[2] Главенъ градъ на новата Дакия станала Сердика и нейната монетарница била подновена и станала главенъ центъръ за сѣчене на монети за областьта на долни Дунавъ и гръцкитѣ европейски провинции.[3]

Моneторѣзането въ Сердикийската монетарница въ време на Авреолиана е имало три периода: първи и втори периодъ преди, а трети периодъ следъ реформата. Знацитѣ, които характеризиратъ втория и третия периодъ сж положително опредѣлени, а къмъ първия периодъ се отнасятъ, както се предполага, знацитѣ SERD и ония монети, които на опакото иматъ надписъ CONSERVATOR AVG, VICTORIA AVG, IOVI CONSERVATORI, IOVI STATORI. Rohde не опредѣля положително знацитѣ на първия периодъ, а предполага, че е SERD, а Бабелонъ приема, че тѣзи знаци сж $\frac{P\,|}{SERD}$ $\frac{|\,S}{\overline{SERD}}$. Вѣроятно обаче ще да е, че и тритѣ тѣзи знаци сж отъ първия периодъ, както и буквитѣ P, S и T, защото по такъвъ начинъ знацитѣ отъ тритѣ периода рѣзко се различаватъ, докато Rohde отнася знаци отъ първия периодъ къмъ втория и отъ последния къмъ третия. Тъй че, въ първия периодъ отъ времето на Авреолиана Сердикийската монетарница е имала три монетни заведения съ знацитѣ P, S и T и $\frac{P\,|}{SERD}$ $\frac{|\,S}{\overline{SERD}}$ или само SERD безъ пореденъ номеръ. Значи знаковетѣ на Сердикийскитѣ монетни заведения въ времето на Авреолиана образуватъ хронологически три периода, както показва следната таблица:

1. периодъ:	Две	монетни заведения:	$\frac{P\,|}{SERD}$	$\frac{S\,|}{\overline{SERD}}$	$\frac{|_}{SERD}$
2. периодъ:	Три	монетни заведения:	P	S	T
			XXIP	XXIS	XXIT
			XXI·P	XXI·S	XXI·T

[1] Rohde, Die Münzen Aurelianus 1881 стр. 384 и 387.

[2] Homo, Essai sur le règne de l'empereur Aurélien, Paris 1904, стр. 319—320.

[3] Homo, цит. съч. стр. 321.

3. периодъ: Четири монетни заведения: *КАА КАВ КАГ КАΔ* (въ полето звезда)

КАΔ (безъ звезда)

КА·А КА·В КА·Г КА·Δ (въ полето звезда)

КА·А. КА·В. КА·Г. КА·Δ. („)

Буквитѣ PST сѫ съкращения на prima, secunda, tertia = първо, второ, трето; SERD е съкращение на думата Serdica. Гръцкитѣ букви К А отговарятъ, както казахъ и по-горе, на латинскитѣ цифри XXI = 21. Разликата се състои само въ това, че нѣкои монетарници по нѣкога употрѣбявали латинска, а по нѣкога гръцка нумерация.

До сега ученитѣ нумизмати признаваха, сѫдейки по досега известнитѣ монети, че въ третия периодъ отъ времето на Авреліана четвъртото заведение отъ Сердикийската монетарница е сѣкло само монети съ по-горе изброенитѣ знаци и съ звезда надъ тѣхъ, обаче отъ една находка на 487 монети (антонинки) презъ 1909 год. въ с. Бояна, Софийско, (отъ която за жалость на времето били откупени за музея само 145 екземпляра) открихъ екземпляръ, отъ който се вижда че въ този периодъ била сѣчена и друга серия монети, които до сега не бѣха известни на ученитѣ, а именно монети съ надписъ на опакото PROVIDEN DEOR и знацитѣ *КАΔ* безъ звезда отгорѣ (№ 667). Навѣрно отъ тази серия има и съ знацитѣ КАА, КАВ и КАГ, както има подобни съ звезда отгоре, но такива още не сѫ известни. Отъ сѫщата серия монети има единъ екземпляръ въ Народ. Музей и отъ жената на Авреліана — Северина, съ буквитѣ *КАΔ* безъ звезда отгоре и съ надписъ на опакото CONCORDIA AVGG (№ 730).

Отъ сѫщата Боянска находка въ Народ. Музей има една монета отъ Тацита на опакото съ надписъ PROVIDEN DEOR и съ знацитѣ $\overline{\overset{*}{\text{КА·В·}}}$(745) и 1 монета съ сѫщия надписъ и знацитѣ $\overline{\overset{*}{\text{КА·Г.}}}$ (746), а въ сбиркитѣ на Народ. Музей има другъ екземпляръ съ сѫщия надписъ и сѫщитѣ знаци, за които монети ученитѣ нумизмати до сега не знаеха. Отъ тѣзи екземпляри се вижда, че, освенъ известнитѣ до сега серии отъ монети, сѣчени въ времето на Тацита, имало и друга серия съ горнитѣ знаци.

Сѫщото е и съ монетитѣ на Флориана. Въ Боянската находка има 5 монети съ знацитѣ $\overset{*}{\text{КА·А·}}$ $\overline{\overset{*}{\text{КА·В·}}}$ и $\overset{*}{\text{КА·Г·}}$ и съ сѫщия надписъ. Тази е нова серия монети, неизвестни досега, сѣчени въ три монетни заведения въ Сердика въ времето на императора Флориана.

Споредъ Бабелона отъ времето на Проба (276—282) и другитѣ императори преди Диоклециановата реформа въ Сердика имало три, четири, даже до седемь монетни заведения, означени съ гръцкитѣ букви *A—Z* и придружени ту съ латинскитѣ цифри XXI, ту съ съответнитѣ гръцки букви *KA*.[1] Обаче сега сж известни монети сѣчени въ Сердика съ нумеро по редъ на заведението, означено съ буква *E*, т. е. 5. (Срав. таблицата въ края).

Когато, следъ реформата на Аврелиана, работата въ Сердикийската монетарница била разширена въ четири заведения, монетитѣ отъ тѣзи заведения били означавани съ знацитѣ *KAA—KAΔ* и съ надписъ на опакото RISTITVT ORBIS.[2]

Въ началото ученитѣ се съмняваха, дали тѣзи знаци принадлежатъ на Сердика. Обаче този въпросъ се реши чрезъ монетитѣ на Проба, които иматъ знаци $\frac{MS}{KAA}-\frac{MS}{KA\Delta}$ което означава M(oneta) S(erdicae), както е случаятъ и съ монетитѣ отъ сжщия императоръ, сѣчени въ Кизикъ съ знацитѣ $\frac{MC}{KAA}-\frac{MC}{KA\Delta}$ = M(oneta) C(ysici).[3]

Отдѣлнитѣ букви P S T върху монетитѣ отъ Аврелиана отъ първия периодъ означаватъ Сердикийската монетарница, защото сжщитѣ знаци се срѣщатъ и върху монетитѣ съ знацитѣ $\frac{P|_}{SERD}$ $\frac{_S|}{SERD}$ SERD и съ надписи на опакото IOVI CONSERVATORI, IOVI STATORI, VICTORIA AVG, CONCORDIA AVG, които надписи личатъ и върху монетитѣ само съ знацитѣ P и S. Това доказва че и тѣзи монети сж сѣчени въ Сердика. Презъ втория периодъ, върху монетитѣ почнали да поставятъ стойностьта на монетата съ латинска цифра XXI, придружена съ поредния номеръ на заведението съ латински бройни букви P S T, които знаци презъ третия периодъ се замѣниха съ гръцкитѣ букви *KAA—KAΔ*, както казахъ по-горе.

Сжщо при Проба се срѣщатъ разни надписи върху лицето на монетитѣ, сѣчени въ Сердика като: BONO IMP C PROBO AVG, PF AVG, PF INVICT AVG, INVICTO AVG, DEO ET DOMINO PROBO INVICTO AVG, IMP C M AVR PROBO (PF INVICT) AVG, IMP DEO ET DOMINO PROBO AVG, PERPETVO IMP (C) PROBO (P) AVG, VIRTVS PROBI INVICTI AVG и пр.

---

[1] Бабелонъ, цит. съч., стр. 1023.
[2] Rohde, цит. съч., стр. 370.
[3] Пакъ тамъ, стр. 371.

При царуването на Проба, сѣченето на монети въ Сердика до известно време продължава и сетне престава, а отъ Кара, Карина и Нумериана не сѫ сѣчени монети въ този градъ, а за тѣхнитѣ монети съ знацитѣ $\overline{KAA}$—$\overline{KAZ}$ се смѣта, че сѫ сѣчени въ Римъ.

Следъ Проба Сердикийската монетарница почва да сѣче монети въ времето на Диоклециана, както това ще видимъ по-надолу.

Въ частно писмо г. Ото Фьотеръ ми съобщава, че въ време на Диоклециановата тертархия Диоклецианъ, освенъ монетитѣ отъ срѣденъ бронзъ и сребърнитѣ, за които говоря по-долу, е сѣкълъ въ Сердика и малки бронзови монети съ знацитѣ $\frac{S|A}{}$ $\frac{S|B}{}$ $\frac{S|Г}{}$, значи въ три монетни заведения, означени съ буквитѣ А, В,Г, и инициала на града S(ERDICA). Обаче въ сбирката на Народния Музей нѣма отъ тѣзи монети, затова и не ги описвамъ, а съобщавамъ това тукъ само за сведение и за обръщане внимание при случайни находки.

Сердикийската монетарница презъ време на Диоклециановата реформа и първата тетрархия.

Въ 290 год. Диоклецианъ допълни Аврелиановата реформа, като урегулира сѣченето на златни монети и имъ даде тежесть $\frac{1}{60}$ отъ литра злато = на 5 гр. 45. И тъй, въведената отъ Аврелиана система се попълни по следния начинъ:[1]

Денари	Антонинки	Златни монети	Литра злато
1			
$20^5/_6$	1		
$8330^1/_3$	400	1	
50,000	2,400	60	1

Презъ 292 год. Диоклецианъ въвелъ въ римската империя нова система на управление, която била наречена тетрархия (четиривластие), т. е. управлението на държавата било повѣрено въ рѫцетѣ на четирма управители, отъ които двамата били императори и носѣли титлата Августи, които имали неограничена власть, а другитѣ двама били Цезари, тѣхни помощници. Въ тази

[1] Номо, цит. съч., стр. 174. Трѣбва да забележа, че преди реформата на Аврелиана стойностьта на денаритѣ и антонинкитѣ била съвсемъ обратна т. е. единъ Нероновъ денаръ струвалъ 20 антонинки.

тъй нарѐчена първа тетрархия, която траяла отъ 292 до 1/V 305 г. влизали следнитѣ лица:

Диоклецианъ 1. Августъ.
Максимианъ Херкулъ 2. "
Констанций Хлоръ 1. Цезаръ.
Максиминъ Галеръ 2. "

Въ началото на първата тетрархия Диоклецианъ е почналъ да сѣче монети съ следнитѣ знаци:[2]

XXIA.I.	A.XXI.I	$\frac{\mid A}{XXI.I}$	$\frac{A\mid}{XXI.I.}$
XXIB.O.	B.XXI.O	$\frac{\mid B}{XXI.O}$	$(\frac{B\mid}{XXI.O.})$
XXIΓ.BI	Γ.XXI.BI	$\frac{\mid Γ}{XXI.BI}$	$\frac{Γ\mid}{XXI.BI.}$

Като отдѣлимъ отъ тѣзи четири вида монети цифрата XXI, стойностьта на монетата, оставатъ знаковетѣ на монетнитѣ заведения A, B, Γ, (1, 2, 3), придружени отъ други букви, които, като ги поставимъ една до друга образуватъ думата IOBI, вмѣсто IOVI(us), презиме на Диоклециана.[3]

Четиритѣ различия върху монетитѣ на Максимиана Херкулъ сж слѣднитѣ:

XXIA.HP	*.A.XXI.HP*	$\frac{\mid A}{XXI.HP}$	$\frac{A\mid}{XXI.HP}$
XXIB.KOY	*.B.XXI.KOY*	$\frac{\mid B}{XXI.KOY}$	$(\frac{B\mid}{XXI.KOY})$
XXIΓ.AI	*.Γ.XXI.AI*	$\frac{\mid Γ}{XXI.AI}$	$\frac{Γ\mid}{XXI.AI}$

Монети съ знаци $\frac{B\mid}{XXI.O.}$ при Диоклециана и $\frac{B\mid}{XXI.KOY}$ при Максимиана, оградени тукъ съ скоби, още не сж намерени,[4] но тѣ сж посочени тукъ само за да запълнятъ редицата.

Явно е, че тѣзи знаци сж еднакви съ ония върху монетитѣ отъ Диоклециана, съ тази разлика, че буквитѣ отъ думата Iobi тукъ сж замѣнени съ буквитѣ, които, наредени по редъ, образу-

---

[1] Babelon, цит. съч., стр. 930. — A. de Longperier, Revue Num. 1866, стр. 161. — Mowat, Rev. Num. 1897, стр. 68.

[2] R. Mowat, Rev. Num. 1897, стр. 78.

[3] R. Mowat, Combinaisons secrètes de lettres dans les marques monétaires de l'empire Romain въ Revue Num. 1897, стр. 77. — Babelon, цит. съч. стр. 1024.

[4] Mowat, цит. мѣст. стр. 77.

вать думата *HPKOYΛI*, (*Ἡρκούλιος*, Херкулесъ) презиме на Максимиана [1].

Има и други видове монети отъ сжщата епоха, върху които има секретни букви, чието значение още не е отгадано. Споредъ Kolb тѣзи монети сж сѣчени въ Сердика, а споредъ Feuardent — въ Сисция.[2]

За доказателство, че монетитѣ съ горнитѣ знаци сж сѣчени въ Сердика, служи само обстоятелството, че къмъ латинската цифра XXI, сж притурени и гръцкитѣ букви *A—Δ*, поредни нумера на заведенията, които били приети за Сердикийската монетарница, както видѣхме още отъ времето на третия периодъ отъ Аврелиановото моneторѣзане въ Сердика, докато отъ времето на Диоклециана тѣзи знаци *(XXIA—XXIΔ)* не се срѣщатъ върху монетитѣ отъ другитѣ монетарници на римската империя.[3] До днесь само единъ екземпляръ отъ Максимиана Херкулъ съ надписъ на опакото CONSERVATOR AVGG и съ знакътъ $\frac{\Gamma|}{XXI.\Lambda I}$ се намира въ сбирката на Народ. музей.

За тѣзи монети Mowat казва, че отъ работата имъ личи, че сж сѣчени въ нѣкое заведение на изтокъ. Подполк. Фьотеръ въ частно писмо ми съобщава, че отдава тѣзи монети на Сисция. По горнитѣ съображения азъ мисля, че тѣзи монети на Диоклециана и Максимиана Херкулъ съ горнитѣ знаци сж сѣчени въ Сисция, а не въ Сердика и затова тукъ правя само тази бележка, безъ да ги описвамъ. Въ Виенския нумизматически кабинетъ тѣзи монети сж означени като сѣчени въ Сисция, а въ Парижкия — въ Сердика. Понеже Виенското опредѣление е по-ново, затова и азъ се присъединявамъ къмъ него. Обаче и този въпросъ остава да се реши окончателно отъ бждещи находки.

Монетарницата въ време на втората тетрархия — Константиновия периодъ 305—311 год.

Бабелонъ предполага, че Сердикийската монетарнила не е сжществувала следъ Диоклециановата тетрархия и че Константинъ Велики, като самостоятеленъ императоръ, и неговитѣ наследници не ще да сж сѣкли монети въ Сердика, понеже монетарницата ще да е била премѣстена вече въ Сирмиумъ.[1] Обаче Сердикийската

---

[1] Mowat, цит. спис. стр. 78 — Babelon, цит. съч. стр. 1025.
[2] R. Mowat, цит. спис. стр. 76.
[3] Babelon, Traité I стр. 979—1041,
[1] Babelon, Traité I стр. 1025.

монетарница е сѫществувала и презъ втората тетрархия, която била основана на 1-й май 305 г. и отъ когато начева тъй нареченията Константиновъ периодъ[1]. Презъ тоя периодъ втората тетрархия имала нѣколко пѫти измѣнения въ лицата. На 1-й май 305 г. Диоклецианъ и Максимианъ Херкулъ се отказали отъ престола и отъ тая дата до 25 юли 306 г. тетрархията се състояла отъ:

Констанций Хлоръ	1. Августъ
Максимианъ Галеръ	2. Августъ
Северъ II	1. Цезарь
Максиминъ II Даза	2. Цезарь.

На 25 юли 306 г. умрѣлъ Констанций въ Йоркъ, а на 28 октомври с. г. Максимианъ Херкулъ наново заема властьта и тогава тетрархията станала петархия[2] при следния съставъ:

Максимианъ Херкулъ	1. Августъ
Максимианъ Галеръ	2. „
Северъ II	3. „
Максиминъ Даза	1. Цезарь
Константинъ	2. „

На априлъ 307 г. умрѣлъ Северъ II и тетрархията се възстановила въ следния съставъ:

Максимианъ Херкулъ	1. Августъ
Максимианъ Галеръ	2. „
Максиминъ Даза	1. Цезарь
Константинъ	2. „

Монетитѣ отъ Констанция Хлора и Галера, като Августи, отъ Севера II и отъ Максимина Даза, като Цезари, които монети въ началото били въ обръщение, продължавали да иматъ курсъ и следъ смъртьта на Констанция Хлора и въздигането на Константина до степень Цезарь, което станало на 25 юли 306 год. Сетне, монетитѣ на Константина Цезарь замѣстили ония на Севера Цезарь, а този последниятъ получилъ титлата „Августъ“ на мѣстото на Констанция Хлоръ. Титлата първи Августъ преминала на Галера.[3]

Въ това време Сердикийската монетарница се намирала подъ властьта на Галера, първо като Цезарь, а сетне като Августъ и това положение траяло до неговата смърть, 5 май 311 год. Следователно тази монетарница работила въ продължение на шесть години отъ Константиновия периодъ.[4]

---

[1] J. Maurice, Serdica, classification chronologique des émissions monétaires de l'atelier de Serdica въ Revue Belge de Numismatique 1909 стр. 5.
[2] Mowat, Rev. Num. 1897, 70.
[3] Maurice, цит. съч. стр. 6.
[4] Пакъ тамъ.

Първа емисия отъ монетитѣ на Константиновия периодъ (1 май 305 г. — 11 ноември 308 г.)

Въ тази емисия влизатъ монетитѣ на Диоклециана, Максимиана Херкулъ, Констанция Хлоръ и Галера, като Августи, (която титла последнитѣ двама получили следъ абдикацията на първитѣ двама на 1 май 305 г.) и на Севера II и Максимина Даза, като Цезари.

Констанций Хлоръ умрѣлъ въ Йоркъ, въ Британия, на 25 юли 306 г. Следъ него Северъ II получилъ титлата Августъ, а Константинъ — Цезарь.[1] Значи монетитѣ на Констанция Августъ били замѣстени съ ония на Севера Августъ, а ония на Севера Цезарь съ монетитѣ на Константина Цезарь. Тѣзи замѣнки раздѣлили монетната емисия отъ 305—308 год. на две части: първата часть преди 25 юлий 306 г., а втората следъ тази дата. Това подраздѣление на емисията спомага за опредѣляне точнитѣ дати, когато били сѣчени нѣкои монети.

Бронзовитѣ монети отъ тази емисия сѫ така нареченитѣ голѣми фоли (срѣденъ бронзъ), чиято тежесть се колебае между 11.50 гр. и 7 грама; тѣзи монети принадлежатъ къмъ Диоклециановата монетна система; тѣ иматъ, въ отрѣза на опакото, знацитѣ S M. S D (Sacra Moneta Serdicae). На сѫщата система принадлежатъ и златнитѣ монети (aurei), които иматъ тежесть $^{1}/_{60}$-а отъ литра и които въ сѫщата епоха сѫ сѣчени въ Сердика и въ други монетарници на изтокъ. Тѣзи монети по нѣкога на опакото иматъ знака на стойностьта си, който обясни Missong; тази стойность той опредѣли на цифрата 60.[2] Ето тѣзи знаци: ξ или Σ ✕. Срещатъ се сѫщо и знацитѣ *N*, *Z*, *Z* чието значение изглежда да е сѫщото.[3]

Всичкитѣ тѣзи знаци се срѣщатъ върху златнитѣ монети отъ Сердика, сѣчени въ периода отъ приемането цезарската власть отъ Констанция Хлоръ и Галера въ 293 г. до закриването на Сердикийската монетарница въ 311 г. Въ тази епоха сѫщитѣ знаци се срѣщатъ и върху златнитѣ монети, сѣчени въ Антиохия и Тесалоника.[4] Само че тѣзи знаци се срѣщатъ само върху монетитѣ отъ наследницитѣ на Диоклециана, князетѣ отъ Иовиановата династия, които

---

[1] Maurice, цит. съч. стр. 7 и цитиранитѣ отъ него: — O. Seeck, Geschichte des Untergangs der Antiken Welt, I p. 45, 46. — Lenain de Tillemont, Histoire des Empereurs, IV, 93.

[2] Missong, Die Vorlaüfer der Werthzahl OB auf römischen Münzen въ Zeitschrift für Numismatik VII 1880 стр. 248, 293, 294. — Maurice цит. съч. стр. 7.

[3] Maurice, цит. съч. стр. 7—8.

[4] A. Missong, пакъ тамъ 1880, стр. 251 до 255.

бѣха запазили сжщата монетна система на Диоклециана. Тесалоникийската монетарница, която дълго време е стояла затворена и въ 308 г. била наново отворена, въ 314 г. отъ властьта на Лициния преминала въ ржцетѣ на Константина и отъ тогава престанали да поставятъ върху златнитѣ монети знакътъ 60[1], докато въ Антиохия онази промѣна станала въ 324, когато Лициний биде окончателно победенъ и когато Антиохия съ цѣлия изтокъ падна подъ властьта на Константина. Въ 309 г. Константинъ въведе въ Галскитѣ земи златната монета solidus или $^{1}/_{72}$ отъ златна литра и съ тѣзи монети победоносната Константинова войска си служи въ двата етапа, при завладяването на Балканитѣ въ 314 год. и на Ориента въ 324 год.[2] Отъ тукъ приведения примѣръ може да се разбере, че знакътъ Σ и другитѣ нему подобни знаци сж твърде характерни за златната монета или aureus, сѣчена по образеца на $^{1}/_{60}$ отъ литра.

Втора емисия отъ монети на Константиновия периодъ (11 Ноемврий 308 — 5 май 311 г.)

Тази емисия е забележителна съ пускането въ обръщение въ едно и сжщо време на монети отъ Лициния и Галерия Валерия. Диоклецианъ и Галеръ, които държали конференция въ Карнунтумъ съ Лициния и дали на последния титлата Августъ, решили въ сжщото време да се отсѣкатъ монети съ името на Галерия Валерия, жена на Галера и дъщеря на Диоклециана.[3]

Въздигането на Лициния въ достойнство на Августъ предизвикало негодуванието на Максимина Даза, който билъ най-старшиятъ Цезарь и кандидатъ за достойнството Августъ. Галеръ, съ надежда да го успокои, му далъ, както и на Константина, чисто почетната титла Filius Augustorum, отъ която Максиминъ Даза се отказалъ и на присмѣхъ я прикачилъ и нея на Константина. Но Даза не искалъ повече да чака, затова накаралъ войскитѣ да го провъзгласятъ за Августъ, което станало на Марсовото поле въ Римъ.[4] Галеръ, макаръ съкрушенъ отъ тази неочаквана дързость, не искалъ да даде знакъ, че отстжпва на Максимина Даза, и за-

---

[1] J. Maurice, L'Atelier de Siscia въ Numismatic Chronicle, 1900, 321.

[2] J. Maurice, L'Atelier de Thessalonica, въ Numismatische Zeitschrift, 1901 p. 124.

[3] J. Maurice, L'Atelier de Héraclée de Thrace, въ Num. Cron. 1905, 132. — Tillemont, Histoire des Empereurs, t. IV. p. 4.

[4] Lactance, de Mortibus Persecutorum, XXXII.

това му далъ както и на Константина, достойнството Августъ въ края на пролѣтьта на 309 год.

Това историческо събитие се отразява отчасти и върху съвременната емисия на монетитѣ, сѣчени въ Сердикийската монетарница, а именно върху монетитѣ на Лициния Августъ и на Максимина Даза и Константина, първо като Цезари, а сетне като Августи. Но отъ тази емисия, споредъ Морисъ,[1] нѣма нито една монета, върху която да личатъ титлитѣ Filius или Filii Augustorum. По нѣкога монетарницитѣ отъ тази епоха сѫ имали специални порѫчки. Но изглежда че Сердикийската монетарница не ще да е получила заповедь да сѣче монети съ имената на синоветѣ на Августитѣ. Възможно е сѫщо, че Максиминови и Константинови монети, върху които да фигурира тази титла, още да не сѫ намерени по причина на тѣхната рѣдкость.

Въ времето, когато сѫ сѣчени монетитѣ отъ тази емисия, Сердикийската монетарница е функционирала съ едно заведение по-малко, отколкото въ времето на предидущата емисия. Бронзовитѣ монети или фоли (folles) отъ тази емисия иматъ 6 до 7 грама и размѣри 23 до 26 мм. въ диаметъръ. Въ полето върху опакото сѫ отбелезани грѫцкитѣ бройни букви: *А—В—Г—Δ*.

Въ отрѣза и въ полето се срѣщатъ и следнитѣ букви и знаци:

✻А	✻В	✻Г	✻Δ
.SM.SD.	.SM.SD.	.SM.SD.	.SM.SD.

Букви и знаци, които се срѣщатъ върху бронзовитѣ монети, сѣчени въ Сердика презъ Константиновия периодъ, 1 Май 305 — 5 Май 311 г.

Първа серия:

S F[2]	S F	S F	S F	S F
А	*В*	*Г*	*Δ*	*Е*
.SM.SD.	.SM.SD.	.SM.SD.	.SM.SD.	.SM.SD.

[1] Serdica въ Revue Belge de Numismatique 1939, 137.

[2] Буквитѣ SF се появяватъ за пръвъ пѫть въ тази епоха, когато Констанций Хлоръ става 1-й Августъ следъ абдикацията на Диоклециана. Констанций се наричалъ и Flavius. При все това, споредъ Maurice (стр. 8 забел. 1) малка е вѣроятностьта да се приеме, че буквата F, която по-късно е означавала и Флавиевата династия, е имала тъй опредѣлено значение въ тази епоха. Споредъ сѫщия авторъ тѣзи букви могатъ да се приематъ и за инициали на прилагателнитѣ Senior Felicissimus, както се наричали Августитѣ, които се оттеглювали отъ власть, толкозъ повече, че буквитѣ SF се срещатъ върху монетитѣ на Диоклециана и Максимиана Херкулъ които, както видѣхме по-горѣ, следъ оттеглюването имъ отъ власть, сѫ получили титлата Seniores Augusti.

Втора серия:

$\frac{A}{.SM.SD.}$	$\frac{B}{.SM.SD.}$	$\frac{Г}{.SM.SD.}$	$\frac{Δ}{.SM.SD.}$	$\frac{E}{.SM.SD.}$

Трета серия:

$\frac{*A}{.SM.SD.}$	$\frac{*B}{.SM.SD.}$	$\frac{*Г}{.SM.SD.}$	$\frac{*Δ}{.SM.SD.}$	$\frac{*E}{.SM.SD.}$

Отъ тѣзи таблици ясно личи, че въ Средика презъ 305—311 г. имало петь монетни заведения подъ нумера: *A, B, Г, Δ, E,* (1, 2, 3, 4, 5).

Въ Сердикийската монетарница златни монети сѫ сѣкли само императоритѣ: Пробъ, Максимианъ Херкулъ, Констанций Хлоръ, Галерий Максимианъ, Галерия Валерия, Северъ II, Максиминъ Даза, Лициний и Константинъ Велики, а сребърни Максимианъ Херкулъ, Констанций и Максиминъ Даза; всички други императори сѫ сѣкли само бронзови, тъй наречени антонинки и фоли.

Отъ изложеното до тукъ следва, че въ Сердикийската римска монетарница сѫ сѣкли монети следнитѣ императори и императрици: Галиенъ, Салонина, Клавдий II Готски, Аврелианъ, Северина, Тацитъ, Флорианъ, Пробъ. Въ времето на Проба монетарницата е прекѫснала сѣченето на монети за известно време, така че императоритѣ Нумерианъ, Каръ и Каринъ не сѫ сѣкли монети въ тази монетарница и тѣхнитѣ монети съ знацитѣ КАА—КАZ сѫ сѣчени въ Римъ, а наново е почналъ сѣченето монети въ Сердика Диоклецианъ съ добре опредѣленитѣ знаци $\frac{S \quad F}{\frac{A}{.SM.SD.}}$ — $\frac{S \quad F}{\frac{Δ}{.SN.SD.}}$ и следъ него продължили Максимианъ Херкулъ, Констанций I, Галерий Максимианъ, Галерия Валерия, Северъ II, Максиминъ Даза, Лициний и най-сетне Константинъ Велики. Всичко 17 императори и императрици. Споредъ мнението на г. Фьотеръ последнитѣ монети, сѣчени въ Сердика сѫ златнитѣ монети на Лицания и Константина съ знакъ SER и сетне монетарницата била пренесена въ Тесалоника.

За мѣстонахождението на римската монетарница въ Сердика нищо не се знае, понеже не сѫ запазени никакви останки отъ стари сгради, отъ които да се вижда, че тѣ сѫ отъ монетарницата, нито пъкъ сведения за мѣстото на монетарницата.

Нѣма да описвамъ значението на култоветѣ на божествата, които се срещатъ върху римскитѣ монети, сѣчени въ Сердикийската монетарница, защото тѣзи божества сѫ чисто римски безъ локално значение.

III

Турската монетарница въ София

Отъ досега известнитѣ знаци върху византийскитѣ монети нѣма нито единъ, отъ който да се вижда, че Сердикийската монетарница е била възобновявана и въ византийско време. Не може сжщо да се установи, дали въ време на второто българско царство въ София е имало монетарница за сѣчене на български монети, понеже до днесъ не е намерена българска монета съ знакъ, отъ който да се вижда, че тя е сѣчена въ София.

Споредъ събранитѣ отъ Д. Ихчиевъ сведения отъ разни турски източници за монетното дѣло въ Турция,[1] турцитѣ сж основали монетарница въ София още въ края на XIV в., но тя не почнала веднага да работи.

Споредъ сжщитѣ сведения отъ турскитѣ султани прѣвъ е основалъ монетарница въ София султанъ Баязидъ I (1388—1402), който открилъ сжществуващитѣ отъ старо време монетни домове въ градоветѣ: Одринъ, Сересъ, Сидеро-Кастро, Солунъ, Скопие, Кратово, Кочани, Новаре, Ново бърдо, София, Охридъ, Видинъ, Кипровецъ, Кюстендилъ и пр., но повечето отъ тѣзи монетни домове не сж функционирали по липса на рудници, които не били достатъчно открити и разработени.[2]

Между монетарницитѣ, които не работили по нѣмане на материали е била и Софийската, както това се вижда и отъ султанския ферманъ отъ 1618 г., който по-доле привеждамъ, защото, споредъ турскитѣ източници, посочени отъ Ихчиевъ, най-старитѣ турски монети, сѣчени въ София, били тъй нареченитѣ „гюмушъ акче“ (сребърни аспри) отъ Сулеймана I (1520—1567 г.),[3] които описва Исмайлъ Галибъ. Споредъ сжщитѣ сведения, последнитѣ турски монети отъ Софийската монетарница били отъ времето на султанъ Махмудъ I (1731—1755 г.) съ диаметъръ 11 мм., $^{3}/_{4}$ карата.[4]

---

[1] Материали за монетното дѣло въ Турция, въ Извѣстия Историческото Дружество III 1911 г. стр. 75 след.

[2] Пакъ тамъ стр. 95.

[3] Пакъ тамъ стр. 123.

[4] Пакъ тамъ стр. 168.

Значи, Софийската монетарница е продължавала да работи, съ известни прекжсвания, въ продължение на повече отъ 200 години. Обаче до днесъ сж запазени монети отъ Софийската зарбхана, само отъ султанитѣ Османъ II (1618—1622) и Мурадъ IV (1622—1639). Такива монети се съхраняватъ въ Цариградския музей. За отпечатъцитѣ на тѣзи монети дължа голѣма благодарность на управлението на този музей и на моя приятель Ото Шехтеръ, който се застжпи предъ музея за въпроснитѣ отпечатъци.

Тукъ ще приведа нѣкои интересни сведения за мѣстонахождението на турската зарбхана или монетарница, които е събралъ Д. Ихчиевъ отъ стари Софийски жители[1].

„Софийската зарбхана, казва Ихчиевъ, споредъ както ми се разправи отъ баба Севастица Кожухарова — жена на около 75 години, родомъ отъ София, се намирала въ подземна сграда, построена отъ камъни и тухли, лежаща въ една заградена мѣстность на поляната, близо до първата могила надѣсно отъ пехотния лагеръ (по правия пжть София—Княжево). Речената баба Севастия отъ баща си дѣто Кито, който е живѣлъ до дълбока старость и е умрѣлъ почти на сто годишна възрасть, е чувала, че служащитѣ работници на зарбханата съ козинови чувалчета на гърбъ сж пренасяли златнитѣ и сребърнитѣ руди оть тамъ въ Боянската рѣка, или така наречената днесъ „Крива рѣка", за премиване на рудата; защото, знаело се, че по течението на тая рѣка, наблизо до зарбханата, е имало направени искуствени приспособления, нарочно за очистване и прѣмиване на златнитѣ и сребърни кюлчета — руди. Сжщо, тя има̀ добрината да ми разкаже, че по предание и по разкази отъ стари хора е чувала, па и сама, като дете е гледала, какъ Софийскитѣ златари заедно съ чиракитѣ си сж отивали по онѣзи мѣста на рѣката и търсили въ края на самата рѣка, па и по брѣга, златенъ или сребъренъ пѣсъкъ, който билъ изоставенъ като непотрѣбенъ отъ служащитѣ на зарбханата. Софийскитѣ златари дори до преди 50 години сж търсили по рѣката остатъци отъ златенъ и сребъренъ пѣсъкъ".

Отъ гореизложенитѣ сведения, както и отъ поменатия ферманъ личи, като че ли въ Софийската турска монетарница било приготвяно и злато за сѣчене златни монети. Обаче отъ събранитѣ отъ Ихчиевъ сведения и отъ наличностьта въ Цариградския музей излиза, че въ София сж сѣчени само сребърни акчета или аспри. Споредъ сжщитѣ сведения въ Софийската монетарница сж сѣкли монети следнитѣ султани: Сюлейманъ I

[1] Пакъ тамъ, стр. 124.

(926—974 по егира = 1520—1567 г. сл. Хр.); Селимъ II (974—982=1567—1575); Мурадъ III (982—1003=1575—1594); Мохамедъ III (1003—1012=1594—1603); Османъ II (1027—1031=1618—1622); Сюлейманъ II (1099—1102=1689—1690); Махмудъ I (1143—1168=1731—1755). Както се вижда, въ списъка на изброенитѣ тукъ турски султани не личи името на Мурадъ IV (1032—1049=1622—1639) отъ когото сѫ известни монети, сѣчени въ София и които се съхраняватъ въ Цариградския музей.

Сѣченето на монети въ провинциалнитѣ градове на турската империя се възлагало на частни лица подъ известни условия и срѣщу заплащане на държавната хазна известна сума годишно. За да се запознаемъ съ тия условия, които представятъ известенъ мѣстенъ интересъ, тукъ предавамъ въ преводъ единъ султански ферманъ отъ 1618 г., който се отнася до отстѫпването подъ концесия на Софийската монетарница.

Интересно е, че този запазенъ ферманъ, като официаленъ документъ, е билъ реализиранъ, защото отъ съхраняванитѣ въ Цариградския музей монети напълно се доказва, че султанъ Османъ II, който е издалъ фермана, действително е сѣкълъ монети въ София. Нѣмаме сведения, дали дадената на Али-чаушъ за три години концесия е била продължена и при царуването на Мурада IV, който е наследилъ Османа II.

Ето текста на въпросния ферманъ, който предавамъ въ преводъ текстуално, както го намирамъ напечатанъ въ Изв. Истор. Д-во III 1911 стр. 203 след.:

Султански ферманъ, издаденъ отъ Османъ II до софийскитѣ сѫдебно-административни власти по концесията на софийската зарбхана и начина на нейното управление.

(Регистъръ № 2, стр. 250, дата 1027 г. егира — 1618 г. Р. Хр.)[1]

„Отстѫпва се подъ концесия за три години на хаджи Али чаушъ правото да търси злато, сребро и сребърни руди въ софийската каза и въ самия градъ София; освенъ това, върху речения се възлага, за сѫщия тригодишенъ периодъ, и управлението на софийската зарбхана, която за сега стои затворена и на която управлението отъ дълги години насамъ не функционираше. Правото за търсене сребърни руди и правото за управление на зарбханата е предоставено само на концесионера хаджи Али чаушъ или на неговитѣ законни замѣстници, които биха го представяли

[1] Годината 1027 отъ егира Ихчиевъ изчислява на 1616 отъ Рожд. Хр Обаче тя отговаря на 1618.

предъ мѣстнитѣ Софийски власти и другаде, и то за опредѣления срокъ отъ три години, щомъ той изплаща всѣка година на славната султанска хазна (съкровище) по 87 хиляди акчета, или всичко — за три години — сумата отъ 261,000 акчета. — Среброто, което би намерилъ той въ рудницитѣ на Софийската каза и би изкопалъ отъ тѣхъ, ще се пречиства и прави на кюлчета, и по такъвъ начинъ той ще може да го внася свободно въ Софийската зарбхана, за да се сѣкатъ отъ нея монети. Монетитѣ, които ще се сѣкатъ въ Софийската зарбхана, по съставъ и видъ ще бждатъ сходни и почти еднообразни съ монетитѣ, що се сѣкатъ въ Одринската зарбхана, чийто правилникъ и уставъ ще иматъ сила на законъ и за нея — Софийската зарбхана, която отъ старо време е работила, но функционирането ѝ временно било преустановено, занемарено. Потрѣбното количество дървенъ кюмуръ за зарбханана ще се набавя отъ жителитѣ на ония села, които въ старитѣ регистри фигуриратъ като вжглещари на зарбханата и сж се ползували съ известни права и привилегии, срещу които сж били длъжни да доставятъ на време нужното количество кюмуръ за зарбханата. Освенъ концесионера, другъ никой нѣма право да търси и копае сребърни руди въ рудницитѣ на Софийската каза. Управлението на зарбханата има право да конфискува всички машини и орждия, които биха се донесли отъ вънъ, съ цель да се сѣкатъ отдѣлно и тайно монети. Сжщо така и среброто, което би се донесло отвънъ, отъ каквато тежина и да е, упрзвлението има право да го конфискува и присвои, следъ като му опредѣли една цена. — Управата на зарбханата е самостойна и независима. Въ управлението, реда и службата на зарбханата никой отвънъ нѣма право да се намѣсва и разпорежда. Счетоводство, книговодство и канцеларската сужба на зарбханата ще се извършватъ отъ особени управители (емини). Машинното отдѣление, уредитѣ, орждията, калъпитѣ и пр. ще се управляватъ и надзиравать както отъ емина, така и отъ инспектора (мюфетишъ). Заплатата на чиновническия персоналъ въ управлението на зарбханата е следната:

1) на главния управитель дневно по 20 акчета;
2) на инспектора управитель (сахаби-аянъ) 15 акчета;
3) на секретаря (кятиба) дневно по 10 акчета;
4) Всѣки чаушъ (а тѣ ще бждатъ 8 души) по 5 акчета;

Освенъ заплатата, персоналътъ ще се ползува даромъ, както е било отъ старо време, съ тютюнъ за пушене и съ други нѣкои продукти. Нужната сума за разноски по пушенето тютюнъ и по други продукти концесионерътъ е длъженъ да внесе предварително въ царската хазна, като депозитъ и то за единъ срокъ отъ

шесть месеца. Книговодството ще съставя въ края на всѣки шесть месеца по една равносмѣтка (хесабджедвели) за вноса на среброто въ зарбханата, както и за износа на насѣченитѣ въ нея монети. Балансътъ ще се съставя по образецъ, показанъ отъ правителството, като ще се вписва и бележи въ него дневно и поименно, отъ кого и що се внася вжтре или се изнася вънъ отъ зарбханата, както и среброто и сумата на сребърнитѣ монети. А разходната сума, потрѣбна за поправка на зарбханата, машинитѣ, инструментитѣ, уредитѣ и други подобни тѣмъ, ще се изважда отъ общия приходо-разходенъ параграфъ и за тая сума счетоводството ще държи особенъ регистъръ, въ който подробно и поименно ще се обозначава разходътъ. Султанътъ съ своя височайши царски бератъ приема и одобрява изложенитѣ по-горе условия, предложени отъ концесионера за търсене сребро и сребърни руди по Софийско, както и за правото да сѣче въ Софийската зарбхана монети, на които теглото, видътъ и формата да бждатъ сходни съ тия на монетитѣ, що се сѣкатъ въ Одринската зарбхана и призовава Софийскитѣ мѣстни власти да оказватъ всѣко съдѣйствие и помощь на концесионера въ предприятието му, да уважаватъ и почитатъ герба на царския ферманъ, издаденъ въ столичния градъ Цариградъ на 19 день отъ месецъ шабанъ 1027 г. (1618).«[1]

Отъ находящитѣ се въ Цариградския музей монети отъ Османа II и отъ приведения тукъ ферманъ се вижда, че Софийската зарбхана е почнала да работи чрезъ концесионера Али чаушъ въ времето на този Султанъ. Отъ находкитѣ на турски монети изъ България, които се съхраняватъ въ Народния Музей, до днесъ не е открита турска монета, сѣчена въ София, докато отъ други градове, като: Одринъ, Чипоровци, Ново-бърдо, Сересъ и пр. има въ находкитѣ.

Сведенията, които ни дава ферманътъ сж интересни въ нѣколко отношения: 1) Отъ тѣзи сведения виждаме, че въ Софийско имало златни и сребърни руди, за което впрочемъ знаемъ и отъ народнитѣ предания, както това се вижда и отъ разказа на баба Севастица Кожухарова, който приведохме по-горе; 2) че въ турско време, въ началото на XVII в., само концесионерътъ на монетарницата ималъ право да търси златни и сребърни руди за сѣчене на монети, до като за гръцко и римско време знаемъ, че самата власть доставяла нужнитѣ материали на концесионера на монеторѣзането; 3) въ фермана е опредѣлено плащането, което трѣбва да

[1] Тукъ Ихчиевъ изчислява годината 1027 отъ егира на 1615 отъ Рожд. Хр., която отговаря на 1618, както казахъ и по-горе.

прави концесионерътъ годишно на царската хазна, докато за гръцко, римско и византийско време такива данни нѣмаме; 4) отѣ фермана научаваме, че въ Софийската каза (околия) имало села, които се ползували съ известни привилегии и права, за да доставятъ (разбира се безплатно) нуждннтѣ за монетарницата дървени въглища. Подобни сведения за старо време нѣмаме; 5) споредъ фермана, на концесионера се дава право да конфискува заловенитѣ материали и машини за сѣчене на фалшиви монети. Въ старо време това право принадлежало на владетеля; 6) при монетарницата имало царски инспекторъ, който контролиралъ работитѣ въ монетарницата, както е било и въ старо време; 7) въ фермана е изброенъ и персоналътъ на монетарницата и е опредѣлена заплатата на всѣки чиновникъ, която се изплаща отъ концесионера. Какви заплати сѫ заплащани на моноторѣзачитѣ въ старо време, незнаемъ; 8) на всѣки шесть месеца концесионерътъ представялъ на правителството равносмѣтка за прихода на среброто и за изнесени отъ монетарницата отсѣчени монети; 9) разходитѣ по поправка и подържане на машини и уреди била за смѣтка на правителството.

Всичкитѣ тѣзи сведения иматъ историческо значение за турскитѣ монетарници, а специално за насъ е важенъ фактътъ, че българското население не е останало незасегнато отъ ангария и въ единъ отрасълъ на турската индустрия, каквото е било моноторѣзането.

IV.

Описание на колониалнитѣ монети отъ Сердика[1]

М. Аврелий — M. Aurelius (161—180 г.)

1. Лице: *K AY ANTΩNINOC*. Негова глава безъ вѣнецъ.

Опако: *CEPΔΩN*. Глава на Сараписъ съ калатъ. Диам. 22 мм. Moinnet s. II 1651. Мушмовъ 4753. Ruzicka 372. Ружичка предполага, че тази монета е на Каракала, подобна на описаната отъ него подъ № 372 (у менъ брой 346). Обаче тукъ надписътъ на лицето е на М. Аврелия.

2. Лице: *K AY ANTΩNINOC*. Негова глава на дѣсно.

Опако: *CEPΔΩN*. Жена (Атина?) въ дълга дреха (stola), права, въ д. си ръка държи змия, а съ лѣвата се подпира на дълго копие. Диам. 14 мм. Парижъ.

Mionnet s. II 1652. — Мушмовъ 4755. Ruzicka 6-a.

3. Лице: *AY KAI M AYPH/ANTΩNEIN*. Неговъ бюстъ въ мантия, безъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CEP/ΔΩN*. Изида въ дърга дреха, препасана, права на л., въ дѣсната ръка държи систъръ (египетски музикаленъ инструментъ), а въ лъвата — кофичка; на главата ѝ цвѣте лотусъ (зъмбакъ). Диам. 25 мм. Берлинъ. **Табл. I.**

Ружичка № 1 табл. I и III описва сѫщата монета и казва, че главата на Изида е украсена съ слънчевия дискъ съ змии. Макаръ и да нѣмамъ оригинала на ръка, отъ фотографическата снимка на монетата личи, че главата на богинята е украсена съ цвѣте лотусъ, неинъ атрибутъ, както е на всѣкжде представенъ този типъ.[2]

4. Лице: *M AYP ANTΩNI*. Неговъ бюстъ въ броня, гологлавъ, на дѣсно.

---

[1] За по-голѣма прегледность и по-лесно справяне, азъ описвамъ монетитѣ по азбученъ редъ на божествата, безъ да ги класирамъ по номиналъ и голѣмината на монетитѣ, което нѣма значение, защото отъ измѣрването на монетитѣ отъ Народ. Музей по тегло и отъ размѣритѣ, сравнени по таблицата, лесно се познава, коя монета отъ кой номиналъ е.

[2] Срав. Ружичка 7 и 374. — Мушмовъ 272 и табл. VII 12. — Mionnet s. II 1560.

Опако: *СЕРΔ[ΩΝ]*. Орелъ съ разперени крила, застаналъ върху мълния на дѣсно, гледа на лѣво.

Mionnet s. II 1654, — Мушмовъ 1756. Ружичка не описва този екземпляръ, обаче единъ подобенъ той описва при Каракала (395 у менъ брой 321), та дали и този екземпляръ не е на М. Аврелия?

5. Лице: *ΑΥ ΚΑΙ Μ ΑΥΡΗ|ΑΝΤΩΝΕΙΝ*. Неговъ бюстъ въ мантия, безъ вѣнецъ, съ кѫдрава коса, на дѣсно.

Опако: *СЕΡ|ΔΩΝ*. Рѣчниятъ богъ Искъръ (Oescus) брадатъ, полуголъ, седналъ на л., съ метната на скута му дреха, гледа на дѣсно, въ дѣсната рѫка, която е подпрѣна на дѣсното му колено, държи клонче отъ растение, а съ лѣвата се подпира на скала, изъ която извира вода и тече подъ божеството. Диам. 23 мм., 10.20 гр. София. 2477. **Табл. VII.**

Mionnet s. II 1653. — Ruzicka 3 и табл. VI. — Мушмовъ 4757. Ружичка, Мионе и Мушмовъ описватъ, че божеството се подпира на урна. Обаче това е погрѣшно, защото въ случая ясно личи, че е скала, а не урна, както обикновено бива при рѣчнитѣ божества. Проф. Филовъ сѫщо приема, че е скала, а не урна.[1]

6. Сѫщото лице.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Рѣчниятъ богъ Искъръ брадатъ, полуголъ, седналъ на л., гледа на дѣсно, въ д. рѫката държи клонче, а съ лѣвата се подпира на скала, изъ която извира вода и тече подъ божеството. Диам. 25 мм., 9.07 гр. Виена 8211. Ruzicka 2.

7. Сѫщото лице.

Опако: *ΣΕ|Ρ|ΔΩΝ*. Рѣчниятъ богъ Искъръ, брадатъ, полуголъ, седналъ на л., гледа на д., въ д. рѫка държи клонче, а съ лѣвата се подпира на повалена урна, изъ която не се излива вода. Диам. 24 мм., 9.20 гр. Аграмъ 1. Ruzicka 4.

8. Сѫщо лице.

Опако. *СЕ|Ρ|ΔΩΝ* Рѣчниятъ богъ Искъръ брадатъ полуголъ, седналъ на л., гледа на д. и съ д. рѫка държи клонче, а съ лѣвата се подпира на повалена урна, изъ която се излива вода. Диам. 25 мм. Берлинъ. — Ruzicka 5. — Mionnet s. II 1653. — Мушмовъ 4757.

9. Лице: *Μ ΑΥΡ ΑΝΤΩΝΙ*. Неговъ бюстъ безъ вѣнецъ, въ броня, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑΣ СЕΡΔΙΚΗΣ*, Зевсъ седналъ на престолъ на лѣво, въ л. рѫка държи скиптъръ. Диам. 22 мм.

Mionnet s. II 1655. — Мушмовъ 4758.

Мионе и Мушмовъ описватъ изображението, че е Сарапись,

---

[1] Извѣстия на Бълг. Арх. Д-во IV 1914 стр. 304.

който държи дълго копие. Обаче Сараписъ никога не бива представенъ седналъ, а правъ. Затова навѣрно тукъ трѣбва да се касае за Зевса, който често е представянъ седналъ и се подпира на скиптъръ и държи патера, която навѣрно е била изтрита върху монетата и затова не е отбелѣзана отъ Мионе и Мушмовъ.

10. **Лице:** *AY KAI M AY[PH] ANTΩNEINOC.* Сѫщиятъ бюстъ на М. Аврелия на дѣсно.

Опако: *CEP|ΔΩN* Хермесъ голъ правъ на л., съ наметната на д. рамо мантия, д. му рѫка е спусната на долу и държи обърнатъ кадуцей, а лѣвата е сложена на бедрото му. Диам. 13 мм., 4.40 гр. София Н. М. Колекция Аврамовъ 2. **Табл. VII.**—Ruzicka 6.

Ружичка погрѣшно взима божеството за Heros (Херой), голъ, който държи неясенъ предметъ. Нѣма никакво съмнение, че изображението представя Хермеса, което ясно личи отъ неговия атрибутъ — кадуцея. Този типъ на Хермеса твърде рѣдко се срѣща върху монетитѣ и може да се каже, че този е единствениятъ случай върху монети отъ Тракия и Мизия.

М. Аврелий и Л. Веръ — M. Aurelius et L. Verus

11. **Лице:** *AY ANTΩNEIN|Λ OYHPOC.* Надписътъ начева отгоре, отъ дѣсната фигура, и върви отъ лѣво на дѣсно. Бюстоветѣ на двамата императори гологлави единъ срѣщу другъ.

Опако: . . *P|ΔΩN* Бюстъ на Изида до раменетѣ, на дѣсно, главата украсена съ лотусъ (зумбакъ). Диам. 20 мм. Лондонъ. **Табл. I.** Ruzicka 7 и Табл. I и III.

Фаустина — Faustina

Съ легата *Appius Claudius Martialis.*

12. **Лице:** *ΦAYCTEINA|CEBACTH.* Нейнъ бюстъ на дѣсно, коситѣ й сѫ прибрани въ тила.

Опако: *HΓE KΛ AППIOY M|APTIAΛOY (CEPΔΩN).* Асклепий брадатъ, облеченъ въ мантия, единия край на която е преметнатъ на л. му рѫка, застаналъ правъ насрѣща, гледа на лѣво, съ дѣсната си рѫка се подпира на дълга змийска тояга, а лѣвата е спусната. Диам. 30 мм., 19.40 гр. София 6445. Мушмовъ 4759-а Ruzicka 10.

При описание изображението на опакото, Ружичка казва, че Асклепий е облеченъ въ мантия и хламида. Асклепий, Зевсъ, Сараписъ и др. подобни божества никога не биватъ представяни върху монетитѣ облѣчени въ мантия и хламида, а само въ мантия. Хламидата е кѫса и широка дреха, нѣщо подобно на пелерина.

Върху монетитѣ сѫ представени облѣчени въ хламида Диоскуритѣ, които ездатъ на коне.[1] Преметнатата дреха на лѣвата рѫка на Асклепия не е хламида, а часть отъ мантията.[2]

13. Сѫщото лице.

Опако: *НГ|Е|КА АППІОУ МА|РТІ|АЛОУ СЕРΔΩΝ.* Нике въ колесница, теглена отъ двойка коне въ ходъ на дѣсно. Диам. 38 мм. Ruzicka 8.

14. Сѫщото лице.

Опако: *НГЕ,КА АППІОУ МА|РТІАЛОУ* въ отрѣза *СЕРΔΩΝ.* Сѫщото изображение. Диам. 30 мм. 17.43 гр. Виена 8212. **Табл. I.** Mionnet s. II 1656. — Мушмовъ 4759. — Ruzicka 9 и табл. I и IV.

Мионе и Мушмовъ описватъ, че колесницата върви на лѣво, а споредъ представеното изображение отъ Ружичка отъ Виенския музей, колесницата върви на дѣсно. Навѣрно тукъ се касае за два различни екземпляра.

Луций Веръ — Lucius Verus (161—169).

Съ името на легата *Appius Claudius Martialis.*

15. Лице: *AY KAI A AVPH AYOC OYHPOC.* Неговъ бюсть въ мантия, гологлавъ, съ кѫдрава коса, на дѣсно.

Опако: *...А/РТІАЛОV СЕРΔΩΝ.* Асклепий съ голи гърди и увитъ въ мантия, правъ на срѣща, въ дѣсната си рѫка държи змийска тояга. Диам. 30 мм., 14.75 гр. София 5702. — Мушмовъ 4760. — Ruzicka 12. — Mionnet s. II 1657.

И тукъ Ружичка казва, че Асклепий е облѣченъ и въ хламида.

16. Сѫщото лице.

Опако: *НГЕ КА АППІОУ М,АРТІАЛОУ СЕРΔΩΝ.* Асклепий съ голи гърди и завитъ въ мантия, правъ, гледа на л., въ дѣсната си рѫка държи змийска тояга. Диам. 32 мм., 17.92 гр. Виена 8213. Ruzicka 13.

И тукъ Ружичка казва, че Асклепий е облѣченъ и въ хламида.

17. Сѫщото лице.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Бонусъ-Евентусъ голъ, правъ на л., въ д. си рѫка протегната държи патера, а въ лѣвата спусната — клонче (?) Диам. 31 мм., 19.50 гр. София 8084.

Ruzicka неизвестна.

18. Лице: Сѫщиятъ надписъ. Глава на Л. Вера съ лавровъ вѣнецъ на дѣсно.

---

[1] Мушмовъ, 245 и табл. V 2.

[2] Филовъ, въ Изв. на Арх. Д-во IV стр. 304.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Богиня седнала, държи рогъ на изобилие. Навѣрно Конкордия или градската богиня. Диам. 23 мм. Mionnet s. II 1658. — Мушмовъ 4762. — Ruzicka 14.

19. Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ безъ вѣнецъ, въ мантия, на дѣсно.

Опако: *НГЕ КА АППІОҮ МА РІТІАЛОҮ СЕРΔΩΝ* Хера забулена и облѣчена въ дълга дрѣха, права на л., въ дѣсната си ржка държи патера а въ лѣвата — скиптъръ. **Табл. I.** Диам. 31 мм. Берлинъ. Ruzicka 11 и табл. I и III.

Безъ име на легатъ.

20. Лице: *АҮ КАІ Л АҮРН|ЛІОС ОҮНРОС* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ на дѣсно.

Опако: *СЕР|ΔΩΝ* Бюстъ на Сараписъ брадатъ, съ калатъ на главата, на дѣсно. Диам. 19/20 мм., 3.80 гр. Друга 18 мм. 3.13 гр. **Табл. I.** Будапещъ, Гота, Неаполъ, Парижъ, Петроградъ, София 1676 и 37. Мушмовъ 4761. Ruzicka 22 и табл. II. Mionnet I 365

21. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Градската богиня съ крепостна корона, седнала на престолъ на л., въ дѣсната ржка държи скиптъръ опренъ на колѣното й, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 25 мм., 8.98 гр. **Табл. I** Камбриджъ Leake Coll., Гота, Петроградъ, Виена. Mionnet s. II 1659. — Мушмовъ 4763. — Ruzicka 19 и табл. VI.

Ружичка приема изображението за Кибела. Обаче Кибела винаги бива придружавана отъ лъвъ и тжпанче, нейни атрибути. Въ случая тѣзи атрибути липсватъ. Освенъ това, Кибела по-често бива представяна съ калатъ, отколкото съ крѣпостна корона.

22. Лице: *АҮ КАІ Л АҮРН|ЛІОС ОҮНРОС* Сжщата глава. Сжщото опако. Диам. 26 мм.. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

23. Лице: *АҮ КАІ Л АҮРН|ЛҮОС ОҮНРОС* Негова глава безъ вѣнецъ, съ кждрави коси, на дѣсно.

Опако: *СЕР|ΔΩΝ.* Жертвеникъ, украсенъ съ гирланди и отгорѣ увита змия съ изправена глава гледа къмъ лѣво. Диам. 21 мм., 3·87 гр. **Табл. VII.** София Кол. Авр. 17 мм., 3 30 гр. София 3856.

Ruzicka 23 и 21 Табл. VIII. — Мушмовъ 4764. Споредъ описанието на Ружичка главата на императора е увѣнчана съ лавровъ вѣнецъ. Обаче тя е безъ вѣнецъ.

24. Лице: *АҮ КАІ· Л· АҮРН|ЛІОС ОҮНР...* Сжщата глава на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Змия съ зинали уста и по шията съ косми, увита на нѣколко прѫстена и съ изправена глава гледа къмъ дѣсно. Диам. 28 30 мм., 14.45 гр. София 5595. **Табл. I.**

Мушмовъ 4765. — Ruzicka 24 и Табл. VIII.

25. Лице: *AY ΚΑΙΛΑΥΡΗ ΛΥΟϹ ΟΥΗΡΟϹ* Сжщата глава.

Опако: *ϹΕΡ|ΔΩΝ* Изида права на лѣво, въ дѣсната ржка държи систъръ, а въ лѣвата — кофичка. Главата й е украсена съ лотусъ (зжмбакъ). Диам. 23. мм. Берлинъ. Ruzicka 17 и 18. Mionnet s. II 1660. — Мушмовъ 4766.

Както и при брой 3 Ружичка твърди, че главата на Изида е украсена съ слънчевъ дискъ.

26. Лице: *AY ΚΑΙ Λ ΑΥΡΗ ΛΥΟϹ ΟΥΗΡΟϹ* Сжщата глава.

Опако: *ϹΕ|Ρ|ΔΩΝ.* Рѣчниятъ богъ Искъръ полуголъ, полулегналъ на лѣво, гледа на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи клонче, а съ лѣвата се подпира на висока скала, изъ която извира вода и тече подъ божеството. Диам. 25 мм. (Погрешно у Ружичка 22 мм.) 10 гр. София 1245. **Табл. VII.**

Мушмовъ 4767. — Филовъ, Приносъ I стр. 72,1 и Табл. I 17. Ruzicka 20 и Табл. VI. Мушмовъ и Ружичка казватъ, че божеството се подпира на повалена урна, вмѣсто на скала. Обаче въ този случай скалата е толкозъ висока, че безсъмнѣно е скала. Ружичка се съмнява, че божеството държи прѫчка. Обаче нѣма никакво съмнение, че е клонче.

27. Лице: Сжщиятъ надписъ, сжщата глава.

Опако: *ϹΕΡ|ΔΩΝ.* Хераклъ брадатъ, голъ, правъ на дѣсно, дѣсната си ржка сложилъ на кръста, а съ лѣвата се подпира на кривакъ, подпрѣнъ върху скала. Диам. 24 мм. 8.45 гр.. **Табл. VII.** (У Ружичка размѣрътъ 20 е погрешенъ) София Н. М. Кол. Авр. диам. 30 мм., 9.05 гр. София 822. Ruzicka 15. — Мушмовъ 4768.

28. Сжщото лице.

Опако: *ϹΕΡΔ ΩΝ.* Хераклъ брадатъ, голъ, правъ насрѣща, гледа на дѣсно и въ дѣсната си ржка държи кривакъ, а съ лѣвата Диониса. Въ дѣсно отъ Херакла е представенъ еленъ, който гледа кжмъ божеството. Диам. 28 мм. **Табл. I.** Берлинъ. Ruzicka 16 и Табл. V.

Септимий Северъ — S. Severus (193—211 г.)

Съ името на легата *T. Statilius Barbarus.*

29. Лице: *AV Κ Λ ϹΕΠ|ϹΕΥΗΡΟϹ Π.* Неговъ бюстъ брадатъ, въ мантия, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΗΓ* (лигатура) *Μ ϹΤΑ ΒΑΡΒ|Α|ΡΟΥ ϹΕΡΔΩΝ.* Зевсъ брадатъ, облѣченъ въ мантия, която е преметната презъ лѣвото му

рамо, съ голи гърди, застаналъ правъ на лѣво, въ дѣсната ржка държи патера, а съ лѣвата се подпира на скиптъръ; при краката му орелъ съ разперени крила гледа на дѣсно. Диам. 29 мм. 15.65 гр. **Табл. VII**. Виена 8219. София 5482. — Мушмовъ 4772. — Ruzicka 25 и табл. I и II.

Ружичка погрѣшно предава надписа: при думата СЕП на лицето той прибавя и буква Т, която въ оригинала не сжществува; предъ буквата М на опакото сжщо е притурилъ въ лигатура и буква Ǝ (на опако), която сжщо въ оригинала не сжществува; на лицето въ думата *СЕΥНРОС* буквитѣ *НР* въ оригинала сж лигатура, а той ги е предалъ по отдѣлно. Освенъ това Ружичка е приелъ образа на Зевса за Хера, безъ да забележи, че при бога е изобразенъ и неговиятъ атрибутъ — орелътъ, докато при Хера се срѣща само паунъ. Навѣрно при описанието Ружичка е сбъркалъ божеството, защото при класирането на отпечатъцитѣ той е поставилъ отпечатъка правилно при изображенията на Зевса.

30. Лице: *АΥ К Λ СЕП/СЕΥНРОС П.* (*НР* въ лигатура). Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *НГ* (въ лигатура) *М СТ ВА[Р]ВА/РОΥ СЕРΔΩΝ*. Императорътъ въ военно облѣкло, съ наметната на л. рамо мантия, обутъ въ обувки, застаналъ правъ на лѣво, въ дѣсната си протегната ржка държи малка статуя на Победата, а въ лѣвата — обърнато дълго копие. Диам. 28 мм., 12.60 гр. София Кол. Авр. **Табл. I**. Ruzicka 29 и табл. VII.

При описание на изображението Ружичка казва, че императорътъ държи скиптъръ, вмѣсто дълго обърнато копие, както е въ оригинала и както бива винаги, когато императорътъ държи Победата. Мантията той пакъ нарича хламида. Въ надписа на опакото буквитѣ НГ сж въ лигатура, а не отдѣлни, както ги предава той.

31. Сжщото лице.

Опако: *НГ* (лигатура) *М СТ ВА/Р/ВА СЕРΔΩΝ*. Сжщото изображение на императора. Диам. 30 мм. 15.55 гр. София 8472. — Ружичка неизвѣстна.

Тази монета произхожда отъ една находка презъ 1926 г. при с. Татарево (Татаръ-кьой), Борисовградска околия. Въ сжщата находка били намерени още: 15 бр. монети отъ Сердика, отъ които: 1 С. Северъ, 13 Каракала и 1 Гета. Освенъ това, въ сжщата находка се намериха и следнитѣ монети: 1 отъ Анхиало, 1 Адрианополъ, 1 Одесосъ, 1 Виза, 2 Августа Траяна, 1 Никополъ на Росица, 4 Филипополъ, 9 Пауталия, 36 Деултумъ, 2 Никея (Азия), 1 Никомедия (Азия) и 36 сребърни и билонови римски отъ II и III в.

32. Лице: *AY K Λ CEΠ/CEYHPOC Π.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *HΓE.CT/A BAP/BAPOY/OYΛΠ..CEP*...Императорътъ гологлавъ, яхналъ на конь въ ходъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи скиптъръ, а въ лѣвата — юздитѣ на коня. Коньтъ съ предния си лѣвъ кракъ настжпва жертвеникъ. Диам. 28/30 мм. 13.75 гр. **Табл. I.** Ruzicka 30 и табл. VIII. Виена 9079.

Ружичка въ описанието си казва, че предъ императора стои войникъ, който води коня. Обаче отъ дадената отъ него фотографическа снимка на монетата ясно личи, че нѣма войникъ, нито пъкъ има мѣсто за такъвъ, а е представенъ жертвеникъ, който коньтъ настжпва, както е и при други случаи въ паметницитѣ и върху монетитѣ.[1] Подобенъ типъ монети сж рѣдкость въ Тракия.

33. Лице: *AYT K Λ. CEΠ/T CEYHPOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *HΓ CTAT BAPB/APOY CEPΔUN* (буквата *U* може да е и ϖ). Орелъ съ разперени крила, застаналъ върху кълбо, въ клюна си държи вѣнецъ и гледа на дѣсно. Диам. 28/32 мм. Лондонъ, Клаузенбургъ. — Ruzicka 31.

Ружичка цитира и колекция Аврамовъ. Обаче това е грѣшка. Въ тази колекция действително има сжщиятъ типъ монета отъ С. Севера, но тя е съ името на легата Caecina Largus, а не съ онова на Statilius Barbarus (срав. брой 44).

Подъ № 26 и табл. III Ружичка описва още една монета отъ С. Севера съ легата Statilius Barbarus и съ изображение на Аполона голъ, принася жертва надъ разпаленъ жертвеникъ, а съ лѣвия лакътъ се подпира на триножникъ. Обаче тази монета не може съ положителность да се отдаде на Сердика, защото името на града е съвсемъ изтрито.

34. Лице: ... *CEYHPOC Π.* (*HP* въ лигатура). Сжщиятъ бюстъ.

Опако: ... *CTA BAPBAPOY CE*... Орелъ съ разперени крила, застаналъ върху мълния, гледа на лѣво и въ клюна си държи вѣнецъ. Диам. 30 мм. (погрѣшно у Ружичка 26), 16.90 гр. София 5095. — **Табл. I.** Мушмовъ 4778 — Ружичка 32 и Табл. VIII.

35. Лице: *AYT K Λ C/EΠ CEYHPOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *HΓEM. CTATEI. BAPBAP. OYΛΠ CEPΔIKHC* (*HC* въ лигатура). Тихе съ калатъ на главата и облѣчена въ дълга роба и мантия права на л., въ дѣсната си ржка държи кормило, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 27 мм. **Табл. I.** Парижъ. Mionnet S. II 1662. — Ruzicka 28 и табл. I и VII. — Мушмовъ 4782.

---

[1] Срав. Мушмовъ, № 191 и табл. IV 2,

36. Лице: *AY K Λ CEΠ/CEYHPOC Π.* (*HP* въ лигатура). Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *HΓE CTA BAP/OY CEPΔΩ[N]* (*HP* въ лигатура). Сжщото изображение на Тихе съ колатъ. Диам. 29 мм., 17.82 гр. **Табл. VII.** Г. Дайски София. Ruzicka неизвестна.

Надписътъ на опакото на тази монета е непъленъ и неправилно написанъ. Напр. името на легата е тъй съкратено, както въ никой другъ случай. Пропуснатъ е първиятъ слогъ *BAP* или пъкъ той е взетъ за двойно използване и името е станало *BAPOY* вмѣсто *BAPBAPOY*. Обаче работата на изображението е доста грижлива и хубава.

37. Лице: *AY K Λ. . ./CEYHPOC* (*HP* въ лигатура). Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *HΓ CTAT BAPB/APOY CEPΔΩN.* Храмъ съ четири колони и съ фронтонъ, украсенъ съ акротери и въ срѣдата щитъ; въ храма статуята на Асклепия правъ на лѣво. Диам. 28 мм., 14.70 гр. Ruzicka 34. — У Knechtel въ Букурещъ, сега у Д-ръ Севереану.

38. Лице: *AY K Λ CE/Π CEYHPOC* (*HP* въ лигатура). Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *HΓM CTA/BAPBAPOY* въ отрѣза *CEPΔΩN.* Храмъ съ четири колони повдигнатъ отъ земята на две стжпала, съ трижгъленъ фронтонъ, който въ срѣдата е украсенъ съ щитъ; въ срѣдата на храма е представена статуя на Асклепия правъ, облѣченъ въ мантия, гледа на лѣво и въ дѣсната ржка държи змийска тояга. Диам. 34 мм., 16.60 гр. **Табл. VII.** Берлинъ, Парижъ, София 6421, Петроградъ. Мушмовъ 4783. — Ружичка 36 и Табл. IX.

Ружичка № 36 предава, че подъ бюста на императора, на лицето, имало *ΠEPTIN.* Макаръ и лицето на монетата да не е добре запазено, обаче въ Софийския екземпляръ ясно личи, че подъ бюста нѣма никакъвъ надписъ.

39. Лице. *AY. K Λ CEΠ/TI. . . (CEYHPOC Π).* Неговъ бюстъ въ мантия съ лавровъ вѣнецъ на дѣсно.

Опако: *HΓEM CTAT . . /BAPBAPOY,* въ отрѣза *CEPΔΩN.* Сжщото изображение на храмъ съ статуя на Асклепия. Диам. 28 мм. Берлинъ. Mionnet s. II 1661. Ruzicka 35.

40. Лице: *AY K Λ CEΠ/CEYHPOC Π.* (*HP* въ лигатура) Сжщиятъ бюстъ.

Опако: . . . */BAPOY CEPΔ* . . . Хермесъ голъ, застаналъ гърбомъ, въ д. ржка държи кесия, а въ лѣвата — кадуцей, който е изтритъ и едва личи. Мантията му е наметната на лѣвото рамо и виси. Диам. 28 мм., 15.70 гр. **Табл. VII.** София Н. М. Кол. Авр., Ruzicka 27.

Началото на надписа е съвсемъ изтритъ и нищо не може да се прочете отъ него; втората часть обаче е добре запазена, но нѣма лигатура на буквитѣ *AYP*, както представя Ружичка. Той не казва, че Хермесъ е обърнатъ гърбомъ, а това е едно много важно обстоятелство, понеже този типъ върху монетитѣ е твърде рѣдъкъ[1]. Ружичка нарича мантията хламида.

Съ името на легата *C. Caecina Largus.*

41. Лице: *AY. K. Λ. CEΠTI/CEYHPOC.* Неговъ бюстъ въ мантия, глава брадата увѣнчана съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *HΓE KAIKI· ΛAPΓ/OY· OYΛΠ CEPΔIKHC.* Императорътъ съ лавровъ вѣнецъ на главата, облѣченъ въ военно облѣкло и въ обувки, правъ на л., въ дѣсната ржка държи патера, а въ лѣвата — скиптъръ. Диам. 28/30 мм., 14.71 гр., **Табл. I.** София 5229. Ruzicka 39 и Табл. I и VII — Мушмовъ 4775.

Ружичка погрѣшно цитира, че въ колекцията Аврамовъ има сжщия типъ съ името на легата Largus. Въ тази колекция има монета, върху която е представенъ императорътъ въ военно облѣко, но тя е съ името на легата Barbarus и императорътъ държи Победата, а не патера, както е при тѣзи случаи; тази монета е описана отъ Ружичка подъ № 29 (тукъ 30).

42. Лице: *AY. K Λ CEΠTI/CEYH[POC..]* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ на дѣсно.

Опако: *HΓ KAIKINA ΛAPΓOY OYΛΠIA CEPΔI* въ отрѣза *KHC.* Императорътъ съ лавровъ вѣнецъ, въ военно облѣкло и въ обувки, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а съ лѣвата се подпира на дълго обърнато копие. Диам. 30/32 мм., 12. 90 гр., Виена 8821, Ruzicka 40 и табл. I.

43. Лице: *AY K Λ CEΠT/CEYHPOC.* Неговъ бюстъ въ мантия на дѣсно.

Опако: *HΓE · KAIKI · ΛAPΓOY* въ отрѣза *CEPΔΩN.* Орелъ съ разперени крила застаналъ върху подставка между две знамена гледа на дѣсно. Диам. 27 мм., 14.50 гр. Ружичка, София 4939. Ruzicka 43. — Мушмовъ 4779.

Монетата отъ сбирката на Музея е изтрита, пробита и недобре запазена, надписътъ е частично запазенъ. Надписътъ предавамъ тукъ пъленъ, както е у Ружичка, като предполагамъ, че екземплярътъ, който той притежава, е добре запазенъ.

[1] Сравни Мушмовъ цит. съч. табл. XI 1—8.

44. Сжщото лице..

Опако: *НГЕ КА[IKINA] ΛΑΡΓΟΥ [CE]PΔΩN*. Орелъ съ разперени крила, застаналъ върху кълбо, гледа на д. и държи вѣнецъ въ клюна. Диам. 28/32 мм. 13.55 гр. София Н. М. Кол. Авр. Ruzicka неизвестна. Опакото на монетата е твърде изтрито, особно при изображението и едва личи орелътъ.

45. Лице: *AY K A CEΠ|[CEYHPOC Π]*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ на дѣсно.

Опако: *НГ·KAIKI·ΛΑΡΓΟΥ·ΟΥΑΠ·CEPΔIKHC*. Рѣчниятъ богъ Искъръ полулегналъ на л., въ д. си ржка държи клонче, а съ лѣвата се подпира на урна, изъ която се излива вода. Диам. 29 мм. Гота. Mionnet s. II 1663. — Ruzicka 38. — Мушмовъ 4781.

Описанието на тази монета предавамъ както го намирамъ у Ружичка. Обаче като се има предвидъ, че р. Искъръ изтича изъ Рила и че при повечето Сердикийски монети, които се намиратъ въ музея, речениятъ богъ се подпира на скала, а не на урна, по-голѣма е вѣроятностьта, че и тукъ е скала, а не урна.

46. Лице: *AY K A CEΠΓ|CEY(HPOC. . .)* Сжщата глава на дѣсно.

Опако: *НГ KAIKI ΛΑΡΓΟΥ ΟΥΛΠΙΑC* въ отрѣза *CEPΔIKHC*. Трофей между двама седнали пленника съ фригийски шапки, съ вързани отзадъ ржцѣ. Диам. 28 мм. 10.70 гр. Гота, София 6326.

Мушмовъ 4770. — Ruzicka 41 и табл. IX.

47. Лице: *AY K A CE|C..HPOC*. Неговъ бюстъ въ мантия на д.

Опако: *НГЕ KAIKINA ΛΑΡΓΟΥ ΟΥΛΠΙ* въ отрѣза *CEPΔΩN*. Сжщото изображение. Диам. 28 мм. Виена 8220. Ханделъ.

Mionnet s. II 1664 и Neuman въ Num. vet. ined. I 130 Mus. Hed. I 2462. Ruzicka 42.

48. Лице: . . . . | *CE . . POC*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *НГЕ KAIKI ΛΑΡΓΟΥ|ΟΥΛΠ CEP* . . . . Хераклъ голъ, правъ на д., въ д. ржка държи кривакъ, а въ лѣвата — Диониса дѣте. Диам. 30 мм. **Табл. I.** Будапещъ. Ruzicka 37 и табл. V. Ружичка казва, че въ дѣсно отъ Херакла има еленъ. Обаче въ дадения отъ него отпечатъкъ, който използувамъ и азъ, не личи никакъвъ еленъ. Подобенъ екземляръ отъ Каракала описвамъ и азъ (114), но и тамъ нѣма еленъ.

49. Лице: *AY K A CEΠΤ|CEYHPOC*. Неговъ бюстъ въ мантия на дѣсно.

Опако: *НГЕ. KAIKINA. ΛΑΡΓΟΥ. ΟΥΛΠΙ* околовръстъ. Джбовъ вѣнецъ и въ срѣдата продължение на надписа: *CEP|ΔI|KHC*. Диам. 28 мм. 12.62 гр. Берлинъ, София 2742. Ruzicka 44 и табл. IX. — Мушмовъ 4777.

Безъ легатъ.

50. Лице: *AY K Λ/CEYH* . . . Негова глава съ лавровъ вѣнецъ на дѣсно.

Опако: *(CEP)/ΔΩN* Асклепий съ змийска тояга правъ на дѣсно, гледа на лѣво. Диам. 16 мм., 4.25 гр. — Аврамовъ София. Ruzicka неизвестна.

51. Лице: *AY K Λ/CEYHPOC*. Сжщата глава.

Опако: *CEP/ΔΩN* Бюстъ на Сараписъ брадатъ, съ калатъ на главата, на дѣсно. Диам. 18 мм. **Табл. I.** Берлинъ и Будапеща. Ruzicka 45 и табл. II.

52. Лице: *AY K Λ CE/* . . . Сжщата глава на дѣсно.

Опако: *CE/PΔΩ*. Бюстъ на Изида съ лотусъ на д. Диам. 17 мм. 3.97 гр. Издадена отъ R. Münsterberg въ Num. Zeitsch. 58 B. 1925, стр. 25. Ruzicka неизвестна.

53. Лице: *AYT K Λ*. . . ./ . . *YHPOC Π*. Сжщата глава.

Опако: *CEP/ΔΩN*. Гений на смъртьта крилатъ, съ кръстосани крака, правъ на д., съ двеtѣ си ржцѣ се подпира на запалена обърната главня, подпрѣна върху жертвеникъ. Задъ Гения има нѣщо неясно, което прилича на еленска глава на лѣво. Диам. 17 мм. 4.50 гр. **Табл. VII.** София 4405 — Мушмовъ 4769. — Ruzicka 46.

При описанието на тази монета Ружичка цитира и колекцията Аврамовъ. Обаче поменатата колекция нѣма подобна монета 17 мм. отъ С. Севера, а отъ сжщия размѣръ има съ изображение на Фортуна, която държи кормило и рогъ на изобилие и която Ружичка описва подъ брои 49 и сочи само Берлинския музей, а не цитира Аврамовата колекция.

54. Лице: *(AY) K Λ/CEY*. . . Сжщата глава.

Опако: . . . . *III/CEPΔIK*, въ отрѣза (*HC*?). Сжщото изображение на Гений на смъртьта, безъ предполагаемата еленска глава. Диам. 18 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

55. Лице: *AY K Λ C/CEYHPOC*. Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠΙΑC/CEPΔIKHC*. Дионисъ голъ, правъ на л., въ д. ржка държи чаша съ две дръжки (kantharus), а въ лѣвата — тирсъ. Виена 8218. Mionnet s. II 1665. — Ruzicka 48.

56. Лице: *AY K Λ CEΠ/CEYHPOC*. Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠΙΑC/[CE]PΔIKHC*. Жертвеникъ украсенъ и отгорѣ змия увита гледа на лѣво. Диам. 18 мм., 4.78 гр. Ружичка. Mionnet s.II 1666. — Ruzicka 54.

57. Лице: *K.Λ.C./CEYHPOC*. Сжщата глава.

Опако: *ОҮЛПІІАС/СЕРΔІКНС.* Обълъ жертвеникъ и отгоре увита змия съ изправена глава, гледа на л. Диам. 18 мм. **Табл. I.** Виена. Ruzicka 55 и табл. VIII.

58. Лице: . . . . . ./*СЕҮНРОС П.* Сжщата глава.

Опако: *ОҮЛІІІАС/* . . . . . *Н(?)С.* Зевсъ въ мантия, седналъ на престолъ на л., въ д. си ржка държи патера, а въ лѣвата скиптъръ. Диам. 26 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

59. Лице: *АҮ. К. Λ. С/СЕҮНРОС* (*НР* въ лигатура). Сжщата глава.

Опако: *ОҮЛПІАС СЕРΔІКНС.* Змия увита съ изправена глава, гледа на дѣсно. Диам. 18 мм. 3.93 гр. **Табл. I.** София 3983. Одеса. Мушмовъ 4775. — Ruzicka 53 и табл. VIII.

60. Лице: *АҮ К Λ/СЕҮНРОС.* Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Орелъ на срѣща съ полуразперени крила гледа на дѣсно и въ клюна си държи вѣнецъ. Диам. 18 мм. Берлинъ. Ruzicka 50.

61. Лице: *АҮ К Λ С/СЕҮНРОС* (*НР* въ лигатура). Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Орелъ съ разперени крила застаналъ върху мълния на срѣща, гледа на дѣсно. Диам. 19 мм. **Табл. I.** Ив. Буровъ София. Ruzicka 51 и Табл. VIII.

62. Лице: *АҮ К Λ/СЕҮНРОС.* Сжщата глава.

Опако: *СЕРΔΩΝ.* Орелъ, застаналъ върху мълния на дѣсно, гледа на л. и въ клюна си държи вѣнецъ. Диам. 18 мм. **Табл. I.** Парижъ. Mionnet I 366. — Ruzicka 52 и табл. VIII.

63. Лице: *АҮ К Λ С/СЕҮНРОС* (*НР* въ лигатура). Сжщата глава.

Опако: *ОҮЛІІІАС/СЕРΔІКНС.* Триножникъ, около който се увива змия, която си показала главата отгорѣ. Диам. 19 мм. **Табл. I.** Лондонъ, Копенхагенъ. Mionnet s II 1667. — Ruzicka 56 и табл. VIII.

64. Лице: *АҮ. К. Λ./СЕҮНРОС.* Сжщата глава.

Опако: *СЕР/ΔΩΝ.* Тихе съ калатъ на главата права на л., въ д. ржка държи кормило, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 18 мм. 3.35 гр. София Н. М. Кол. Авр. Берлинъ. Ruzicka 49.

65. Лице: *АҮ. . СЕІІ/* . . . Неговъ бюстъ въ мантия, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Хермесъ голъ, правъ на лѣво, въ д. си ржка държи кесия, а въ лѣвата — кадуцей. Диам. 18 мм. Петроградъ. Ruzicka 47.

66. Лице: . . ./*CEYHPOC*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CEPΔ*. Лъвъ на дѣсно. Диам. 17×19 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

Тази монета е два пѫти отпечатана на опакото, вслѣдствие на което задната часть съ опашката на лъва сѫ двойно прѣдставени и фигурата на лъва неправилно стои върху отрѣза.

Юлия Домна. — Iulia Domna.

67. *IOYΛIA· ΔO/MNA· CEB* Нейнъ бюстъ облѣченъ, на дѣсно.

Опако: *CEP/ΔΩN*. Аполонъ голъ, правъ на л., въ дѣсната си рѫка държи патера надъ разпаленъ жертвеникъ, а въ лѣвата, спусната — клонче. Диам. 22 мм., 7.55 гр. София 6226. Гота. Виена. Ruzicka 71.

68. Лице: *IOYΛIA/ΔOMNA CEBA*. Сѫщиятъ бюстъ.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Аполонъ или Бонусъ-Евентусъ голъ, правъ на л., въ дѣсната си рѫка държи патера надъ разпаленъ жертвеникъ, а въ лѣвата — клонче. Диам. 25 мм. Парижъ. Ruzicka 72.

69. Лице: *IOYΛIA/ΔOMNA CE*. Сѫщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC/CEPΔIKHC*. Аресъ голъ, съ шлемъ на главата и обувки на краката, застаналъ на срѣща, гледа на дѣсно и съ дѣсната си рѫка държи шлема, а съ лѣвата се подпира на дълго изправено копие и до него щитъ. Диам. 29 мм., 15.50 гр. София 3510 и 5496. Виена 2 екз. Мушмовъ 4784. — Ruzicka 61 и 62. — Moinnet. s. II 1672.

Ружичка прѣдава, че краятъ на надписа на лицето върху Софийскитѣ екземпляри завършва съ *CEB*. Обаче отъ внимателното прѣглеждане и на двата екземпляра се указа, че той свършва сь *CE*.

70. Лице: *IOYΛIA· ΔO/MNA/CEBA*. Сѫщиятъ бюстъ.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Артемида ловджийка придружена отъ куче, облѣчена въ кѫса ловджийска дреха и въ обувки, въ ходъ на дѣсно, съ дѣсната си рѫка вади стрѣла отъ нарамения колчанъ, а въ лѣвата — държи лѫкъ. Диам. 23 мм., 7.80 гр. Табл. I. София 1479. Виена, Берлинъ съ *CE*, вмѣсто *CEBA*. Moinnet s. II 1669. — Мушмовъ 4785. Ruzicka. 73 и 74 и табл. IV.

При описанието на тази монета Ружичка казва, че Артемида въ дѣсната си рѫка държи копие. Върху този типъ монети никога тази богиня не бива прѣдставяна че държи копие, а вади стрела отъ нарамения си колчанъ.[1]

[1] Срав. отзивътъ на Б. Филовъ въ Извѣстия на Арх. Д-во IV, стр. 304,

71. Лице: *IOYΛIA|ΔOMNA CE.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC|CE . . .* Асклепий облѣченъ въ мантия, правъ на л., въ дѣсната си ржка държи змийска тояга, а лѣвата е сложена на бедрото му̀. Диам. 23 мм. Мюнхенъ. Ruzicka 77.

И тукъ Ружичка върху мантията на Асклепия прибавя и хламида.

72. Лице: *IOYΛIA ΔO|MNA CEBAC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC C|E|PΔIKHC.* Атина съ шлемъ, облѣчена въ дълга дреха, застанала на лѣво предъ дърво, около което се увива змия, на която богинята поднася храна въ патера. Задъ богинята изправено дълго копие и щитъ. Диам. 28 мм., 15.95 гр. София 4237. Будапеща. Гота. Mionnet. s. II 1670. — Мушмовъ 4786. — Ruzicka 63.

73. Лице: *IOYΛIA|ΔOMNA CEB.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Атина съ шлемъ на главата и облѣчена въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи щитъ, а въ лѣвата — дълго копие. Диам. 24 мм. Виена. Мушмовъ 4787. — Ruzicka 75.

74. Лице: *IOYΛIA|ΔOMNA CE.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Афродита срамежлива гола, съ привързани отзадъ коси, права на дѣсно, гледа на лѣво, дѣсната ржка държи на гърдитѣ си, а лѣвата — на предницата. Диам. 23 мм., 8.07 гр. **Табл. I.** София 5243, Кол. Авр. Берлинъ. Виена. Мушмовъ 4788. — Ruzicka 76 и табл. IV. Mionnet s. II 1673.

75. Лице: *IOYΛIA ΔO|MNA CEBAC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC|C|EPΔIKHC.* Богинята на града съ калатъ на главата и облѣчена въ дълга дреха, седнала на престолъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи Победата, която подава вѣнецъ на богинята, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 29 мм., 15.55 гр. **Табл. I.** София 6346. Кол. Авр. Мушмовъ 4789 и табл. IX 31. — Филовъ, Приносъ I стр. 73.3 и табл. I 10. — Ruzicka 66 и табл. VII.

У Мушмовъ е казано, че богинята е съ крепостна корона, вмѣсто съ калатъ.

Ружичка казва, че въ Соф. Н. М. имало два екземпляра отъ сжщия типъ. Въ музейнитѣ сбирки нѣма другъ екземпляръ освенъ гореописания. Ружичка се заблуждава като взима № 3673, който представя Конкордия (тукъ № 82), за аналогиченъ съ горния типъ, безъ да обърне внимание, че Конкордия въ дѣсната си ржка държи патера вмѣсто Победата. Че тука Ружичка се е заблудилъ, служи за доказателство и обстоятелството, че той не описва монетата № 3673 на друго мѣсто.

76. Лице: *IOY[ΛIA ΔO]|MNA· CEBA.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОУАПІАС/СЕРΔІКНС.* Богинята на града облѣчена въ дълга дреха и наметната съ мантия, съ калатъ на главата и превързани отзадъ коси, застанала права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а съ лѣвата се подпира на скиптъръ Диам. 21 мм., 6.90 гр. **Табл. VII.** София 542 и 2032. Кол. Авр. и Петроградъ съ СЕ, вмѣсто СЕВА. Ruzicka 82 и 83 и табл. VI. — Мушмовъ 4793.

77. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ/ΔΟΜΝΑ СЕ.* Бюстъ на Домна въ роба, на дѣсно, коситѣ й сж вчесани по такъвъ начинъ, че покриватъ ушитѣ й и падатъ до шията.

Опако: *ОУАПІА/СЕРΔІКН.* Бюстъ на градската богиня на дѣсно облѣченъ и забуленъ, съ прибрани на тила коси и на главата съ крепостна корона съ две кули. Диам. 28 мм., 7.35 гр. **Табл. I.** София 3459. Копенхагенъ. Mionnet s. II 1675. — Мушмовъ 4792 и табл. XXXI. — Ruzicka 81 и табл. VI.

78. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ/ΔΟΜΝΑ.* Нейнъ бюстъ въ роба, на дѣсно.

Опако: *ОУАПІАС/СЕРΔІКНС.* Гроздъ. Букурещката академия и Кнехтелъ. Ruzicka, допъл. въ Num. Zeit. 1919, стр. 158, 90a.

79. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ ΔΟ/ΜΝΑ СЕВАС.* Бюстъ на Домна на дѣсно.

Опако: *ОУАПІАС/СЕРΔІКНС.* Деметра въ дълга дреха права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи класове, а съ лѣвата се подпира на дълга запалена факла. Диам. 28 мм., 15.28 гр. София 5400. Мушмовъ 4791. — Ruzicka 60.

Ружичка казва, че богинята държи скиптъръ, вмѣсто дълга запалена факла.

80. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ ΔΟ/ΜΝΑ СЕВА.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОУАПІАС/СЕРΔІКНС.* Змия увита съ изправена глава на дѣсно. Диам. 31 мм. **Табл. I.** Берлинъ. Ruzicka 68 и табл. I.

81. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ СЕ.* Нейна глава на дѣсно.

Опако: *СЕРΔΩΝ.* Камилска птица или щъркелъ на дѣсно. Диам. 9 мм. Mionnet. s. II 1677. — Мушмовъ 4802. — Ruzicka 90.

Тази монета е описана както отъ менъ, тъй и отъ Ружичка по Мионе. Навѣрно въ моя каталогъ погрѣшно е казано щъркелъ. Понеже имаме и други монети отъ Тракия съ изображение на камилска птица,[1] трѣбва да се предполага, че и на въпросната монета е представена сжщата птица.

82. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ/ΔΟΜΝΑ[СЕВАС].* Нейнъ бюстъ облѣченъ, на дѣсно.

Опако: *[ΟΥ]ΛΠΙΑС/СЕРΔІКНС.* Конкордия съ калатъ (?) на главата, облѣчена въ дълга дреха, седнала на престолъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 29 мм., 14.20 гр. София 3673. Ruzicka неизвестна.

---

[1] Мушмовъ стр. 159 № 2898 и табл. XX 19.

83. Лице: *IOYΛIA/ΔOMNA CE.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OY/ΛΠIA/C/CEPΔIKHC.* Конкордия съ калатъ на главата, облѣчена въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 23 мм., 7.60 гр. **Табл. VII.** София 6479. Мушмовъ 4794. — Ruzicka 85.

У Мушмовъ е пропуснато, че богинята е съ калатъ на главата.

84. Сжщото лице.

Опако: *OYΛΠIAC C/EPΔ(IKHC).* Сжщото изображение безъ калатъ. Диам. 22 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

85. Лице: *IOYΛIA· ΔO/MNA· CEBA.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *CEP/ΔΩN.* Конкордия (съ калатъ?) облѣчена въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 23 мм., 6.93 гр. София 3495. Ruzicka 86.

86. Лице: *IOYΛIA/ΔOMNA CE.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC/CEPΔIKHC.* Немезида облечена въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи везни, а въ лѣвата — аршинъ или пръчка; при краката й колело. Диам. 23 мм. Будапеща. Гота. Mionnet. s. II. 1674. — Ruzicka 84.

Ружичка погрѣшно цитира и Соф. Н. М., безъ да посочи нумера. До днесъ музеятъ не притежава подобенъ екземпляръ.

87. Лице: *IOYΛIA ΔO/. . .* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC/CEPΔIKH,* въ отрѣза *C.* Орелъ съ разперени крила, застаналъ върху мълния на срѣща, гледа на дѣсно и въ клюна си държи вѣнецъ. Диам. 28 мм. **Табл. VI.** Одеса. — Ruzicka 67 и табл. VIII.

88. Лице: *IOYΛIA ΔO/MNA. . .* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC CEPΔIKH* въ отрѣза *C.* Орелъ съ разперени крила, застаналъ върху мълния на дѣсно, гледа на лѣво и въ клюна си държи вѣнецъ. Диам. 28 мм., 15.65 гр. София № 8372. Ruzicka неизвестна.

89. Лице: *IOYΛIA/ΔOMNA C.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC/CEPΔIKH.* Орелъ съ разперени крила, застаналъ на срѣща, гледа на дѣсно и въ клюна си държи вѣнецъ. Диам. 21 мм., 5.78 гр. София 984. Будапеща. Мушмовъ 4795. Ruzicka 89 и табл. VIII.

90. Лице: *IO.Δ.MN/CEBAC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *CEPΔ/ΩN.* Рогъ на изобилие. Диам. 17 мм., 3.55 гр. София Кол. Авр. Ruzicka неизвестна.

Макаръ и монетата да е силно повредена отъ ржжда, обаче ясно личи, че е рогъ на изобилие, а не полумесецъ и звѣзда

както я описва Ружичка № 91. Той погрѣшно предава и надписа на лицето, *IOYAI.. CE.*

91. Лице: *IOYAIA/ΔOMNA CE.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *CEPΔΩN* въ отрѣза. Рѣчниятъ богъ Искъръ, полулегналъ на лѣво, съ лѣвия лакътъ се подпира на повалена урна, изъ която се излива вода и тече подъ божеството, а въ дѣсната си ржка държи клонче (лоза?); задъ божеството личи дънеръ съ разклонения. Диам. 22 мм. Виена. Ruzicka 80.

Описанието на тази монета предавамъ, както го намирамъ у Рижичка.

92. Лице: *IOYAIA ΔO/MNA CEBAC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYAΠIAC/C/EPΔIKHC.* Сараписъ съ калатъ на главата, правъ на лѣво, дѣсната му ржка е вдигната, а въ лѣвата държи скиптъръ; на лѣво отъ него разпаленъ жертвеникъ. Диам. 28/29. Парижъ. Ruzicka 57.

93. Лице: *IOYAIA· ΔO/MNA· CEBA.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *C/EP/ΔΩN.* Тихе въ дълга дреха, на главата съ калатъ, съ прибрани отзадъ коси и превързани, застанала права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кормило поставено върху кълбо, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 24 мм., 9.20 гр. **Табл. I.** София Кол. Авр. Виена 8228 съ *CEB,* вмѣсто *CEBA.* — Мушмовъ 4796. — Ruzicka 87 и 88 и табл. VII.

Нито Мушмовъ, нито Ружичка не сж отбелѣзали, че кормилото е поставено върху кълбо, както личи и отъ снимката.

94. Лице: *IOYAIA ΔOMNA CE.* Нейнъ бюстъ облѣченъ, на дѣсно; косата е вчесана по такъвъ начинъ, че покрива ушитѣ и спада до врата й. Главата е украсена съ висока диадема.

Опако: *OYAΠIAC/CEPΔIKHC* Хадесъ-Сараписъ брадатъ, съ калатъ на главата, седналъ на престолъ на лѣво, дѣсната си ржка протегналъ надъ триглавия Церберъ, който седи на заднитѣ си крака предъ бога, а съ лѣвата си ржка се подпира на скиптъръ. Диам. 30 мм., 16.30 гр. **Табл. III.** София 1271,5560, Берлинъ. Виена. Ruzicka 58 и табл. III. — Мушмовъ 4797. — Филовъ, Приносъ I стр. 72,2 и табл. I 9. — Mionnet s. II 1668.

При описанието на тази монета Ружичка казва, че божеството е седнало на столъ, вмѣсто на престолъ или тронъ.[1]

95. Лице: *IOYAIA/ΔOMNA CE.* Нейнъ бюстъ на дѣсно.

Опако: *OYA ΠIAC CEPΔIKHC.* Хера забулена и облѣчена въ дълга дреха права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи па-

---

[1] Срав. отзивътъ на Филовъ за трудътъ на Ружичка въ Извѣстия на Археол. Д-во IV, стр. 304.

тера, а съ лѣвата се подпира на скиптъръ. Диам. 24 мм. Лондонъ. Мюнхенъ. Ruzicka 70.

96. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ безъ диадема.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑϹ ϹΕΡΔΙΚΗϹ.* Хера въ дълга дреха и съ прибрани отзадъ коси и привързани съ панделка, която виси, застанала права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а съ лѣвата се подпира на скиптъръ. Диам. 28 мм., 15.85 гр. **Табл. VII.** София 5483. Мушмовъ 4798. — Ruzicka 59.

Ружичка казва, че Хера е забулена, обаче тя е безъ було. Обстоятелството, че Хера често бива представена забулена, е заблудило Ружичка. Подобни екземпляри на тукъ описания по-рѣдко се срѣщатъ.

97. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ ΔΟ|ΜΝΑ ϹΕΒΑϹ.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑϹ|ϹΕΡΔΙΚΗϹ.* Хераклъ голъ, правъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи кривакъ, а въ лѣвата, която е протегната — ябълки и лъвската кожа. Диам. 29 мм., 15.87 гр. София 4935. Ruzicka неизвестна.

У Мушмовъ 4798 погрѣшно е казано, че Хераклъ държи лжкъ, вмѣсто ябълки. Ружичка 64 сжщо не поменува, че Хераклъ държи и ябълки. Макаръ, че монетата е доста изтрита, обаче личатъ ябълкитѣ въ лѣвата ржка на Херакла.

98. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ· ΔΟ|ΜΝΑ ϹΕΒΑ.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Хигия права на дѣсно, храни змия въ патера. Диам. 23 мм., 7.28 гр. София 4578. Загребъ 6.70 гр. Мушмовъ 4800. — Ruzicka 78.

99. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ|ΔΟΜΝΑ ϹΕ.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Диам. 24 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

100. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ ΔΟΜΝΑ ϹΕ.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑϹ ϹΕΡΔΙΚΗϹ.* Сжщото изображение. Диам. 28 мм., 15.35 гр. София 1128 и Кол. Авр. Будапеща. Мушмовъ 4800. — Ruzicka 65.

101. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ· (ΔΟ|ΜΝ)Α ϹΕΒΑϹ.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Диам. 29 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

102. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ· ΔΟ|ΜΝΑ· ϹΕΒΑ.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ϹΕΡ|ΔΩΝ.* Сжщото изображение. Диам. 23 мм., 9.10 гр. София 1218. Загребъ. Мушмовъ 4800. — Ruzicka 79.

103. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ ΔΟ|ΜΝΑ ϹΕΒΑϹ.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ΟΥΛ[ΠΙΑϹ]|ϹΕ|ΡΔΙΚΗ* и въ отрѣза Ͻ. Храмъ на две стжпала и съ четири колони, съ трижгленъ фронтонъ, въ срѣдата украсенъ съ щитъ и вжтре въ храма статуята на Асклепия правъ, държи змийска тояга. Диам. 28 мм., 17.80 гр. София 5226. Мушмовъ 4801. Ruzicka 69. — Филовъ, Приносъ I, стр. 73, 4.

104. Лице: *IO ΔΟΜ|CEBAC*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако *CEP ΔΩΝ* въ срѣдата на джбовъ вѣнецъ. Диам. 18 мм., 4.83 гр. Загребъ. Ruzicka 92.

105. Лице: *ΙΟΥΛΙΑ|CEBAC*. Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Диам. 18 мм. **Табл. IV.** Берлинъ. Ruzicka 93 и табл. IX.

Каракала — Caracalla (198—217 г.)

Съ името на легата *C. Caecina Largus*.

106. Лице: *AY. K. M AYP|ANTΩNINOC* (*AYP* въ лигатура). Неговъ бюстъ въ мантия, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *HΓE. KAIKINA. ΛΑΡΓΟΥ* около джбовъ вѣнецъ, а на срѣдата *CEP ΔΩΝ*. Диам. 28 мм., 13.33 гр. София 1677. Ruzicka 101 и табл. IX.

107. Сжщото лице.

Опако: *HΓ KAIKI ΛΑΡΓΟΥ.ΟΥΛΠΙΑC* въ отрѣза *CEPΔIKHC*. Асклепий и Хигия прави единъ до другъ, Хигия обърната на дѣсно, а Асклепий на срѣща и гледа къмъ богинята; Хигия храни змия въ патера, а Асклепий съ дѣсната си ржка се подпира на дълга змийска тояга, която достига до мишницата, а на лѣвата му ржка е преметната часть отъ мантията му. Диам. 28 мм., 13.08 гр. **Табл. II.** София 3011. Берлинъ 31 мм.. Монетата отъ Соф. Н. М. е пробита. Мушмовъ 4819. — Ruzicka 96 и табл. I и V.

108. Лице: *[AYT K] M AYP|ANTΩNINOC* (*AYP* въ лигатура). Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *HΓ KAIKI ΛΑ|[ΡΓΟΥ ΟΥΛ] CEPΔI* въ отрѣза *KHC*. Атина съ шлемъ и въ дълга дрѣха права на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи копие, а въ лѣвата — щитъ. Диам. 28 мм. Мюнхенъ. Ruzicka 94. — Мушмовъ 4823.

109. Лице: *AY K M AYP|ANTΩNINOC* (*AYP* въ лигатура). Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *[HΓ]KAIKI ΛΑΡΓΟΥ ΟΥΛΠΙΑC* въ отрѣза *CEPΔIK [HC]*. Сжщото изображение на Атина. Диам. 27/28 мм. Парижъ. Ruzicka 97.

110. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *HΓE K. . . ΛΑΡΓΟΥ ΟΥΛ CEPΔIKHC*. Орелъ съ разперени крила, гледа на дѣсно. Диам. 28 мм., 12.22 гр. Кнехтелъ, сега у Д-ръ Савереану въ Букурещъ. Ruzicka 99.

111. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *НГ. КАІКІΝΑ. ΛΑΡΓΟΥ* въ отрѣза *СЕРΔΩΝ*. Орелъ съ разперени крила, застаналъ върху мълния, гледа на дѣсно. Диам. 27/31 мм. Будапеща. Ruzicka 100.

112. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *НГ. КАІКІ. ΛΑΡΓΟΥ ΟΥΛ* въ отрѣза *СЕРΔΙΚΗС*. Рѣчниятъ богъ Искъръ брадатъ, голъ, полулегналъ на лѣво, подпрѣнъ на скала, изъ която извира вода, въ дѣсната си ржка държи клонче, а съ лѣвия лакътъ се подпира на скалата. Диам. 29 **мм. Табл. II.** Парижъ.

Ruzicka 98 и табл. VI. Ружичка казва, че богътъ се подпира на урна. Обаче отъ изображението личи, че е скала.

113. Лице: *ΑΥ. Κ. Μ ΑΥΡ|ΑΝΤΩΝΙΝΟС* (*ΑΥΡ* въ лигатура). Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *НГЕ КАІКІ ΛΑΡΓΟ|[Υ ΟΥΛΠ] СЕРΔΙΚΗС*. Хермесъ голъ, правъ на лѣво, съ наметната на лѣво рамо мантия, въ дѣсната си ржка държи кесия, а въ лѣвата — кадуцей. Диам. 28 мм., 13. 25 гр. София 4435. Ruzicka 95.

114. Лице: *ΑΥΤ Κ Μ ΑΥ|ΑΝΤΩΝΙΝΟС*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *НГ КАІКІ ΛΑΡΓΟΥ(ΟΥΛΠΙΑС) СЕРΔΙΚΗС*. Херакълъ голъ, правъ и малко разкраченъ на дѣсно, съ дѣсната си ржка се подпира на кривакъ, а въ лѣвата, на която е преметната лъвска кожа, държи Диониса дѣте. Диам. 29 мм., 15.45 гр. София 8473. Отъ находката при с. Татарево, Борисовградско. Подобенъ екземпляръ при С. Севера бр. 48. Ружичка неизвѣстна.

115. Лице: *[ΑΥΤ Κ Μ] ΑΥΡ СЕΥ|ΑΝΤΩΝΕΙΝΟС*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑС|СЕРΔΙΚΗС*. Аполонъ-лѣкарь голъ, правъ на лѣво, съ дѣсната си ржка се подпира на змийска тояга, а лѣвата си сложилъ на хълбока; тяжестьта на тѣлото му пада на лѣвия кракъ, затова съ дѣсния е стжпилъ на пръститѣ, а петата е подигната. Отъ лѣвата му страна Еросъ гледа къмъ Аполона и дѣсната си ржка протѣга къмъ него. Диам. 29 мм., 16.2 гр. **Табл. II.** София 1131. Будапеща. Виена. Mionnet s. II 1691. — Филовъ приносъ I стр. 73—7 и табл. I 2. Мушмовъ 4807 и табл. VI 17. Ruzicka 171 и табл. II и 172 и табл. IV.

Дѣтската фигура Ружичка нарича Асклепий (169—173). Мионе[1] описва единъ подобенъ екземпляръ и казва, че малката фигура е Телесфоръ. И проф. Филовъ[2] тукъ предполага, че тази фигура представя Телесфора обаче, въ Приносъ I 73,7 казва, че е Еросъ.

---

[1] Mionnet s. II стр. 490 № 1692.

[2] Извѣстия на Бъл. Арх. Д-во IV стр. 305.

Като се знае, че Телесфоръ на всѣкжде по паметницитѣ и по монетитѣ е представенъ всѣкога въ ямурлукъ, за да представи болникъ, едвамъ вдигналъ се отъ легло, малката фигура неможе да представя друго освенъ Еросъ, който е билъ на доста голѣма почить въ Сердика, както това виждаме отъ монетитѣ. Това мнение се подкрепя и отъ монетитѣ подъ бр. 117 и 119, дето явно личи, че дѣтската фигура е Еросъ крилатъ.

116. *AYT K M AYP CEYH/ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ-лѣкарь голъ правъ, гледа на лѣво, съ дѣснзта си ржка се подпира на змийска тояга, а лѣвата е сложена на хълбока му. Въ полето въ дѣсно Еросъ съ дѣсната си ржка подава нѣкакъвъ предметъ на Аполона. Диам. 26/27 мм. Киевъ 670. Ruzicka 169.

Ружичка не казва, дали Еросътъ, когото той нарича Асклепий, е облѣченъ или голъ и той предполага, че той подава лѣкарски инструментъ на Аполона.

117. Лице: *AYT K M AYPH CEYH ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ въ мантия.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Аполонъ-лѣкарь. Еросъ крилатъ подава нѣкакъвъ предметъ на Аполона. Диам. 30 мм., 16.50 гр. **Табл. VIII.** София 8474. Отъ находката при с. Татарево, Борисовградско. Ружичка неизвестна.

118. Лице: *AYT K M AYP/ANTΩNINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ на дѣсно.

Опако: *OYΛΠ[IAC]/CEPΔIKHC.* Аполонъ-лѣкарь голъ, правъ на лѣво, подпрѣнъ съ дѣсната си мишница на дълга змийска тояга; дѣсната си ржка сложилъ на тоягата, а лѣвата, обърната съ дланьта нагоре — на бедрото. Отъ лѣвата страна на Аполона Еросъ голъ, правъ, издига дѣсната си ржка къмъ бога. Диам. 28 мм. **Табл. II.** Берлинъ. Ruzicka 170 и табл. I и IV и цитирания отъ него Pick, Num. Zeitschrift XXIII (1891) 62 und 23. Sammlung. Mandl.

119. Лице: *AYT K M AYPH CEYH ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ пъленъ. Аполонъ-лѣкарь голъ, правъ на лѣво, съ дѣсната си ржка се подпира на змийска тояга, а лѣвата му е сложена на хълбока. До него Еросъ крилатъ голъ, протяга ржка къмъ Аполона. Диам. 30 мм. **Табл. VIII.** Варна. Виена. Копенхагенъ. Рамусъ. Отъ находката при с. Татарево, Борисовградско. София 8475. Ruzicka 173—174. — Mionnet. s. II 1692.

120. Лице: *AYT K M AYP CEY/ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ мантия съ лавровъ вѣнецъ на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ-лѣкарь голъ, правъ, гледа на срѣща, съ дѣсната си ржка се подпира на змийска тояга, а лѣвата си сложилъ на хълбока; понеже тежестьта на тѣлото пада на лѣвия му кракъ, съ дѣсния си кракъ стжпилъ само на пръститѣ, а петата е повдигната отъ земята. Диам. 27/29 мм., 18.20 гр. **Табл. VII.** София 113. Ruzicka 164 и табл. IV. — Мушмовъ 4805 и табл. VI 19. — Филовъ, Приносъ I 6 и табл. I 3.

121. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29 мм. Mionnet s. II 1685.—Ruzicka 162.

122. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ въ броня съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ-лѣкарь голъ, правъ на лѣво, дѣсниятъ си кракъ при китката премѣтналъ задъ лѣвия тъй, че съ дѣсния стжпя само на пръститѣ си; съ дѣсната си ржка се подпира на змийска тояга, а лѣвата сложилъ на хълбока си. Диам. 29 мм., 17 гр. **Табл. VII.** София 4481, 6003,5292. Берлинъ. Ruzicka 165,166 и 168. А. Раловъ гара Скобелево, отъ находката при Татарево, Борисовградско.[1]

Ружичка отъждествява този типъ съ онзи подъ брой 120. Обаче тѣ сж два различни типа, макаръ и да представятъ Аполона-лѣкарь. Сравни табл. VII.

123. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Аполона-лѣкарь, както предидущето, съ тази разлика, че змията е извила главата си въ дѣсно отъ тоягата, когато при другитѣ монети тя е въ лѣво. Диам. 28 мм., 18.15 гр. **Табл. VII.** София 3643 и Кол. Авр. Ruzicka 163.

124. Лице: *АYТ К М АYР СЕYН|АNТΩNЕINОС.* Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ-лѣкарь голъ, правъ, малко разкраченъ на дѣсно, гледа на лѣво и съ дѣсната си ржка държи змийска тояга, а лѣвата е сложена на бедрото му. Диам. 29 мм., 17 гр. **Табл. II.** София 2241 и Кол. Авр. 2. Будапеща. Гласговъ. Пловдивъ 2 екз. Ruzicka 167 и табл. IV.

125. Лице: *АYТ К М АYР СЕY|АNТΩNЕINОС.* Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ (Бонусъ-Евентусъ) голъ, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера надъ разпаленъ жертвеникъ, а въ лѣвата — клонче. Диам. 28 мм., 13.35 гр. София 98 и Кол. Авр. Ruzicka 183. — Мушмовъ 4828. — Филовъ, Приносъ I 8 и табл. I 4.

---

[1] Всичкитѣ монети отъ тази находка постжпиха въ Пловдивската Нар. Библиотека.

126. Лице: *AYT K M AYP CEYH ANTΩNEINOC*. Негова глава съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29 мм. Пловдивъ 2 екз. Ruzicka неизвестна.

127. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Аполона. Диам. 27 мм., 15.30 гр. Соф. Н. М. 1921. 5699 и Кол. Авр. Атина. Ruzicka 184—185.

128. Лице: *AYT K M AYP|ANTΩNINOC*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Аполона. Диам. 17 мм., 16 5 гр. Соф. Н. М. 2264. Ruzicka 175.

Ружичка предполага, че Аполонъ въ лѣвата си ржка държи чаша съ двѣ дръжки (kantharos). Макаръ и монетата да не е съвсемъ ясна, обаче добре личи, че Аполонъ държи клонче, както е и при горнитѣ случаи. Освенъ това kantharos не е атрибутъ на Аполона, а на Диониса.

129. Лице: *ANΓΩNEINOC|AYT K M AY CEYH*. Неговъ бюстъ въ броня и на лѣвото му рамо щитъ, украсенъ съ глава на Медуза, на лѣво. Императорътъ въ дѣсната си ржка държи копие; главата му е съ лавровъ вѣнецъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ съ превързани коси съ панделка, голъ, правъ, на срѣща, гледа на лѣво и въ дѣсната си ржка държи клонче, а въ лѣвата — лжкъ. Диам. 28 мм., 16.32 гр. **Табл. VII.** София 1298 и Кол. Авр. Одеса. Ruzicka 159 и табл. III.

Ружичка предполага, че изображението върху щита представя глава на Сараписъ. Обаче въ оригинала личи, че то е глава на Медуза, която била страшилище за неприятеля и съ която обикновено бива украсявана егидата.

130. Лице: *AYT K M AYP CEY|(ANTΩNEINOC)*. Неговъ бюстъ въ броня, на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 27 мм. Пловдивъ. А. Раловъ гара Скобелево отъ находка при с. Татарево, Борисовградско. Ruzicka неизвестна.

131. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ (Бонусъ-Евентусъ) съ превързани коси, голъ, правъ на срѣща, гледа на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — клонче. Диам. 27—29 мм., 15.10 гр. София 4 екз. Ruzicka. Будапеща. Пловдивъ. А. Раловъ гара Скобелево отъ находката при с. Татарево, Борисовградско. Ruzicka 180—181. — Мушмовъ 4827.

132. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ въ мантия съ лавровъ вѣнецъ на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 39 мм. Парижъ. Mionnet s. II 1703. Ruzicka 182 и табл. III.

133. Лице: *AYT K M AYP CEY|AN[TΩ NEI]NOC.* Сжщиятъ бюстъ на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29 мм., 16.60 гр. София Кол. Авр. Загребъ. Виена. Ружичка. Петроградъ. Ruzicka 177—179.

134. Лице: Сжщиятъ надписъ; *CEYH* вмѣсто *CEY*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ голъ, съ намѣтната на гърба му мантия, застаналъ правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи лжкъ, а въ лѣвата спусната—колчанъ, вързанъ съ панделка. Диам. 29 мм., 14.50 гр. **Табл. III.** София 3511. Гласговъ. Ruzicka 157 и табл. III.

135. Лице: Сжщиятъ надписъ съ *CEY* вмѣсто *CEYH*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ голъ, правъ, съ наметната на гърба му мантия, застаналъ на срѣща, гледа на дѣсно и въ дѣсната си ржка спусната държи колчанъ вързанъ съ панделка, а въ лѣвата — лжкъ. Диам. 29 мм., 13.50 гр. Соф. Н. М. Кол. Авр. Будапеща. Парижъ. Ruzicka 158. — Mionnet s. II 1686.

136. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ (Бонусъ-Евентусъ) голъ правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — клонче. Диам. 24 мм., 9.57 гр. **Табл. VII.** София 3417. Ruzicka 370.

137. Лице: Сжщиятъ надписъ съ *CEYH* вмѣсто *CEY*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ голъ, правъ на дѣсно, гледа на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера надъ жертвеникъ, а лѣвата е сложена на хълбока му. **Табл. III.** † Ханджиевъ. Ruzicka 156 и табл. III.

Ружичка погрѣшно цитира № 2241 и 3732 на Соф. Н. М. Първия № се отнася до Аполона-лѣкарь (брой 124), а втория за Аполонъ Бонусъ-Евентусъ (брой 131). Сжщо и цитирането на Mionnet s. II 1704 не е сигурно.

138. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ-музикантъ съ превързани коси и облѣченъ въ женски дрехи, съ наметната на гърба му мантия, застаналъ правъ на срѣща, гледа на лѣво и въ дѣс-

ната си ржка държи патера, а въ лѣвата — лира. Диам. 31 мм. Табл. III. Берлинъ. Ruzicka 160 и табл. III.

139. Лице: *ANTΩNEINOC|AYT K AYP CEY.* Неговъ бюстъ въ броня, съ лавровъ вѣнецъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи копие.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ (Бонусъ-Евентусъ) съ превързани коси съ панделка, голъ, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — клонче. Диам. 28/29 мм. Табл. III. Берлинъ. † Д-ръ В. Георгиевъ. Ruzicka 176 и табл. III.

140. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Аполона (Бонусъ-Евентусъ) съ патера и клонче. Диам. 29 мм. О. Шехтеръ, София. Ruzicka неизвестна.

141. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ (Бонусъ-Евентусъ) съ превързани коси съ панделка, голъ, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера надъ разпаленъ жертвеникъ, а въ лѣвата — клонче. Диам. 30 мм. Табл. III. Берлинъ. Парижъ. Ruzicka 186 и табл. I и III и 187.

142. Лице: Сжщиятъ надписъ. *CEY* вмѣсто *CEYH.* Бюстъ на Каракала съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аполонъ голъ, правъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи клонче, а въ лѣвата — лжкъ. Диам. 28 мм. Виена. Ruzicka 188.

143. Лице: *AYT K M AYPH CEYH ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIA C|CEPΔIKHC.* Аресъ съ шлемъ и въ военно облѣкло, правъ на лѣво, дѣсната му ржка протегната напредъ, а съ лѣвата държи копие, обърнато съ върха на горѣ и до него щитъ, който слабо личи, по причина, че е изтрита монетата на това мѣсто. Диам. 29 мм., 11.45 гр. София 3842. Ханджиевъ, Русе. Ruzicka 197.

144. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC|CE . . . .* Аресъ съ шлемъ, въ военно облѣкло и въ обувки, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи щитъ, опрѣнъ въ земята, а въ лѣвата — дълго обърнато копие. Диам. 28 мм., 15.95 гр. София 6032[6], 4445. Будапеща. Парижъ. Ружичка. Мушмовъ 4812. — Ruzicka 191 и 192.

Ружичка погрѣшно цитира колекция Аврамовъ. Въ тази колекция подобенъ типъ нѣма.

145. Лице: *AYT M AYPH|ANTΩN(INOC).* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ пъленъ. Сжщото изображение на Ареса. Диам. 29 мм., 18.60 гр. **Табл. V.** София 5184. Ruzicka 190 и табл. IV.

146. Лице: *AYT K M AYPH CEYH ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ добрѣ запазенъ. Аресъ съ шлемъ, голъ, правъ, на лѣво, гледа на дѣсно, дѣсната му ржка вдигната къмъ главата, а съ лѣвата държи изправено копие и щитъ. Диам. 30 мм., 14.:0 гр. София 3229. Ст. Загор. Арх. Д-во. Будапеща. Пловдивъ. Мушмовъ 4808. — Ruzicka 195. Mionnet s. II 1698.

Ружичка 193—197 описва, че Аресъ е облѣченъ въ броня (Panzer). Както отъ оригиналитѣ, тъй и отъ фотографическитѣ снимки ясно личи, че той е голъ.

147. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 29 мм., 15.40 гр. София 2191. Ruzicka 196.

148. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 29 мм., 15.15 гр. **Табл. V.** София Кол. Авр. Парижъ. Ruzicka 194 и табл. IV.

149. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ мантия, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29/30 мм. Лондонъ. Mionnet s. II 1724. Ruzicka 193.

150. Лице: *AYT . . .|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ мантия, на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аресъ въ военно облѣкло, съ шлемъ на главата, правъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи дълго обърнато копие, а въ лѣвата — щитъ, опрѣнъ на земята. Диам. 27 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

151. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CEP|ΔΩN.* Аресъ съ шлемъ, въ военно облѣкло и обувки, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи щитъ, а въ лѣвата — дълго обърнато копие. Диам. 23/25 мм., 9.12 гр. София 3421. Ruzicka 371.

152. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Артемида ловджийка въ

обувки и въ кжса дреха и хламида, която се развѣва, въ ходъ на дѣсно, съ дѣсната си ржка вади стрела отъ нарамения колчанъ, а въ лѣвата — държи лжкъ. При краката ѝ тича куче на дѣсно. Диам. 27 мм., 16.80 гр. **Табл. VII.** София 227 и Кол. Авр. Виена. Mionnet s. II 1695. — Мушмовъ 4813. Ruzicka 189.

Мионе и Мушмовъ не даватъ пълно описание на горната монета, а Ружичка казва, че богинята въ дѣсната си ржка държи стрела. Напротивъ, тя посѣга да извади стрела отъ нарамения колчанъ, както това ясно личи отъ оригинала и отъ фотографическата снимка.

153. Лице: *AYT K M AYPH|ANTΩNINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Асклепий въ мантия, съ голи гърди, седналъ на столъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а съ лѣвата се подпира на змийска тояга. Диам. 29 мм., 15.88 гр. **Табл. VIII.** София Кол. Авр. Мушмовъ 4817.—Ruzicka 250.

154. Лице: *AYT K M AYPH CEYH ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение, другъ печатъ. Диам. 29 мм., 14.30 гр. София 943. Берлинъ. Рижичка. Мушмовъ 4817. Ruzicka 251 и табл. II.

155. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Асклепий младъ, съ голи гърди, правъ на дѣсно, съ лѣвата си ржка се подпира на змийска тояга, а дѣсната му е сложена на хълбока. Диам. 29 мм., 16.53 гр. **Табл. II.** София 4979 и 5320. Д-ръ В. Георгиевъ, София. Карлсруе. Мушмовъ 4816. — Ruzicka 239 и табл. V.

156. Сжщиятъ надписъ. *CEYH* вмѣсто *CEY.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Асклепий въ мантия, съ голи гърди, застаналъ правъ на срѣща; отъ дѣсната му страна змийска тояга, която му достига до кръста. Богътъ съ дѣсната си ржка държи яйце съ палеца и показалеца, къмъ което се стреми една змия. Диам. 29 мм., 15.78 гр. Соф. Н. М. 5813. Гота. S'Gravenhage. Киевъ. Парижъ. Пловдивъ. А. Раловъ, гара Скобелево отъ находката при с. Татарево, Борисовградско. Мушмовъ 4814. — Ruzicka 245.

Както Мушмовъ, тъй и Ружичка, не даватъ пълно описание на изображението на Асклепия. Както при този случай, тъй и при следващитѣ, които ще опиша по-доле, Асклепий съ дѣсната си ржка подава яйце на змията, което много ясно личи между палеца и показалеца на бога. Азъ вече по-горе посочихъ, че това изо-

бражение на Асклепия се срѣща и върху паметници. Необходимо е да се изтъкне, че даже върху повечето отъ монетитѣ, дето е представенъ Асклепий, той подава яйце на змията.

157. Лице: Сжщиятъ надписъ. *CEY* вместо *CEYH*. Неговъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Асклепия на срѣща, гледа на лѣво и подава яйце на змията. Диам. 29 мм., 15.70 гр. София 86 и 6023а. Берлинъ. Будапеща. Парижъ. Филовъ, Приносъ I стр. 74,9 и табл. I 5.—Mionnet s. II 1690.—Ruzicka 243.

158. Лице: *AYT K M AYPH CEYH ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29 мм., 16.50 гр. **Табл. II.** Соф. Н. М. 2935. Виена. София Кол. Авр. две. Кнехтелъ въ Букурещъ, сега Д-ръ Севереану. Пловдивъ. Ruzicka 246 и табл. V.

159. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNINO|C.* Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 28 мм., 15.45 гр. София 4839. Берлинъ. Парижъ. Д-ръ В. Георгиевъ. Пловдивъ 3 екз. Ruzicka 242.

160. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако: Диам. 29 мм., 14.65 гр. София 3295 и 3610. Копенхагенъ. Ruzicka 249.

Ружичка и тукъ казва, че Асклепий е облѣченъ въ химатионъ и хламида.

161. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 30 мм. Неаполъ. — Ruzicka 248.

162. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Глава на Каракала съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29 мм. 16 гр. София 1168. Каталогъ Егеръ 1908. Ruzicka 247.

163. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Сжщото изображение. Диам. 28 мм., 15.35 гр. **Табл. II.** Виена. Якунтчиковъ. Ruzicka 240 и табл. V. О. Шехтеръ, София.

Ружичка предполага, че изображението може да представя и Аполона-лѣкарь. Обаче отъ фотографическата снимка, която заемамъ отъ него, ясно личи, че е Асклепий.

164. Лице: *AY K M AYPH|ANTΩNINOC.* Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 30 мм. Лондонъ. Неаполъ.—Ruzicka 241.

Ружичка казва, че освенъ мантията, Асклепий ималъ преметната презъ лѣвото си рамо хламида. Навѣрно и тукъ Ружичка

взима краятъ на мантията за отдѣлна дреха — хламида, което не може да бжде вѣрно.

165. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Асклепий правъ на срѣща, гледа на лѣво, съ дѣсната си мишница се подпира на змийска тояга, съ дѣсната си ржка спусната подава яйце на змията, а лѣвата, на която е преметната часть отъ мантията му, е прибрана къмъ гърдитѣ му. Диам. 30 мм., 15.15 гр. София, 8415 гр. Ruzicka неизвестна.

166. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава,

Опако: *CEP|ΔΩN.* Сжщото изображение. Диам. 18 мм., 3.52 гр. **Табл. VIII.** София 38. Загребъ. Виена. В. Аврамовъ. Ruzicka 386. — Mionnet s. II 1726 описва подобна монета диам. 9 мм.

167. Лице: *AY K M. . | . . TΩNINOC.* Неговъ бюстъ на юноша, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 16,19 мм., 5.18 гр. **Табл. VIII.** София Кол. Авр. Ruzicka неизвестна.

168. Лице: *AYT K M AY|ANTΩNINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 19 мм. Копенхагенъ. Ruzicka 387.

169. Лице: *AYT K M AYPH CEYH ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Въ отрѣза *OYΛΠIAC CEP ΔIKHC* Атина съ шлемъ на главата седнала на престолъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, съ която подлага храна на една змия, която се увила на едно дърво, а съ лѣвия лакътъ се подпира на престола. Задъ богинята щитъ въ срѣдата съ буква Н, а надъ щита кацнала кукумявка на лѣво. Диам. 29 мм., 16.58 гр. **Табл. II.** София 5556. Мушмовъ 4824. — Ruzicka 211 и табл. IV.

170. Лице: *AY K M AYP CEYH|A. . .* (Ружичка предава по екземпляръ отъ Будапеща: *ANTΩNINOC*). Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC CEPΔIKHC.* Сжщото изображение на Атина седнала на лѣво. Диам. 30 мм., 18.75 гр. София 3433 и Кол. Авр. Будапеща. Ruzicka 209.

171. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKH* въ отрѣза *C.* Сжщото изображение на Атина седнала, съ тази разлика, че тукъ богинята съ лѣвата си ржка държи дълго изправено и опряно въ земята копие. Диам. 28/30 мм., 14.28 гр. София 1927. Ruzicka 212.

По причина, че монетата не е добрѣ запазена, Ружичка не можалъ да забелѣжи въ отпечатъка, че Атина се подпира на дълго копие и затова не дава точно описание на монетата.

172. Лице: *AY. . . |ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC CEP* въ отрѣза *ΔIKHC.* Сѫщото изображение на Атина седнала, както брой 169 и 170. Диам. 30 мм. Лондонъ. Ruzicka 210.

173. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Сѫщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Атина съ шлемъ на главата, облѣчена въ дълга дреха, застанала права на лѣво, въ дѣсната си рѫка държи щитъ, опрѣнъ въ земята, а въ лѣвата — дълго обърнато копие. Диам. 29 мм., 17.10 гр. **Табл. VIII.** София 6032, 5666,3383,4143. Аграмъ. Берлинъ. Копенхагенъ. Д-ръ Георгиевъ. Пловдивъ. О. Шехтеръ. Мушмовъ 4823. Mionnet 1697. Ruzicka 202.

Ружичка погрѣшно цитира № 5586 на Соф. Н. М. Този номеръ се отнася за монета отъ Никополъ на Росица.

174. Лице: Сѫщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сѫшото опако. Диам. 27 мм., 12.35 гр. София 3508,6221,5182. Загребъ. Ружичка. Виена. Ruzicka 200, 201, 203 и 204 и табл. IV.

175. Лице: *AYT K M AYPH CEYH ANTTΩNEINOC.* Сѫщиятъ бюстъ.

Сѫщото опако. Диам. 30 мм., 17.90 гр. София Кол. Авр. Ruzicka неизвѣстна.

176. Лице: *(AYT K M)AYP CEY|AN. . . OC.* Сѫщиятъ бюстъ.

Сѫщото опако. Диам. 27 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвѣстна.

177. Лице: *ANTΩNINOC|AYT K M AYP.* Бюстъ на Каракала на лѣвото рамо съ щитъ и държи копие, на лѣво.

Сѫщото опако. Диам. 29 мм., 14.35 гр. София 5297. Загребъ. Лондонъ. Ruzicka 198.

Ружичка казва, че бюстътъ на Каракала е на дѣсно. Обикновено върху монетитѣ, дето бюстътъ на Каракала е представенъ съ щитъ на лѣво рамо, бюстътъ бива обърнатъ на лѣво.

178. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сѫщото опако. Диам. 30 мм. Будапеща. Ruzicka 199.

179. Лице: Сѫщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Атина съ шлемъ на главата, права на дѣсно, съ дѣсната си рѫка се подпира на дълго обърнато

къмъ земята копие, а съ лѣвата на щитъ. Диам. 29 мм., 16.42 гр. София 3883 и Кол. Авр. Ruzicka 205.

180. Сжщиятъ надписъ. *CEYH* вмѣсто *CEY*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29 мм., 16.80 гр. **Табл. II**. София 4575. Ruzicka 206 и табл. IV.

Ружичка погрѣшно цитира колекция Аврамовъ. Екземплярътъ отъ тази колекция на лицето е съ *CEY* вмѣсто *CEYH*.

181. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC*. Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 28 мм., 13.18 гр. София Кол. Авр. Ruzicka 199.

182. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Атина съ шлемъ на главата и облѣчена въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — копие и щитъ. Диам. 28 мм. Полков. Ханджиевъ. Ruzicka 207.

183. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Атина съ шлемъ и въ дълга дреха, права на лѣво, съ дѣсната си ржка поднася въ патера храна на една змия, която се увила на едно дърво, а съ лѣвата се подпира на дълго обърнато копие. Диам. 28 мм. **Табл. II**. Петроградъ. Ruzicka 208 и табл. IV.

184. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Атина съ шлемъ и въ дълга дреха, права на лѣво, съ дѣсната си ржка поднася въ патера храна на една змия, квято се увила на едно дърво, а лѣвата е сложила на хълбока си; въ дѣсно отъ богинята е забито въ земята дълго копие и до него изправенъ щитъ. Диам. 28 мм. **Табл. II**. Гота. Ruzicka 208-а и табл. IV.

185. Лице: *AY K M A|ANTΩNI*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛ|ΠIAC C|EPΔIKH*. Атина съ шлемъ на главата и облѣчена въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кукумявка, а въ лѣвата — щитъ. Предъ нея жертвеникъ. Диам. 18 мм., 3.65 гр. **Табл. III**. Гота. Ружичка. Ruzicka 376 и табл. IV.

186. Лице: *AYT K M AYP CEYH ANTΩNEINOC*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC*. Афродита срамежлива гола, права, полуналѣво, гледа на дѣсно, дѣсната си ржка сложила на гърдитѣ, а лѣвата — на предницата. Въ полето, въ лѣво, делфинъ съ главата на долу. Диам. 30 мм. 19.94 гр. **Табл. IV**. Загребъ.

Берлинъ. Кембриджъ. Пловдивъ. Mionnet s. II 1699. — Мушмовъ 4826. — Ruzicka 213 и табл. IV.

Ружичка погрѣшно цитира Колекция Аврамовъ. Нито въ тази колекция, нито въобще въ сбиркитѣ на музея има подобенъ типъ отъ Сердика отъ Каракала.

187. Лице: *AY K MA|ANTΩN.* Неговъ бюстъ въ мантия, на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC CEPΔIKHC.* Ваза съ столъ, пълна съ плодове. Диам. 18 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

188. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ броня, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Градската богиня съ калатъ на главата, облѣчена въ широка дреха, застанала права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — скиптъръ, който е повдигнатъ отъ земята. Диам. 29 мм., 13.98 гр. София Кол. Авр. Атина. Парижъ. Д-ръ Златановъ, София. Ruzicka 289.

189. Лице: *AYT K M AYPH|ANTΩNINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKH* въ отрѣза *C.* Градската богиня съ крепостна корона на главата и облѣчена въ широка дреха, седнала на престолъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 28 мм., 17.71 гр. **Табл. IV.** Кнехтелъ, сега Д-ръ Севереану въ Букурещъ. Ruzicka 290 и табл. VI.

Ружичка казва, че тази богиня представя Кибела. Обаче отъ представената отъ него фотографич. снимка личи, че това изображение не може по никакъвъ начинъ да представя Кибела, защото нито при нея има, както той твърди, тжпанче, нейнъ атрибутъ, нито пъкъ при прѣстола й два лъва, както той казва. Действително има изображение на Кибела съ крепостна корона и патера (Pick, Die Ant. Münz. v. Dacien und Moesien 512 и табл. XVIII 14, 2351 и табл. XVIII 11,3580 и табл. XVIII 10) обаче нѣма такива, дето Кибела да държи рогъ на изобилие, и освенъ това, на всѣкжде тя бива придружавана отъ тжпанче и лъвъ, нейни атрибути, които при случая на Ружичка липсватъ. Тъй че азъ мисля, че описаниятъ отъ Ружичка типъ 290 прѣдставя поскоро богинята на града.

190. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Деметра облѣчена въ дълга роба и наметната съ мантия, на която краищата висятъ по раменетѣ й, застанала права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи наведени класове надъ мистическа кошница, изъ която излиза змия, а въ лѣвата — дълга запалена факла, около която се увива

змия. Диам. 27/29 мм., 14.60 гр. София 5459,4641,2941. Д-ръ Златановъ. Мушмовъ 4836. Ruzicka 146 и табл. II лице.

Ружичка навѣрно има нѣкаква грѣшка, като цитира Колекция Аврамовъ. Дѣйствително въ тази колекция има единъ подобенъ екземпляръ, обаче върху него на лицето е представена глава, а не бюстъ на Каракала, както е при този случай.

191. Лице: *AYT K M AY|ANTΩNINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Деметра, която държи патера надъ мистическа кошница и дълга запалена факла, около която се увива змия. Диам. 30 мм., 16 гр. София 2931. Д-ръ В. Георгиевъ. Ruzicka 149 и табл. I лице.

192. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Деметра въ дълга дреха, застанала права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера надъ мистическа кошница, изъ която излиза змия, а въ дѣсната — скиптъръ. Диам. 29 мм., 15.55 гр. **Табл. VIII.** София 3111. Мушмовъ 4840. Сжщата монета Ружичка описва подъ № 132 и изображението предава за Хера. (Срав. заб. къмъ бр. 379).

193. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINO|C.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Деметра наметната съ мантия, застанала предъ мистическа кошница, изъ която излиза змия, въ дѣсната си ржка държи класове, — а въ лѣвата дълга запалена факла, около която се увива змия. Диам. 28/29 мм., 17.92 гр. **Табл. V.** София 3206 и кол. Авр. Д-ръ Златановъ. Мюнхенъ. Одеса. Парижъ. Загребъ. Пловдивъ. Mionnet s. II 1723. — Ruzicka 145 и табл. III.

194. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Деметра забулена и облѣчена въ дълга роба и наметната съ мантия, която виси по раменетѣ й, застанала права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера надъ мистическа кошница, изъ която излиза змия, а въ лѣвата — дълга запалена факла. Диам. 32 мм. **Табл. IV.** Виена 8252. Mionnet s. II 1701. — Ruzicka 143 и табл. III. — Мушмовъ 4840.

195. Лице: *AYT K M AY|ANTΩNINOC.* Неговъ бюстъ въ броня, на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 30 мм. О. Шехтеръ, София. Ruzicka неизвестна.

196. Лице: *AYT K . . . EYH|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 28 мм. Якунчиковъ. Ruzicka 144.

197. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ броня съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Деметра въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржха държи наведени класове надъ мистическа кошница, изъ която излиза змия, а въ лѣвата — дълга запалена факла. Диам. 29 мм. **Табл. V.** Берлинъ. А. Раловъ гара Скобелево отъ находка при с. Татарево, Борисовградско. Ruzicka 147 и табл. III.

198. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Деметра въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера надъ мистическа кошница, изъ която излиза змия, а въ лѣвата — дълга запалена факла, около която се увива змия. Диам. 30 мм. **Табл. V.** Лондонъ Ruzicka 148 и табл. III.

199. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANΓΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Деметра въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи наведени класове, а въ лѣвата — дълга запалена факла. Диам. 27 мм., 17.67 гр. **Табл. V.** София 3885. Берлинъ. Мюнхенъ. Мушмовъ 4838. — Ruzicka 141 и табл. II и III.

Ружичка предава, че Деметра държи скиптъръ, а въ скоби и съ съмнение — факла. Отъ оригинала ясно личи, а и отъ фотограф. снимка, че е запалена факла.

200. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Деметра, съ тази разлика, че класоветѣ държи изправени, вмѣсто наведени. Диам. 27 мм., 14.70 гр. **Табл. V.** София 1781 и Колекц. Авр. Ruzicka 142 и табл. III.

Ружичка се съмнява, дали богинята държи класове или друго нѣщо. Върху екземпляра отъ музея ясно личи, че сж класове.

201. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CEPΔΩN.* Деметра въ колесница, теглена отъ два змея, въ дветѣ си ржце държи факли. Диам. 14 мм. Mionnet s. II 1734. — Мушмовъ 4837.

Ружичка 151 казва, че Мионе погрѣшно описва тази монета за Деметра, а споредъ него това е Триптолемъ. Обаче предвидъ на това, че оная монета, която описва Мионе, е отъ по-малъкъ размѣръ и на опакото съ надписъ *CEPΔΩN,* мисля, че Ружичка има грѣшка.

202. Лице: *АУ К М'АΝΤΩ.* Неговъ бюстъ въ мантия, на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CEP|ΔΩN.* Деметра забулена, въ дълга роба, права на лѣво, въ дѣсната си изправана ржка държи два класа, а въ лѣвата—кжса запалена факла. Диам. 19 мм. Пловдивъ. **Табл. VIII.** Ruzicka неизвестна.

203. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Дионисъ юноша въ обувки, голъ, правъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи чаша съ две дръжки (kantharos), отъ която излива течность надъ една пантера, която стои предъ него на лѣво, и която подигнала предния дѣсенъ кракъ и си извила главата, та гледа къмъ Диониса, който въ лѣвата си ржка държи тирсъ (скиптъръ съ борова шушулка), превързанъ съ панделка. Диам. 29 мм., 17.35 гр. **Табл. III.** София 2939,228,2793. Д-ръ Георгиевъ. Парижъ. Петроградъ. Ruzicka 234 и табл. V, 236 и 235 и табл. V—Филовъ, Приносъ I 10 и табл. I 1. Mionnet I 370.

Ружичка погрѣшно цитира Колекция Аврамовъ. Дѣйствително въ тази колекция има 3 екземпляра съ Диониса, обаче тѣ се различаватъ отъ горния, както ще видимъ по-долу. Ружичка 231 цитира подобенъ екземпляръ отъ Берлинъ съ *AYPH* вмѣсто *AYP.*

204. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Диам. 29 км., 16.73 гр. **Табл. III.** София 5875 Ruzicka 237 и табл. I и V.

Ружичка при описанието на този екземпляръ по погрѣшка е представилъ на табл. II лицето на Берлинския екземпляръ, който той цитира и въ който е представена глава (таблица I у менъ), а не бюстъ на Каракала, докато екземплярътъ отъ Соф. Н. М. 5875 на лицето е съ бюстъ и надписъ *AYP CEYH*, а не *AYPH CEYH*, както е при Берлинския екземпляръ. Изображението на Диониса на опакото е представено отъ Ружичка на табл. V 237 отъ екземпляра на Соф. Н. М.

205. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Дионисъ юноша, безъ обувки, голъ, правъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи чаша съ две дръжки, която излива надъ пантера, която стои предъ него на лѣво и гледа къмъ Диониса, а въ лѣвата — тирсъ непревързанъ съ панделка. Диам. 28 мм., 16.68 гр. **Табл. III.** София, Кол. Авр. Мюнхенъ. Мушмовъ 4841. Mionnet s. II 1702.—Ruzicka 230 и табл. V.

206. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ мантия съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако: Диам. 29,30 мм. София, Кол. Авр. Ханджиевъ. Пловдивъ. Ruzicka 229.

207. Лице: *AYT K M AY . . .|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Диам. 29 мм., 16.50 гр. София Кол. Аврамовъ. Ruzicka неизвестна.

208. Лице: *[AYTK]M AYPH|ANTΩNEI[NOC].* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CE[P . . .]* Дионисъ юноша, въ обувки, голъ, правъ на лѣво, държи чаша надъ пантера и тирсъ безъ панделка. Диам. 28 мм., 12.80 гр. Кол. Аврамовъ. Будапеща, Лондонъ. Каталогъ Egger IX. Ruzicka 233.

209. Лице: Сжщиятъ надписъ, *AY* вмѣсто *AYPH.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Дионисъ голъ, правъ на лѣво, държи чаша съ две дръжки и тирсъ; долу пантера. Диам. 22 мм. Атина. Ruzicka 232.

210. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩN . . .* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Дионисъ юноша, голъ, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи гроздъ, а въ лѣвата—тирсъ безъ панделка. Диам. 27 мм., 14.23 гр. **Табл. III**. София 1297. — Мушмовъ 4843. — Ruzicka 231a и табл. V.

211. Лице: *AYT K M AYP CEYH ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIA C|CEPΔIKHC.* Диоскуръ голъ, на главата съ звезда, правъ на лѣво, дѣсната му ржка протегната, а въ лѣвата държи дълго изправено копие. Диам. 29 мм., 16.18 гр. София 4469. Кнехтелъ, сега Д-ръ Севереану. Мушмовъ 4845. Ruzicka 244.

212. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIA|C|CEPΔIKHC.* Сжщото изображение на Диоскуръ голъ. Диам. 30 мм. **Табл. V.** Берлинъ. Ruzicka 278 и табл. V.

213. Лице: Сжщиятъ надписъ. *AYP* вмѣсто *AYPH.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Диоскуръ съ фригийска шапка на главата и отгоре звезда, голъ, правъ на лѣво, съ дѣсната си ржка се подпира на обърнато дълго копие, а на лѣвата е преметната мантията му. Диам. 30 мм., 13.35 гр. **Табл. V.** София 3251,2255 и Кол. Авр. Лондонъ. Будапеща. Пловдивъ. Мушмовъ 4846 и табл. VII 29. — Филовъ, Приносъ I стр. 74, 12 и табл. I 6. — Ruzicka 277 и 276 и табл. V.

214. Лице: *АYТ К М АYР СЕYН|АΝΤΩΝΕΙΝΟC.* Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Еквитасъ въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи везни, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 28 мм., 18.22 гр. **Табл. V.** София :853. Загребъ. Будапеща. Д-ръ Георгиевъ. Петроградъ. Мушмовъ 4847. — Ruzicka 303 и табл. II лице, VII опако.

215. Сжщото лице.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑC|C ΕΡΔΙΚΗC.* Сжщото изображение на Еквитасъ. Диам. 28 29 мм., 14.82 гр. София 3355. Ruzicka 304.

216. Лице: *(АYТ)К М АYРН ΑΝΤΩΝΙΝΟC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑC|CΕΡΔΙΚΗC.* Сжщото изображение на Еквитасъ. Диам. 29 мм., 17.23 гр. София 804. Ruzicka 301.

217. Лице: *ΑΝΤΩΝΙΝΟC|АYТ К М АYРН.* Неговъ бюстъ въ броня и на лѣвото рамо щитъ, украсенъ по срѣдата съ грифонъ, държи копие, на лѣво.

Сжщото опако. Диам. 27/29 мм., 17.25 гр. **Табл. VIII.** София 2688. А. Раловъ гара Скобелево отъ находка при с. Татарево, Борисовградско. Ruzicka 299.

Ружичка не дава пълно описание на лицето на монетата и не съобщава, че върху щитътъ има грифонъ.

218. Лице: *ΑΝΤ|ΩΝΕΙΝΟC|АYТ К М АY СЕYН.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Диам. 29 мм. О. Шехтеръ, София. Ruzicka неизвѣстна.

219. Лице: *АYТ К М АY|ΑΝΤΩΝΙΝΟC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29 мм. Виндишгрецъ. Ruzicka 300.

220. Лице: *АYТ К М АYР СЕY|ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 30/32 мм. Мюнхенъ. Ruzicka 302.

221. *АYТ К М АYРН СЕYН ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC.* Негова глава брадата, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29 мм. Неаполъ. Одеса. Петроградъ. Ruzicka 305.

222. Лице: *АYТ К М АYР СЕY|ΑΝΤΩΝΕΙΝΟ|C.* Негова глава съ лавровъ вънецъ, на дѣсно.

Опако: *СЕΡΔΩΝ* въ горната часть. Еросъ голъ, крилатъ, застаналъ на лѣво, съ двѣтѣ си ржцѣ уловилъ предния дѣсенъ кракъ на лъвъ, който тегли къмъ себе си. Диам. 20 мм., 14 гр. **Табл. III.** София 960. Берлинъ. Мушмовъ 4851 и табл. VII 34. — Ruzicka 382 и 383 и табл. VII.

Екземплярътъ отъ Соф. Н. М. е отъ бѣлъ бронзъ или тъй нареченъ потенъ и той е единствениятъ отъ този металъ между императорскитѣ колониални монети.

Ружичка 383 погрѣшно цитира № 7001 на Соф. Н. М., отъ което излиза, че въ музея се намиратъ два подобни екземпляра, което не е вѣрно.

223. Сжщото лице.

Опако: *C|E|P* въ отрѣза *ΔΩN*. Два Ероса крилати голи, играятъ на прескачаница. Диам. 19 мм., 3.52 гр. **Табл. V.** София 5581. Киевъ. Копенхагенъ. Лондонъ. Парижъ. Виена. Винтертуръ. Mionnet s. II 1729. Мушмовъ 4848 и табл. V. 5 Ruzicka 380 и табл. VII.

Mионе, Мушмовъ и Ружичка предаватъ изображението на опакото, че единия Еросъ е уловилъ за лѣвия кракъ другия, който се навелъ, за да не падне. Обаче цитираното отъ Ружичка описание на Riggauer въ Num. Zeitschr. VIII 87 ми се вижда по-убедително и по-правоподобно, че Ероситѣ играятъ на прескачаница и затова и азъ възприемамъ тукъ неговото описание.

224. Лице: *AYT K AY CEY ANTΩNEINOC*. Сжщата глава.

Опако: *CEP|ΔΩN*. Еросъ крилатъ, яхналъ на лъвъ, който върви на дѣсно. Диам. 19 мм. Будапеща. Ruzicka 381 и табл. VII.

225. Лице: *AYT K M AY|ANTΩNINOC*. Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 17 мм., 2.72 гр. **Табл. VIII**. Плѣвенъ, Дановъ. Ruzicka неизвестна.

226. Лице: *AYT K...|ANTΩNINOC*. Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Еросъ крилатъ, яхналъ на делфинъ, на дѣсно. Диам. 14/16 мм., 2.42 гр. **Табл. V.** София 5099. Мушмовъ 4850. — Ruzicka 379 и табл. VII.

227. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC*. Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Еросъ крилатъ, голъ, застаналъ правъ на дѣсно и при него Психея права на лѣво, прегръщатъ се. Диам. 21 мм., **Табл. V.** Атина. Парижъ. Виена. Mionnet I 369. — Мушмовъ 4849. — Ruzicka 384 и табл. VII.

228. Лице: *AYT K M AYP CEYH ANTΩNEINOC*. Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC*. Сжщото изображение. Диам. 29 мм. Музеятъ въ Кюстенджа. Ruzicka допъл. въ Num. Zeit. 1919, стр. 158, 212а.

229. Лице: *AYT K M AY CEY ANTΩNEINOC*. Сжщата глава.

Опако: *CEP|ΔΩN*. Еросъ крилатъ (Гений на смъртьта) голъ, правъ, на дѣсно, съ кръстосани крака, съ двѣтѣ си ржце се подпира на запалена обърната факла. Диам. 18 мм., 4.42 гр. Табл. V. София. 545. Mionnet s. II 1728 на лицето съ *AYP*. — Мушмовъ 4829. Ruzicka 377 и табл. **VII** на лицето съ *AYP*.

230. Лице: *AYT K M AY CEY|ANTΩNINOC.* Сжщата глава. Сжщото опако. Диам. 19 мм. Виена 8262. Ruzicka 378.

231. Лице: *M AY AN|TΩNEINOC.* Неговъ бюстъ безъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CEP|Δ|ΩN.* Жертвеникъ или подставка, украсена съ гирланди. Диам. 10/11 мм., 3.35 гр. София Кол. Авр. Ruzicka 402.

Ружичка предполага, че жертвеникътъ е украсенъ отъ странитѣ съ лъвски глави. Подобно нѣщо върху оригинала нѣма.

232. Лице: *AY K M|ANTΩ.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CEP|ΔΩN.* Жертвеникъ високъ и обълъ, украсенъ отъ три страни съ гирланди или може би съ лъвски глави (?) Диам. 19 мм. Копенхагенъ. Табл. V. Ruzicka 403 и табл. IX.

233. Лице: *(A)YK (M)|ANTΩN.* Сжщата глава.

Опако: *CEP|ΔΩN.* Звезда осмоперка. Диам. 16 мм., 3.90 гр. Табл. VIII. М. Георгиевъ. Мушмовъ 4854. Ruzicka неизвестна.

234. Лице: *AY K MA|ANTΩNEI.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC CEPΔIKHC.* Звезда осмоперка. Диам. 19 мм. Виена 8210. Ruzicka 408.

235. Лице: *AYT K M AY CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Опако: *CEPΔΩN.* Звезда. Диам. 18 мм. Mionnet s. II 1732. Ruzicka 409.

236. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Зевсъ голъ, съ наметната на лѣво рамо мантия, застаналъ правъ на лѣво, въ дѣсната си протегната ржка държи патера, а въ лѣвата—скиптъръ. Въ полето въ лѣво орелъ съ разперени крила, кацналъ върху подставка или жертвеникъ. Диам. 28 мм., 16.32 гр. Табл. III. София 4660. Виена. Мушмовъ 4856. — Ruzicka 102 и табл. II. — Mionnet s. II 1681.

237. Лице: Сжщиятъ надписъ, безъ пресичане. Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Зевсъ брадатъ, голъ, правъ, съ лѣвия си кракъ разкраченъ на лѣво, дѣсната му ржка въ замахъ държи мълния, а лѣвата е протегната и на дланьта е кацналъ орелъ. Диам. 29 мм., 15 гр. Табл. III. София 6023, 4379. Загребъ. Берлинъ. Римъ, Ватикана. Петроградъ. Мушмовъ 4859 и таблица XXX 3. — Ruzicka 108 и табл. I и II.

238. Лице: Сжщиятъ надписъ, както при брой 236. Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Зевсъ брадатъ, съ голи гърди и въ мантия, единия край на която е преметнатъ на лѣвата му ржка, застаналъ правъ на дѣсно, гледа на лѣво и въ дѣсната

си спусната ржка държи мълния, а въ лѣвата — скиптъръ. Диам. 28/29 мм., 15.45 гр. Табл. III. София 5298 и Кол. Авр. Гота. Виена. Mionnet s. II 1680. — Мушмовъ 4855. — Ruzicka 105-106 и табл. II.

239. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 30 мм. Будапеща. Ruzicka 16.

240. Лице: *AYT K M AYP|ANTΩNINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Диам. 28/29 мм., 15.40 гр. Загребъ. Ruzicka 104.

241. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 28 мм., 14.90 гр. Загребъ. Ruzicka 107.

242. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANT[ΩNEINOC].* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OY[ΛΠIAC]|CEPΔIKHC.* Зевсъ брадатъ, съ голи гърди и въ мантия, застаналъ правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера надъ разпаленъ жертвеникъ, а въ лѣвата — скиптъръ. Диам. 28 мм., 16.68 гр. София Кол. Авр. Ruzicka неизвестна.

243. Лице: *[AYT K M]AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Диам. 27 мм., 15.35 гр. София Кол. Аврамовъ. Ruzicka неизвестна.

244. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ зле запазенъ. Сжщото изображение безъ жертвеника. Диам. 29 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

245. Лице: Сжщиятъ надписъ добре запазенъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Зевсъ съ лавровъ вѣнецъ на главата и съ голи гърди, наметнатъ съ мантия, застаналъ правъ на дѣсно, гледа на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — скиптъръ. Диам. 27 мм. Табл. III. Парижъ. Mionnet s. II. 1682. — Ruzicka 103 и табл. II.

246. Лице: *AYT ... CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *[OY]ΛΠIAC|CEPΔIK[HC].* Зевсъ съ голи гърди и въ мантия, седналъ на лѣво, въ дѣсната си протегната ржка държи Победата, а въ лѣвата—скиптъръ. Диам. 28 мм. Будапеща. Ruzicka 109.

247. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Зевсъ облѣченъ въ мантия, но сж голи гърди, седналъ на престолъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата—скиптъръ. Диам. 30 мм. Табл. III.

Будапеща. Парижъ. Mionnet s. II. 1683. Мушмовъ 4858. — Ruzicka 110 и табл. II.

Ружичка, при описанието на изображението казва, че Зевсъ държи Победата. Обаче отъ представената отъ него фотограф. снимка, която и азъ заемамъ, личи че Зевсъ въ дѣсната си ржка държи патера.

248. Лице: *(AYT K M) AYP (CEY)|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKH*, въ отрѣза *C*. Сжщото изображение на Зевса седналъ, съ патера и скиптъръ. Диам. 29 мм. Петроградъ. Пловдивъ. Ruzicka 114.

249. Лице: Сжщиятъ надписъ. *CEYH* вмѣсто *CEY.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Зевсъ седналъ на престолъ, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — скиптъръ. Предъ Зевса орелъ, кацналъ на жертвеникъ. Диам. 32 мм. Ruzicka 111. Описанието на тази монета предавамъ, както го намирамъ у Ружичка и споредъ цитирания отъ него Rollin et Feuardent, Cat. 1862, който нѣмамъ на ржка. Обаче цитатътъ на Mionnet s. II 1681 отъ Ружичка е погрѣшенъ, понеже подъ този № Мионе описва Зевсъ правъ (debout), а не седналъ.

250. Лице: *AYT K M AYPH ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛ|ΠIAC|CEPΔIKHC.* Зевсъ съ лавровъ вѣнецъ, увитъ въ мантия, но съ голи гърди, седналъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи Победата, която държи вѣнецъ, а въ лѣвата, на която е преметнатa мантията — скиптъръ. Диам. 30 мм. Полковникъ Ханджиевъ. Ruzicka 112.

251. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Сжщото изображение. Диам. 30/28 мм. **Табл. III.** Загребъ. Ruzicka 113 и табл. II.

Ружичка предполага, че въ отрѣза, подъ престола на Зевса, има или изтритъ надписъ, или змия. Обаче споредъ представената отъ него фотографическа снимка, която заемамъ и азъ, ми се струва, че това сж слѣди отъ ржжда, които личатъ върху цѣлата повръхность на монетата, а нѣма никакъвъ надписъ или образъ.

252. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKH*, въ отрѣза *C*. Сжщото изображение на Зевса седналъ на престолъ на лѣво, държи патера и скиптъръ. Диам. 29 мм. Ружичка. Ruzicka 114a.

253. Лице: *АYТ К М АYР СЕY|АNТΩNЕINОС.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОYΛПIАС|СЕРΔIКНС.* Змия увита съ изправена глава, гледа на дѣсно. Диам. 29 мм., 16.32 гр. **Табл. VI.** София 1994,806 и Кол. Авр. Берлинъ. Будапеща. Гота. Киевъ. Мюнхенъ. Неаполъ. Парижъ. Ружичка. Копенхагенъ. Mionnet s. II 1693. Мушмовъ 4860. Ruzicka 355 и 361 и табл. VIII.

254. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщата глава.

Опако: *ОYΛПIАС|СЕРΔIКН,* въ отрѣва *С.* Сжщото изображение. Диам. 27 мм., 13.50 гр. София 2392. Виена. Ruzicka 356.

255. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ въ броня, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОYПIАС|СЕРΔIКНС.* Змия увита съ изправена глава, гледа на лѣво. Диам. 27 мм., 14,22 гр. София 1011. Атина. Будапеща Карлсруе. Лондонъ. Парижъ. Кнехтелъ. Оксфордъ. Виена. Ruzicka 357, 358 и 364.

256. Сжщото лице.

Опако: *ОYΛПIАС|СЕРΔIКНС.* Змия увита съ изправена глава, на дѣсно. Диам. 28 мм. Пловдивъ 2 екз. О. Шехтеръ 2 екз. Ruzicka неизвестна.

257. Лице: *АYТ К М АYР СЕYН|АNТΩNЕINОС.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОYΛПIАС|СЕРΔIКНС.* Сжщото изображение. Диам. 26/28 мм., 14. 20 гр. София 3651. Ruzicka 350.

258. Лице: *АYТ К М АYР СЕYН|АNТΩNЕINОС.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОYΛПI(АС)|СЕРΔI,* въ отрѣза *КНС.* Змия увита съ изправена глава, гледа на лѣво. Диам. 29 мм. Аврамовъ. Загребъ 17.75 гр. Ружичка 16.31 гр. Ruzicka 363.

259. Лице: *АYТ К М АYР СЕYН|АNТΩNЕINОС.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОYΛПIАС|СЕРΔIК,* въ отрѣза *НС.* Змия увита съ изправена глава, гледа на дѣсно. Диам. 27/29 мм., 16.22 гр. Аграмъ. Ruzicka 360.

260. Лице: Сжщиятъ надписъ съ *СЕY* вмѣсто *СЕYН.* Сжщата глава.

Опако: *ОYΛПIАС|СЕРΔIКНС.* Змия увита съ изправена глава, гледа на лѣво. Диам. 29 мм., 16.20 гр. Будапеща. Кнехтелъ, сега Д-ръ Севереану, Ruzicka 362.

261. Лице: *АYТ К М АYРН СЕYН|АNТΩNЕINОС.* Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Змия увита съ лжчеста глава, гледа на дѣсно. Диам. 28×32 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

262. Лице: *M AY AN/TΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Опако: *CE/PΔΩN.* Бюстъ на Изида, украсенъ на главата съ лотусъ, на дѣсно. Диам. 18 мм. **Табл. II.** Берлинъ. Мюнхенъ. Парижъ. Мушмовъ 4833. Monnet I 368. Ruzicka 374 и табл. I и III.

Ружичка казва, че понеже монетитѣ, описани отъ Мионе s. II 1742 (той погрѣшно цитира 1650) отъ Гета и 1650 отъ М. Аврелия съ сжщото изображение сж еднакви съ описания тукъ екземпляръ, следователно и тѣ били на Каракала. Обаче споредъ предаденитѣ отъ Мионе надписи на лицето, тѣ сж вѣрно опредѣлени отъ последния.

263. Лице: *AYT K M AYP CEY/(ANTΩNEINOC).* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠI(AC)CE(PΔIKH)*, въ отрѣза *C*. Императорътъ застаналъ върху трибуна правъ на дѣсно, дѣсната му ржка протегната въ положение, като че поздравлява войницитѣ, които стоятъ предъ трибуната и държатъ военни знамена. Задъ императора мжжка фигура, облѣчена въ военно облѣкло и съ наметната мантия. Диам. 28 мм., 14.88 гр. София 5685. Мушмовъ 4874. Ruzicka 348 и табл. VIII.

264. Лице: *AYT K M AYPH CEYH/ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛ/ΠIAC CEPΔIKHC.* Императорътъ гологлавъ, съ лавровъ вѣнецъ на главата, застаналъ правъ на лѣво, въ дѣсната си протегната ржка държи статуйка на Победата, а въ лѣвата — скиптъръ. Отзадъ Победата права, съ дѣсната си ржка полага вѣнецъ на главата на императора, а въ лѣвата държи палма. Диам. 28 мм., 14. 82 гр. **Табл. VIII.** София 1796. Мюнхенъ. Мушмовъ 4869. Ruzicka 342.

Понеже монетата при дѣсната ржка на императора е доста изтрита и едва личи статуйката на Победата, Ружичка при описанието казва, че императорътъ държи патера, вмѣсто Победата.

265. Лице: *AYT K M AYP/ANTΩINONC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC C/E/PΔIKHC.* Императорътъ съ лавровъ вѣнецъ на главата, въ военно облѣкло и въ обувки, застаналъ правъ на лѣво, дѣсния си кракъ сложилъ върху поваленъ на земята пленникъ, съ дѣсния лакътъ се подпира на колѣното си и държи ножницата на меча, а въ лѣвата ржка държи скиптъръ; отзадъ Градската богиня съ калатъ на главата и облѣчена въ

дълга дреха, полага вѣнецъ на главата му и държи скиптъръ. Диам. 28 мм., 16.30 гр. **Табл. IV.** София 2389, 5557 и Кол. Авр. Берлинъ. Мушмовъ 4868. Ruzicka 341 и табл. I лице, VIII опако.

266. Лице: *AYT K M AYПH(sic)|ANTΩNEINOC.* (*ПH* въ лигатура). Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛПIAC|CEPΔIKHC.* Императорътъ съ лавровъ вѣнецъ на главата, въ военно облѣкло и въ обувки, застаналъ правъ на дѣсно, лѣвия си кракъ сложилъ върху поваленъ пленникъ и съ лѣвия лакътъ се подпира на лѣвото си колено и държи ножницата на меча, а въ дѣсната си ржка държи дълго обърнато копие. Диам. 29 мм., 17.90 гр. София 5812. Атина 1044. Филовъ, Приносъ I стр. 75 и табл. I 13. Мушмовъ 4871 и табл. VIII 25. Ruzicka 339.

Ружичка погрѣшно цитува Колекц. Аврамовъ. Екземпляра отъ тази колекция е слѣдниятъ.

267. Лице: *AYT K M AYPH CEYH ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ броня, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 28 мм., 15;20 гр. **Табл. IV.** София Кол. Авр. Берлинъ. Виена. Mionnet s. II 1709. Ruzicka 340 и табл. VIII.

268. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Глава на Каракала съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛПIAC|CEPΔIKHC.* Императорътъ гологлавъ, въ военно облѣкло и въ обувки, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи статуйка на Победата, която държи въ дѣсната си ржка вѣнецъ а въ лѣвата — палма, а съ лѣвата императорътъ се подпира на скиптъръ. Диам. 29 мм., 13 гр. **Табл. IV.** София 3491. 2550. Д-ръ Георгиевъ. Ватиканъ. Пловдивъ 2 екз. Мушмовъ 4867. Ruzicka 328 и табл. II лице, VIII опако.

269. Лице: *AYT K M AYP CEY|(ANTΩ)NEINOC.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛПIAC|C|EPΔIKHC.* Императорътъ гологлавъ, облѣченъ въ военно облѣкло и въ обувки, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — напречно копие и мантията. Диам. 29 мм., 16.20 гр. **Табл. IV.** София 2794. Мушмовъ 4865. Ruzicka 332 и табл. VII.

Ружичка казва, че на лицето е представенъ бюста на Каракала, вмѣсто глава.

270. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 28 мм. Будапеща. Ruzicka 333.

271. Сжщото лице.

Опако: (*OYΛПIAC*)|*CEPΔIKHC.* Императорътъ съ шлемъ на главата и въ военно облѣкло, правъ на лѣво, въ дѣсната си

ржка държи патера (?), а въ лѣвата — скиптъръ. Диам. 27 мм. Атина 1045. Ruzicka 333.

272. Лице: *АYТ К М АYРН СЕYН|АNТΩ(NЕINОС)*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОYΛПIАС|(СЕРΔIКНС)*. Императорътъ гологлавъ, въ военно облѣкло и въ обувки, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — скиптъръ. Диам. 29 мм. Копенхагенъ. Mionnet s. II 1710. Ruzicka 335.

273. Лице: *(АYТ К М АYР)СЕY|АNТΩ(NЕINОС)*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОY(ΛПIАС)|С|ЕРΔIКНС*. Императорътъ съ лавровъ вѣнецъ на главата, въ военно облѣкло и въ обувки, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера надъ разпаленъ жертвеникъ, а въ лѣвата — напрѣчно скиптъръ. Диам. 30 мм., 16 гр. **Табл. IV.** София 2700. Мушмовъ 4866. Ruzicka 336 и табл. VII

274. Лице: *АYТ К М АYР СЕYН АNТΩNЕINОС*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОYΛП|IА|С|СЕРΔIКНС*. Императорътъ съ лавровъ вѣнецъ на главата, въ военно облѣкло и въ обувки, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи Победата, която му подава вѣнецъ, а въ лѣвата — скиптъръ съ орелъ. Диам. 29 мм. Ruzicka 337.

275. Лице: *АNТΩNЕINос|АYТ К М АYР СЕY*. Неговъ бюстъ въ броня и щитъ, на главата съ лавровъ вѣнецъ, държи копие, на лѣво.

Опако: *ОYΛПIАС|СЕРΔIКНС*. Императорътъ на конь, въ ходъ на дѣсно, дѣсната му ржка вдигната за поздравление, а съ лѣвата държи юздитѣ на коня. Диам. 28 мм., 14.73 гр. **Табл. IV.** София 4776. Берлинъ. Петроградъ. Катал. Egger XV. — Мушмовъ 4864. Ruzicka 343 и табл. I лице, VIII опако.

Ружичка тукъ погрѣшно цитира Mionnet s. II 1711. Лицето не отговаря нито по описанието, нито по надписа. Сетне той казва, че на лицето щитътъ билъ украсенъ съ глава на Сараписъ. Екземплярътъ отъ Соф. Н. М. на това мѣсто е изтритъ, затова не личи никакво украшение, обаче отъ представената отъ него фотограф. снимка, която и азъ препроизвеждамъ, не може съ положителность да се твърди, че това е глава на Сараписъ.

276. Лице: *АYТ К М АYРН|АNТΩNЕINОС*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОYΛПIАС|СЕРΔIКНС*. Сжщото изображение на императорътъ на конь, на дѣсно. Диам. 29 мм., 14 90 гр. София 4984. Ruzicka 345.

277. Лице: *АYТ К М АYР СЕYН|АNТΩNЕINОС*. Сжщата глава.

Опако: *ОYАПІ|АС СЕΔІК(sic)* въ отрѣза *НС*. Сжщото изображение на императорътъ на конь. Диам. 28/30 мм. **Табл. IV.** Берлинъ. Лондонъ. Петроградъ. Mionnet s. II 1712. Ruzicka 344 и и табл. VIII.

278. Лице: *AYT К М AYPH CEYH|ANTΩNEINOC*. Сжщата глава.

Опако: *ОYАПІА|С СЕРΔІК|НС*. Императорътъ на конь препуска на дѣсно, прегазва поваленъ неприятель, дѣсната му ржка въ замахъ хвърля копие, а съ лѣвата държи юздитѣ на коня. Отзадъ се развѣва мантията му. Диам. 30/31 мм. 17.70 и 12.58 гр. **Табл. VIII.** София 2333. Ханджиевъ. Мушмовъ 4870.—Ruzicka 346.

279. Сжщото лице.

Опако: *О|YАП|ІАС СЕРΔІ* въ отрѣза *КНС*. Императорътъ на конь препуска на дѣсно, дѣсната му ржка е въ замахъ и хвърля копие, а въ лѣвата държи юздитѣ на коня. Отзадъ се развѣва мантията му. Диам. 32 мм. **Табл. VI.** Виена 8255. А. Раловъ гара Скобелево отъ находка при с. Татарево, Борисовградско. Mionnet s. II 1711. — Ruzicka 347 и табл. VIII. Мушмовъ 4863.

280. Лице: *AYT К М AY|ANTΩNINOC*. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОYАПІАС СЕРΔІКНС*. Каракала и Гета облѣчени въ тоги (дълги дрехи), застанали единъ срѣщу другъ, заедно държатъ земното кълбо. Диам. 28 мм., 15.65 гр. **Табл. VI.** София 483 и Кол. Аврамовъ. Виена 8247. Mionnet s. II 1714.—Мушмовъ 4875. Ruzicka 410 и табл. IX.

281. Лице: *AYT К М AYP CEY|ANTΩNEINOC*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОYАПІАС|С|ЕРΔІК* въ отрѣза *НС*. Кибела въ широка дреха, съ калатъ на главата, яхнала на лъвъ, който тича на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи тжпанче, а въ лѣвата — напрѣчно скиптъръ. Диам. 30 мм., 13.50 гр. **Табл. V.** София 5970. Лондонъ. Парижъ. Mionnet s. II 1679.—Филовъ, Приносъ I стр. 74, 11 и табл. I 7. Мушмовъ 4876 и табл. IX 2. Ruzicka 292 и табл. VI.

Мионе, Мушмовъ и Ружичка погрѣшно казватъ, че богинята на главата си има крепостна корона, вмѣсто калатъ, който ясно личи, както на оригинала, тъй и върху фотографическата снимка. Ружичка погрѣшно цитира номера на Соф. Н. М. 5790 вмѣсто 5970.

282. Лице: *AYT К М AYP|ANTΩNINOC*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОYАПІА|С СЕР* въ отрѣза *ΔІКНС*. Кибела съ крѣпостна корона (?) на главата, яхнала на лъвъ, който тича на лѣво, въ дѣсната си ржка държи тжпанче, а въ лѣвата — отвесно скиптъръ. Диам. 28 мм. **Табл. V.** Берлинъ. Виена. Ruzicka 291 и табл. VI.

283. Лице: *AYT К М AYP CEY|ANTΩNEINOC*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑC|CΕΡΔΙΚΗC.* Конкордия съ калатъ на главата, облѣчена въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 28 мм., 14.5 гр. **Табл. IV**. София Кол. Авр. Будапеща. Ружичка. Мушмовъ 4878. — Ruzicka 307 и табл. VIII.

Ружичка не цитира екземпляра отъ Кол. Аврамовъ. При описанието на изображението на Конкордия, Ружичка твърди, че образътъ на Конкордия приличалъ на мжжки образъ и предполага, че подъ този образъ се крие онзи на Каракала, следователно изображението представя, споредъ него, Каракала облѣченъ въ женска дреха. Известно е, че има случаи, когато римскитѣ императори се представяли въ форма на божества, отъ което сж и получавали и презиме на божествата. Напр. Неронъ се представялъ, като Аполона съ лирата; Диоклецианъ и Галеръ имаха презиме Jovius — Юпитеръ, Зевсъ и затова върху тѣхнитѣ монети е представена мълния. Максимиянъ и Констанций Хлоръ сж носили презимето Херкулесъ по името на Херакла, затова върху тѣхнитѣ монети е представенъ кривакъ, атрибутъ на Херакла[1]), но никога римскитѣ императори не се представяли въ форма на женски божества. Отъ представената фотографическа снимка ясно личи, че изображението представя обикновенъ типъ на Конкордия съ калатъ.

284. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 28/30. **Табл. IV**. Берлинъ. Каталогъ Веберъ № 941. Пловдивъ. Ruzicka 306 и табл. VII.

Ружичка предполага, че Mionnet s. II 1717 може да представя Конкордия, обаче Мионе категорично казва, че е Еквитасъ.

285. Лице: *ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC|ΑΥΤ Κ Μ ΑΥ CΕΥ.* Неговъ бюстъ въ броня съ лавровъ вѣнецъ, на лѣво.

Опако: Сжшиятъ надписъ. Конкордия съ калатъ на главата, облѣчена въ хитонъ и химатионъ, застанала на лѣво предъ украсенъ разпаленъ жертвеникъ, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — рогъ на изобилие и часть отъ дрехата. Диам. 30 мм., 18.70 гр. **Табл. IV**. София 5086. Мушмовъ 4877. — Ruzicka 308 и табл. I лице, VII опако.

Ружичка предава надписа на лицето *ΑΥΡ* вмѣсто *ΑΥ*.

286. *ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CΕΥ|ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 28 мм., 15,17 гр. **Табл. IV**. София 544.

---

[1]) Longpérier, Recherches sur les ateliers monetaires въ Revue Num. 1866 стр. 160. — Mowat въ Rev. Num. 1897 г. стр. 70—71.

Ст.-Загор. Арх. Д-во. Парижъ. Шотенщифтъ. Кат. Егеръ 1908, 369. Mionnet s. II 1721. Ruzicka 309 и табл. VII.

Ружичка 313 погрѣшно цитира № 554 на Соф. Н. М. Този номеръ е 544 и се отнася къмъ тукъ описания екземпляръ съ *CEY*, а не *CEYH* на лицето.

287. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ не добре запазенъ. Сжщото изображение на Конкордия предъ жертвеникъ. Диам. 27 мм., 17.98 гр., София 1057. Ружичка. Пловдивъ. Ruzicka 310.

288. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Диам. 27 мм., 15.35 гр. София 1741, 2428. Ст.-Загор. Арх. Д-во. Ruzicka 311 и 314.

Ружичка предава № 1741 на Соф. Н. М. на лицето съ *CEY* вмѣсто съ *CEYH*.

289. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 30 мм., 14.95 гр. Параскевовъ, Стара-Загора. Ruzicka неизвестна.

290. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 30 мм., 16.55 гр. София 4584. Ruzicka 312 и табл. I лице.

291. Лице: *AY K M AYPH|ANTΩNINOC.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛ|ΠIAC|CEPΔIKHC.* Сжщото изображение на Конкордия съ калатъ предъ жертвеникъ. Диам. 30 мм., 18.70 гр. София 8400. Ruzicka неизвестна.

292. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKH* въ отрѣза *C.* Конкордия съ крепостна корона на главата, облѣчена въ хитонъ и химатионъ, седнала на престолъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата—рогъ на изобилие. Диам. 29 мм., 17·70 гр. **Табл. VIII.** София 1327. Мушмовъ 4879. — Ruzicka 316.

Ружичка се съмнява, дали изображението представя Конкордия, за което впрочемъ нѣма никакво съмнение.

293. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ.

Сжщото опако. Диам. 27 мм., 14·25 гр. София 2527. Стр. Загорско Арх. Д-во. Ханджиевъ. — Ruzicka 315.

294. Сжщото лице.

Опако: *OYΛΠIAC|. . .* Сжщото изображение на Конкордия седнала. Диам. 27 мм., 19.5 гр. София 3986. Стар. Загор. Арх. Д-во. Ruzicka неизвестна.

295. Сжщото лице.

Опако: *ОYАПІАС|СЕРΔІКНС*. Сжщото изображение на Конкордия седнала. Престолътъ между краката има украшение, прилично на звезда шестоперка. Диам. 27 мм., 15.15 гр. София 3580 и Кол. Авр. — Ruzicka 317.

Ружичка предава надписа на лицето съ *СЕYН* вмѣсто *СЕY*. Той прави забележка, че, понеже монетата не е добре запазена и изображението не личи ясно, възможно е то да представя Зевса. Обаче сжщиятъ екземпляръ се допълва съ другъ по-добре запазенъ отъ Колекцията Аврамовъ и съ положителность трѣбва да се приеме, че то представя Конкордия.

296. Лице: *АYТОК|АNТΩNІ*. Бюстъ голъ на Каракала дѣте, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *СЕР|ΔΩN*. Конкордия съ калатъ на главата, въ дълга и широка дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — рогъ на изобилие и часть отъ дрехата. Диам. 18 мм. **Табл. VIII.** София 2728. Парижъ. Ruzicka 392.

297. Лице: *АY.К.М.|АNТΩN*. Неговъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *СЕ|Р|ΔΩN*. Сжщото изображение. Диам. 18 мм. Виена 8272. Ruzicka 393.

298. Лице: *АY К М|АNТΩ*. Сжщиятъ бюстъ.

Сжшото опако. Диам. 18 мм. Петроградъ. Ruzicka 394.

299. Лице: *АY К М|. . .* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОYАПІАС|СЕРΔІКНС*. Конусообразна кошница пълна съ плодове и цвѣтя. Диам. 16 мм., 5.25 гр. **Табл. IV.** София Кол. Авр. Ruzicka 404 и табл. IX.

300. Лице: (*АYТ К М АY*)|*АNТΩNІNОС*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *СЕРΔΩN*. Лъвъ въ ходъ на дѣсно. Диам. 17 мм. Пловдивъ. Берлинъ. Ruzicka 401.

301. Лице: *АY К М|АNТ*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *СЕР* въ отрѣза *ΔΩN*. Лъвъ въ ходъ на дѣсно. Диам. 19 мм., 3.67 гр. **Табл. II.** Соф. Н. М. 234. Парижъ. Мушмовъ 4880. Ruzicka 399 и табл. I лице, IX опако.

Ружичка предава екземпляра на Соф. Н. М. съ *АNТΩ* на лицето вмѣсто *АNТ*, както е въ оригинала и върху представената отъ него фотографическа снимка табл. I 399.

302. Лице: (*АY К МА*) *АNТΩNЕІ*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *СЕРΔΩ* въ отрѣза *N*. Лъвъ въ ходъ на дѣсно. Диам. 18 мм. Петроградъ. Ruzicka 400.

Ружичка казва, че върху гърбътъ на лъва при брой 301—302 (у него 399 и 400) имало нѣкаква малка фигурка, вѣроятно Еросъ.

Колкото за екземпляра отъ Соф. Н. М., отъ който той дава фотографическа снимка, ясно личи, че върху лъвътъ нѣма никаква фигура, а навѣрно той се заблуждава съ гривата на лъва.

303. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ мантия, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Немезида въ дълга дреха права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи вѣзни, а въ лѣвата— аршинъ; при краката й колело. Диам. 29 мм., 19.20 гр. **Табл. IV.** София 6134. Mionnes s. II 1720. — Мушмовъ 4882. — Ruzicka 295 и табл. VII.

304. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 28/30 мм. Берлинъ. Ruzicka 296.

305. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 32 мм. Mionnet s. II 1720. Ruzicka 331.

306. Лице: Сжщиятъ надписъ *CEYH* вмѣсто *CEY.* Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Немезида; обаче вмѣсто аршинъ тя държи въ лѣвата си ржка камшикъ. Диам. 28 29 мм., 16.22 гр. София 4453, 4936. Атина. — Ruzicka 297.

Ружичка нигде не прави разлика между аршинъ и камшикъ, които впрочемъ много ясно се различаватъ върху представенитѣ отъ него фотографически снимки 294 и 295 на табл. VII.

307. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Немезида съ везни, камшикъ и колело. Диам. 28 мм., 16.10 гр. София 4291. Ruzicka неизвестна.

308. Лице: *AYT K M AYPH|ANTΩNINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Немезида съ везни, аршинъ и колело. Диам. 30 мм. Берлинъ. Виена. Ruzicka 293.

309. Лице: *AYT K M AYP CEY|(AN)TΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Немезида съ везни, камшикъ и колело. Диам. 30 мм. **Табл. IV.** Мюнхенъ. Ruzicka 294 и табл. VII.

310. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Намезида-Еквитасъ, облѣчена въ дълга дреха и мантия, застанала права на лѣво, въ дѣсната си

ржка държи везни, а въ лѣвата — рогъ на изобилие; подъ везнитѣ колело и предъ него предна часть отъ легналъ грифонъ. Диам. 27/28 мм., 14.72 гр. **Табл. IV.** София 5319, 5710. (Ружичка погрѣшно цитира № 5709). О. Шехтеръ. Мушмовъ 4883. — Ruzicka 298 и табл. VII.

311. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Орелъ съ разперени крила, застаналъ върху кълбо, гледа на лѣво и държи вѣнецъ въ клюна. Диам. 28/30 мм., 15.90 гр., София 2937. Пловдивъ. Каталогъ Egger IX 1897/8. — Мушмовъ 4884. — Ruzicka 353.

312. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщтата глава.

Сжщото опако. Диам. 29/30 мм. **Табл. VI.** Берлинъ. Петроградъ. Виена. Ruzicka 351 и табл. VIII 350. Mionnet s. II 1715.

313. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 28/29 мм., 15.48 гр. Загребъ. Парижъ. Ruzicka 352.

314. Лице: *AYT KM AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Орелъ съ разперени крила, застаналъ върху мълния, гледа на лѣво и държи вѣнецъ въ клюна. Диам. 28 мм., 11.77 гр. **Табл. VI.** София. 5218. Пловдивъ. Мушмовъ 4886. — Ruzicka 349 и табл. VIII. Тукъ Ружичка погрѣшно цитира Колек. Аврамовъ, а вѣрно цитира при брой 317.

315. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 29 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

316. Лице: *AYTK M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Орелъ съ разперени крила, застаналъ върху мълния, гледа на дѣсно и държи вѣнецъ въ клюна. Диам. 28 мм. Пловдивъ. — Ruzicka неизвестна.

317. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ мантия съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKH* въ отрѣза *C.* Сжщото изображение на орелъ върху мълния. Диам. 29 мм., 15.12 гр. София Кол. Авр. Будапеща. — Ruzicka 350.

318. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Орелъ съ разперени крила върху подставка, гледа на лѣво и държи вѣнецъ въ клюна. Диам. 26 мм., 16.40 гр. **Табл. VI.** София 2938. Загребъ. 29 мм., 15.17 гр., Берлинъ. Виена. Mionnet s. II 1716. — Мушмовъ 4885. — Ruzicka 354 и табл. II лице, VIII опако.

319. Лице: . . . *.|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣенецъ, на дѣсно.

Опако: *CEP|ΔΩN.* Орелъ съ полуразперени крила, застаналъ върху мълния на дѣсно, гледа на лѣво и държи вѣнецъ въ клюна. Диам. 15/18 мм., 3.10 гр. **Табл. VIII.** София 4442. — Ruzicka 397.

320. Лице: *AY K MA|ANTΩNEI.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CEPΔ ΩN.* Орелъ съ полуразперени крила, застаналъ върху мълния на лѣво, гледа на дѣсно и държи вѣнецъ въ клюна. Диам. 17/20 мм., 4 гр. София Кол. Авр. (типътъ е сѫщия както при С. Севера, брой 62). — Ruzicka 396.

321. Лице: *M AYP AN|TΩNI.* Неговъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *CE|PΔΩ(N).* Орелъ съ разперени крила, застаналъ върху мълния, гледа на лѣво. Диам. 18 мм. **Табл. IV.** Берлинъ. — Ruzicka 395 и табл. VIII. Mionnet s. II 1654 и Мушмовъ 1756 описватъ единъ екземпляръ съ сѫщия надписъ на лицето и го отдаватъ на М. Аврелия (брой 4). Дали и онзи екземпляръ не е на Каракала, като имаме предвидъ тукъ описания?

322. Лице: *AY. K. M|ANTΩN.* Негова глава на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC CEPΔIKHC.* Полумесецъ и звезда. Диам. 19 мм. Ружичка. — Мушмовъ 4887. — Ruzicka 405.

323. Лице: *AY K MA|ANTΩN.* Неговъ бюстъ на дѣсно.

Опако: *CEPΔΩN.* Полумесецъ и звезда осмоперка. Диам. 17 мм., 4 гр. София. Кол. Авр. Ruzicka 407.

324. Лице: *(AY) K M|ANTΩN.* Негова глава на дѣсно.

Опако: *CEP.|Δ|ΩN.* Сѫщото изображение. Диам. 18. **Табл. IV.** Винтертуръ. — Ruzicka 406 и табл. IX.

325. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Сѫщата глава.

Опако: *OYΛΠI|AC CEPΔI* въ отрѣза *KHC.* Рѣчниятъ богъ Искъръ брадатъ, полуголъ, полулегналъ на лѣво, гледа на дѣсно и въ дѣсната си рѫка държи лозово клонче съ гроздъ, а съ лѣвия лакътъ се подпира на повалена урна, изъ която се излива вода, която тече подъ божеството. Диам. 30 мм., 15.70 гр. **Табл. II.** София 543 и Кол. Авр. Берлинъ. Мюнхенъ. Неаполъ. Пловдивъ. Филовъ, Приносъ I, стр. 74 и табл. I. 19. — Мушмовъ 4891 и табл. X. 9. — Ruzicka 287 и табл. VI.

326. Лице: *AYT K M AYPH CEYH ANTΩNEINOC.* Сѫщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC CEPΔI* въ отрѣза *KHC.* Рѣчниятъ богъ Искъръ брадатъ, голъ, полулегналъ на лѣво, дѣсната си рѫка

сложилъ на дѣсното колѣно, а съ лѣвия лакътъ се подпира на скала, изъ която извира вода и тече подъ божеството. Диам. 28/30 мм., 17.20 гр. **Табл. II.** София. 1451. Ханджиевъ. — Ruzicka 282 и табл. VI. Ружичка казва, че богътъ въ лѣвата си ржка държи тръсть, съ лѣвия лакътъ се подпира на повалена урна. Обаче както отъ оригинала, тъй и отъ фотограф. снимка, която предава той, ясно личи, че богътъ нищо не държи и че нѣма урна, а е скала, която представя планина, навѣрно Рила, изъ която изтича р. Искъръ. Д-ръ Филовъ сжщо приема, че е скала, а не урна[1].

327. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑϹ ϹΕΡΔΙΚΗ* въ отрѣза *Ϲ*. Сжщото рѣчно божество брадато, полуголо, полулегнало на лѣво, въ дѣсната си ржка държи клонче отъ растение, а съ лѣвия лакътъ се подпира на скала, изъ която извира вода и тече подъ божеството. Диам. 28 мм., 13.85 гр. **Табл. II.** София. 5928, 2936, 4828. Берлинъ. — Ruzicka 283 и табл. VI.

328. Лице: *ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ|ΑΝΤΩΝΙΝΟϹ.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑϹ ϹΕΡΔΙΚ|ΗϹ.* Рѣчниятъ богъ Искъръ брадатъ, полуголъ, полулегналъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи класове, а съ лѣвия лакътъ се подпира на повалена урна, изъ която се излива вода и въ ржката си държи тръстика или нѣкакво растение. Диам. 28 мм., 16.55 гр. **Табл. II.** София. 5740. Ватиканъ. — Ruzicka 286 и табл. VI. Ружичка казва, че богътъ въ дѣсната си ржка държи тръсть, а може би и палмови листа. Обаче, много е ясно, че богътъ държи класове.

329. Лиле: *ΑΥΤ|Κ Μ ΑΥΡ ϹΕΥΗ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟϹ.* Негова глава съ лжчесть вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑϹ ϹΕΡΔΙΚΗϹ.* Рѣчниятъ богъ Искъръ седналъ на лѣво, съ дѣсниятъ си лакътъ се подпира на повалена урна, изъ която се излива вода, въ дѣсната си ржка държи тръстика (?) Диам. 30 мм. Въ Виенския университетъ. — Ruzicka, допълнение въ Num. Zeit. 1919, стр. 158, 281[a].

330. Лице: *ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ ϹΕΥΗ|ΑΝΤΩΝΕΙΝΟϹ.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑϹ ϹΕΡΔΙ* въ отрѣза *ΚΗϹ.* Рѣчниятъ богъ Искъръ голъ, полулегналъ на лѣво, дѣсната си ржка сложилъ на дѣсното си колѣно и държи предметъ приличенъ на чашка отъ цвѣте (макъ?) или нѣкакво малко животно (мида?), а съ лѣвия лакътъ се подпира на скала, отъ която извира вода и тече подъ

[1] Извѣстия на Бълг. Арх. Д-во. IV, стр. 304.

божеството. Диам. 28 мм., 16.72 гр. **Табл. II.** София 1450. 3554. Д-ръ Георгиевъ. Парижъ. Петроградъ. Виена. Ruzicka 280 и табл. VI.

Ружичка и тукъ казва, че богътъ се подпира на повалена урна. Обаче, ясно е отъ оригинала и отъ фотограф. снимка, че той се подпира на скала, както е и при други случаи.

331. Лице: *AYT K M AYPH|ANTΩ. . .* Сжщата глава.

Опако: *OYAΠIAC CE|PΔIKHC.* Сжщото изображение, но не изглежда да държи нѣщо въ дѣсната си ржка. Диам. 28 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

332. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ въ мантия съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYAΠIAC CEP* въ отрѣза *ΔIKHC.* Сжщото изображение. Диам. 28/30 мм. Лондонъ. Будапеща. Ruzicka 281.

333. Сжщото лице.

Опако: *OYA(ΠIAC)| . . .* въ отрѣза *KHC.* Сжщото изображение. Диам. 28 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

334. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYAΠIAC|CEPΔIKHC.* Надписътъ свършва въ отрѣза. Рѣчниятъ богъ Искъръ полуголъ, полулегналъ на лѣво, дѣсния си лакътъ подпрѣлъ на дѣсното колѣно и държи клонче отъ растение, а съ лѣвия лакътъ се подпира на скала, изъ която извира вода и тече подъ божеството. Диам. 27/28 мм., 15.3 гр. София Кол. Авр. Лондонъ. Mionnet s. II 1708. Ruzicka 285.

Ружичка и тукъ скалата нарича ваза или урна.

335. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYAΠIAC|CEPΔIKHC.* Рѣчниятъ богъ Искъръ брадатъ, полуголъ, полулегналъ на дѣсно, въ лѣвата си ржка държи клонче отъ растение, а съ дѣсния си лакътъ се подпира на повалена урна, изъ която се излива вода и тече подъ божеството и въ ржката си държи тръстика. Диам. 28 мм., 17.32 гр. **Табл. VIII.** София 4782. Мушмовъ 4893. — Ruzicka 288 и табл. VI.

Ружичка предполага, че цвѣтето е лоза. Обаче ясно личи, че то е друго нѣкакво растение. Той не казва, че божеството въ дѣсната си ржка държи тръсть, която личи върху оригинала и върху фотографическата снимка.

336. Лице: Сжщиятъ надписъ съ *CEY.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYAΠI|AC C|EPΔIKHC.* Надписътъ свършва подъ отрѣза. Рѣчниятъ богъ Искъръ брадатъ, полулегналъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи класове или тръстика, а съ лѣвия лакътъ

се подпира на повалена урна, изъ която се излива вода и тече подъ божеството. Диам. 28 мм. Ив. Буровъ. Ruzicka 283a.

337. Сжщото лице.

Опако: *ΟΥΛΠΙ|ΑC CΕΡΔΙ* въ отрѣза *ΚΗC*. Рѣчниятъ богъ Искъръ брадатъ, полуголъ, полулегналъ на лѣво, гледа на дѣсно и въ дѣсната си ржка подпрѣна на колѣното, държи тръстика или друго нѣкакво растение, а съ лѣвата се подпира на повалена урна, изъ която се излива вода и тече подъ божеството. Диам. 29 мм. **Табл. II.** Камбриджъ. Ruzicka 284 и табл. VI.

338. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑC CΕΡΔΙΚΗC*. Рѣчниятъ богъ Искъръ полулегналъ, въ дѣсната си ржка държи тръстика, а въ лѣвата, съ която се подбира на урна, — рогъ на изобилие. Диам. 31 мм. — Mionnet. s. II 1707. — Мушмовъ 4890. Ruzicka 288*.

339. Лице: *ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CΕΥ|ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC*. Неговъ бюстъ въ броня и лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑC|CΕΡΔΙΚΗC*. Сараписъ юноша, безъ брада, съ калатъ на главата, увитъ въ мантия, застаналъ правъ на лѣво, дѣсната му ржка е протегната въ положение да благославя, а въ лѣвата държи напрѣчно скиптъръ. Диам. 27/30 мм., 16.2 гр. **Табл. VIII.** София 2934. Атина. Берлинъ. Будапеща. Парижъ. Ст.-Загор. Арх. Д-во. Пловдивъ. Mionnet s. II 1684. — Мушмовъ 4894. Ruzicka 120 и табл. II.

340. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение. Диам. 30 мм. Мюнхенъ. Ruzicka 118.

341. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ въ мантия съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙ|ΑC|CΕΡΔΙΚΗC*. Сжщото изображение. Диам. 30 мм. Оксфордъ. Пловдивъ. Ruzicka 117.

342. Сжщото лице.

Опако: *[ΟΥΛΠΙΑ]|C|CΕΡΔΙΚΗC*. Сжщото изображение на Сараписъ, съ тази разлика, че скиптърътъ не е съвсемъ напрѣчно, а по-отвесно. Диам. 26/27 мм., 15.94 гр. София 4106. Копенхагенъ. Ruzicka 119.

343. Лице: *ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CΕΥΗ|ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *[ΟΥ]ΛΠΙΑC|CΕΡΔΙΚΗC*. Сараписъ брадатъ, съ калатъ на главата, увитъ въ мантия, застаналъ правъ на лѣво, дѣсната му ржка вдигната, а въ лѣвата държи скиптъръ. Диам. 28 мм., 17 гр. София Кол. Авр. Пловдивъ 2 екз. Френски Колежъ

въ Пловдивъ. Ruzicka 116. Ружичка описва бюстъ на Каракала. Обаче върху оригинала е глава.

344. Лице: *AYT K M AYPH CEYH ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ добре запазенъ. Сжщото изображение на Сараписъ. Диам. 30 мм., 15.60 гр. **Табл. III.** София Кол. Авр. Ruzicka 115 и табл. II.

Тукъ Ружичка описва глава вмѣсто бюстъ на Каракала. Навѣрно е размѣнилъ лицето и опакото на тази монета и предидущата.

345. Лице: *AYT K M AYPH|ANTΩNINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠI|AC|CEPΔIKHC.* Сжщото изображение на Сараписъ. Диам. 30 мм. Лондонъ. Ruzicka 121.

346. Лице: *M AY AN|TΩN.* Сжщата глава.

Опако: *CEP|ΔΩN.* Глава на Сараписъ съ калатъ, на дѣсно. Диам. 18 мм. **Табл. III.** Парижъ. Ruzicka 372 и табл. II. — Мушмовъ 4832. Mionnet. I 367.

347. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 18 мм. Виена 8216. Mionnet s. II 1725. Ruzicka 373.

348. Лице: Надписътъ изтритъ. Неговъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Малъкъ бюстъ на Сараписъ съ калатъ на главата, на дѣсно. Диам. 19 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

349. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CEPΔΩN.* Слонъ въ ходъ, на лѣво. Диам. 18 мм., 3.60 гр. **Табл. V.** София 4248. Лондонъ. Мушмовъ 4895. Ruzicka 398 и табл. IX.

350. Лице: *ANTΩNINOC|AYT K M AYPH.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ на лѣво, облѣченъ въ броня, държи копие; на лѣвото му рамо щитъ.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Тихе съ калатъ на главата, облѣчена въ дълга дреха и наметната съ мантия, застанала права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кормило, подпрѣно на кълбо, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 29 мм., 15.87 гр. София 3971. Пловдивъ. Мушмовъ 4899. Ruzicka 318.

Ружичка погрѣшно цитира № 7000 на Соф. Н. М. вмѣсто 3971.

351. Лице: *AYT K M AYPH|ANTΩNINOC.* Глава на Каракала съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΑΠΙΑϹ ϹΕΡ|ΔΙΚΗϹ*. Сжщото изображение на Тихе. Диам. 28 мм., 16.22 гр. София 2391. Ruzicka 319.

352. Сжщото лице.

Опако: *ΟΥΑΠ|ΙΑϹ|ϹΕΡΔΙΚΗϹ*. Сжщото изображение на Тихе. Диам. 28/29 мм. Гравенхаге. Ruzicka 320.

353. Сжщото лице.

Опако: *ΟΥΑΠΙΑϹ|ϹΕΡΔΙΚΗϹ*. Сжщото изображение на Тихе. Диам: 29 мм., 16 гр. София Кол. Авр. Ruzicka неизвестна.

354. Сжщото лице.

Опако: *ΟΥΑΠΙΑϹ|Ϲ|ΕΡΔΙΚΗϹ*. Сжщото изображение на Тихе. Нѣма кълбо подъ кормилото. Диам. 27 мм., 17.55 гр. София Кол. Авр. Ruzicka неизвестна.

355. Лице: *ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ ϹΕΥ|ΑΝΤΩΝΕΙΝΟϹ*. Бюстъ на Каракала въ мантия, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΑΠΙΑϹ|ϹΕΡΔΙΚΗϹ*. Сжщото изображение на Тихе, подъ кормилото кълбо. Диам. 28 мм., 15.75 гр. София 2716. Берлинъ. Пловдивъ 3 екз. А. Раловъ гара Скобелево отъ находка при с. Татарево, Борисовградско. Ruzicka 321.

Ружичка погрѣшно цитира Колек. Аврамовъ. Въ тази колекция нѣма екземпляръ съ сжщия надписъ на лицето.

356. Сжщото лице.

Опако: *ΟΥΑΠΙΑϹ|ϹΕΡΔΙΚΗ* въ отрѣза *Ϲ*. Сжщото изображение на Тихе. Диам. 29 мм., 12.20 гр. **Табл. IV.** София 6023в. Аграмъ. Виена. Берлинъ. Ружичка. Петроградъ. Ruzicka 322, 321a и табл. VII.

Ружичка 321a казва, че на лицето е глава на Каракала, вмѣсто бюстъ. Подъ № 322 описанието е вѣрно.

357. Лице: Сжщиятъ надписъ съ *ϹΕΥΗ*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥ|ΑΠΙΑϹ|ϹΕΡΔΙΚΗϹ*. Сжщото изображение на Тихе. Диам. 29 мм., 15 78 гр. **Табл. IV**. София 5381. Будапеща. Ruzicka 323 и табл. VII.

358. Сжщото лице.

Опако: *ΟΥΑ|ΠΙΑϹ|ϹΕΡΔΙΚΗϹ*. Сжщото изображение на Тихе. Диам. 29 мм., 15.55 гр. София 1852. 1212 и Кол. Авр. Одеса. Ruzicka 324.

359. Лице: *ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡΗ ϹΕΥΗ|ΑΝΤΩΝΕΙΝΟϹ*. Сжщата глава.

Опако: *ΟΥΑΠΙΑϹ|ϹΕΡΔΙΚΗϹ*. Сжщото изображение на Тихе съ крепостна корона на главата. Диам. 29 мм., 16.60 гр. **Табл. VIII**. Сфия 3314. 5950. О. Шехтеръ. Мушмовъ 4901. Ruzicka 327.

Ружичка погрѣшно цитира дори два пжти Колекция Аврамовъ. Въ тази колекция нѣма сжщитѣ монети.

360. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ мантия, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Тихе. Диам. 27 мм., 16 гр. София 805. Д-ръ Георгиевъ. Ruzicka 325.

361. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|C|EPΔIKHC.* Сжшото изображение на Тихе. Диам. 28 мм. Петроградъ. Варна. Ружичка. Пловдивъ 3 екз. Ruzicka 326.

362. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава съ лжчесть вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Сжщото изображение на Тихе. Диам. 30 мм. О. Шехтеръ, София. Ruzicka неизвестна.

363. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Тихе съ диадема и привързани коси, облѣчена въ дълга дреха и наметната съ мантия, застанала права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи скиптъръ, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 28/29 мм., 12.20 гр., 17.30 гр., 16.50 гр. София 808. 3204. 5460. Загребъ. Атина. Берлинъ. Камбриджъ. Парижъ. Виена. Mionnet 8. II 1718 (изображението на дѣсно). — Ruzicka 329 и 328 и табл. VII.

Ружичка погрѣшно описва изображението на Тихе. Той казва, че тя е забулена, което не е вѣрно. Сетне той казва, че богинята въ дѣсната си ржка държи дълго кормило, когато въ сжщность то е скиптъръ. Подобни типове на Тихе съ скиптъръ вмѣсто кормило сж известни особено отъ Томи[1].

Ружичка 329 казва, че монетитѣ отъ Соф. Н. М. 808 и 5460 на лицето си иматъ бюстъ на Каракала и *CEYH* вмѣсто *CEY*. Обаче това не е вѣрно. Тѣхното вѣрно описание е това, което азъ давамъ; № 808 той цитира и при 328 у себе си.

364. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ въ броня, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 30 мм. Парижъ. Ruzicka 330.

365. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

---

[1] Pick, Die Ant. Münz. v. Dacien und Moesien 1910 № 2761 и табл. VII 5; 3352 и табл. VII 15; 3365 и табл. VII 17; 3486 и табл. VII 19; 3570 и табл. VII 20 и 3613 и табл. VII 22.

Опако: *ОΥАΠІ|АІС|СЕРΔІКН* въ отрѣза *С.* Триптолемъ голъ, съ наметната хламида, която се развѣва задъ гърба му, застаналъ правъ въ колесница, теглена отъ два змея на дѣсно, съ дѣсната си ржка въ замахъ сѣе жито, а въ лѣвата държи кърпа, въ която стои сѣмето. Диам. 28 мм., 15.5 гр. **Табл. V.** София 4221. Пловдивъ. Парижъ отъ другъ печатъ. Мушмовъ 4897. — Ruzicka 150 и 151 и табл. III.

366. Лице: Сжщиятъ надписъ съ *СЕΥН.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОΥАΠІ|АС СЕРΔІ* въ отрѣза *КНС.* Сжщото изображение. Диам. 29 мм. Ханджиевъ. Mionnet I 371. — Ruzicka 152. — Мушмовъ 4896.

367. Лице: *АΥТ К М АΥ|АΝΤΩΝΙΝΟС.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОΥΛ|ΠΙΑС* въ отрѣза *СЕРΔΙКНС.* Трофей, украсенъ съ шлемъ, щитове, ризници и копия и при него двама пленника съ шлемове на главитѣ, съ вързани отзадъ ржцѣ, сѣдятъ на колѣне, а отъ странитѣ две лица облѣчени въ военно облѣкло и съ дълги копия (Каракала и Гета?), сложили по единъ кракъ върху пленницитѣ. Диам. 29 мм., 17 гр. **Табл. VI.** София 3884. Парижъ. Будапеща. Виена. Пловдивъ. Mionnet s. II 1713. — Филовъ, Приносъ I стр. 75, 15 и табл. I 14. Мушмовъ 4835 и табл. X 23. — Ruzicka 411 и табл. IX.

368. Лице: ... *ΑΝΤΩΝΕΙΝΟС.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОΥΛ|ΠΙΑС СЕРΔΙ* въ отрѣза *КНС.* Тритѣ Нимфи голи, прави, заловени презъ рамо една до друга, деветѣ крайни сж на срѣща, а срѣдната гърбомъ; тази въ лѣво въ дѣсната си ржка държи ваза съ две дръжки, наведена тъй, като че излива течность отъ нея, а тази въ лѣво въ лѣвата си ржка държи доста голѣмо клонче наведено. Диам. 28 мм., 13.82 гр. **Табл. VIII.** София 3644. Ст. Загор. Арх. Д-во. Мушмовъ 4898.—Ruzicka 215 и табл. IV. Както екземплярътъ отъ музея, тъй и онзи отъ Ст. Загора сж силно повредени, та е невъзможно да се направи по-добра снимка.

Ружичка нарича Нимфитѣ — Харити. Това е погрѣшно. Много сполучливо бележи по този случай Д-ръ Филовъ (Извѣстия на Арх. Д-во IV, стр. 304—305), че тѣ не могатъ да бждатъ Харити, а Нимфи, както се наричатъ въ надписитѣ, които се срѣщатъ върху оброчнатѣ плочки съ тѣхнитѣ изображения и особено ония намѣрени въ светилището на Нимфитѣ при с. Саладиново, Т. Пазарджишко[1]. Сетне Ружичка казва, че срѣдната фигура е сложила

[1] За по-подробни сведения върху това светилище и плочкитѣ съ образи на Нимфитѣ срав. Добруски, Култътъ на Нимфитѣ въ Тракия и Мизия въ Мсб. XIII, стр. 398 след.

лѣвата ржка на хълбока си, докато тя и двѣтѣ си ржце е сложила на раменетѣ на другитѣ нимфи.

369. Лице: *AYT (K M) AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠI|AC CEPΔIKH* въ отрѣза *C.* Три голи женски фигури една до друга, двѣтѣ крайни прави, а срѣдната клекнала на дѣсно, дѣсната си ржка подава на фигурата въ дѣсно, която гледа къмъ нея и сжщо подава дѣсната си ржка, а лѣвата е спусната. Крайната фигура въ лѣво е обърната на дѣсно, дѣсната ѝ ржка е прибрана къмъ гърдитѣ, а лѣвата спусната. Диам. 28 мм. **Табл. IV.** Берлинъ. Навѣрно тѣзи три голи фигури представятъ тритѣ Нимфи. Ruzicka 214 и талб. IV.

370. Сжщото лице:

Опако: . . . *CEPΔIKHC.* Сжщото изображение. Диам. 30 мм. Проходящъ. Лицето на тази монета е, сравнително, добре запазено, обаче опакото е силно повредено и изтрито и едва личатъ фигуритѣ и надписътъ *CEPΔIKHC.* Намерена въ златна мина при с. Колачево, Чирпанско. Тази мина била експлоатирана въ римско време.

371. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Хадесъ-Сараписъ съ калатъ на главата, увитъ съ мантия, но съ голи гърди, седналъ на престолъ на лѣво, въ дѣсната си протегната ржка къмъ триглавия Церберъ, държи патера, а въ лѣвата—скиптъръ. Диам. 28 мм. **Табл. III.** София. 5401, А. Раловъ гара Скобелево отъ находка при с. Татарево, Борисовградско. Мушмовъ 4903. Ruzicka 122 и табл. II. — Ружичка дава съвсемъ невѣрно описание на изображението на тази монета. Преди всичко той прави грѣшка като взима изображението за Сараписъ, докато е известно, че това божество никога не бива представено седнало, а винаги право, а Хадесъ-Сараписъ напротивъ винаги бива представенъ седналъ, никога правъ. Освенъ това, последното божество, като повелитель на подземния свѣтъ, винаги бива продружавано съ пазителя на вратитѣ на ада — триглавия Цереберъ, който доста ясно личи въ представената отъ Ружичка и отъ менъ фотографическа снимка. Даже върху цитиранитѣ отъ Ружичка екземпляри отъ колекцията Аврамовъ и Д-ръ Георгиевъ церберътъ още по-ясно личи.

372. Лице: *AYT K M AYPCEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Сжщото изображение. София. Кол. Авр. 2. Диам. 26 мм., 11.90 гр. Диам. 28 мм., 17.95 гр. Ruzicka 123. — Ружичка предава надписътъ на лицето съ *AYPH*

CEYH вмѣсто *AYP CEY*, както е въ оригинала. Той погрѣшно цитира и Mionnet S. II 1655. Подъ този номеръ Мионе описва монета на Маркъ Аврелия, а не на Каракала (срав. брой 9).

373. Лице: *AYT K M AY CEY|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CEP|ΔΩN.* Харпократъ голъ, на главата съ лотусъ, правъ на лѣво, дѣсната му ржка на устата, а въ лѣвата държи рогъ на изобилие. Диам. 18 мм. Ружичка. Виена 8261. Mionnet S. II 1727. Мушмовъ 4904. — Ruzicka 388.

374. Лице: *AY K M|ANTΩNI.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 18 мм. **Табл. II.** Берлинъ. Ruzicka 389 и табл. I лице, V опако.

375. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Хелиосъ съ лжчестъ вѣнецъ на главата, голъ, въ ходъ на дѣсно, дѣсната му ржка е протегната напредъ, а лѣвата е сложена на хълбока му и държи факла и мантията. Диам. 31/32 мм. Виена 8232. Мушмовъ 4905. — Ruzicka 153.

Мушмовъ и Ружичка описватъ, че Хелиосъ въ лѣвата си ржка държи камшикъ. Обаче отъ единъ добре запазенъ екземпляръ отъ Галиена съ сжщото изображение, който се съхранява въ Народ. Музей въ София (брой 522), ясно личи, че Хелиосъ не държи камшикъ, а факла. И Б. Филовъ при описанието на тази монета казва, че е факла (Приносъ I стр. 76, 21 и табл. I 16).

376. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29 мм., 13.75 и 15.45 гр. **Табл. III.** Загребъ. Берлинъ. Catal. Egger 1908. — Ruzicka 154 и табл. III.

И тукъ Ружичка казва, че Хелиосъ държи камшикъ. Обаче отъ представената отъ него фотограф. снимка, която възпроизвеждамъ и азъ, не личи ясно какво е, но като имаме на лице екземпляра отъ Соф. Н. М. (Галиенъ, брой 522), изображението на който е съвсемъ еднакво въ всичко съ този екземпляръ, трѣбва да приемемъ, че и тукъ богътъ държи факла.

377. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 30 мм. Будапеща. Mionnet s. II 1688. Ruzicka 155.

И Мионе казва, че Хелиосъ държи камшикъ. Обаче по горе-приведенитѣ доводи мисля, че и тукъ е факла. Ружичка погрѣшно

цитира Мионе при № 153 (у менъ брой 375). На този цитатъ мѣстото е тукъ.

378. Лице: *AYT [K M] AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ броня, на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKH* въ отрѣза *C.* Хера права, на лѣво, облѣчена въ дълга роба и наметната съ мантия, въ дѣсната си ржка държи патера надъ разпаленъ жертвеникъ, а въ лѣвата — скиптъръ. Диам. 28 мм., 17.45 гр. **Табл. IV.** София 4222. Д-ръ Георгиевъ. Парижъ. — Ст. Загор. Арх. Д-во. 2. Пловдивъ. Мушмовъ 4906. — Ruzicka 136 и табл. III.

Ружичка навѣрно има нѣкаква грѣшка, като цитира три подобни екземпляра отъ колекция Аврамовъ. Истината е, че въ тази колекция има само единъ подобенъ екземпляръ, който описвамъ по-доле (брой 379).

379. Лице: *AYT K M AYP CEY|[AN]TΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC |C|E|P[ΔIKHC].* Сжщото изображение на Хера предъ жертвеникъ. Диам. 28 мм., 15.55 гр. София, Кол. Авр. Будапеща (повредена). Божиновъ Ст. Загора. — Ruzicka 135.

И тукъ Ружичка погрѣшно цитира № 2941 на Соф. Н. М. Този номеръ представя Деметра съ дълга факла и предъ нея мистическа кошница (брой 190), която навѣрно е заблудила Ружичка. Той подъ № 132 описва друга монета отъ Соф. Н. М. 3111 и я предава за Хера предъ жертвеникъ. Обаче и този номеръ на музея представя Деметра и предъ нея мистическа кошница (брой 192). Тъй че следващитѣ номера у Ружичка 133 и 134, дето цитира отъ Будапеща, Виена и Гласговъ, навѣрно погрѣшно сж описани и за това не ги предавамъ тукъ. Подъ № 133 Ружичка цитира Mionnet S. II 1719 и описва главата на Каракала на дѣсно, когато у Мионе е на лѣво; подъ № 134 той пакъ цитира Mionnet S. II 1723 и описва Хера предъ жертвеникъ, когато у Мионе е описана жена (Хера), но предъ нея нѣма жертвеникъ.

380. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня на лѣво.

Опако. *OY . . . |CEPΔIKHC.* Хера въ дълга роба, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера (?), а въ лѣвата скиптъръ; прѣдъ нея паунъ на лѣво. Диам. 28 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

381. Лице: *AYT K M AYP CEY ANT|ΩNEINOC AY.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *[OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Хера права, облѣчена въ дълга дреха, краищата на която висятъ по раменетѣ й, въ дѣсната

си ржка държи патера, а въ лѣвата скиптъръ. Диам. 28 мм., 17.5 гр. София. 1299. О. Шехтеръ. Мушмовъ 4907. — Ruzicka 129.

382. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Сжщото изображение. Диам. 28 мм., 17.20 гр. **Табл. VII.** Соф. Н. М. 4440. 4147. Лондонъ. Mionnet S. II 1722 (*CEY* вмѣсто *CEYH*) — Ruzicka 127 и табл. II лице.

Ружичка казва за № 4147, че при краката на Хера имало паунъ. Обаче подобно нѣщо нѣма.

383. Лице: *AYT K M AYPH|ANTΩNINOC.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠ|IAC|C|EPΔIKHC.* Сжщото изображение. Диам. 28 мм., 16.90 гр. София 4223 — Ruzicka 131.

384. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ броня, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC CEPΔ|KHC.* Сжщото изображение. Диам. 26/28 мм., 17.7 гр. Соф. Н. М. 2551. Ружичка. Петроградъ. Ruzicka 136ª и 130.

385. Лице: . . . *AYP CEY|ANTΩNEINO|C.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: . . . *IAC|CEPΔ* . . . Сжщото изображение. Диам. 28 мм., 16.55 гр. Соф. Н. М. 1213. Мюнхенъ. — Ruzicka 124.

386. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ добре запазенъ. Сжщото изображение. Диам. 30 мм. Петроградъ. Щутгардъ. — Ruzicka 125 и табл. II лице.

387. Лице: *AYT K M AYPH CEYH ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 32 мм. Берлинъ. Виена. Пловдивъ 3 екз. Ruzicka 128.

388. Лице: *AY K M A|NTΩNI.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔΩN.* Хера въ дълга дреха, права, въ дѣсната си ржка държи патера (или класове?), а въ лѣвата— скиптъръ. Диам. 18 мм. Гота. Ruzicka 375. Ружичка се съмнява дали богинята държи патера или класове по причина, навѣрно, че монетара не е добре запазена. Обаче трѣбва да забележа, че ако богинята държи класове, тогава тя не е Хера, а Деметра.

389. Лице: *AYT K M AYPH ANTΩNINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Хера облѣчена въ дълга дреха и наметната съ мантия, която виси по раменетѣ й, седнала

на престолъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — скиптъръ. Диам. 27/29 мм., 16.40 гр. **Табл. IV.** София 2034. Гласговъ. Парижъ. А. Раловъ гара Скобелево отъ находка при с. Татарево, Борисовградско. Ruzicka 137 и табл. III.

390. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 29 мм., 14.80 гр. София 774 и 5438 и Кол. Авр. Будапеща. Ruzicka 138.

391. *AYT. . . CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKH* въ отрѣза *C.* Сжщото изображение на Хера седнала; подъ престола звезда шестоперка или подобно украшение. Диам. 29 мм., 15.40 гр. София 1920. Ruzicka 139.

392. Лице: *. . . M AYP CEYHPOC|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Сжщото изображение. Диам. 29 мм., 14.20 гр. София Кол. Авр. Ruzicka неизвестна.

393. Лице: *ANTΩNINOC|AYT K M AYPH.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на лѣво, облѣченъ въ броня и на лѣвото му рамо щитъ; напреко държи копие.

Сжщото опако. Диам. 30 мм., 16.8 гр. София 5929 и 1210. Ruzicka 140 и табл. III.

394. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Хера права на лѣво съ сжщитѣ атрибути. Диам. 29 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

395. Лице: *AYT K M AY|ANTΩNINOC.* Сжщиятъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Опако: *CE|P|ΔΩN.* Хера въ дълга роба, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — скиптъръ. Диам. 17 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

396. Лице: *. . . |ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CE|PΔIKHC.* Херакълъ голъ, правъ, на дѣсно, въ борба съ Хидрата, която си увила опашката около лѣвия кракъ на бога. Диам. 29 мм. **Табл. VIII.** Ст. Загор. Арх. Д-во. Ruzicka неизвестна.

397. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Херакълъ голъ, правъ, на дѣсно, гледа на лѣво, съ дѣсната си ржка държи кривакъ подпрѣнъ на скала, а на лѣвата е преметната лъвска кожа. Диам. 29 мм., 17.68 гр. **Табл. V.** София 2332. 1273. Будапеща. Гласловъ.

Мюнхенъ. Триестъ. Mionnet s. II 1706. Мушмовъ 4909 и табл. XXX 4. Ruzicka 268 и 272 и табл. VI.

398. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сѫщото опако. Диам. 28 мм., 15.37 гр. София Н. М. 5867. Копенхагенъ. Ruzicka 270.

Ружичка се съмнява, дали вмѣсто скалата (той погрѣшно казва подставка), не е бича глава! Отъ екземпляра на Соф. Н. М. ясно личи, че е скала, образувана отъ петь блока.

399. Лице: . . . *AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Херакълъ голъ, правъ, на лѣво, гледа на дѣсно, въ дѣсната си рѫка държи кривакъ, подпрѣнъ на подставка, а лѣвата, на която е преметната лъвска кожа, е сложена на хълбока му. Диам. 28 мм., 14.50 гр. **Табл. V.** София 5531. Ruzicka 269 и табл. VI.

Ружичка тукъ положително твърди, че кривака си Херакълъ сложилъ върху бича глава (!). Обаче отъ фотографическата снимка, която и азъ заемамъ отъ него ясно личи, че той се заблудилъ и подставката взелъ за бича глава, която впрочемъ никога не се срѣща при Херакла.

400. Лице: . . . *|ANTΩNEINOC.* Сѫщиятъ бюстъ.

Опако: Сѫщиятъ надписъ слабо запазенъ. Херакълъ голъ правъ, на лѣво, гледа на дѣсно, въ дѣсната си рѫка държи кривакъ, който не стига до земята, а въ лѣвата, на която е преметната лъвска кожа — ябълки. Диам. 30 мм., 11.50 гр. София 1185. Мушмовъ 4913. Ruzicka 267.

Ружичка предполага, че Херакълъ въ лѣвата си рѫка държи ябълки. Обаче той казва, че лѣвата рѫка е сложена на хълбока на бога, което не е вѣрно, защото, ако държи ябълки, не може да бѫде сложена на хълбока. Когато Херакълъ държи ябълки, рѫката му е протегната, както това ще видимъ по-доле.

401. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANT. . .* Сѫщиятъ бюстъ.

Опако: Сѫщиятъ надписъ, втората половина слабо запазена. Херакълъ голъ, правъ, на срѣща, гледа на лѣво, въ лѣвата си рѫка държи кривакъ, подпрѣнъ на подставка, а въ дѣсната, на която е преметната лъвската кожа — ябълки. Диам. 29 мм., 16 мм. София 1211. 1547. Мушмовъ 4912. Ruzicka 265.

402. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сѫщиятъ бюстъ.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Херакълъ голъ, правъ, на дѣсно, въ дѣсната си рѫка държи кривакъ, а на лѣвата е преметната

лъвска кожа и може би държи лжкъ или ябълки, които впрочемъ сж изтрити. Диам. 28 мм. Загребъ. Ruzicka 266 и табл. VI.

403. Лице: Сжщиятъ надписъ. *CEYH* вмѣсто *CEY*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Хераклъ голъ, правъ, на дѣсно, въ лѣвата си ржка държи кривакъ, подпрѣнъ на подставка, а дѣсната е сложена на хълбока му. Диам. 29 мм. Парижъ. Ruzicka 271 и табл. VI. — Тукъ Ружичка погрѣшно цитира Mionnet s. II 1705. Мионе подъ този номеръ описва Херакла седналъ държи чаша и сина си Телефа или Диониса (срав. брой 407).

404. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Хераклъ брадатъ, голъ, правъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи кривакъ, подпрѣнъ на скала, а въ лѣвата, на която е преметната лъвска кожа — ябълки. Диам. 29 мм. **Табл. V.** Лондонъ. Ruzicka 273 и табл. VI.

405. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Хераклъ брадатъ, голъ, въ ходъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи кривакъ, а въ лѣвата — лъвска кожа. Диам. 29/30 мм., 16.10 гр. Загребъ. Ruzicka 274.

406. Лице: *AYT K M AYPH|ANTΩNINOC*. Сжщата глава.

Опако: *CEPΔIKHC* въ отрѣза. Хераклъ брадатъ, голъ, полулегналъ на лѣво върху единъ лъвъ, който върви на дѣсно, въ дѣсната си ржка протегната държи малка статуйка на Победата крилата, а въ лѣвата — кривакъ, изправенъ и подпрѣнъ на рамото му. Диам. 31 мм. **Табл. V.** Лондонъ. Ruzicka 275 и табл. VI.

407. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC*. Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC*. Хераклъ седналъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи чаша съ две дръжки (cantharos), а въ лѣвага — Диониса дете. Диам. 28 мм. Mionnet s. II 1705. — Мушмовъ 4908. Ruzicka неизвестна.

408. Лице: *AYT K M AY CEY ANTΩNEINOC*. Сжщата глава.

Опако: *CEPΔΩN*. Хераклъ голь, лѣвото му колѣно подпрѣно на земята, а дѣсниятъ кракъ правъ въ положение на борба, дѣсната му ржка въ замахъ, а на лѣвата е увита змия. Диам. 19 мм. **Табл. III.** Гласговъ. Ruzicka 391 и табл. VI.

409. Лице: *ANTΩNINOC|AYT K M AYPH*. Неговъ бюстъ въ броня, на лѣво, държи копие; на лѣвото му рамо щитъ.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC*. Хермесъ голъ, правъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кесия, а въ лѣвата — кадуцей;

мантията му виси на лѣвото рамо. При дѣсния кракъ на бога пѣтель, въ ходъ на дѣсно. Диам. 29 мм., 16.30 гр. **Табл. V.** София 1129. Ханджиевъ. Ruzicka 228 и табл. V.

410. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ броня, на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Сѫщото изображение. При дѣсния кракъ на Хермеса пѣтель на лѣво, гледа къмъ бога. Диам. 27/29 мм., 12.70 гр. София 3253. Мушмовъ 4915. Ruzicka 218.

411. Лице: Сѫщиятъ надписъ съ *CEYH.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Хермесъ голъ, въ ходъ на лѣво, съ сѫщитѣ атрибути, безъ пѣтела. Диам. 28 мм., 13.50 гр. София 985. Ст. Загор. Арх. Д-во. Ruzicka 216.

412. Лице: . . . *YP CEYH|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ броня, на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Хермесъ голъ, съ перчимъ на темето, въ ходъ на лѣво, въ дѣсната си рѫка държи кесия, а въ лѣвата — кадуцей; на лѣвата му рѫка нѣма мантия. Диам. 29 мм. **Табл. VIII.** Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

413. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Сѫщото изображение на Хермеса безъ перчимъ и безъ мантия, въ ходъ на дѣсно. Диам. 28 мм., 15.45 гр. **Табл. V.** София Кол. Авр. Ruzicka 226 и табл. V.

414. Сѫщото лице.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Хермесъ голъ, правъ, на лѣво, съ кесия и кадуцей, безъ мантия. Диам. 29 мм., 15.60 гр. София. Кол. Авр. Ruzicka 226.

415. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Хермесъ голъ, правъ, съ наметната презъ лѣво рамо мантия, съ кесия и кадуцей. Диам. 29 мм., 16.85 гр. София 5183. 5564 и Кол. Авр. Ст. Загор. Арх. Д-во. Лондонъ. Берлинъ. Парижъ. Пловдивъ. Мушмовъ 4914. — Ruzicka 218 и табл. II, 219, 223—224 и 220 и табл. IV.

Ружичка 223 погрѣшно цитира № 4291 на Соф. Н. М. Този екземпляръ представя Немезида, а не Хермесъ.

416. Сѫщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Сѫщото изображение на Хермеса правъ, съ преметната презъ лѣво рамо мантия, държи кесия и кадуцей. Диам. 29 мм. 17.90 гр., диам. 31 мм. 14.70 гр. София

807. 4814. Берлинъ. Лондонъ. Винтертуръ. Пловдивъ. Ruzicka 221, 222.

Ружички 222 погрѣшно описва № 4814 на Соф. Н. М. като казва, че при Хермеса има пѣтель. Върху оригинала такъвъ атрибутъ нѣма.

417. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Хермеса съ кесия и кадуцей. Диам. 30 мм. **Табл. V.** Берлинъ. Лондонъ. Ruzicka 225 и табл. IV.

418. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Хермесъ голъ, правъ, съ намѣтната презъ лѣво рамо мантия държи кесия и кадуцей. Диам. 29 мм., 19.10 гр. София 3336. Ruzicka 217.

419. Лице: *AYT K M AYPH CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Диам. 28 мм. Камбриджъ. Ruzicka 227.

420. Лице: *AYT K M AY CEY ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CE|P|ΔΩN.* Сжщото изображение. Диам. 17 мм. Берлинъ. Ruzicka 385.

421. Лице: *AY KAI|ANTΩN.* Неговъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Опако: *CEP|ΔΩN.* Хермесъ голъ, правъ, на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи патера(?), и въ лѣвата, на която е преметната дрехата му — кадуцей. Диам. 17 мм. Виенски университетъ Ruzicka въ допълнен. въ Num. Zeit. 1919, стр. 158, 385 а.

422. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINOC.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Хигия права на дѣсно, облѣчена въ дълга дреха, въ дѣсната си ржка държи змия, на която съ лѣвата ржка поднася храна въ една патера. Диам. 29 мм., 16.70 гр. София 523, 1130, 1195, 2940, 2390. Мюнхенъ. Парижъ. Виена. Пловдивъ 2 екз. О. Шехтеръ, София. Мушмовъ 4916. Ruzicka 261, 262 и 264.

423. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ въ мантия, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|C|CP|ΔIKHC.* Сжщото изображение. Диам. 27 мм. Берлинъ. Ruzicka 263. А. Раловъ гара Скобелево, отъ находка при с. Татарево, Борисовградско.

424. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Диам. 28 мм., 15.40 гр. София 1131. Кол. Авр. 2. Петроградъ. Копенхагенъ. Атина. Берлинъ. Будапеща и пр. Ruzicka 257—260. — Mionnet s. II 1694.

Както при брой 422 тъй и при този случай Ружичка предава всѣки екземпляръ при особенъ нумеръ по редъ, макаръ и да сж еднакви екземпляри, навѣрно за да укаже кой екземпляръ въ кой музей се намира. Азъ считамъ за излишно да увеличавамъ броя на еднаквитѣ екземпляри безъ нѣкаква разлика, която да има значение въ научно отношение, затова се ограничавамъ въ изброяването на еднаквитѣ екземпляри.

425. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 28 30 мм. София 2390. Виена. Загребъ. Атина. Берлинъ. Пловдивъ. Ruzicka 253—256.

426. Лице: *AYT K M AYPH|ANTΩNINOC.* Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 27/28 мм. **Табл. II.** Гласговъ. О. Шехтеръ. Ruzicka 252 и табл. V.

427. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ въ мантия (?), на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

428. Лице: *AY KAI MA . . . |ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CEP|ΔΩN.* Сжщото изображение. Диам. 19 мм. **Табл. III.** Ruzicka 390 и табл. V.

Ружичка казва, че тази монета е отъ колекцията на Аврамовъ. Това е грѣшка, която трѣбва да се поправи. Колекцията на Аврамовъ е вече притежание на Народ. Музей, но подобна монета нѣма въ нея.

429. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠIAC|CEPΔIKHC.* Храмъ въ кржгла форма, съ 4 колони, съ стръменъ покривъ, построенъ върху висока подставка, въ срѣдата статуя на Аполона-лѣкарь голъ, правъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи змийска тояга, а лѣвата е сложена на хълбока му. Въ дѣсно отъ Аполона голо дете (Еросъ) протѣга дѣсната си ржка къмъ Аполона. Отъ двета страни на храма по едно дърво. Диам. 28 мм., 14.77 гр. София 2970. Друга съ поизтрити ржбове, вбаче храмътъ по-добре запазенъ, диам. 26 мм., 11.62 гр. **Табл VIII.** Пловдивъ. Мушмовъ 4917 и Табл. IX 30. — Филовъ, Приносъ стр. 75, 18 и Табл. I 12. — Ruzicka 368 и Табл. IX.

Мушмовъ погрѣшно казва, че въ храма сж Асклепи и Телесфоръ, вмѣсто Аполонъ-лѣкарь и Еросъ.

430. Лице: *AY K M AYPH|ANTΩNINoc.* Сжщата глава.

Опако: *OYΛΠI|AC|CE|PΔIKH* въ отрѣза *Ↄ*. Храмъ съ четири колони и трижгленъ фронтонъ, украсенъ въ срѣдата съ змия; въ храма статуя на Асклепия правъ, въ дѣсната си ржка държи змийска тояга, а на лѣвата е преметната часть отъ мантията му. Диам. 28 мм., 16.50 гр. София 4565. Ruzicka неизвестна.

431. Лице: *AYT K AYPH|ANTΩNINOC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Сжщото изображение на четиристраненъ храмъ съ Асклепия. Диам. 31 мм. Атина 1037а. Ruzicka 365 и таб. I.

Ружичка погрѣшно цитира тукъ № 4565 на Соф. Н. М., защото този екземпляръ съвсемъ не отговаря на лицето съ тукъ описания отъ него. Срав. брой 430.

432. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *(OYΛΠI)AC|CEPΔIKH* въ отрѣза *C*. Сжщото изображение на четиристраненъ храмъ съ Асклепия. Фронтонътъ е украсенъ съ щитъ. Диам. 29/30 мм. **Табл. VI.** Ст.-Загор. Арх. Д-во. Лондонъ. Ruzicka 367 и табл. IX.

Ружичка казва, че фронтонътъ е украсенъ съ змия, вмѣсто съ щитъ.

433. Лице: *AYT K M AYP CEYH|ANTΩNEINoc.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛ|ΠIAC|CEP|ΔI* въ отрѣза *KHC*. Сжщото изображение на четиристраненъ храмъ съ Асклепия. Въ фронтона е представена змия увита съ изправена глава. Диам. 29 мм., 17.72 гр. **Табл. VI.** София 3496. Атина 1073. Мушмовъ 4918 и табл. XI 26. Ruzicka 366 и табл. IX. Филовъ, Приносъ I, стр. 76 и табл. I 11.

434. Лице: *AY K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Неговъ бюстъ въ мантия, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠI|AC|CEP|ΔIKHC.* Сжщото изображение на четиристраненъ храмъ съ Асклепия. Фронтонътъ е безъ украшение. Диам. 28 мм., 15.70 гр. Г. Дайски. Ruzicka неизвестна.

435. Лице: *AYT K M AYP CEY|ANTΩNEINOC.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛ*
ΠIAC
CEPΔI
KHC въ срѣдата на лавровъ вѣнецъ; горе навѣрно щитъ. Димм. 28 мм., 16.32 гр. друга 27 мм., 16.63 гр. София 2334. 3205. Загребъ. Берлинъ. Мушмовъ 4881. — Ruzicka 369 и табл. IX.

Плавтила. — Plautilla.

436. Лице: *ФОYBIA/ПАYTIΛΛA CE.* Нейнъ бюстъ облѣченъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛПIAC C/EPΔIKHC.* Хигия права на дѣсно, въ двете си рѫцѣ държи змии. Диам. 25/26 мм. Мюнхенъ. Ruzicka 411.* Споредъ Русичка тази монета била фалшива, изработена чрезъ гравиране, а не отпечатана съ печатъ, както сѫ другитѣ. И неправилния надписъ на лицето показва, че тя е фалшива.

Гета Цезарь — Geta Caesar.

437. Лице: *Λ CEП/ΓETAC K.* Негова глава, на дѣсно.

Опако: *CE/P/ΔΩN.* Атина права на лѣво, въ дѣсната си рѫка държи патера, а въ лѣвата — копие. Диам. 17 мм., 3.80 гр. Виена. Ruzicka неизвестна. Издадена отъ R. Mûnsterberg въ Num. Zeit (Wien) 58 в. стр. 28, 1925.

438. Лице: *Λ CEП/ΓETAC.* Неговъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Опако: *CE/P/ΔΩN.* Ваза съ две дръжки. — Диам. 16 мм. **Табл. IV.** Камбриджъ. Парижъ. Ruzicka 416 и табл. IX. — Mionnet s. II 1744. Мушмовъ 4927.

439. Сѫщото лице.

Опако: *CEP/ΔΩN.* Еквитасъ права, държи аршинъ и рогъ на изобилие. Диам. 18/19 мм., 5.25 гр. Загребъ. Ruzicka 413.

440. Сѫщото лице.

Опако: *CE/P/ΔΩN.* Конкордия съ калатъ на главата, облѣчена въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си рѫка държи патера, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 18 мм. Парижъ. Ruzicka 414.

Ружичка погрѣшно цитира № 6174 на Соф. Н. М. Върху тази монета надписътъ на лицето свършва съ *K.* Срав. бр. 443.

441. Сѫщото лице.

Опако: *CEPΔΩN.* Обла кошница пълна съ плодове. Диам. 16 мм. **Табл. IV.** Мюнхенъ. Виена 8271. Ruzicka 415 и табл. IX.

Ружичка и тукъ погрѣшно цитира № 4292 на Соф. Н. Музей. Срав. бр. 445.

442. Лице: *Λ CEПT/ΓETAC K.* Неговъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Опако: . . . */CEPΔIK.* Еросъ крилатъ (Гений на смъртьта), голъ, правъ, на дѣсно, съ двете си рѫце се подпира на запалена обърната главня, поставена върху жертвеникъ. Диам. 16 мм., 3.85 гр. **Табл VIII.** София 2478. Мушмовъ 4929. Ruzicka 420.

443. Лице: *Λ СЕΠ|ГЕТАС К*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *СЕР|ΔΩΝ*. Конкордия съ калатъ на главата, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 17 мм., 3.20 гр. София 6174. При Ружичка безъ *К*. Ruzicka 414.

444. Лице: *Λ СЕ КАΙ|ГЕТАС*. Бюстъ на Гета съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *СЕР|ΔΩΝ*. Кошница пълна съ плодове. Диам. 21 мм. **Табл. IV.** Лондонъ. Ruzicka 419 и табл. IX.

445. Лице: *Λ СЕΠ|ГЕТАС К*. Неговъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *СЕР|ΔΩΝ*. Обла кошница съ две дръжки или ваза, пълна съ плодове и цвѣтя. Диам. 16/18 мм., 3.32 гр. София 4292. Мушмовъ 4938. Ruzicka неивестна.

446. Лице: *Λ СЕ КАΙ|ГЕТАС*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *СЕРΔΩΝ*. Лъвъ въ ходъ, на дѣсно. Диам. 20 мм. Mionnet s. II 1743. Мушмовъ 4939. Ruzicka 418.

447. Лице: *Λ СЕΠ|ГЕТАС К*. Бюстъ на Гета съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *СЕРΔΩΝ*. Орелъ съ разперени крила, застаналъ върху мълния на лѣво, гледа на дѣсно. Диам. 18 мм., 4 80 гр. София 5501 и Кол. Авр. Мушмовъ 4941. Ruzicka 421.

448. Лице: *Λ СЕΠТ|ГЕТАС К*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *СЕР|ΔΩΝ*. Хермесъ голъ, правъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кесия, а въ лѣвата, на която е преметната мантията му — кадуцей. Диам. 17/18 мм., 3.43 гр. София 2689. Мушмовъ 4948. Ruzicka 412. Ружичка непълно дава надписътъ на лицето.

449. Лице: *Λ. С. КА.|ГЕТАС*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *СЕ|Р|ΔΩΝ*. Сжщото изображение на Хермеса. Диам. 18 мм. **Табл. III.** Камбриджъ. Ruzicka 417 и табл. IV.

Гета Августъ — Geta Augustus.

450. Лице: *АΥТ К Π СЕΠΤΙ ГЕТАС*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑС|СЕРΔΙΚΗС*. Аресъ съ шлемъ на главата, въ военно облѣкло и въ обувки, застаналъ правъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи дълго обърнато копие, а въ лѣвата — щитъ. Диам. 29 мм., 14.95 гр. **Табл. V.** София 2743. Петроградъ. Мушмовъ 4920. Ruzicka 433 и табл. IV.

451. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Аресъ съ шлемъ на главата, въ военно облѣкло и въ обувки, правъ на лѣво, въ дѣсната си

ржка държи щитъ, а въ лѣвата — дълго обърнато копие. Диам. 30 мм. Ханджиевъ. Ruzicka 432.

452. Сжщото лице.

Опако: *CEP/ΔΩN*. Сжщото изображение. Диам. 18 мм., 2.38 гр. София 3169. Парижъ. Ruzicka 474 и табл. I лице.

453. Сжщото лице.

Опако: *OYΛΠΙΑC/CEPΔΙΚΗC*. Артемида ловджийка облѣчена въ кжса дреха и придружена отъ куче, въ ходъ на дѣсно, съ дѣсната си ржка вади стрела отъ нарамения калчанъ, а въ лѣвата държи лжкъ. Диам. 30/28 мм., 13.95 гр. Лондонъ. Клаузенбургъ. Ruzicka 431.

Ружичка и тукъ, както и на всѣкжде, описва, че богинята въ дѣсната си ржка държи стрела, когато въ сжщность, тя вади стрела отъ колчанъ.

454. Сжщото лице.

Опако: *OYΛΠΙΑC/CEPΔΙΚΗC*. Асклепий съ голи гърди и наметнатъ съ мантия, правъ на срѣща, въ дѣсната си ржка държи яйце, което подава на змията, която се увива около неговата тояга, а на лѣвата е преметната часть отъ мантията му. Диам. 29 мм., 15.72 гр. София 2137. Мушмовъ 4922. Ruzicka 442.

455. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Асклепий юноша съ голи гърди, наметнатъ съ мантия, застаналъ правъ на дѣсно, съ двете си ржце се подпира на змийска тояга. Диам. 29 мм., 15.90 гр. София 5402. Гласговъ. Виена 8269 . Мушмовъ 4923. Ruzicka 441.

Ружичка погрѣшно описва, че лѣвата ржка на Асклепия е на хълбока му. И двете сж сложени на тоягата.

456. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Асклепий брадатъ, полуголъ, седналъ на престолъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а съ лѣвата се подпира на змийска тояга. Диам. 29 мм., 17.20 гр. **Табл. II.** София 1678 и Кол. Авр. Берлинъ. Виена. Mionnet s. II 1735. Мушмовъ 4921. Ruzicka 443 и табл. I лице, V опако.

457. Лице: *AYT K Π CEΠΤΙ/MΙCC ΓΕΤΑC*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYΛΠΙΑC/CEPΔΙΚΗC*. Атина съ шлемъ на главата, облѣчена въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи щитъ, а въ лѣвата — дълго копие. Диам. 26/28 мм., 14.74 гр. София. 1557. Мушмовъ. 4925. Ruzicka 436.

Ружичка не предава пъленъ надписа на лицето.

458. Лице: . . . *Π CE/ΠΤΙΜ* . . . Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОYАПIАС|СЕРΔIKНС*. Сжщото изображение на Атина, съ тази разлика, че тукъ държи копието съ върха изправенъ на горе. Диам. 28 мм., 14.83 гр. София, 4396 и- Кол. Авр. Ruzicka 437.

459. Лице: *АYТ К П СЕ|ПТI ГЕТАС*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОYАПIАС|С|ЕРΔIКНС*. Атина съ шлемъ на главата, облѣчена въ дълга дреха, права на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи дълго копие, а въ лѣвата — статуя на Победата. Долу въ дѣсно, кукумявка на дѣсно, гледа къмъ богинята, а въ лѣво—щитъ. Диам. 28 мм., 16.82 гр. София. 5321. Ruzicka неизвестна.

460. Сжщото лице.

Опако: *ОYАПIАС|СЕ|РΔIКНС*. Сжщото изображение на Атина безъ кукумявката. Диам. 30 мм. **Табл. III.** Будапеща. Неаполъ. Ruzicka 434 и табл. IV.

Ружичка погрѣшно цитира тукъ № 5321 на Соф. Н. М. Срав. брой 459.

461. Сжщото лице.

Опако: *ОYАПIАС|(СЕРΔIКНС)*. Атина съ шлемъ, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи статуя на Победата, а въ лѣвата — дълго копие; въ лѣво щитъ. Диам. 29 мм. Атина 1046. Mionnet. s. II 1737, — Ruzicka 435.

462. Сжшото лице.

Опако: *ОYАПIАС|СЕΔIКНС* (sic.) (*Р* липсва). Атина права, на лѣво, държи обърнато копие и щитъ. Диам. 31 мм. Берлинъ. Будапеща. — Ruzicka 438.

463. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ пъленъ. Дионисъ голъ, яхналъ на пантера, която върви на лѣво, въ дѣсната си ржка държи чаша (kantharos), а въ лѣвата — тирсъ. Диам. 30 мм., 14.80 гр. **Табл. III.** Берлинъ. Num. Zeitschr. XXXIII (1901) 23, 16 табл. 6. — Ruzicka 440 и табл. V.

464. Лице: *АYТ К П СЕПТI|МIОС ГЕТАС*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОYАПIАСС|Е|РΔIКНС*. Еквитасъ въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи везни, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 28 мм., 16 гр. София. 712. Пловдивъ. Мушмовъ 4931. — Ruzicka 457.

465. Лице: *АYТ К П СЕ|ПТI ГЕТАС*. Сжщата глава.

Опако: *ОYАПIАС|СЕРΔIКНС*. Сжщото изображение. Диам. 30 мм. Петроградъ — Ruzicka 458.

466. Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОУАПІАС/С/ЕРΔІКНС.* Сжщото изображение. Диам. 30 мм. Виена 8246. Mionnet s. II. 1741. — Ruzicka 459.

467. Сжщото лице.

Опако: *ОУАПІАС/СЕРΔІКНС.* Немезида въ хитонъ и химатионъ, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи везни, а въ лѣвата — камшикъ; долу колело. Диам. 28 мм., 14.85 гр. София. 4604. Пловдивъ. Мушмовъ 4940. — Ruzicka 455—456.

Сжщиятъ типъ съ надписъ *СЕРΔІКН* вмѣсто *СЕРΔІКНС* има и въ Виена 8265.

468. Лице: *АУТ КП СЕПТІ/МІОС ГЕТАС.* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОУАПІАС/СЕРΔІКНС.* Зевсъ брадатъ, полуголъ, седналъ на престолъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата—скиптъръ. Диам. 29 мм., 14.28 гр. София 5834. Гравенхаге. Аврамовъ. Пловдивъ. Мушмовъ 4932. — Ruzicka 424.

469. Лице: *АУТ К П СЕ/ПТІ ГЕТАС.* Сжщата глава.

Опако: *ОУАП/ІАС/С/ЕРΔІКНС.* Сжщото изображение. Диам. 27 мм., 15.40 гр. София 1166. Ruzicka 422.

470. Лице: *АУТ К П СЕП/ТІ ГЕТАС.* Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 30 мм., 14.58 гр. София 1132. — Ruzicka 423.

471. Лице: *АУТ К П СЕ/ ПТІ ГЕТАС.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОУАПІАС/СЕРΔІКНС.* Зевсъ полуголъ, седналъ на престолъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи Победата съ вѣнецъ въ дѣсницата, а въ лѣвата ржка държи скиптъръ. Диам. 29 мм. Камбриджъ — Ruzicka 425.

472. Лице: *АУТ К П СЕ/ПТІ Г(ЕТАС).* Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОУАПІА/С СЕРΔІКНС.* Змия увита, съ изправена глава, гледа на дѣсно; около главата ѝ има вѣнецъ. Диам. 28 мм., 14.15 гр. София 5439. Берлинъ. Мушмовъ 4933. — Ruzicka 472.

Ружичка погрѣшно цитира Кол. Аврамовъ. Въ тази колекция нѣма подобенъ екземпляръ.

473. Лице: *АУТ К П СЕ/ПТІ ГЕТАС.* Сжщата глава.

Опако: *ОУА ПІА/С СЕ/РΔІКНС.* Императорътъ съ лавровъ вѣнецъ на главата, облѣченъ въ военно облѣкло и въ обувки, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — скиптъръ; отзадъ Победата съ дѣсната си ржка полага вѣнецъ на главата му, а въ лѣвата държи палма. Диам. 29 мм., 17.60 гр. **Табл. VI.** София 5814. Виена 33223. Филовъ, Приносъ I стр. 76, 20 и табл. I 15. Мушмовъ 4935. Ruzicka 471 и табл. VIII.

474. Лице: *АУТ К П СЕПТ|IMIOC ГЕТАС.* Сжщата глава.

Опако. *ОУЛПIАС|СЕРДIKHC.* Сжщото изображение. Диам. 28/30 мм., 14.74 гр. Ив. Буровъ. Ружичка. Ruzicka 470.

475. Лице: *АУТ К П СЕ|ПТI ГЕТАС.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОУЛПIАС|СЕРДIKHC.* Императорътъ въ мантия, яхналъ на конь, въ ходъ на дѣсно, дѣсната му ржка е претегната напредъ; отпредъ войникъ съ шлемъ на главата и въ обувки, съ дѣсната си ржка води коня за юздитѣ, а въ лѣвата държи копие и щитъ и се обръща къмъ императора. Диам. 30 мм., 15.77 гр. **Табл. VI.** София 5087. Копенхагенъ. Петроградъ. Пловдивъ. Мушмовъ 4934. — Ruzicka 468 и табл. VIII.

Екземплярътъ отъ Соф. Н. М. е два пжти печаталъ на опакото, затова фигурата на императора и на коня сж повредени и неясни, а фигурата на войника е добре отпечатана.

476. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОУЛПIАС|СЕРДIKHC.* Сжщото изображение. Диам. 31 мм. Петроградъ. Ruzicka 469.

477. Сжщото лице.

Опако: *ОУЛПIАС СЕРДIKHC.* Конкордия съ калатъ на главата, седнала на престолъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 28 мм., 14.82 гр. **Табл. IV.** София 4840. Будапеща. Виена. Мюнхенъ. Пловдивъ. Mionnet s. II 1740. — Мушмовъ 4937. — Ruzicka 461 и 460 и табл. VII.

478. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Конкордия съ калатъ на главата, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 30/31 мм. Будапеща. Ruzicka 462.

479. Сжщото лице.

Опако: *ОУЛ|ПIАС|С|ЕРДIKHC.* Сжщото изображение. Диам. 30 мм. Мюнхенъ. Ruzicka 463.

480. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОУЛПIАС|СЕРДIKHC.* Конкордия съ калатъ на главата, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера надъ жертвеникъ, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 30/31 мм. Лондонъ. Аврамовъ. София 8390. Ruzicka 464.

481. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ въ мантия, на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29 мм. Пловдивъ. Ruzicka неизвестна.

482. Лице: *АУТ К П СЕП|ТІ ГЕТАС.* Негова глава.

Опако: *ΟΥΛΠ||ΑС СЕРΔΙΚΗС.* Рѣчниятъ богъ Искъръ брадатъ, полуголъ, полулегналъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи ржкойка отъ класове, а въ лѣвата — лоткарска лопата и съ лѣвия лакътъ се подпира на повалена урна, изъ която се излива вода и тече подъ божеството. Диам. 29 мм., 14.35 гр. **Табл. II.** София 809. Ruzicka 453 и табл. VI.

Ружичка не предава вѣрно описанието на изображението. Той казва, че божеството въ дѣсната си ржка държи клонче, вмѣсто класове и не казва, че то въ лѣвата си ржка държи лоткарска лопата.

483. Лице: *АУТ К П СЕ|ПТІ Г(ЕТАС).* Сжщата глава.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑ,С СЕРΔΙΚΗС.* Рѣчниятъ богъ Искъръ брадатъ, полуголъ, полулегналъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи тръстика, а съ лѣвия лакътъ се подпира на повалена урна. Диам. 30 мм. Будапеща. Мушмовъ 4942. — Ruzicka 454.

484. Лице: *АУТ К П СЕ|ПТІ ГЕТАС.* Сжщата глава.

Опако: *ΟΥΛΠΙ|ΑС|С|ЕРΔΙΚΗС.* Сараписъ брадатъ, съ калатъ на главата, облѣченъ въ мантия, единия край на която е преметнатъ на лѣвата му ржка, застаналъ правъ на лѣво, дѣсната му ржка е протегната, а въ лѣвата държи скиптъръ презъ срѣдата; предъ него разпаленъ жертвеникъ. Диам. 30 мм., 15.52 гр. **Табл. III.** София 4395 и 4341. Берлинъ. Мушмовъ 4943. — Ruzicka 426 и 427 и табл. II.

485. Лице: *АУТ К П СЕПТ ГЕТАС.* Сжщата глава.

Опако: *[ΟΥΛΠΙΑС СЕРΔΙΚΗС.* Триптолемъ въ колесница, теглена отъ два змея. Диам. неизвестенъ. Mionnet s. II 1739. Мушмовъ 4944. — Ruzicka 429a.

Ружичка, като предава описаната тукъ отъ Мионе монета, прави забележка, че тази монета трѣбва да е отъ Пауталия, защото нѣмало отъ Сердика монети отъ типа на горната! Навѣрно Ружичка е забравилъ, че той подъ № 150-152 (у менъ брой 365-366) описва три подобни типа отъ Каракала, отъ които единъ отъ Соф. Н. М., другъ отъ Парижъ, третъ отъ Ханджиевъ и представя фотограф. снимка на табл. III 151.

486. Лице: *АУТ К П СЕПТІ|ΜΙΟС ГЕТАС.* Сжщата глава.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑС|СЕРΔΙΚΗС.* Тихе съ калатъ на главата, облѣчена въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кормило, подпрѣно на кълбо, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 29 мм., 15.13 гр. София 2164. Берлинъ. Мушмовъ 4945. Ruzicka 465 и 467.

Ружичка неправилно цитира тукъ Кол. Аврамовъ. Монетата отъ тази колекция се различава по надписа на лицето. (Срав. брой 487.)

487. Лице: *AYT K П CE|ПTI ГETAC.* Сжщата глава.

Опако: *OYAПIAC|C|EPΔIKHC.* Сжщото изображение. Диам. 28 мм., 13.18 гр. София Кол. Авр. Будапеща. Ruzicka 466.

488. Лице: *AYT K П CEПTI|MIOC ГETAC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *OYAПIAC|CEPΔIKHC.* Хадесъ-Сараписъ съ калатъ на главата, полуголъ, седналъ на престолъ на лѣво, дѣсната си ржка протяга къмъ триглавия Церберъ, който сѣди при краката му, а въ лѣвата държи скиптъръ. Диам. 30 мм. Аврамовъ, София. Ruzicka неизвестна.

489. Сжщото лице.

Опако: *OYAПIAC|CE|PΔIKHC.* Хелиосъ съ лжчестъ вѣнецъ на главата, голъ, правъ, на дѣсно, дѣсната му ржка е издигната, а въ лѣвата държи факла и мантията. Диам. 29 мм. Берлинъ. Ruzicka 430.

Ружичка и при други случай (153—155, у менъ брой 375—377) казва, че Хелиосъ държи камшикъ. Обаче, както казахъ и при брой 375, отъ добре запазениятъ екземпляръ отъ Галиена (брой 522) ясно личи, че той държи факла, а не камшикъ.

490. Лице: *AYT K П CE|ПTI ГETAC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYAПIAC|CEPΔIKHC.* Хера съ диадема и облѣчена въ хитонъ и химатонъ, който виси по раменетѣ й, застанала права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — скиптъръ; при краката й паунъ, който гледа къмъ нея. Диам. 29 мм., 16.93 гр. София 2335. А. Раловъ гара Скобелево отъ находка при с. Татарево, Борисовградско. Мушмовъ 4946. — Ruzicka 428.

Ружичка описва, че Хера била забулена; тя не е никакъ забулена.

491. Лице: *AYT K П CE|П* . . . . . Сжщиятъ бюстъ. Другъ печатъ.

Опако: *OYA|ПIAC|CEP.* . . . Сжщото изображение на Хера съ паунъ, другъ печатъ. Диам. 30 мм., 17.12 гр. Ruzicka 429.

492. Лице: *AYT K П CE|ПTI ГETAC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *OYAПIAC|CEPΔIKHC.* Хераклъ юноша, голъ, правъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи кривакъ, на който се облѣга, а въ лѣвата, на която е преметната лъвска кожа — лжкъ. Диам. 30 мм., 20.70 гр. **Табл. V.** София 4360. Ruzicka 450 и 451 и табл. VI.

493. Сжщото лице.

Опако. Сжщиятъ надписъ. Хераклъ голъ, правъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи кривакъ, а въ лѣвата — лъвска кожа.

Диам. 28 **мм.**, 16.93 гр. София 189. Ружичка. Мушмовъ 4947. 3270 Ruzicka 449 и 450.

494. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Хераклъ голъ, правъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи кривакъ, а на лѣвото му рамо виси лъвска кожа. Диам. 31 мм. Ханджиевъ. Виена 8267. Ruzicka 448.

495. Лице: *AYT K CE|ΠΤΙ ΓΕΤΑC*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Хераклъ голъ, правъ на срѣща, гледа на дѣсно и въ дѣсната си ржка държи кривакъ. Диам. 30 мм. Петроградъ. Ruzicka 452 и табл. V.

496. Лице: *AYT K Π CE|ΠΤΙ ΓΕΤΑC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑC|C|ΕΡΔΙΚΗC*. Хермесъ голъ, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кесия, а въ лѣвата — кадуцей. Диам. 30 мм., 15.88 гр. София Кол. Авр. Мушмовъ 4948. Ruzicka 439.

497. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑC|CΕΡΔΙΚΗC*. Хигия въ дълга дреха, права на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи змия, на която съ лѣвата поднася храна въ патера. Диам. 29 мм., 14.90 гр. София 3632. 4352. Мушмовъ 4949. — Ruzicka 444 и 446. — Mionnet s. II 1736.

498. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Диам. 29 мм., 15.62 гр. София 3974. Берлинъ. Будапеща. Кнехтелъ, сега Д-ръ Севереану, Букурещъ. Одеса. Петроградъ. Пловдивъ. О. Щехтеръ. Ruzicka 445 и 447.

499. Лице: *AYT K Π CE|ΠΤΙ ΓΕΤΑC*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛ ΠΙ|ΑC|CE,ΡΔΙΚΗC*. Храмъ съ четири колени, съ трижгленъ фронтонъ, въ срѣдата на който е представена змия и въ храма статуя на Асклепия съ змийска тояга. Диам. 29 мм. Будапеща. Ruzicka 473.

Елагабалъ. — Elagabalus (218—222 г.).

500. Лице: . . . *|ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑC|CΕΡΔΙΚΗC*. Зевсъ съ лавровъ вѣнецъ на главата, облѣченъ въ мантия, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи мълния, която е доста изтрита, а въ лѣвата — скиптъръ. Диам. 28 мм., 12.30 гр. София 2417. Мушмовъ 4950.

До сега никой отъ нумизматитѣ не е приписалъ монети на Елагабала, сѣчени въ Сердика. Покойниятъ Такела, при класирането на монетитѣ отъ сбирката на Соф. Н. М., тази монета е отдалъ на Елагабала. Образътъ на лицето, сравненъ съ оня на Елагабала върху други монети, е много по-сходенъ съ него, отколкото съ образа върху монетитѣ на Каракала. Затова и азъ приписвамъ този екземпляръ на Елагабала. За жалость монетата е твърде зле запазена, затова не може да се даде фотографическа снимка отъ нея. Може би бѫдѫщи находки напълно ще оправдаятъ приписването монети на Елагабала, сѣчени въ Сердика.

Галиенъ. — Lallienus (253—268 г.).

501. Лице: *АYТ К ГАЛ|ЛІНNОС АY.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОYЛПІАС|СЕРΔІКНС.* Аполонъ-лѣкарь голъ, правъ на лѣво, стѫпилъ на лѣвия си кракъ, а дѣсния кръстосалъ тъй, че между краката му се образува трижгълникъ; въ дѣсната си рѫка държи змийска тояга, а лѣвата сложилъ на хълбока си. Диам. 22 мм., 8.42 гр. **Табл. VIII.** София. Кол. Авр. Ruzicka неизвестна.

502. Лице: *АYТ К ГАЛ|ЛІНNОС.* Сѫщиятъ бюстъ.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Аресъ съ шлемъ, голъ, правъ на срѣща, въ дѣсната си рѫка държи дълго обърнато копие, а въ лѣвата — щитъ, който е доста изтритъ. Диам. 27 мм. **Табл. VI.** Гласговъ. Виена 8273. Mionnet s. II 1748. — Ruzicka 482 и табл. VII.

Ружичка казва, че Аресъ е облѣченъ и държи скиптъръ(?) и копие. Обаче отъ представената отъ него фотограф. снимка, която заемамъ и азъ, ясно личи, че богътъ е голъ и че не държи никакъвъ скиптъръ, а дълго копие, неговъ атрибутъ.

503. Лице: *АYТ К ГАЛ| . . .* Сѫщиятъ бюстъ.

Опако: Сѫщиятъ надписъ. Артемида ловджийка, облѣчена въ кѫса дреха и съ обувки, въ ходъ на дѣсно, съ дѣсната си рѫка вади стрела отъ нарамания колчанъ, а въ лѣвата държи лѫкъ; долу еленъ, преследванъ отъ куче, на дѣсно. Диам. 23 мм., 13.55 гр. **Табл. VI.** София 1771. Мушмовъ 4951. — Ruzicka 487 и табл. IV.

Ружичка и тукъ погрѣшно казва, че богинята държи стрела, когато въ сѫщность тя се готви да извади такъва отъ колчана. Сетне той се съмнява, дали долу не сѫ два елена, когато е много известна ловджийската сцена на куче, което преследва еленъ.

504. Лице: *АYТ К ГАЛ|ЛІНNОС.* Сѫщиятъ бюстъ.

Опако: *ОУЛПІА/С СЕРДІКН*, при дѣсното колѣно на богинята *С*. Сжщото изображение на Артемида; долу само куче, тича на дѣсно. Диам. 21 мм., 7.90 гр. **Табл. VI.** София 4568. Ruzicka 488 и табл. IV.

Ружичка невѣрно предава надписа на опакото, като казва, че буквитѣ *НС* били въ лигатура. Напротивъ, буквата *С* е вънъ отъ реда на надписа и е поставена въ полето въ лѣво, на равно съ дѣсното колѣно на богинята. Това ясно личи отъ представената отъ него фотографическа снимка.

505. Лице: *АУТ К ГАЛ/ЛІ . . .* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОУЛПІАС/СЕРДІКНС*. Асклепий брадатъ, облѣченъ въ мантия, застаналъ правъ на срѣща, гледа на лѣво и въ дѣсната си ржка държи яйце, което подава на змията, увита около тоягата му. Диам. 24 мм., 10.63 гр. **Табл. VI.** София 4914. 4486. Мушмовъ 4953. — Ruzicka 494 и 495 и табл. V.

Ружичка по предположение предава втората часть отъ надписа на лицето върху двѣтѣ монети отъ Соф. Н. М., тъй като тѣзи монети въ тази си часть сж съвсемъ изтрити и не личи нищо отъ надписа. Сжщо той невѣрно цитира Кол. Авр. при № 495. Въ тази колекция монета отъ Галиена съ образа на Асклепия нѣма.

506. Лице: *АУТ К ГАЛ/ЛІНNОС*. Негова глава съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОУЛПІАС/СЕРДІКНС*.
ФІЛО
МОУ
СОС

Гений голъ, крилатъ, съ перчимъ на главата, по подобие на Хартократа, застаналъ правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи статуйка, сжщо съ перчимъ на главата, а въ лѣвата — неясенъ предметъ (лжкъ?). Диам. 24 мм., 15.20 гр. **Табл. VI.** **София 4777.** Берлинъ. Мушмовъ 4955. — Ruzicka 479 и табл. IV.

507. Лице: *АУТ К ГАЛ/ЛІНNОС*. Неговъ бюстъ съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ОУЛПІАС/СЕРДІКНС*. Дионисъ голъ, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи чаша съ две дръжки (kantharos), която излива върху пантера, застанала на лѣво и гледа къмъ Диониса, а въ лѣвата — тирсъ, превързанъ съ панделка. Диам. 25/27 мм., 14.30 гр. Табл. VI. София 2530. Ruzicka 478 и табл. V.

508. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Сжщото изображение на Диониса безъ пантерата. Диам. 27 мм., 17.22 гр. София. 2414. Мушмовъ 4956. — Ruzicka 493.

Ружичка невѣрно описва, че при Диониса имало пантера.

509. Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ съ лжчестъ вѣнецъ на лѣво, на лѣвото му рамо щитъ, държи копие.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑС|СЕРΔΙΚ* въ отрѣза *НС*. Змия увита съ изправена глава, съ лжчестъ вѣнецъ, гледа на дѣсно. Диам. 25 мм., 16.90 гр. София 3721. Мушмовъ 4960. Ruzicka 501.

510. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑС|СЕРΔΙΚ* въ отрѣза *НС*. Сжщото изображение. Диам. 25 мм. 11.80 гр. **Табл. VI.** София 3269. Ruzicka 502 и 483 и табл. VIII.

511. Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно, съ щитъ на лѣво рамо.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑС СЕ|Ρ|ΔΙΚΗС*. Конкордия съ калатъ на главата, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Предъ нея разпаленъ жертвеникъ. Диам. 26 мм. **Табл. VI.** Парижъ. Ruzicka 498 и табл. I лице.

Ружичка казва, че бюстътъ на Галиена е на дѣсно, съ лавровъ вѣнецъ. Обаче споредъ представената отъ него фотограф. снимка, която и азъ заемамъ, той е на лѣво, съ щитъ на лѣвото рамо, както бива императорътъ представенъ при медалионитѣ.

512. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙ|ΑС|СЕ|ΡΔΙΚΗС*. Луносъ (Луната) облѣченъ въ дълга дреха, правъ на среща, на гушата съ полумесецъ, въ двѣтѣ си ржце държи запалени факли. Диам. 26 мм. **Табл. VI.** Ватиканъ. Ruzicka 486 и табл. III.

513. Лице: *ΑΥΤ Κ ΓΑΛ|ΛΙΗ(ΝΟС) ΑΥ*. Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑС СЕΡΔΙΚΗС*. Немезида въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи везни, а въ лѣвата — аршинъ; предъ нея разпаленъ жертвеникъ и колело. Диам. 24 мм., 11.58 гр. **Табл. VI.** София 2529. Мушмовъ 4961. — Ruzicka 497 и табл. VII.

514. Лице: *ΑΥΤ Κ ΓΑΛ|ΛΙΗΝΟС*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ΟΥΛΠΙ|Α С|СЕΡΔΙΚ* въ полето *НС*. Побѣдата крилата, застанала върху нѣкакъвъ прѣдметъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи вѣнецъ, а въ лѣвата — палма. Диам. 26 мм. **Табл. VI.** Копенхагенъ 587. Ruzicka 491 и табл. IV.

515. Сжщото лице.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑС СЕΡΔΙΚ* въ отрѣза *НС*. Рѣчниятъ богъ Искъръ голъ, полулегналъ на лѣво, дѣсната му ржка е сложена

на колѣното, а съ лѣвия лакътъ се подпира на скала, изъ която извира вода и тече подъ божеството. Диам. 27 мм. **Табл. VI.** Петроградъ. Ruzicka 481 и табл. VI.

Ружичка казва, че божеството се подпира на урна. Обаче това не е вѣрно. Ясно личи отъ представената отъ него фотографснимка, която заемамъ и азъ, че богътъ се подпира на скала, както бѣше и съ случаитѣ при брой 326 и 330.

516. Лице: *AYT/K ΓΑΛ/(ΛΙΗΝΟ)C.* Неговъ бюстъ съ лжчестъ вѣнецъ, на лѣво; на лѣвото му рамо щитъ, държи копие.

Опако: *ΟΥΛΠΙ/AC/CEPΔIKH* въ отрѣза *C.* Три голи женски фигури една до друга, двѣтѣ крайни прави, а срѣдната клекнала на дѣсно и дѣсната си ржка подава на фигурата въ дѣсно, която гледа къмъ нея и сжщо подава дѣсната си ржка, а лѣвата е спусната; крайната фигура въ лѣво, гледа на дѣсно, дѣсната ѝ ржка е прибрана къмъ гжрдитѣ, а лѣвата спусната. Сжщото изображение, както при брой 369. Диам. 25 мм., 11.8 гр. София. 4778. Мушмовъ 4958. — Ruzicka 489.

Ружичка невѣрно цитира Кол. Авр. Екземплярътъ отъ тази колекция се различава отъ тукъ описания по бюстътъ на императора, който бюстъ е съвсѣмъ различенъ отъ другия. Срав. бр. 517.

517. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно, безъ щитъ и копие.

Опако: Сжщото опако. Диам. 25/28 мм., 14.25 гр. София. Кол. Авр. — Ruzicka неизвестна.

518. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ съ лжчстъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *(ΟΥΛΠ)ΙAC/CEPΔIKHC.* Тритѣ нимфи голи, прави, заловени презъ рамо една до друга, двѣтѣ крайни сж на срѣща а срѣдната — гърбомъ; тази въ дѣсно въ лѣвата си ржка държи нѣкакъвъ предметъ (клонче?), а оная въ лѣво не може да се различи дали държи нѣщо въ дѣсната си ржка, понеже на това мѣсто монетата е изтрита. Диам. 28 мм. **Табл. VI.** Загребъ — Ruzicka 490 и табл. I лице, IV опако.

Ружичка Нимфитѣ нарича Харити. Обаче по този въпросъ изказахъ съображенията си въ забележката при брой 368.

519. Лице: *AYT K ΓΑΛ/ΛΙΗΝΟC.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ΟΥΛΠΙAC CEPΔIKHC.* Тритѣ Нимфи голи, прави, въ сжщото положение; тази въ дѣсно въ дѣсната си ржка държи стомна (?), а оная въ лѣво въ дѣсната си ржка държи панделка. Диам. 27 мм. Въ Виенскиятъ университетъ. — Ruzicka, допъл. въ Num Zeit. 1919, стр. 158, 490[a].

520. Лице: *АУТ К ГАЛ|ΛΙΗΝΟC.* Сжщиятъ бюстъ съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑC|CΕΡΔΙΚΗC* Сердикийската богиня на щастието, Тихе, съ калатъ на главата, полугола, седнала гърбомъ на скала на лѣво, гледа на дѣсно, съ дѣсната си ржка се подпира на скалата, а въ лѣвата държи цвѣте. Долу подъ богинята, рѣчниятъ богъ Искъръ юноша, голъ, плавъ на лѣво, гледа къмъ богинята, а въ лѣвата си ржка държи закривенъ предметъ (гега ?). Диам. 24 мм., 11·40 гр. **Табл. VI.** София. 2192. Берлинъ. Мушмовъ 4957. – Ruzicka 500 и табл. VII.

H. Dressel въ Zeit. fur Num. XXIV стр. 43 като описва тази монета казва, че типътъ на Фортуна или Тихе е Антиохийски, който е прѣминалъ и въ Сердика.

Ружичка погрѣшно казва, че рѣчниятъ богъ „въ дѣсната си ржка вдигната държи закривенъ предметъ". Дѣсната ржка на бога е спусната, а лѣвата е вдигната и той въ нея държи предметъ (гегата ?).

521. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Тихе съ калатъ на главата, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кормило, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Диам. 26 мм. Турино. Catal. Fabretti 2088. Ruzicka 499.

522. Сжщото лице.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑC|C|Ε|ΡΔΙΚΗC.* Хелиосъ голъ, въ ходъ на дѣсно, дѣсната му ржка е протегната, а лѣвата на хълбока му и държи факла и мантията. Диам. 24/26 мм., 12.75 гр. **Табл. VI.** София 821. Будапеща. Филовъ, Приносъ I стр. 76, 21 и табл. I 16. Мушмовъ 4962. Ruzicka 475 и табл. I лице.

Ружичка погрѣшно цитира № 5582 на Соф. Н. М. вмѣсто 821.

523. Лице: *АΥΤ|Κ ΓΑΛ|Λ(ΙΗΝΟC).* Неговъ бюстъ съ лжчестъ вѣнецъ, на лѣво, на лѣвото му рамо щитъ, украсенъ съ глава на Медуза, държи копие.

Опако: *ΟΥΛΠΙΑC|CΕΡΔΙΚΗC.* Сжщото изображение. Диам. 26 мм., 12.15 гр. София 5582 и 5920. Ruzicka 476.

Ружичка погрѣшно цитира № 821 на Соф. Н. М. вмѣсто 5582. Той невѣрно предава и разпредѣлението на надписитѣ и погрешно казва, че бюстътъ на императора е на дѣсно, вмѣсто на лѣво.

524. Лице: *АΥΤ Κ ΓΑΛ|ΛΙΗΝΟC.* Неговъ бюстъ съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Хера забулена, въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи патера, а въ лѣвата — скиптъръ; предъ нея паунъ гледа къмъ богинята. Диам. 24 мм., 15.28 гр. **Табл. VI.** София Кол. Авр. Ruzicka 485 и табл. III. Mion-

net s. II 1746 и Мушмовъ 4959 погрѣшно описватъ Зевсъ, вмѣсто Хера.

525. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Хераклъ голъ, правъ, на дѣсно, съ дѣсната си ржка се подпира на кривакъ, който стига до хълбока му, а въ лѣвата ржка, на която е преметната лъвска кожа, държи ябълки. Диам. 27 мм., 12.40 гр. София 3582. Монетата е силно пробита. Мушмовъ 4964. Ruzicka 447.

526. Лице: *АУТ К ГАЛ|ЛІНОС АУ.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОУЛПІАС С|ЕРДІКНС.* Хермесъ голъ, правъ, на лѣво, въ дѣсната си ржа държи кесия, а въ лѣвата, на която е преметната мантията му — кадуцей; долу въ дѣсно овенъ, а въ лѣво пѣтелъ на лѣво, гледа къмъ Хермеса. Диам. 25 мм., 17.35 гр. **Табл. VI.** София 3127. Мушмовъ 4967. Ruzicka 477 и табл. V.

Ружичка погрѣшно цитира Кол. Аврамовъ. Въ тази колекция подобенъ екземпляръ нѣма.

527. Лице: . . . *|ЛІНNОС.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *ОУЛПІАС|СЕРДІКНС.* Хермесъ голъ, правъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кесия, а въ лѣвата — мантията и кадуцей; прѣдъ него пѣтелъ, на лѣво. Диам. 25 мм., 10.5 гр. София 5484. Мушмовъ 4966. Ruzicka 492.

528. Лице: *АУТ К ГАЛ|ЛІНNОС.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Хигия въ дълга дреха, права на дѣсно, храни змия въ патера. Диам. 23 мм., 10,62 гр. София 4980. Мушмовъ 4968. Ruzicka 496.

529. Лице: *АУТ К ГАЛ|ЛІНNОС.* Неговъ бюстъ съ лжчестъ вѣнецъ на лѣво, на лѣвото му рамо щитъ и държи копие.

Опако: *ОУЛП|ІАС СЕР|ДІКНС.* Храмъ на две стжпала, съ четири колони и трижгленъ фронтонъ, въ срѣдата украсенъ съ щитъ. Вжтре въ храма статуя на Асклепия правъ, гледа на лѣво, въ дѣсната си ржка държи змийска тояга, а въ лѣвата — часть отъ мантията. Долу въ отрѣза възвишенъ предметъ, приличенъ на жетвеникъ (споредъ Ружичка двуобразна глава — Янусъ?) и отстранитѣ по една змия, гледатъ една срещу друга. Диам. 26 мм., 14.33 рг. **Табл. VI.** Загребъ. Ruzicka 484 и табл. IX.

Салонина — Salonina

530. Лице: *КОР СА|ΛΩNINA АУГ.* Нейиъ бюстъ съ диадема, на дѣсно.

Опако: *СЕРД|ІКІНС.* Атина съ шлемъ на главата, облѣчена въ дълга дреха, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи па-

тера надъ разпаленъ жертвеникъ, а въ лѣвата — дълго обърнато копие; предъ нея до жертвеника щитъ. Диам. 22 мм., 11.42 гр. **Табл. VIII.** София 7337. Kat. Egger XLVI 318 и табл. VI. Ruzicka 502*.

Ружичка казва, че, като се сжди по изображението и по формата на надписа на опакото, тази монета не трѣбва да се отнася къмъ Сердика. Обаче той навѣрно е забравилъ, че сжщата форма на надписа се повтаря и при Каракала (у него 275, у менъ брой 406). Тъй че не може да има съмнѣние за правилното отдаване и на този рѣдъкъ екземпляръ къмъ Сердика.

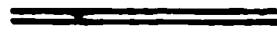

V.

Описание на римскитѣ монети сѣчени въ Сердика.

Галиенъ — Gallienus. (253—268 г. сл. Хр.)

Антонинки. Трети периодъ.

531. Лице: *GALLIENVS AVG.* Бюстъ на Галиена съ лжчестъ вѣнецъ, облѣченъ въ мантия, превързана на гърдитѣ, на дѣсно.

Опако: *ABVNDANTIA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Рѣчно божество полуголо, полулегнало на лѣво, въ дѣсната си ржка държи тръстика, а съ лѣвия лакътъ се подпира на повалена урна, изъ която изтича вода. **Табл. IX.** Виена Ото Фьотеръ въ Numismat. Zeitschrift XXXIII 1901, 107 и табл. XXVII 50. — Cohen, Médailles impériales V, 347, 8.

532. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ на лѣво; подъ бюста слабо личи •

Опако: *AEQVITAS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Еквитасъ съ калатъ на главата, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи везни, а въ лѣвата—рогъ на изобилие. **Табл. IX.** Виена. О. Фьотеръ цит. спис. стр. 107, табл. XXVII 53.

533. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно. Безъ точка.

Сжщото опако. София № 3101 отъ Плѣвенската находка.

534. Сжщото лице.

Опако: *AETERNITAS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Вълчица на дѣсно, кърми Рема и Ромула. **Табл. IX.** Виена. Coh. V 352, 46.

535. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *APO(LL)INI PAL*, въ отрѣза *SPQR*. Аполонъ голъ, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи наведено клонче, а съ лѣвия лакътъ се подпира на триножникъ. **Табл. IX.** Виена. О. Фьотеръ цит. спис. табл. XXVII 51.

536. Сжщото лице.

Опако: *APPOLLINI PAL*, въ отрѣза *SPQR*. Аполонъ въ кжса дреха, правъ, въ дѣсната си ржка спусната държи патера, а въ лѣвата—дългъ скиптъръ. О. Фьотеръ, цит. спис. табл. XXVII 52. Cohen V, 356. 87.

537. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *CONSERVATOR AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Асклепий полуголъ, правъ, гледа на лѣво, съ дѣсната си ржка се подпира на змийска тояга. Виена. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 54.

538. Сжщото лице.

Опако: *FORTVNA REDVX*, въ отрѣза *SPQR*. Фортуна права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи дългъ кадуцей, а въ лѣвата — рогъ на изобилие. Виена. Фьотеръ стр. 108, табл. XXVII 55.

539. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на лѣво.

Опако: *FORTVNA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Фортуна права на лѣво, съ дѣсната си ржка принася жертва надъ разпаленъ жертвеникъ, а въ лѣвата държи рогъ на изобилие. Виена. Фьотеръ стр. 108 табл. XXVII 56. Cohen V 371, 259.

540. Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *INVICTVS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Слънцето (Солъ) съ лжчестъ вѣнецъ на главата, голо, право, на лѣво, дѣсната му ржка е протегната за молитва, а въ лѣвата държи камшикъ. Фьотеръ стр. 108, табл. XXVII 57.

541. Сжщото лице.

Опако: *MARS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Марсъ въ военно облѣкло, правъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи дълго копие, а съ лѣвата се подпира на щитъ. **Табл. IX.** Виена. Фьотеръ стр. 108, табл. XXVII 58. Cohen V 398, 604.

542. Сжщото лице.

Опако: *MARS RED AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Сжщото изображение на Марсъ. Фьотеръ стр 108, табл. XXVII 59.

543. Сжщото лице.

Опако: *MARS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Марсъ съ шлемъ, въ военно облѣкло и въ обувки, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи щитъ, а въ лѣвата — дълго копие. **Табл. IX.** Виена.

544. Сжщото лице.

Опако: *MINERVA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Минерва съ шлемъ и облѣчена въ дълга дреха, права на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи копие, а въ лѣвата — щитъ. Народ. Музей София находка с. Ржжево LXVIII—1924 г. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 60. Cohen V 401, 632.

545. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ и долу • •

Опако: *PMTRP XVI*, въ отрѣза *SPQR*. Лъвъ на лѣво, при

преднитѣ му крака волска или овнешка глава. **Табл. IX.** Виена. Фьотеръ стр. 108, табл. XXVII 61.

546. Сжщото лице.

Опако: *PM TRP XVII (sic!)*, въ отрѣза *SPQR*. Сжщото изображение на лъвъ. Фьотеръ стр. 108, табл. XXVII 62 и 63.

547. Сжщото лице.

Опако: *PM TRP XVIII*,[1] *(sic!)*, въ отрѣза *SPQR*. Еленъ правъ на лѣво. София, находка с. Ржжево, LXVIII—1924.

548. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, безъ точкитѣ.

Опако: *PROVIDENT* или *PROVIDENTIA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Меркуръ голъ, правъ, гледа на лѣво, държи кесия и кауцей. Виена. Фьотеръ стр. 108, табл. XXVII 46 и 33.

549. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *PROVIENTIA (sic) AVG*, въ отрѣза не се чете нищо. Сжщото изображение. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 65. Тази монета Фьотеръ предава като фалшива, понеже е погрѣшенъ надписа на опакото.

550. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ и отдолу: • •

Опако: *ROMAE AETERNAE*, въ отрѣза *SPQR*. Рома съ шлемъ на главата, седнала на престолъ на лѣво, държи малка статуйка на Победата и дълго копие. **Табл. IX.** Виена. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 67 и 68.

551. Сжщото лице.

Опако: *ROMAE AETERN*, въ отрѣза *SPQR*. Сжщото изображение. Фьотеръ стр. 108, табл. XXVII 66.

552. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ безъ точкитѣ.

Опако: *SALVS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Хигия права на дѣсно, храни змия въ патера. **Табл. IX.** Виена. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 69.

---

[1] Появата на монети съ знакътъ *P.M TRP XVII* и *XVIII* (546—547) е необикновено явление, защото известно е, че Галиенъ е царувалъ заедно съ баща си 15 години, съвмѣстно 13 и 2 години самъ (253—268), следователно той не е могълъ да бжде tribunicia potestas повече отъ 16 пжти, а върху монетитѣ е отбелѣзано числото XVIII. Otto Voetter (W. Num. Zeit. XXXIII 1901 стр. 109), който дава монета само съ знака XVII предполага, че тѣзи монети били приготвени, за да се пуснатъ въ обръщение презъ 269 г., когато Галиенъ е умрѣлъ въ 268. По мнението на този авторъ трѣбва да се предполага, при наличностьта на монети съ знакътъ XVIII, че последнитѣ монети били приготвени за пущане въ обръщение презъ 270 г., обаче смъртьта е преварила Галиена и понеже монетитѣ били вече готови, то тѣ били пуснати въ обръщение следъ неговата смърть. Както и да е, но тѣзи монети установяватъ по най-положителенъ начинъ, че монетитѣ съ знацитѣ *SPQR*, ако не сж подправка отъ старо време, сж сѣчени въ третия периодъ отъ монеторѣзането, въ времето на Галиена и въ последнитѣ години отъ неговото царуване.

553. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ и отдолу: •

Опако: *VENER VICTRIX* или *VENERI VICTRIX*, въ отрѣза *SPQR*. Венера права на лѣво, държи шлемъ и напрѣчно копие; до нея щитъ. София, Плѣвенска походка. **Табл. IX.** Виена. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 70 и 71. Cohen V 404, 1020.

554. Сжщото лице.

Опако: *VENVS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Сжщото изображение. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 72.

555. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ безъ точка.

Опако: *VICTORIA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Виктория крилата права, на лѣво, съ двѣтѣ си ржцѣ полага шлемъ върху четвъртита подставка. Виена. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 76. Cohen V 447, 1085.

556. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ и отдолу: ••

Опако: Сжщиятъ надписъ. Виктория въ военно облѣкло, права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи вѣнецъ, а въ лѣвата — трофей и щитъ. **Табл. IX.** Виена. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 74. Cohen V 447, 108.

557. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, безъ точкитѣ.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Виктория права на лѣво, държи вѣнецъ и палма. **Табл. IX.** Виена. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 75. 28. Cohen V 448, 1094.

558. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на лѣво.

Опако: *VIRTVS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Херкулесъ голъ, правъ, на дѣсно, съ наметната на лѣво рамо лъвска кожа, дѣсната му ржка на кръста, а съ лѣвата се подпира на кривакъ, подпрѣнъ на скала. **Табл. IX.** Виена. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 76. Cohen V 461, 1249.

559. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *VIRTVTI AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Трофей между двама седнали пленника, съ вързани отзадъ ржце. **Табл. IX.** Виена. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 77 и 78. Cohen V 469, 1331.

560. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ на дѣсно и подъ него: ••

Опако: Сжщиятъ надписъ съ *SPQR*. Трофей между двама седнали пленника съ подпрени на коленитѣ ржце, държатъ си главитѣ. Плѣвенска находка 1.

561. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Галиенъ (?) въ кжса дреха, съ крепостна корона на главата, въ ходъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи двуостра брадва, а въ лѣвата — лекъ тракийски щитъ — pelta. Фьотеръ стр. 108 и табл. XXVII 79. Cohen V 469, 1329.

Салонина — Salonina.

(жена на Галиена).

562. Лице: *SALONINA AVG.* Бюстъ на Салонина върху полумесецъ, облѣченъ въ мантия, на главата диадема, на дѣсно.

Опако: *ABVNDANTIA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Абунданция (Богиня на изобилието) въ ходъ на дѣсно, въ двetѣ си ржце носи по единъ рогъ на изобилие. **Табл. IX.** Виена. Фьотеръ стр. 109 и табл. XXVII 82 и 84.

563. Сжщото лице.

Опако: *AEQVITAS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Еквитасъ права на лѣво, държи везни и рогъ на изобилие. София, находка с. Ржжево LXVIII — 1924 г.

564. Сжщото лице.

Опако: *FORTVNA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Фортуна (?) права на лѣво, принася жертва надъ разпаленъ жертвеникъ и държи рогъ на изобилие. Фьотеръ стр. 109 и табл. XXVII 84.

565. Сжщото лице.

Опако: *MINERVA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Минерва права на дѣсно, държи дълго копие и щитъ. Фьотеръ 109, табл. XXVII 85.

566. Сжщото лице.

Опако: *SALVS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Хигия права на дѣсно, храни змия въ патера. **Табл. IX.** Виена. Фьотеръ стр. 109 и табл. XXVII 86.

567. Сжщото лице.

Опако: *SALVS AVG*, въ отрѣза *SPR (sic)*. Сжщото изображение. Фьотеръ стр. 109 и табл. XXVII 89.

И тази монета Фьотеръ предава като фалшива, по причина на непълнотата на инициалитѣ въ отрѣза на опакото.

568. Сжщото лице.

Опако: *VICTORIA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Виктория въ ходъ на дѣсно, държи вѣнецъ и палма. Виена. Фьотеръ стр. 109 и табл. XXVII 87.

569. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ. Виктория права на лѣво, държи вѣнецъ и палма. Виена. Фьотеръ стр. 109 и табл. XXVII 88.

Клавдий II Готски. — Claudius II (268—270)

Антонинки.

570. Лице: *IMP C M AVR CLAVDIVS AVG*. Бюстъ на Клавдия съ лжчестъ вѣнецъ, облѣченъ въ мантия, на дѣсно. Подъ бюста: •

Опако: *AEQVITAS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Еквитасъ права на лѣво, държи везни и рогъ на изобилие. Табл. XII. Виена. Плѣвенска находка 1. Cohen VI 131, 13.

571. Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ и • •

Опако: *FORTVNA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Фортуна права на лѣво, държи патера и рогъ на изобилие. Виена. Cohen VI 139, 96.

572. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ мантия, безъ точки.

Опако: *FORTVNA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Фортуна права на лѣво, приняся жертва надъ разпаленъ жертвеникъ, а въ лѣвата си ржка държи рогъ на изобилие. Табл. XII. Виена. Cohen VI 139, 96.

По причина на инициалитѣ *SPQR* и еднаквия надписъ на лицето съ предидущитѣ, Фьотеръ отдава на Сердика и тази монета, както и следващитѣ, макаръ и да нѣматъ точки подъ бюста на императора.

573. Сжщото лице и опако съ • • подъ бюста на императора. София, Плѣвенска находка.

574. Лице: Сжщиятъ надписъ. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно и • •

Опако: *FORTVNAE REDVX*, въ отрѣза *SPQR*. Фортуна права на лѣво, държи кормило, подпрѣно на кълбо и рогъ на изобилие. София, находка с. Ржжево, LXVIII — 1924 г. 2 екзем.

575. Лице: *IMP CLAVDIVS PF AVG*. Сжщата глава и подъ нея: •

Сжщото опако. Сжщата находка 5 екземпляра.

576. Лице: *IMP C M AVR CLAVDIVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ и подъ него • •

Опако: *MINERVA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Минерва права на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи дълго копие, а въ лѣвата — щитъ. Табл. XII. Виена. Cohen VI, 147, 178.

577. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ и подъ него • • •

Опако: *PAX AETERNA*, въ отрѣза *SPQR*. Богинята на мира права на лѣво, въ дѣсната си ржка протегната държи маслиново клонче, а въ лѣвата — напрѣчно скиптръ. София, Плѣвенска находка 2. Находка с. Ржжево 9 екземпляра. Cohen VI 149, 193.

578. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ безъ точки.

Опако: *ROMAE AETERNAE*. Рома седнала на престолъ на лѣво, държи Победата и скиптъръ; до нея щитъ. София, Плѣвенска находка. Cohen VI 154, 249.

579. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ и подъ него • или • •

Опако: *SALVS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Хигия права на лѣво, храни змия въ патера. **Табл. XII.** Виена.

580. Сжщото лице. Подъ бюста • •

Опако: *VENVS AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Венера права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи шлемъ, а въ лѣвата — напрѣчно копие; при краката ѝ щитъ. **Табл. XII.** София, Плѣвенска находка. Виена. Cohen VI 158, 288.

581. Лице: *IMP CLAVDIVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ и подъ него • •

Опако: *VICTORIAE GOTHIC*, въ отрѣза *SPQR*. Трофей и отъ страни двама пленника, седнали на земята. София, Плѣвенска находка. Cohen VI 160, 308, вариантъ.

582. Лице: *IMP CLAVDIVS PF AVG*. Сжщиятъ бюстъ въ мантия; подъ бюста • •

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *SPQR*. Сжщото изображение. София, находка с. Ржжево 8 екземпл. Cohen VI 160, 308.

583. Лице: *IMP C M AVR CLAVDIVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ съ • •

Сжщото опако. София, находка с. Ржжево 12 екземпл.

584. Лице: *IMP CLAVDIVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ съ • •

Сжщото опако. София, находка с. Ржжево 4 екземпл.

585. Лице: *IMP CLAVDIVS PF AVG*. Сжщиятъ бюстъ съ • • •

Опако: *VICTORIA GERMANIC*, въ отрѣза *SPQR*. Сжщото изображение. София, находка с. Ржжево 1 екз. Cohen VI 160, 307.

586. Лице: *IMP CLAVDIVS PF AVG*. Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ и подъ него • •

Опако: *VICTORIA AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Виктория въ ходъ на лѣво, полага вѣнецъ върху щитъ. **Табл. XII.** Виена.

587. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ безъ превръзка на гърдитѣ; подъ бюста •

Опако: *VIRTVTI AVG*, въ отрѣза *SPQR*. Марсъ голъ, наметнатъ съ мантия, която се развѣва, въ ходъ на дѣсно, държи копие и щитъ. **Табл. XII.** Виена.

588. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ мантия, превързана на гърдитѣ и подъ бюста • •

Опако: Сжщиятъ надписъ. Трофей и отъ странитѣ по единъ пленникъ, седнали на земята. **Табл. XII.** Виена. Cohen VI 162, 325.

589. Лице: *IMP C M AVR CLAVDIVS AVG*. Неговъ бюстъ въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно. Безъ точки подъ бюста.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *SPQR*. Сжщото изображение. София, Плѣвенска находка.

590 Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня, подъ бюста: • Сжщото опако. Ив. Буровъ, София 1. Отличенъ екземпляръ.

Авреліанъ — Aurelianus (270—275 г.).

Антонинки.

Първи периодъ.

591. Лице: *IMP C D AVRELIANVS AVG*. Бюстъ на Аврелина въ мантия, съ лжчесть вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CONSERVATOR AVG*, въ отрѣза *SERD*. Асклепий правъ, гледа на лѣво, въ дѣсната си ржка държи змийска тояга, а въ лѣвата — часть отъ мантията. София 845, 3.43 гр. **Табл. IX.** Rohde 125. — Cohen VI, 71.

592. Сжщото лице.

Опако: *IOVI CONSERVATORI*, въ отрѣза *SERD*. Авреліанъ и Зевсъ прави; първия държи скиптъръ, а Зевсъ — кълбо и скиптъръ. Загребъ, Vjest. Har. Ar. Dr. 1914, 274, № 151. Rohde 193.

593. Лиле: *IMP AVRELIANVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{P|}{SERD.}$ Rohde 194.

594. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ необлѣченъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{S|}{SERD.}$ **Табл. IX.** Загребъ, пакъ тамъ № 156. Виена. Rohde 195.

595. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *SERD*. Rohde 194.

596. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *SERD*. Сжщото изображение. Rohde 191. — Cohen VI 113.

597. Лице: Сжщиятъ надписъ. Глава на Авреліана съ лжчесть вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

598. Лице: *IMP CL D AVRELIANVS PF AVG*. Неговъ бюстъ въ мантия, съ лжчесть вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

599. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Неговъ бюстъ въ броня, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *P*. Авреллианъ правъ на дѣсно, приема кжлбо отъ Зевса, който държи скиптъръ. Плѣвенска находка.

600. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *IOVI STATORI*, въ отрѣза $\frac{|S}{SERD}$. Зевсъ голъ, съ наметната мантия, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи мълния, а въ лѣвата — скиптъръ. Табл. IX. София 1325. Виена. Rohde 202.

601. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{|S}{SERD}$. Rohde 198. — Cohen VI 115.

602. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ необлѣченъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{|S}{SERD}$. Rohde 203.

603. Лице: *IMP C D AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ мантия на, дѣсно.

Опако: *VICTORIA AVG*, въ отрѣза *SERD*. Виктория права на лѣво, държи вѣнецъ и палма. Rohde 377. — Cohen VI 242.

604. Сжщото лице.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза праздно. Сжщото изображение.

Втори периодъ.

605. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Глава на Авреллиана.

Опако: *APOL CONS AVG*, въ полето *PXXI*. Авреллианъ правъ и до него Аполонъ му подава кълбо; долу седналъ пленникъ. Rohde 67. — Catalog der Gräfin Bentinck, Amsterdam 1787, t. I стр. 618.

606. Лице: *AVRELIANVS AVG.* Бюстъ на Авреллиана въ броня, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CONCORDIA MILITVM*, въ отрѣза *S*. Авреллианъ правъ и до него Конкордия му подава ржка. 3.25 гр. Rohde 109.

607. Лице: *IMP C AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *P* или *S*. Ив.Буровъ София съ *S*. Плѣвенска находка съ *P*. 4.15 гр.

608. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *S*. София, Плѣвенска находка 3. 3.47 гр.

609. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза *T*. Плѣвенска находка.

610. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *IOVI CONSER*, въ отрѣза *XXI.T* Аврелианъ правъ, държи скиптъръ и до него Зевсъ му подава кълбо и държи скиптъръ. 3.80 гр. Rohde 189. Роде описва Слънцето и Аврелианъ вмѣсто Зевсъ и Аврелианъ. Навѣрно той има грѣшка, защото отъ надписа личи, че изображението трѣбва да е Зевсъ (Jovius), а не Слънцето (Sol).

611. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *P* или *S*. Сжщото изображение. 3.67 гр. **Табл IX.** Rohde 166. — Cohen VI 108. Виена. Загребъ, Vjest. Har. Ar. Dr. 1314, 274. № 123. Плѣвенска находка 1 съ *P* и 2 съ *S*.

612. Лице: *IMP AVRELIANVS P AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *P*. Сжщото изображение. 3.40 гр. Rohde 167.

613. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня.

Сжщото опако, въ отрѣза *P*. Плѣвенска находка 1.

614. Лице: *IMP C AVRELIANVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

615. Лице: *IMP AVRELIANVS PF AVG*. Сжщиятъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *S*. 3.55 гр. Rohde 168. Загребъ, пакъ тамъ, № 128. Плѣвенска находка 1.

616. Лице: *IMP AVRELIANVS P AVG*. Бюстъ на Аврелиана въ броня, до половина тѣло, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P* или *S*. Rohde 109. — Cohen VI 107.

617. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *)S*. 3.20 гр. Rohde 171. Cohen VI 105.

618 Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P* или *S*. Rohde 171. Cohen VI 105.

619. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ до рамене въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P* или *S*. 3.47 гр. Rohde 164. Плѣвенска находка 36 съ *P* и 28 съ *S*.

620. Лице: Сжшиятъ надписъ. Сжшиятъ бюстъ; върху бронята е представенъ бюстъ на Аврелиана съ лжчестъ вѣнецъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *P*. 3.45 гр. Rohde 196.

621. Лице: Сжщиятъ надписъ, сжщиятъ бюстъ; върху бронята сж представени бюстоветѣ на Аврелиана и Северина.

Сжщото опако, въ отрѣза *S*. 4.15 гр. Rohde 170.

622. Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ. Върху бронята е представено сжщото изображение, както на опакото.

Сжщото опако. Плѣвенска находка 1.

623. Лице: Сжщиятъ надписъ. Бюстъ на Аврелиана въ броня, на главата съ шлемъ, държи щитъ и копие.

Сжщото опако, въ отрѣза *P*. Rohde 180.

624. Лице: Сжщиятъ надписъ. Бюстъ на Аврелиана въ броня, държи щитъ и копие, на лѣво.

Сжщото опако, въ отрѣза *P*. 3.85 гр. Rohde 182. Загребъ, пакъ тамъ № 134.

625. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P*. 3.30 гр. Rohde 178.

626. Лице: Сжщиятъ надписъ. Бюстъ на Аврелиана въ броня, украсена съ две Виктории, отъ които едната държи вѣнецъ, а другата — щитъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *S*. 3.50 гр. Rohde 177.

627. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно, безъ Виктории.

Сжщото опако, въ отрѣза *P* или *S*. 3.30 гр. Rohde 164.

628. Лице: *IMP AVRELIANVS P AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P* или *S*. Rohde 174.

629. Лице: *IMP C AVRELIANVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P*. 3.70 гр. Rohde 175.

630. Лице: *IMP C AVRELIANVS P AVG*. Сжщиятъ бюстъ на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P*. 3.45 гр. Rohde 176.

631. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ въ броня съ люспи, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P* или *S*. 3·52 гр. Rohde 179.

632. Лице: *AVRELIANVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P* или *S*. Rohde 173. Загребъ, пакъ тамъ № 129, 130. Плѣвенска находка 1 съ *P* и 4 съ *S*.

633. Лице: *IMP C D AVRELIANVS AVG*. Бюстъ на Аврелиана въ броня и мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *IOVI STATORI*, въ отрѣза *S*. Зевсъ правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи мълния, а въ лѣвата—скиптъръ. Rohde204.

634. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P*. Rohde 198. — Cohen VI 115.

635. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *S*. Rohde 202.

636. Лице: *AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Опако: *ORIENS AVG*, въ отрѣза *P*, *S* или *T*. Слънцето право, гледа на лѣво, дѣсната му ржка протегната, а въ лѣвата държи кълбо; долу седналъ пленникъ съ вързани отзадъ ржцѣ,ританъ съ дѣсния кракъ отъ Слънцето. 4.15 гр. Rohde 230 — Cohen VI 142. Загребъ, пакъ тамъ № 205, 206. Плѣвенска находка 4 съ *P*, 3 съ *S*, 4 съ *T*.

637. Лице: *IMP D AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня.

Сжщото опако, въ отрѣза *P*. Плѣвенска находка 1.

638. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза *S*. Слънцето право, на лѣво, дѣсната му ржка протегната, а въ лѣвата държи кълбо. Предъ него простргѣнъ на земята гърбомъ пленникъ, съ дѣсната си ржка се подпира на земята, а лѣвата протѣга къмъ Слънцето. Плѣвенска находка 1.

За сега този е единственъ екземпляръ, дѣто пленника е представенъ поваленъ на земята съ свободни ржце и протяга ржка за милость.

639. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P*, *S* или *T*. Сжщото изображение. Слънцето рита пленникъ. 4.70 гр. **Табл. IX.** Виена. Rohde 229. — Cohen VI 144. Плѣвенска находка 2 съ *P*, 4 съ *S*, 3 съ *T*.

640. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, въ броня.

Сжщото опако, въ отрѣза *T*. Слънцето право между двама седнали пленника съ вързани отзадъ ржце, дѣсната му ржка протегната, а въ левата държи кълбо. Плѣвенска находка 4 съ *P*, 5 съ *S*, 11 съ *T*.

641. Лице: *IMP C AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P*, *S*, или *T*. 3.90. гр. **Табл. IX.** Виена. София 2507. Боянска находка. Плѣвенска находка 14. Rohde 244. — Cohen VI 153.

642. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *P*, *S*, или *T*. Rodhe 245. — Cohen VI 154.

643. Лице: *IMP C AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{I}{Q}$. Аврелианъ правъ, въ дѣсната си ржка държи дългъ скиптъръ, а съ лѣвата поема кълбо, което му подава Слънцето съ дѣсната си ржка, а въ лѣвата държи камшикъ. Плѣвенска находка 1. Rehd 259.

644. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXIP*, *XXIS*, или *XXIT*. 3.96 гр. Плѣвенска находка 18. Rohde 245.

645. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXIS*. София 2503. Боянска находка. 4.95 гр. Rohde 245.

646. Лице: *IMP C AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXIP*, *XXIS* или *XXIT*. Загребъ, пакъ тамъ стр. 295, № 17. Плѣвенска находка 1 съ *XXIS* и 2 съ *XXIT*. 3.40 гр. Rohde 244. — Cohen VI 158.

647. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня и съ щитъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXIT*. София 2504, 3.60 гр. Боянска находка 4.12 гр. Rohde 249.

648. Лице: *IMP CL DOM AVRELIANVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXIS*. Rohde 250. L. Milani, Beschreibung des Münzfindes von Venera, Rom, 1880.

649. Лице: *IMP AVRELIANVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXIS*. Rohde 247. 3.30 гр.

650. Лице: *IMP C AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Опако: Сжшиятъ надписъ, въ отрѣза *XXIP* или *XXI.T* Аврелианъ правъ, държи скиптъръ и до него Слънцето, държи камшикъ и подава кълбо на Аврелиана; долу седналъ пленникъ съ вързани отзадъ ржце. 3.30 гр. Загребъ, пакъ тамъ № 224. Rohde 258.

651. *IMP C AV RELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *PXXI*. Rohde 257. 3.40 гр.

652. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *PXXI*. Слънцето разкрачено на лѣво, дѣсната му ржка протегната, а въ лѣвата — държи кълбо; предъ него седналъ пленникъ съ вързани отзадъ ржце. Плѣвенска находка 1.

653. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *SOLI INVICTO*, въ отрѣза *XXIP*, *XXIS* или *XXIT*. Слънцето право на лѣво, дѣсната му ржка протегната, а въ лѣвата държи кълбо; отъ страни двама седнали пленника съ вързани отзадъ ржце. 3.90 гр. **Табл. IX.** Виена. Rohde 357. Cohen VI 236. Плѣвенска находка 1 съ XXIP.

654. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXI.T* Rohde 360. 3.70 гр. Загребъ, пакъ тамъ стр. 295, № 24.

655. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня и съ щитъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXI.S* Rohde. 4.45 гр.

656. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXI.S.* и *XXI.T.* София 2530. Боянска находка 3.90 гр. Плѣвенска находка 2 съ XXI.S. и 7 съ XXI.T.

657. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXIS*. Плѣвенска находка 3. 3.70 гр. Rohde 359.

658. Лице: *IMP CL DOM AVRELIANVS PF AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *XXI.T* Сжщото изображение, съ тази разлика, че слънцето, вмѣсто кълбо, държи камшикъ. 4.10 гр. Rohde 361.

659. Лице: *IMP AVRELIANVS P AVG*. Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXI.T*. Rohde 358. 3.75 гр.

660. Лице: *IMP CL DOM AVRELIANVS PF AVG*. Сжщиятъ бюстъ въ броня и щитъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *XXI.T*. Аврелианъ съ шлемъ, правъ, на дѣсно, въ лѣвата си ржка държи копие, а съ дѣсната поема кълбо, което му подава Слънцето съ дѣсната си ржка, а въ лѣвата държи камшикъ; долу седналъ пленникъ съ вързани отзадъ ржце. 3.50 гр. Rohde 364. — Cohen VI 238.

661. Лице: *IMP C AVRELIANVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXI.S* Rohde 365.

662. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXI.S.* Rohde 362. 3.60 гр.

663. Лице: *IMP AVRELIANVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *XXIS.* Rohde 363. 3.40 гр.

664. Лице: *IMPC AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Опако: *VIRTVS AVG*, въ отрѣза *PXXI*, *XXI.P.*, *XXI.S.*, или *XXI.T.* Слънцето полуголо, право на лѣво, въ лѣвата си ржка държи камшикъ, а съ дѣсната подава кълбо на Херакла, който се подпира на кривака си; дѣсния си кракъ Слънцето слага върху колѣничещъ пленникъ. 3.10 гр. **Табл. IX.** Виена. Rohde стр. 271, 5. Cohen VI 273.

665. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на д.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *PXXI.* Слънцето право, въ лѣвата си ржка държи камшикъ, а съ дѣсната — подава кълбо на Аврелиана; то слага дѣсния си кракъ върху седналъ пленникъ, съ вързани отзадъ ржце. Rohde 394.

Трети периодъ.

666. Лице: *IMP C AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *PROVIDEN DEOR*, въ отрѣза $\frac{*}{KAB}$, $\frac{*}{KA.\Gamma}$ или $\frac{*}{KA\Delta}$ Фидесъ (Вѣрностьта) права, държи две военни знамена; до нея Слънцето държи кълбо. 3.53 гр. Плѣвенска находка 3 екзем. съ КА.Г Rohde 282. — Cohen VI 183.

667. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза *KAΔ*, безъ звезда отгоре. 3.97 гр. **Табл. XIII.** София 2508. Боянска находка.

Отъ тази монета се вижда, че въ третия периодъ отъ врѣмето на Аврелиана, освенъ известнитѣ до сега серии на монети, четвъртото заведение е сѣкло и друга серия съ значитѣ *KAΔ* и съ надписъ *PROVIDEN DEOR* безъ звезда отгоре, а може би има монети и съ значитѣ *KAA* и *KAB*, както има такива съ звезда отгоре.

668. Лице: *IMP C AVRELIANVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Виена. Rohde 283. — Cohen VI 184.

669. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *RESTITVT ORBIS*, въ отрѣза *КАА*. Аврелианъ въ военно облѣкло, правъ, на лѣво, съ дѣсната си ржка поема вѣнецъ, който му подава една жена, а въ лѣвата държи скиптъръ. Плѣвенска находка 1.

Тази монета доказва, че въ времето на Аврелиана въ Сердика имало и първо ателие, което секло монети съ знацитѣ *КАА*, безъ звезда отгоре. Отъ тукъ и възможностьта да е имало и второ и трето ателие съ знацитѣ: *КАВ*, *КАГ*.

670. Лице: *IMP AVRELIANVS P AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KAA}$, $\frac{*}{KAB}$, $\frac{*}{KA\Delta}$ 3.57 гр. Rohde 294.

671. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KAA}$. София 2510, 3.82 гр. Боянска находка.

672. Лице: *IMP C AVRELIANVS P AVG*. Сжщиятъ бюстъ. Сжщото опако. София 2511, 4.30 гр. Боянска находка.

673. Лице: *IMP C AVRELIANVS PF AVG*. Сжщиятъ бюстъ. Сжщото опако. София 2512, 3.95 гр. Боянска находка.

674. Лице: *IMP AVRELIANVS PF AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако. **Табл. IX**. София 1089, 4.38 гр. Rohde 300, 3.83 гр. — Cohen VI 196.

675. Лице: *AVRELIANVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно. Сжщото опако. София 1092, 3.75 гр. и Боянска находка 2509. Плѣвенска находка 3. Rohde 309, 3.65 гр. — Cohen VI 198.

676. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ въ броня и щитъ на дѣсното рамо.

Сжщото опако. $\frac{*}{KAA}$ и $\frac{*}{KA\Gamma}$. Плѣвенска находка 2.

677. Лице: *IMP CL DOM AVRELIANVS PF AVG*. Сжщиятъ бюстъ на дѣсно, безъ щитъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KAB}$ и $\frac{*}{KA\Gamma}$. София 452, 3.68 гр. и Боянска находка 2517, 3.60 гр. Загребъ, пакъ тамъ № 305. Rohde 308, 3.70 гр.

678. Лице: *IMP C AVRELIANVS PIVS FEL AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, съ $\frac{*}{KAB}$. **Табл. IX**. София 453, 4.57 гр. Плѣвенска находка 1.

679. Лице: *IMP C AVRELIANVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2514, 3.97 гр. Боянска находка.

680. Лице: *IMP C AVRELIANVS INVICT AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако. София 1872, 4.50 гр.

681. Лице: *IMP AVRELIANVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако. София 1031, 3.95 гр. Плѣвенска находка 1. Rohde 303, 4.30 гр. — Cohen VI 197.

682. Лице: *IMP C AVRELIANVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2516, 4.35 гр. Боянска находка. Плѣвенска находка 1.

683. Лице: *AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако. 3.20 гр. Плѣвенска находка 1. Rohde 310. — Cohen VI 198.

684. Лице: *IMP CL DOM AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако. 4.40 гр. Rohde 306.

685. Лице: *IMP CL D AVRELIANVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако. 3.60 гр. Rohde 305.

686. Лице: *IMP CL D AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако. 3.50 гр. Rohde 304.

687. Лице: *IMP AVRELIANVS INVICTVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако. 3.55 гр. Rohde 314.

688. Лице: *IMP AVRELIANVS INVICT AVG.* Сжщиятъ бюстъ на дѣсно.

Сжщото опако. 3.60 гр. Rohde 313.

689. Лице: *IMP C AVRELIANVS INVICTVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Плѣвенска находка 1.

690. Лице: *IMP AVRELIANVS PIVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза $\frac{*}{KA\Delta}$. Сжщото изображение. Будапеща. Rohde 312.

691. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.A.}$ и $\frac{*}{KA\Delta}$. 3.20 гр. Плѣвенска находка 3. Rohde 295.

692. Лице: *IMP AVRELIANVS INVICTVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако. 3.40 гр. Rohde 316.

693. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня и съ щитъ, на дѣсно.

Сжщото опако. 3.50 гр. Rohde 298.

694. Лице: *IMP AVRELIANVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.A.}$, $\frac{*}{KAB}$, $\frac{*}{KA\Delta}$. 3.60 гр. Плѣвенска находка 5. Rohde 299.

695. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.A}$ $\frac{*}{KA.\Gamma}$. Rohde 294.

696. Лице: *IMP AVRELIANVS PF AVG.* Бюстъ на Аврелиана въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.B}$. София 2515, 4.28 гр. Боянска находка.

697. Лице: *IMP C AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.A.}$, $\frac{*}{KAB}$, $\frac{*}{KA.\Gamma.}$, $\frac{*}{KA\Delta}$. Загребъ, пакъ тамъ № 273. Плѣвенска находка 3. 3.45 гр. Rohde 301. — Cohen VI 194.

698. Лице: *AVRELIANVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.B.}$ $\frac{*}{KA\Delta}$. Будапеща. София 2515. Боянска находка 4 гр. Прѣвенска находка 1 съ $\frac{*}{KA\Delta}$.

699. Лице: *AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.B}$, $\frac{*}{KA.\Gamma}$. 3.70 гр. Плѣвенска находка 2. Rohde 309.

700. Лице: *IMP C AVRELIANVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сжщето опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.\Gamma.}$. **Табл. IX.** София 1090, 3.42 гр. Плѣвенска находка 5. Rohde 303, 3.80 гр. — Cohen VI 196.

701. Лице: *IMP C AVRELIANVS INVICTVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако. 3.35 гр. Rohde 315. — Cohen VI 199.

702. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня, украсена съ глава на Медуза, на дѣсно.

Сжщото опако съ $\frac{*}{KA.B.}$ и $\frac{*}{KA.Г.}$. Плѣвенска находка 4. 4.10 гр. Rohde 297.

703. Лице: *IMP C AVRELIANVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно, безъ глава на Медуза.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.Г}$. 3.70 гр. Rohde 303. — Cohen VI 196.

704. Лице: *IMP C AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.Г.}$, $\frac{*}{KA.Δ.}$. София 2518, 3.74гр. Боянска находка. Плѣвенска находка 2.

705. Лице: *IMP AVRELIANVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2520, 4.36 гр. Боянска находка.

706. Лице: *IMP CL DOM AVRELIANVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ,на дѣсно.

Сжщото опако. 3.55 гр. Rohde 307.

707. Лице: *IMP CL DOM AVRELIANVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA{\cdot}B.}$. Плѣвенска находка 1.

708. Лице: *IMP C AVRELIANVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.Г.}$, $\frac{*}{KA.Δ.}$. 4 гр. Rohde 302.

709. Лице: *IMP CL D AVRELIANVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.Г.}$. Плѣвенска находка 1.

710. Лице: *IMP C AVRELIANVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KAΔ}$. София 2524, 3.75 гр. Боянска находка.

711. Лице: *AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KAΔ}$. София 2521, 3.72 гр. Боянска находка.

712. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.\Delta}$. Плѣвенска находка 1.

713. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.\Delta.}$ Плѣвенска находка 1.

714. Лице: *IMP CL DOM AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.\Delta.}$ 3.70 гр. Rohde 306.

715. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.\Delta.}$ София 1320, 4.10 гр.; 1032, 4.46 гр. Плѣвенска находка 2. Rohde 294, 3.50 гр.

716. Лице: *IMP AVRELIANVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2522, 3.56 гр. Боянска находка.

717. Лице: *IMP AVRELIANVS PIVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2523. 3.77 гр. Боянска находка.

718. Лице: *IMP DEO ET DOMINO AVRELIANO AVG.*[1] Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно. 3.60 гр.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA\Gamma}$. Rohde 317.

719. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.\Gamma.}$ София 2519, 4 гр. Боян. наход.

720. Лице: *DEO ET DOMINO NATO AVRELIANO AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA\Delta}$ Виена. Загребъ, пакъ тамъ № 304. Rohde 318 — Cohen VI 200.

---

[1] Монетитѣ съ необикновени титли, както ония подъ брой 718—720, споредъ Rohde (стр. 297) трѣбва да сж сѣчени следъ смъртьта на Аврелиана, който билъ провъзгласенъ за богъ и представятъ нова форма на консекрационнитѣ монети, каквито се намиратъ и при императоритѣ следъ Аврелиана.

Споредъ мнението пъкъ на нѣкогашниятъ директоръ на Цариградския музей Д-ръ Dethier, титлата *DEO ET DOMINO NATO AVRELIANO AVG* била дадена на Аврелиана на подигравка отъ римскитѣ монеторѣзачи и Детие въ това обстоятелство вижда причината за строгото отнасяне на Аврелиана противъ тѣзи монеторѣзачи въ борбата съ които, както е извѣстно, императорътъ е изгубилъ 7000 войници. Обаче Роде много умѣстно не е съгласенъ съ мнението на Dethier, понеже въпроснитѣ монети не сж сѣчени въ Римъ, а въ Сердика и отъ знацитѣ въ отрѣза *КАΔ* се вижда, че тѣ сж сѣчени следъ реформата на Аврелиана, слѣдователно и следъ бунтътъ на монеторѣзачитѣ.

Голѣми бронзови монети.

721. Лице: *IMP AVRELIANVS PF AVG.* Бюстъ на Аврелиана съ лавровъ вѣнецъ на лѣво, облѣченъ въ броня, украсена съ глава на Медуза, държи копие и щитъ.

Опако: *SOLI INVICTO*, въ отрѣза *A*. Слънцето (Солъ) въ квадрига, на която двата коня сж на дѣсно, а другитѣ два на лѣво, въ дѣсната си ржка държи юздитѣ на конетѣ, а въ лѣвата—камшикъ. 31 мм, 18.35 гр. Rohde. Marquis de Moustier въ Парижъ. Rohde стр. 223, 434.

Тази монета Cohen VI 229 опредѣля като медалионъ и я оцѣнява на 250 фр.

722. Лице: Сжщиятъ надписъ. Бюстъ на Аврелиана съ лавровъ вѣнецъ и въ броня, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза нѣма знакъ. Слънцето въ квадрига право на лѣво, въ дѣсната си ржка държи юздитѣ на конетѣ, а въ лѣвата — кълбо. Диам. 32 мм. Теглото не е показано. Берлинъ. Rohde стр. 223, 435.

Срѣдни бронзови монети.

723. Лице: *SOL DOMINVS IMPERI ROMANI.* Бюстъ на Слънцето или на Аполона, безъ лжчестъ вѣнецъ.

Опако: *AVRELIANVS AVG CONS*, въ отрѣза *S*. Аврелианъ забуленъ, правъ на лѣво, принася жертва надъ триножникъ и държи книга. Диам. 24 мм., 7·60 гр. Лондонъ. Парижъ. Rohde 444. Cohen VI 15.

724. Лице: *SOL DOM IMP ROMANI.* Глава на Слънцето съ лжчесть вѣнецъ, а отпредъ личатъ четири коня.

Опако: *AVRELIANVS AVG*, въ отрѣза *S*. Аврелианъ забуленъ, правъ, принася жертва надъ жертвеникъ и държи прѫчка. Диам. 22 мм., 6.30 гр. Auctions-Catalog Gréau 3856. Лондонъ. Rohde 445. — Cohen VI 17.

725. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Бюстъ на Аврелиана въ мантия, съ лавровъ вѣнецъ, на лѣво, дѣсната му ржка е протегната.

Опако: *CONCORDIA AVG*, въ отрѣза *P*. Аврелианъ и Северина прави, единъ срѣщу другъ, подаватъ си ржка; Аврелианъ е въ военно облѣкло и държи скиптъръ; горе между главитѣ имъ е представена глава на Слънцето съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно. Cohen VI 180. 36.

726. Лице: Сжщиятъ надписъ. Бюстъ на Аврелиана въ броня, на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза не личи знакъ. **Табл. IX.** Виена. Cohen VI 180, 35.

Монетитѣ подъ брой 725 и 726 трѣбва да се отнесатъ къмъ Сердикийскитѣ монетни заведения, понеже тѣ носятъ знакътъ на Слънцето, който знакъ е характеренъ за тѣзи заведения и понеже монетата подъ брой 725 носи знакътъ *P* на първото заведение отъ монетарницата. Монета 726 макаръ и да нѣма никакъвъ знакъ (може би изтритъ) обаче тя е еднакъвъ типъ съ другата.

Монети половинъ антонинки или квинери.

727. Лице: *IMP AVRELIANVS AVG.* Бюстъ на Аврелиана въ броня, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *VIRTVS AVG.* Херкулесъ голъ, правъ, на дѣсно, въ лѣвата си ржка държи кривакъ и лъвска кожа, а дѣсната е сложена на бедрото му. Виена. Rohde 430. Cohen VI 272.

728. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Опако: *ORIENS AVG.* Слънцето съ лжчестъ вѣнецъ право, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кълбо. Данемаркъ. Rohde 419. Cohen VI 139.

Голѣмитѣ бровзови монети, както и квинеритѣ (брой 721, 722, 727—728) нѣматъ напълно установенъ знакъ, отъ който явно да личи, че тѣ сж сѣчени въ Сѣрдика. Обаче Роде твърди, че тѣ били сѣчени въ Сердика, макаръ и твърде рѣдко и ги отдава на този градъ само по това, че тѣ иматъ образа на Слънцето. Освенъ това той отдава тѣзи монети на Сердикийскитѣ ателиета и по това, че тѣ се различаватъ отъ сѣченитѣ въ Римъ по обработката си.[1]

Предвидъ на това, че Роде е единъ авторъ, който специално се е занимавалъ съ монетитѣ на Аврелиана, сѣчени по цѣлата Римска империя и той има най-добри познания по тази материя, рѣшихъ да предамъ горнитѣ монети, които ги намирамъ въ неговото съчинение.

Северина. — Severina.

(Жена на Аврелиана).

Антонинки.

729. Лице: *SEVERINA AVG.* Бюстъ на Северина съ диадема, върху полумѣсецъ, на дѣсно.

Опако: *CONCORDIA AVGG,* въ отрѣза $\frac{*}{KA\Delta}$. Аврелианъ и Северина прави, единъ срещу другъ, подаватъ си ржка. **Табл. X.** София 458, 3.71 гр. Боянска находка и Плѣвенска находка.

[1] Rohde цит. съч. стр. 370,

730. Лице: *SEVERINA AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно. Сжщото опако, въ отрѣза *KAΔ*. **Табл. X.** София 1873, 4 гр.

731. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{K A.\Gamma.}$ Сжщото изображение. **Табл. X.** 3.62 гр. Парижъ. Rohde. — Rohde 454. — Cohen VI 2. София, Кол. Авр. 3.60 гр. Боянска находка и Плѣвенска находка по 1.

732. Лице: *SEVERINA AVGVSTA*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{K A.\Gamma}$ Rohde 453. 3.40 гр..

Тацитъ. — Tacitus. (275—276 г. сл. Хр.).

Антонинки.

733. Лице: *IMP C M CL TACITVS INVICT AVG*. Бюстъ на Тацита въ броня, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CLEMENTIA TEMP*, въ отрѣза *P* или *S*. Марсъ въ военно облѣкло, въ ходъ на лѣво, въ дѣсната си протегната ржка държи клонче, а въ лѣвата — копие и щитъ. **Табл. X.** Виена.

734. Лице: *IMP C M CL TACITVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *P* или *S*. Рома въ военно облѣкло, съ шлемъ, правъ, на дѣсно, въ лѣвата си ржка държи скиптъръ, а съ дѣсната поема кжлбо отъ Тацита, облѣченъ въ военно облѣкло и държи скиптъръ. София, Плѣвенска находка 2. Cohen VI 223, 19.

735. Сжщото лице.

Опако: *CONSERVAT MILIT*, въ отрѣза *P* или *S*. Тацитъ (?) въ военно облѣкло и съ шлемъ на главата, правъ, на дѣсно, въ лѣвата си ржка държи дълго копие, а съ дѣсната поема кълбо отъ Юпитера, който държи скиптъръ. **Табл. X.** Виена. София, Плѣвенска находка съ *P* и *S* по 1. Cohen VI 224, 25.

736. Лице: *M CL TACITVS P AVG*. Сжщиятъ-бюстъ.

Опако: *CONSERVATOR MILITVM*, въ отрѣза *S*. Сжщото изображение. София, Плѣвенска находка. Cohen VI 224, 31, вариантъ.

Въ частни сведения, които имà добрината да ми даде г. Фьотеръ ми съобщава и за екземпляри отъ сжщия типъ съ пъленъ надписъ на опакото *CONSERVATOR MILITVM* и въ отрѣза съ знакъ $\frac{S}{KA}$, както и за други съ надписъ на опакото *FIDES MILITVM* $\frac{*}{KA\Gamma}$ и *VICTORIA PERPETVA* $\frac{*}{KA\Gamma}$ и $\frac{*}{KA\Delta}$, отъ които обаче нѣмамъ отпечатъци за да ги представя тукъ.

737. Лице: *IMP C M CL TACITVS P AVG.* Бюстъ на Тацита въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CONSERVAT MILIT*, въ отрѣза $\frac{A}{KA}$. Сжщото изображение. София, Плѣвенска находка. Виена. Cohen VI 224.26.

738. Лице: *IMP C M CL TACITVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза $\frac{B}{KA}$. Сжщото изображение. Табл. X. София 1874, 4.6 гр. и Плѣвенска находка. Виена. Cohen VI 224,25.

739. Лице: *IMP C M CL TACITVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Опако: *CONSERVATOR MILITVM*, въ отрѣза $\frac{A}{KA}$. Сжщото изображение. София, Плѣвенска находка. Cohen VI 224, 31.

740. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{B}{KA}$. София, Плѣвенска находка. Cohen VI 224, 31.

741. Сжщото лице.

Опако: *PROVIDEN DEOR*, въ отрѣза *KA. Г.* Фидесъ. (Вѣрностьта) права на дѣсно, въ двετѣ си ржце държи военни знамена, а предъ нея Слънцето, дѣсната му ржка вдигната, а въ лѣвата държи кълбо. Табл. X. София 469, 3.81 гр. и Боянска находка 3 екз. Плѣвенска находка 2 екз. Виена.

742. Лице: *IMP C CL TACITVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2542, 4.15 гр. Боянска находка.

743. Лице: *IMP C M CL TACITVS AVG.* Бюстъ на Тацита въ мантия, която покрива само плещитѣ, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *KAΔ* Сжщото изображение. София 1328. 4.57 гр. Плѣвенска находка 4. Парижъ. Загребъ, пакъ тамъ № 388 съ *TACITVS P AVG.* Cohen VI 94.

744. Лице: *IMP C M CL TACITVS PF AVG.* Бюстъ на Тацита въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. София 1280, 3.32 гр. и Боянска находка 3 екз. Плѣвенска находка 1. Cohen VI 96.

745. Лице: *IMP C M CL TACITVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.\ B.}$ Сжщото изображение. Табл. XII. София 2539, 4.15 гр.. Боянска находка, Плѣвенска находка 1.

746. Лице: *IMP C TACITVS INVICTVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.\ \Gamma.}$ Сжщото изображение. София 470, 3.95 гр. и Боянска находка. Cohen VI 95.

747. Лице: *IMP C M CL TACITVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.\ \Gamma.}$ Сжщото изображение. София, Плѣвенска находка 1.

748. Лице: *IMP C M CL TACITVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA\Delta}$ Сжщото изображение. **Табл. X.** Виена. Cohen VI 320, 94.

749. Лице: *IMP C M CL TACITVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2548, 4.88 гр. Боянска находка и Плѣвенска находка по 1.

Флорианъ — Florianus (276 г.)

Антонинки

750. Лице: *IMP C M AN FLORIANVS AVG.* Бюстъ на Флориана въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *PROVIDEN DEOR* въ отрѣза, $\frac{*}{A}$ иил $\frac{*}{B}$ Фидесъ права на дѣсно, въ двеtѣ си ржце държи военни знамена; срѣщу нея Слънцето право, дѣсната му ржка вдигната, а въ лѣвата държи кълбо. **Табл. XI.** София 1551, 2552, 3.40 гр. Боянска находка. Плѣвенска находка 1.

751. Лице: *IMP C M AN FLORIANVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{\Gamma}$. София. 2553, 3.40 гр.· Боянска находка.

752. Лице: *IMP C M AN FLORIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{\Delta}$. София 2554, 4.60 гр. Боянска нахонда, Плѣвенска находка по 1.

753. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ мантия.

Сжщото опако. София 2555, 3.45 гр. Боянска находка.

754. Лице: *IMP C M ANN FLORIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KAA}$ или $\frac{*}{KAB}$ **Табл. XII.** София 2556, 2259, 3.60 гр. Боянска находка.

755. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KAΔ}$ София, Плѣвенска находка 1.

756. Лице: *IMP C M ANN FLORIANVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ съ мантия.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.A.}$ **Табл. XII.** София 2558, 3.95гр. Боянска находка.

757. Лице: *IMP C M ANN FLORIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.A.}$ София. Плѣвенска находка 1.

758. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.B.}$ София 2560, 4.05 гр. Боянска находка.

759. Лице: *IMP C M ANN FLORIANVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня.

Сжщото опако. **Табл. X.** София 474, 3.75 г. Cohen VI 71.

760. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.Γ.}$ София 2561, 3.95 гр. Боянска находка и Плѣвенска находка по 1. Загребъ, пакъ тамъ стр. 296, № 27.

Споредъ сведѣнията на Фьотеръ, въ сбиркитѣ на Виенския нумизматически кабинетъ нѣмало нито единъ екземпляръ отъ горнитѣ монети на Флориана, а до Боянската находка (1909 г.) въ сбиркитѣ на Народ. Музей имаше само единъ екземпляръ.

Пробъ — Probus (276—282 г.).

Антонинки.[1]

761. Лице: *SOL COMIS PROBI AVG.* Бюстоветѣ на Слънцето съ лжчестъ вѣнецъ на главата и на Проба съ шлемъ, слепени единъ до другъ, на лѣво. Пробъ държи копие на лѣво рамо и щитъ на дѣсното.

Опако: *P M TRP COS IIIPP*, въ отрѣза *SERD.* Лъвъ съ лжчеста грива въ ходъ, на лѣво. **Табл. X.** Виена. Cohen VI 299, 459. У Коенъ е *COMES* вмѣсто *COMIS* и на опакото надписътъ не свършва съ *PP*, както е върху монетата. Сетне у него е опи-

---

[1] Въ частни съобщения г. Фьотеръ ми съобщава и за златна монета отъ Проба съ знакътъ *SERD.* Не описвамъ тукъ тази монета, понеже нѣмамъ отпечатъкъ и незная подробности за нея. Впрочемъ достатъчно е съобщението, че има такъва монета.

сано, че на опакото е изобразено Слънцето вмѣсто лъвъ. Обаче това е поправено въ забележка.

762. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG.* Бюстъ на Проба въ броня, на лѣво, съ лжчестъ шлемъ, на дѣсното си рамо държи копие, а на лѣвото — щитъ, украсенъ съ конникъ, на дѣсно.

Опако: *ADVENTVS PROBI AVG*, въ отрѣза *KAA*. Пробъ на конь въ ходъ на лѣво, дѣсната му ржка протегната и вдигната, а въ лѣвата държи отвѣсно скиптъръ; предъ коня поваленъ неприятель. **Табл. XII.** София 2563, 4.05 гр. Боянска находка.

763. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *KAB*. Загребъ, пакъ тамъ № 428.

764. Лице: *VIRTVS PROBI AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *KAB*. София 2564, 3.76 гр. Боянска находка.

765. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PF AVG.* Бюстъ на Проба съ лжчестъ вѣнецъ, облѣченъ въ броня, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *KA.Δ*. София 863, 3.51 гр. Загребъ, пакъ тамъ № 419, безъ *PF*.

766. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Неговъ бюстъ въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CONCORDIA MILITVM*, въ отрѣза $\frac{S}{XXIMS}$. Виктория права на дѣсно, подава вѣнецъ на Проба и държи палма. Пробъ държи скиптъръ. У частно лице.

767. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PIVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{T}{XXIMS}$. **Табл. X.** Виена. София. Фьотеръ. Мисонгъ.

768. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Неговъ бюстъ съ лжчестъ шлемъ, облѣченъ въ броня, държи копие и щитъ, на дѣсно.

Опако: *CLEMENTIA TEMP*, въ отрѣза $\frac{*}{KAB}$. Пробъ въ военно облекло, правъ на лѣво, въ лѣвата си ржка държи скиптъръ съ орелъ на върха, а съ дѣсната поема кълбо, което му подава Зевсъ, застаналъ предъ него голъ, съ наметната мантия и съ скиптъръ въ лѣва ржка. Загребъ, пакъ такъ № 441.

769. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.A.}$ Плѣвенска находка.

770. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PIVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.\Gamma.}$ Плѣвенска находка.

771. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Бюстъ на Проба въ мантия, съ лжчесть вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *PROVIDEN DEOR,* въ отрѣза $\frac{*}{\Delta}$. Вѣрностьта права на лѣво, въ двете си ржцѣ държи препорци, предъ нея Слънцето съ лжчестъ вѣнецъ, дѣсната му ржка вдигната и протегната, а въ лѣвата държи кълбо. **Табл. XII.** София 2570. Боянска находка.

Г-нъ Фьотеръ ми съобщава, че отъ тази серия имало монети, сѣчени и въ четиритѣ заведения съ знацитѣ $\frac{*}{A}$, $\frac{*}{B}$, $\frac{*}{\Gamma}$, $\frac{*}{\Delta}$. Обаче за сега Народ. Музей притежава само горния екземпляръ.

772. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PF AVG.* Бюстъ на Проба въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KAA}$. **Табл. X.** София 2103, 3.65 гр. Боянска находка и Плѣвенска находка.

773. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ. Сжщото опако. София 2575, 4.32 гр. Боянска находка.

774. Лице: *IMP C PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня. Сжщото опако. София 2571, 4.10 гр. Боянска находка.

775. Лице: *IMP C PROBVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ. Сжщото опако. Плѣвенска находка.

776. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KAB}$. София, Кол. Авр. 4.7 гр. Cohen VI 472.

777. Лице: *IMP C PROBVS PF AVG.* Бюстъ на Проба въ броня, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.
Сжщото опако. София 471, 4.35 гр.

778. Лице: *IMP C PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ мантия.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA\Gamma}$. София Н. М. 2576, 4 гр. Боянска находка.

779. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня (друга въ мантия).

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{K\,A\,\Delta}$. София 518, 3.57 гр. Боянска находка.

780. Лице: *IMP C PROBVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.B.}$ **Табл. XII.** София 2573, 3.86 гр. Боянска находка.

781. Лице: *BONO IMP C M PROBO P AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ мантия.

Сжщото опако. София, Плѣвенска находка. Cohen VI 301, 476, вар.

782. Лице: *PERPETVO IMP C M AVR PROBO AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Плѣвенска находка 1. Cohen VI 301, 475.

783. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Бюстъ на Проба въ броня (друга въ мантия), съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.\Gamma.}$ София 517, 4.38 гр. Cohen VI 472. Боянска находка и Плѣвенска находка 3.

784. Лице: *IMP C PROBVS INVICTVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ мантия.

Сжщото опако. София, Плѣвенска находка.

785. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PIVS AVG.* Бюстъ на Проба въ броня, съ лжчестъ вѣнецъ.

Опако: *RESTITVTOR ORBIS*, въ отрѣза $\frac{M.S}{KA.A.}$, *B*, *Г*, *Δ*. Пробъ въ военно облѣкло, правъ на дѣсно, въ лѣвита си ржка държи скиптъръ, а съ дѣсната поема кжлбо, което му падава Зевсъ, застаналъ предъ него голъ, съ намѣтната мантия, държи скиптъръ. **Табл. X.** София 848, 3.70 гр. Cohen VI 516.

786. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{M.S}{KA.B.}$ Плѣвенска находка.

787. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PIVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{MS}{KA.\Gamma.}$ $\frac{M.S}{KA.\Delta.}$ Плѣвенска находка. 4,33 гр. Виена.

788. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{M.S}{KA.\Delta.}$. Плѣвенска находка 3 екз.

789. Лице: *IMP C PROBVS AVG.* Бюстъ на Проба въ броня, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *RESTITVT ORBIS*, въ отрѣза $\frac{*}{KAA}$. Пробъ въ военно облѣкло, правъ, на лѣво, въ лѣвата си ржка държи скиптъръ, а съ дѣсната поема вѣнецъ, който му подава една жена, застанала предъ него. София 525, 3.24 гр.

790. Лице: *IMP C PROBVS PF AVG*, Сжщиятъ бюстъ въ мантия.

Сжщото опако. София 2579, 3.90. Боянска находка.

791. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KAB}$. София 2580, 4.20 гр. Боянска находка, Плѣвенска находка.

792. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG*. Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако съ $\frac{*}{KAB}$, $\frac{*}{KA\Delta}$. София 2578, 3.70 гр. Боянска находка. Загребъ, пакъ тамъ № 661.

793. Лице: *IMP C PROBVS P AVG*. Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KAA}$. Плѣвенска находка.

794. Лице: *IMP C PROBVS PF AVG*. Бюстъ нъ Проба въ броня, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KAA}$ и $\frac{*}{KA\Delta}$. София 524. 1036. 4.25 гр. Cohen VI 507. Боянска находка, Плѣвенска находка.

795. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA\Delta}$. София. Кол. Авр. Cohen VI 508. Соф. Н. М. 1088, 3.65 гр. Боянска находка.

796. Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ мантия.

Сжщото опако. София 1035, 3.43 гр. Плѣвенска находка 2.

797. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG*. Бюстъ на Проба въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза $\frac{*}{KA.\Gamma.}$ Табл. XIV. София 1034, 3.90 гр. Cohen VI 508. Боянска находка и Плѣвенска находка.

798. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG*. Сжщиятъ бюстъ

Сжщото опако. София 2582, 4.38 гр. Плѣв. находка 2 ек.

799. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG*. Бюстъ на Проба въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи скиптъръ съ орелъ на върха.

Опако: *SOLI INVICTO*, въ отрѣза *P*. Слънцето съ лжчесть вѣнецъ на главата, въ колесница съ четири коне, отъ които два обърнати на лѣво и два на дѣсно, дѣсната му ржка вдигната и протегната, а въ лѣвата държи кълбо и камшичъ. **Табл. XII.** София 2586, 3.77 гр. Боянска находка

800. Лице: *IMP C M AVR PRCBVS PF AVG*. Сжщиятъ бюстъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *T*. Сжщото изображение. София 2585, 2.85 гр. Боянска находка.

801. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза *A*. Плѣвенска находка.

За сега тази е единствената известна монета отъ Проба, сечена въ първото заведение и означена съ буква *A*. Требва да се очакватъ, че ще се откриятъ монети и съ знаци отъ второ заведение съ буква *B* и пр.

802. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG*. Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *KAA*. **Табл. XII.** София 2590, 4.30 гр Боянска находка, Плѣвенска находка 3.

803. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG*. Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2562. Боянска находка, Плѣвенска находка.

804. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2589, Боянска находка.

805. Лице: Сжщиятъ надписъ. Бюстъ на Проба въ броня, на главата съ лжчестъ шлемъ, на лѣво, на дѣсното си рамо държи копие, а на лѣвото — щитъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *KAB*. София 2595, 3.60 гр. Боянска находка, Плѣвенска находка 3.

806. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ въ мантия съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

807. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG*. Сжщиятъ бюстъ както при брой 805.

Сжщото опако. София 2597. Боянска находка.

808. Лице: *IMP C PROBVS P F AVC*. Бюстъ на Проба въ броня, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *KAB*. София 1876, 4.27 гр.

809. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG*. Сжщиятъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Сжщото опако. София 535, 3.72 гр. Cohen VI 681.

810. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ въ императорска мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно, държи скиптъръ съ орелъ на върха.

Сжщото опако. София 1039, 3.55 гр. и Боянска находка. Cohen VI 674.

811. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София, Боянска находка,

812. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София, Боянска находка.

813. Лице: *IMP C M AVR PROBVS INVICT AVG.* Сжщиятъ бюстъ, безъ скиптъръ.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

814. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG.* Сжщиятъ бюстъ съ скиптъръ.

Сжщото опако, въ отрѣза *KAΓ.* София 2601, 3.25 гр. Боянска находка.

815. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза *KAΔ.* София 2605, 4.05 гр. Боянска находка, Плѣвенска находка 2.

816. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ на лѣво, съ лжчестъ шлемъ, на дѣсно рамо държи копие, а на лѣвото — щитъ.

Сжщото опако. София 1037, 4.25 гр. Cohen VI 675.

817. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ императорска мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на лѣво, държи скиптъръ съ орелъ на върха.

Сжщото опако. София 1041. 1043. 3.70 гр. Cohen VI 674.

818. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

819. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно, безъ скиптъръ.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

820. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG.* Бюстъ на Проба въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи скиптъръ съ орелъ на върха.

Сжщото опако, въ отрѣза *KA.A.* **Табл. X.** София 743, 3.55 гр. Cohen VI 679.

821. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PIVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2591, 4.20 гр. Боянска находка.

822. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Бюстъ на Проба въ броня, на главата съ лжчестъ шлемъ, на лѣво, на дѣсното рамо държи копие, а на лѣвото — щитъ.

Сжщото опако. София 1038, 4.18 гр. Cohen VI 675.

823. Лице: *IMR C M AVR PROBVS P F AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2593, 3.14 гр. Боянска находка

824. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *KA.B.* Плѣвенска находка.

825. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на лѣво, съ лжчестъ вѣнецъ, държи скиптъръ съ орелъ на върха.

Сжщото опако, въ отрѣза *KA.Г.* София 536, 3.48 гр. Боянска находка и Плѣвенска находка 2. Cohen VI 679.

826. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на лѣво.

Сжщото опако. София 2094, 3.95 гр. Плѣвенска находка. — Cohen VI 682.

827. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ съ скиптъръ, на дѣсно.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

828. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно, държи скиптъръ.

Сжщото опако. София Кол. Авр. 3.88 гр. Cohen VI 678.

829. Лице: Сжщиятъ надписъ. Неговъ бюстъ въ мантия, съ лючестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

830. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PF INVICT AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

831. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно, държи скиптъръ.

Сжщото опако, въ отрѣза *KA.Δ.* София 1042, 4.10 гр. Плѣвенска находка. Cohen VI 678.

832. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *KA.Δ* Софоя 534, 3.32 гр. — Cohen VI 681.

833. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ съ лжчесть шлемъ, на лѣво, държи копие на рамо и щитъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *KA.Δ.* София 742, 4.10 гр. — Cohen VI 677.

834. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ, на лѣво, съ лжчестъ шлемъ, на дѣсното си рамо държи копие, а на лѣвото — щитъ.

Сжщото опако. София 1040, 3.75 гр. — Cohen VI 675.

835. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2603, 3.75 гр. Боянска находка.

836. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2606. Боянска находка и Плѣвенска находка 4.

837. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Бюстъ на Проба въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи скиптъръ съ орелъ на върха.

Сжщото опако. София 2602, 4.05 гр. Боянска находка.

838. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2604. Боянска находка.

839. Лице: Сжщиятъ надписъ. Бюстъ на Проба съ лжчестъ шлемъ на лѣво, съ дѣсната си ржка държи копие на рамо, а съ лѣвата — щитъ.

Опако: *VIRTVS PROBI AVG,* въ отрѣза *KAA.* Пробъ на конь, въ ходъ на лѣво, дѣсната му ржка протегната, а въ лѣвата държи скиптъръ; предъ коня седналъ пленникъ на лѣво съ вързани отзадъ ржце. Плѣвенска находка 2.

840. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

841. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ императорска мантия, съ лжчестъ шлемъ, на лѣво, държи на рамо копие и щитъ.

Сжщото опако съ *KAB.* София Кол. Авр. 3.45 гр. и Боянска находка. — Cohen VI 913.

842. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на лѣво.

Сжщото опако. София 1054, 3.80 гр. — Cohen VI 912.

843. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на лѣво.

Сжщото опако. София, Боянска находка.

844. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Бюстъ на Проба въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи скиптъръ съ орелъ.

Сжщото опако. **Табл. XII.** София 2626, Боянска находка.

845. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня, съ лжчестъ шлемъ, на лѣво, на рамо държи копие и щитъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *KAΔ.* София 1030, 3.95 гр. Боянска находка, Плѣвенска находка 3.

846. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. София 2634. Боянска находка.

847. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза *КА.А.* София 2622, Боян. находка.

848. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ съ копие и щитъ.

Сжщото опако. **Табл. XII.** София 2624, 4.70 гр. Боян. наход.

849. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ на лѣво, съ копие и щитъ.

Сжщото опако. София 1053, 3.64 гр. Cohen VI 926. Виена.

850. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG.* Сжщиятъ бюстъ, съ копие и щитъ.

Сжщото опако. София 2624, 4.65 гр. Боянска находка.

851. Лице: Сжщиятъ надписъ. Бюстъ на Проба въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи скиптъръ съ орелъ.

Сжщото опако. София 2625, 3.08 гр. Боянска находка.

852. Лице: Сжщиятъ надписъ. Бюстъ на Проба съ лжчестъ шлемъ на лѣво, държи на рамо копие и щитъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *КА.Г.* София 2632. Боян. находка.

853. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ съ копие и щитъ.

Сжщото опако. София 2630, 4 гр. Боян. находка, Плѣвенска находка.

854. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ съ копие и щитъ.

Сжщото опако. София 1028, 3.7 гр. Боянска находка.

855. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза *КА.Δ.* София 2635, 3.62 гр. Боянска находка.

856. Лице: Сжщиятъ надписъ. Бюстъ на Проба въ мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи скиптъръ съ орелъ.

Сжщото опако. София 2636, 3.20 гр. Боянска находка.

857. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Бюстъ на Проба съ лжчестъ шлемъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи копие на рамо, а съ лѣвата — щитъ на рамо.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *КАА.* Пробъ на конь, въ галопъ на дѣсно, съ дѣсната си ржка пробожда съ копие неприятель, чийто щитъ е подъ коня, а въ лѣвата държи щитъ. Плѣвенска насодка.

858. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на лѣво, съ лжчестъ шлемъ, държи копие на рамо и щитъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *КАВ.* **Табл. X.** София 545, 3.40 гр. Cohen VI 912.

859. Лице: *IMP M AVR PROBVS P AVG.* Сѫщиятъ бюстъ съ копие и щитъ.

Сѫщото опако. София 2612. Боянска находка.

860. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Бюстъ на Проба въ мантия, съ лѫчестъ вѣнецъ, на лѣво, държи скиптъръ съ орелъ.

Сѫщото опако. Виена.

861. Лице: *IMP M AVR PROBVS P AVG.* Сѫщиятъ бюстъ съ скиптъръ и орелъ.

Сѫщото опако. София 2613. Боянска наход. и Плѣвен. находка.

862. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG.* Сѫщиятъ бюстъ съ скиптъръ и орелъ.

Сѫщото опако. София 2614. Боянска находка.

863. Лице: *IMP C PROBVS P F AVG.* Сѫщиятъ бюстъ въ мантия, съ лѫчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сѫщото опако. София 1049, 4.71 гр.

864. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG.* Сѫщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сѫщото опако. София 1048, 3.61 гр.

865. Лице: Сѫщиятъ надписъ. Сѫщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сѫщото опако. София 747, 4.25 гр. Cohen VI 917.

866. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG.* Бюстъ на Проба съ лѫчестъ шлемъ, на лѣво, на рамо държи копие и щитъ.

Сѫщото опако, въ отрѣза *КАГ.* София 2620. Боян. находка.

867. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сѫщиятъ бюстъ съ копие и щитъ.

Сѫщото опако. София 2619. Боянска находка.

868. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сѫщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно.

Сѫщото опако. **Табл. X.** Виена.

869. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG.* Сѫщиятъ бюстъ, въ императорска мантия, съ лѫчестъ вѣнецъ, на лѣво, държи скиптъръ съ орелъ на върха.

Сѫщото опако, въ отрѣза *КАΔ.* София 1087, 4. 39 гр. Боян. находка. Cohen VI 918.

870. Лице: Сѫщиятъ надписъ. Бюстъ на Проба, съ лѫчестъ шлемъ на лѣво, на рамо държи копие и щитъ.

Сѫщото опако. София 2617. Боянска находка.

871. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сѫщиятъ бюстъ, съ копие и щитъ.

Сѫщото опако. София 2616. Боян. наход. Плѣвен. наход. 2.

872. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P F AVG.* Неговъ бюстъ въ броня, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

873. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PF INVICT AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня, съ лжчестъ вѣнецъ, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза *K A.A.* **Табл. X.** София 1047, 4.45 гр. Cohen VI 922.

874. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P INVICTO AVG.* Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

875. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ императорска мантия, съ лжчестъ вѣнецъ, на лѣво, държи скиптъръ съ орелъ на върха.

Сжщото опако. София 1046, 3.55 гр. Боянска находка, Плѣвенска находка. Cohen VI 918.

876. Лице: *IMP C M AVR PROBVS AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на лѣво.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *K A.A.* Сжщото изображение, съ тази разлика, че непрительтъ държи щита въ ржцетѣ си. София 1045, 4.16 гр. Cohen VI 911.

877. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ съ лжчестъ шлемъ, на лѣво, държи копие на рамо и щитъ.

Опако: Сжщиятъ надписъ, въ отрѣза *K A.A.* Сжщото изображение. Шитътъ на неприятеля е подъ коня. София 1537, 4.31 гр. Cohen VI 912.

878. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ съ копие и щитъ.

Сжщото опако. София 2608. Боянска находка.

879. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ съ копие и щитъ.

Сжщото опако. София 2609. Боянска находка, Плѣвенска находка.

880. Лице: *IMP C M AVR PROBVS P AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ броня, на дѣсно, безъ копие и щитъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *KA.Г.* София 1049, 4.80 гр. Плѣвенска находка.

881. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Сжщото опако. София Кол. Авр. 8.23 гр. Cohen VI 914.

882. Лице: *IMP C M AVR PROBVS PF AVG.* Сжщиятъ бюстъ въ императорска мантия, съ лжчестъ шлемъ, на лѣво, държи копие на рамо и щитъ.

Сжщото опако. София 543, 4.5 гр. Cohen VI 919.

883. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ броня, съ лжчестъ шлемъ, на лѣво, държи копие на рамо и щитъ.

Сжщото опако. Виена.

884. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ въ мантия, на дѣсно.

Сжщото опако. София 1051, 3.75 гр.

885. Сжщиятъ надписъ. Бюстъ на Проба съ лжчестъ вѣнецъ, въ императорска мантия, на лѣво, въ дѣсната си ржка държи скиптъръ съ орелъ на върха.

Сжщото опако. Плѣвенска находа.

886. Лице: *DEO ET DOMINO PROBO INVICTO AVG*. Сжщиятъ бюстъ.

Сжщото опако. Плѣвенска находка.

887. Лице: *IMP CM AVR PROBVS AVG*. Сжщиятъ бюстъ на лѣво, съ лжчестъ шлемъ, държи копие и щитъ.

Сжщото опако, въ отрѣза *KA.Δ*. София 1050, 3.88 гр. Cohen VI 912.

888. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ на лѣво, съ копие и щитъ.

Сжщото опако. София. Кол. Авр. 3.55 гр. Coden VI 912.

Диоцклецианъ. — Diocletianus. (284—305 сл. Хр.).

Фоли или срѣдни бронзови монети.

Първа серия.

889. Лице: *DN DIOCLETIANO FELICISSIMO SEN AVG*. Бюстъ на Диоклециана до пояса, съ лавровъ вѣнецъ, облѣченъ въ императорска мантия, на дѣсно, държи клонче и мълния.

Опако: *PROVIDENTIA DEORVM QVIES AVGG*, въ полето и въ отрѣза $\frac{S \quad F}{\frac{A}{.SM.SD.}}$ Провиденция права на дѣсно, дѣсната си ржка протѣга къмъ една жена, застанала предъ нея (Помощьта или Почивката), която държи клонче и скиптъръ. Табл X. София 2203 и 1643, 26 мм., 10.40 гр. Кол. Авр. 18/21 мм. 8.80 гр. Cohen VI 423.

890. Сжщото лице.

Сжщото опако, заведение *B*. София 680. 1958. 26 мм. 10.81 гр. Wiczai, Museum Hederuarium, t. II, стр. 347. — Revue Belge de Numismatique 1909, стр. 9 № 2.

891. Сжщото лице.

Сжщото опако, заведение *Г*. София 565. 26 мм., 11.25 гр.

892. Сжщото лице.

Сжщото опако, заведение *Δ* Богинята държи изправено клонче. София 566. 25 мм., 9.50 гр.

893. Сжщото лице.

Сжщото опако, заведение *Є*. **Табл. X.** София 672. 674. 26 мм., 11.2 гр.

894. Лице: *DN DIOCLETIANO BAEATISSIMO SEN AVG*. Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

Сжщото опако, заведения *B*—*Δ* 11.20 гр. Парижъ 8003, 8013. Cohen VI 422. — Revue Belge de Numismatique стр. 9 № 1.

Втора серия.

895. Лице: *IMP CC VAL DIOCLETIANVS PF AVG*. Глава на Диоклециана съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *GENIO POPVLI ROMANI*, въ отрѣза *.SM.SD*. Римскиятъ Гений съ модиусъ (шапка) на главата, полуголъ, правъ на лѣво, съ дѣсната си ржка излива вино съ патера въ честь на боговетѣ, а въ лѣвата държи рогъ на изобилие. **Табл. X.** София 563. 26 мм. 10.13 гр. Cohen VI 106.

896. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ полето и въ отрѣза $\frac{|\,A}{.SM.SD.}$ 26 мм. Виена.

897. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ полето и въ отрѣза $\frac{|\,B}{SM.SD}$. София, Колек. Авр. 26 мм., 9.55 гр.

898. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ полето и въ отрѣза $\frac{|\,\Delta}{.SM.SD.}$ София 1494. 26 мм., 12.12 гр.

899. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ полето и въ отрѣза $\frac{|\,\epsilon}{.SM.SD.}$ **Табл. X.** Виена, 26 мм.

Максимианъ Херкулъ — Maximianus Hercules
(286—310 г. сл. Хр.)

Златни монети.

900. Лице: *IMP MAXIMIANVS PF AVG*. Глава на Херкула, или Галера, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *IOVIS CONSERVATOR*, въ отрѣза $\frac{|\,M}{.SM.SD.}$ Зевсъ

голъ, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи мълния, а въ лѣвата — скиптъръ; при дѣсния му кракъ орелъ съ полуразперени крила, гледа къмъ Зевса. **Табл. X.** Диам. 19 мм., 5.28 гр. София 1419. Виена 23922; Бѣлградъ. Cohen VI 388. Върху Виенския и Бѣлградския екземпляри орелътъ държи въ ключа си вѣнецъ.

Тази монета се отдава и на Галера Максимиана. (Ср. Revue belge de numism. 1909. стр. 132 № 2 и табл. VII 11.) г. Д-ръ Б. Сария също я приписва на Галера Максимиана (Старинар, сер. III, кн. III за 1924—1925 г. 70).

901. Лице: *MAXIMIANVS PF AVG*. Сжщата глава.

Сжщото опако. Диам. 19 мм., 5 гр. 44. Бѣлградъ.

902. Лице: *DN MAXIMIANO B S AVG*. Неговъ бюстъ до пояса, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно, облѣченъ въ императорска мантия, държи мълния.

Опако: *PROVID DEORVM QVIES AVGG*, въ полето и въ отрѣза $\frac{S \quad F}{\frac{\xi}{.SM.SD}}$ Богинята на Провидението права, на дѣсно, дѣсната си ржка протѣга къмъ една жена права, която представя Почивката[1] и държи скиптъръ и клонче. Диам. 19 мм., 5.20 гр. Парижъ 1620. — Cohen VI 478. Revue belge de num. 1909 стр. 12 № IV и табл. I 6.

Тази монета представя сжщия типъ и има сжщия надписъ, както и бронзовитѣ монети на Херкула и Диоклециана; вмѣсто буквата, която показва броя на заведението върху бронзовитѣ монети, тя носи знакътъ на стойностьта $^1/_6$).

903. Лице: *IMP MAXIMIANVS P F AVG*. Негова глава съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CONSVL AVGG NN*, въ полето и въ отрѣза $\frac{|\xi}{.SM.SD.}$ Максимианъ съ лавровъ вѣнецъ на главата, облѣченъ въ тога, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кълбо, а въ лѣвата — напрѣчно скиптъръ. **Табл. X.** Виена 23773. Диам. 19 мм. Cohen VI 76. Revue belge de num. 1909 стр. 17 № II и табл. I 9.

Въ шестото консулствуване въ 306 год. влизали Констанций Хлоръ и Галеръ. Въ сжщата година трѣбва да е сѣчена и описаната по-горе монета, понеже на нея пише *CONSVL AVGG NN*

---

[1] Диоклецианъ и Максимианъ Херкулъ сж въ сжщото време богове и Августи; тѣхната богиня на Провидението или на Предвидливостьта се грижи за тѣхната почивка. Тукъ Почивката е представена като жена, която държи скиптъра на августитѣ и клонче, както бива представена и Секуритасъ (Сигурностьта). Срав. Revue belge de num. 1909 стр. 12, забележката.

(consulatus Augustorum nostrorum), а може да се допусне и предположението, че тази монета е сѣчена въ 308 г. въ времето на седмото консулствуване на Галера и десетото на Херкула. Тѣзи консулствувания бѣха познати въ Галеровитѣ земи,[1] дето впрочемъ не се сѣчеха вече монети съ името на Херкула, отъ като той бѣ получилъ титлата Августъ,[2] а не Senior Augustus. Завземането отъ ново на императорската власть отъ Максимиана Херкулъ въ 307 г. не бѣ признато отъ Галера.

904. Лице: Сжщиятъ надписъ, глава на Хуркула, или Галера, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *HERCVLI VICTORI*, въ отрѣза и въ полето $\frac{\text{Ӡ}}{.SM.SD.}$ Хераkълъ голъ, правъ, на дѣсно, съ дѣсната си ржка се подпира на кривакъ, а въ лѣвата държи лъвска кожа и три ябълки. **Табл. X.** Парижъ 1612. Виена 23876. Cohen VI 294. Revue belge de num. 1909 стр. 131 и табл. VII 10.

Тази монета може да се отдаде и на Галера. (Сравни тукъ цит. списание R. b. de num. стр. 131.)

Сребърни монети.

905. Лице: *MAXIMIANVS AVG*. Глава на Херкула, или Галера, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *VIRTVS MILITVM*, въ отрѣза *.SM. SDA*. Лагерна порта отворена, горе три кули. Диам. 18 мм. Виена 37889.

906. Лице: *MAXIMIANVS NOB C*. Сжщата глава на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза. *.SM.SDB*. **Табл. X.** Диам. 20 мм. Виена.

907. Лице: *MAXIMIANVS AVG*. Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако, въ отрѣза: *SM. SDΓ*. Сжщото изображение. Диам. 19 мм. Виена 37885. Cohen VI 627.

908. Сжщото лице.

Сжщото опако, въ отрѣза *.SM. SDΔ*. София 2354. Диам. 19 мм. 3 гр.

909. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщата глава на Херкула, на дѣсно.

Сжщото опако съ *.SM. SDЄ*. **Табл. XI.** Cohen VI 627.—Revue belge de num. 1909 стр. 13, № 2. Виена 37886.

910. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщата глава на Херкула, или на Галера, на дѣсно.

---

[1] J. Maurice, Num. Constantinienne, t. I p. LXI.

[2] Отъ 307 до смъртьта на Галера, 311 г., бѣха престанали да сѣкатъ монети въ Галеровитѣ земи съ името на Херкула. За това вижъ таблицитѣ съ имената и титлитѣ на императоритѣ по години и държави въ Num. Constantinienne t. I, стр. LX до LXXVII.

Сжщото опакô. Виена 37883.

911. Лице: *MAXIMIANVS NOB C.* Сжщата глава на дѣсно. Сжщото опако. Виена.

Фоли или срѣдни бронзови монети.

912. Лице: *DN MAXIMIANO FELICISSIMO SEN AVG.* Бюстъ на Херкула до пояса, съ лавровъ вѣнецъ и въ императорска мантия, на дѣсно, държи лаврово клонче и мълния или кърпа. (?)

Опако: *PRPVIDENTIA DEORVM QVIES AVGG*, въ полето *S F* и въ отрѣза — $\frac{A}{.SM.SD}$ Богинята на Провидението права на дѣсно, протѣга ржка къмъ една жена, застанала прѣдъ нея (Помощьта или Сигурносьта), която държи изправено клонче и скиптъръ. **Табл. XI.** Диам. 27 мм. Виена.

913. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ.

S F

Сжщото опако съ: $\frac{B}{.SM.SD}$ Богинята държи наведено клонче. **Табл. XI.** София Н. М. 2176. Диам. 27 мм. 9.25 гр. Cohen VI 489. Revue belge de num. 1909 стр. 9 № 4.

914. Лице: Сжщиятъ надписъ. Сжщиятъ бюстъ.

S F

Сжщото опако съ: $\frac{Є}{.SM.SD}$ Диам. 27 мм. Виена.

915. Лице: *DN MAXIMIANO BAEATISSIMO SEN AVG.* Сжщиятъ бюстъ, на дѣсно.

S F

Сжщото опако съ: $\frac{A}{.SM.SD}$ Диам. 27 мм. Виена.

916. Сжщото лице.

S F

Сжщото опако съ: $\frac{B}{.SM.SD}$ София 1947. Диам. 27, 8.5 гр. Cohen VI 490. — Revue belge de num. 1909 стр. 9 № 3.

917. Сжщото лице.

S F

Сжщото опако съ: $\frac{Є}{.SM.SD}$ Диам. 26 мм., 10 гр. София, О. Шехтеръ.

918. Лице: *IMP C M A MAXIMIANVS P F AVG.* Глава на Херкула съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно:

Опако: *GENIO POPVLI ROMANI*, въ отрѣза $\frac{|A}{.SM.SD}$ Рим-

скиятъ Гений съ модиусъ (шапка) на главата. полуголъ, правъ на лѣво, съ дѣсната си ржка излива вино съ патера, въ честь на боговетѣ, а въ лѣвата държи рогъ на изобилие. Диам. 26 мм. София. Ив. п. Димитровъ Ловечъ.

919. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{|\,B}{SM.\,SD}$ София 576. Диам. 26 мм., 11.15 гр. Cohen VI 184.

920. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{|\,\epsilon}{.SM.\,SD.}$ **Табл. XI.** София 1959. Диам. 26 мм., 9 гр. Виена.

Констанций I Хлоръ. — Constantius I.

(292—306 г. сл. Хр.)

Златни монети.

921. Лице: *CONSTANTIVS P F AVG.* Глава на Констанций съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CONSVL AVGG NN,* въ отрѣза и въ полето $\frac{\gtrless\,|}{SM.SD}$ Констанций правъ на лѣво, държи кълбо и скиптъръ. Cohen VII 30. — Revue belge de num. 1909 стр. 12, V.

Сребърни монети.

921a. Лице: *CONSTANTIVS NOB C.* Глава на Констанций съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *VIRTVS MILITVM,* въ отрѣза *.SM.SDA.* Лагерна порта отворена, съ три кули. Диам. 20 мм. Виена.

922. Лице: *CONSTANTIVS AVG.* Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако съ: *.SM.SDΔ.* **Табл. XI.** Диам. 20 мм. Виена.

Фоли или срѣдни бронзови монети.

923. Лице: *FL VAL CONSTANTIVS NOB CAES.* Глава на Галера[1] съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

[1] Споредъ Maurice, Serdica, въ Revue belge de numismatique 1909, 9, върху лицето на бронзовитѣ монети отъ Констанций Хлоръ е представенъ образътъ на Галера. По мнението на Dressel въ Bullett. dell'Institute di Corr. Arch. (Римскиятъ) 1878, 36—37 и Blanchet, Les monnaies romaines, Paris 1896, 81, това ставало по причина, че въ провинциалнитѣ монетарници (особно далечнитѣ) печаторѣзачитѣ не сж знаели, какви сж чъртитѣ на новия императоръ и затова представяли образа на стария. Подобни случаи имало и въ френската нумизматика при царуването на Хенриха II (Blanchet).

Опако: *GENIO POPVLI ROMANI*, въ отрѣзà $\frac{| A}{.SM.SD.}$ Римскиятъ Гений съ модиусъ (шапка) на главата, голъ, правъ на лѣво, съ дѣсната си ржка излива вино съ патера въ честь на боговетѣ, а въ лѣвата държи рогъ на изобилие. Диам. 21 мм. Виена.

924. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{| B}{.SM.SD.}$ Диам. 21 мм. София. Виена.

925. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{| \Gamma}{.SM.SD.}$ Диам. 26/28 мм., 11 гр. **Табл. XI.** София 1943. Coh. VII 89.

926. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{| \Delta}{.SM.SD.}$ Диам. 28 мм, 11.13 гр. София 1246.

927. Лице: *IMP C FL CONSTANTIVS P F AVG.* Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако съ: $\frac{| A}{.SM.SD}$ Диам. 22 мм. Виена.

928. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{| B}{.SM.SD.}$ Диам. 27 мм., 9.42 гр. София 3073.

929. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{| \Delta}{.SM.SD.}$ Диам. 25/28 мм., 9.70 гр. София 684. Виена. Лондонъ. Кол. Фьотеръ. Coh. VII 102. — Rev. belge de num. 1909, 9.

930. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{| \epsilon}{.SM.SD.}$ Диам. 22 мм. Виена.

Галерий Максимианъ — Galerius Maximianus

(292—311 г. сл. Хр.)

Златни монети

Медалионъ.

931. Лице: *GAL MAXIMIANVS AVG. VII. C NS S.* Бюстъ на Галера въ броня, на главата съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи кълбо.

Опако: *IOVIS CONSERVATOR AVGG*, въ отрѣза *.SM.SD.* Зевсъ голъ, съ наметната мантия, застаналъ правъ на лѣво, въ

дѣсната си ржка държи мълния, а въ лѣвата — скиптъръ; при дѣсния му кракъ орелъ, държи вѣнецъ въ клюна и гледа къмъ Зевса. **Табл. XI. Диам.** 36 мм. Виена.

Този медалионъ е описанъ и отъ Cohen VII стр. 114, 128, но е пропуснато началото на надписа на лицето. Както бележи и издательтъ на Cohen, този медалионъ, ако е истински, е отъ твърде голѣма рѣдкость, защото той е единствения златенъ медалионъ, сѣченъ въ монетарници, като Сердикийската. До колкото може да се сжди отъ отпечатъка, изглежда, че този медалионъ е истински. Виенскиятъ музей го счита за истински.

Фоли или срѣдни бронзови монети.

932. Лице: *GAL VAL MAXIMIANVS NOB CAESAR*. Глава на Галера съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *GENIO POPVLI ROMANI*, въ отрѣза $\frac{|A}{.SM.SD}$

Римскиятъ Гений съ модиусъ на главата, полуголъ правъ, на лѣво, съ дѣсната си ржка излива вино съ патера, въ честь на боговетѣ, а въ лѣвата държи рогъ на изобилие. София 1248. Диам. 26 мм., 9.75 гр.

933. Лице: *GAL VAL MAXIMIANVS NOB CAES*. Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако съ: $\frac{|B}{.SM.SD}$. София 1646. Диам. 25 мм., 8.60 гр. и Кол. Авр. Cohen VII 78.

934. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{|\Gamma}{.SM.SD}$. **Табл. XI.** София 1247. Диам. 25 мм., 10.72 гр. Cohen VII 78.

935. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{|\Delta}{.SM.SD}$. Диам. 22 мм. Виена.

936. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{|\epsilon}{.SM.SD}$. София 1250. Диам. 25 мм., 8.58 гр. Cohen 78.

937. Лице: *GAL MAXIMIANVS P F AVG*. Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако съ: $\frac{*|B}{.SM.SD}$. **Табл. XI.** Диам. 21 мм. Виена.

938. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{*|\Gamma}{.SM.SD}$. Диам. 20 мм. Виена.

939. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{* \mid \Delta}{.SM.SD.}$ Диам. 21 мм. Виена.

940. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{\mid \epsilon}{.SM.SD.}$ **Табл. XI.** Диам. 19/21 мм. Виена.

941. Лице: *GAL VAL MAXIMIANVS PF AVG.* Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако съ: $\frac{\mid \Gamma}{.SM.SD.}$ Лондонъ. Кол. Voetter. Museum Hederuarium t. II стр. 352. Revue belge de num. 1909 стр. 14. Cohen VII 79.

942. Лице: *IMP C GAL VAL MAXIMIANVS PF AVG.* Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако съ: $\frac{* \mid A}{.SM.SD.}$ **Табл. XI.** София 1253. Диам. 23/24 мм., 5.75 гр.

943. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{* \mid B}{.SM.SD.}$ София 1249. Диам. 25 мм., 9.25 гр. Cohen VII 81. — Revue belge de num. 1909 стр. 10, 2 и 14 № I.

944. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{\mid \Delta}{SM.SD.}$ **Табл. XI.** София 2175 и 588. Диам. 25 мм., 10.75 гр.; 25/27 мм., 9.85 гр. Cohen VII 81. — Revue belge de num. стр. 14. I. Виена.

945. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{\mid \epsilon}{.SM.SD.}$ Диам. 26 мм., 10.42 гр. София. 1251. — Cohen VII 81.

946. Лице: *GAL MAXIMIANVS P F AVG.* Сжщата глава, на дѣсно.

Опако: *GENIO AVGVSTI,* въ отрѣза $\frac{* \mid A}{.SM.SD.}$ София Кол. Авр. Диам. 26/29 мм., 5.60 гр. Cohen VII 40. — Парижъ. Лондонъ. Берлинъ. Тюренъ. Revue belge de num. 1909, 138 IV 1.

947. Лице: *IMP C GAL VAL MAXIMIANVS P F AVG.* Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако съ: $\frac{* \mid B}{.SM.SD.}$ Диам. 20 мм. Виена.

948. Лице: *GAL MAXIMIANVS P F AVG.* Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако съ: $\frac{* \mid \Gamma}{.SM.SD.}$ Диам. 20 мм. Виена.

949. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{.* \mid \Delta}{.SM.SD.}$ Диам. 20 мм. Виена.

950. Сжщото лице.

Опако: *VIRTVTI EXERCITVS*, въ отрѣза $\frac{* \mid B}{.SM.SD.}$ Марсъ съ развѣваща се мантия, въ ходъ на дѣсно, държи напрѣко дълго копие и носи на рамо трофей. **Табл. XI.** Лондонъ. Cohen VII 231. Revue belge de num. 1909, 138 III 1° и табл. VII 13.

951. Лице: *GAL VAL MAXIMIANVS NOB C.* Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако съ: $\frac{* \mid B}{.SM.SD.}$ У единъ проходящъ, който ми даде отпечатъкъ.

952. Лице: *GAL VAL MAXIMIANVS P F AVG.* Сжщата глава, на дѣсно.

Опако: *VIRTVS EXERCITVS*, въ отрѣза $\frac{* \mid B}{.SM.SD.}$ Сжщото изображение. Кол. Voetter. Revue belge de num. 1909, 138 II 1.

Галерия Валерия — Galeria Valeria.

(жена на Галера Максимианъ).

Златни монети.

953. Лице: *GAL VALERIA AVG.* Бюстъ на Галерия на дѣсно, съ полумесецъ на главата.

Опако: *VENERI VICTRICI*, въ отрѣза $\frac{\cup \mid \Xi}{.SM.SD.}$ Венера права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи ябълка, а съ лѣвата повдига дрехата си. Диам. 20 мм., 5.18 гр. Лондонъ. Cohen VII 1. — Revue belge de num. 1909, 140.

Фоли или срѣдни бронзови монети.

954. Лице: *GAL VALERIA AVG.* Нейнъ бюстъ въ мантия, на главата съ полумесецъ, на дѣсно.

Опако: *VENERI VICTRICI*, въ отрѣза $\frac{* \mid A}{.SM.SD.}$ Венера права на лѣво, въ дѣсната си ржка държи ябълка, а съ лѣвата повдига дрехата си. Табл. XI. Диам. 22 мм. Виена.

955. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{*|B}{.SM.SD.}$ София 2297. Диам. 22/25 мм., 6.85 гр. — Cohen VII 2.

956. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{*|\Gamma}{.SM.SD.}$ Парижъ. Лондонъ. Гота. Берлинъ. Кол. Voetter. Revue belge de num. 139 V 1 и табл. VII 14, два разни печата отъ сжщото заведение.

957. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{*|\Delta}{.SM.SD.}$ София Кол. Авр. Диам. 24 мм., 5.80 гр. — Д-ръ Златановъ 5.42 гр.

Северъ II. — Severus II.

(305—307 г. сл. Хр.).

Златни монети.

958. Лице: *IMP SEVERVS PF AVG.* Глава на Севера съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *CONSVL AVGG NN,* въ отрѣза $\frac{|\gtrless}{SM.SD.}$ Северъ въ тога, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кълбо, а въ лѣвата — напрѣчно скиптъръ. **Табл. XI.** София, диам. 18 мм. О. Шехтеръ.

959. Лице: *SEVERVS NOB CAES.* Сжщата глава, на дѣсно.

Опако: *PRINCIPI IVVENTVTIS,* въ отрѣза $\frac{\gtrless|}{.SM.SD.}$ Северъ въ военно облѣкло, правъ на лѣво, държи кълбо и скиптъръ; въ полето въ дѣсно две военни знамена. **Табл. XI.** Парижъ 1658, 5.5 гр.; Лондонъ, Виена 25050 и 35186, 5.20 гр. Cohen VII 60. Revue belge de num. 1909, стр. 11 3°. — Collection d'Amécourt 1887 № 643 и табл. XXIV.

960. Лице: *IMP SEVERVS PF AVG.* Сжщата глава, на дѣсно,

Опако: *HERCVLI VICTORI,* въ отрѣза $\frac{\gtrless|}{.SM.SD.}$ или $\frac{|\gtrless}{.SM.SD.}$ Херкулесъ голъ, правъ на дѣсно, въ дѣсната си ржка държи кривакъ, а въ лѣвата — ябълка и лъвска кожа. **Табл. XI.** Копенхагенъ. Виена 25052, 5.50 гр. Cohen VII 49. — Revue belge de num. 1909, стр. 131.

961. Сжщото лице.

Опако: *IOVI CONSERVATOR*, въ отрѣза $\frac{|\Sigma}{.SM.SD.}$ Зевсъ правъ, държи мълния и скиптъръ; при краката му орелъ. Парижъ. Cohen VII 52. Rivista italiana di Numismatica 1896, табл. IV, № 10. Revue belge de num. 1909, стр. 132 IV 1°.

Сребърни монети.

962. Лице: *SEVERVS AVG*. Сжщото лице.

Опако: *VIRTVS MILITVM*, въ отрѣза *.SM.SDA*. Лагерна порта съ три кули. Намира се въ колекцията на Веберъ, Monnaies romaines, collection de M. L. Vierordt, Amsterdam 1923, p. 170, № 2602 et pl. LIX. Единственъ за сега екземпляръ.

Фоли или срѣдни бронзови монети.

963. Лице: *FL VAL SEVERVS NOB CAESAR*. Глава на Севера, или на Галера, съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *GENIO POPVLI ROMANI*, въ отрѣза $\frac{|A}{.SM.SD.}$ Римскиятъ Гений полуголъ, съ модиусъ на главата, правъ на лѣво, съ дѣсната си ржка излива вино съ патера въ честь на боговетѣ, а въ лѣвата държи рогъ на изобилие. София Кол. Авр. Диам. 26 мм., 9.40 гр. Парижъ 8740, 7.50 гр.; Лондонъ. Кол. Voetter. Cohen VII 28. — Revue belge de num. 1909, стр. 10 3° и табл. I 4. Споредъ Maurice, Serdica, въ Revue belge de num. 10, образътъ на лицето е на Галера.

964. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{|B}{.SM.SD.}$ Диам. 22 мм. Виена.

965. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{|\Gamma}{S.M.SD.}$ София 851. Диам. 26 мм., 9.42 гр. № 1948, 25 мм., 8.96 гр.; Кол. Авр. 26 мм., 9.65 гр. Д-ръ Златановъ 28 мм., 12.20 гр.

966. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{|\Delta}{.SM.SD.}$ Диам. 22 мм. Виена.

967. Лице: *IMP C FL VAL SEVERVS PF AVG*. Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако съ: $\frac{|\Delta}{.SM.SD.}$ Табл. XI. Виена. Диам. 21 мм. 10,28 гр. Парижъ 8744, 8746. 10.60 гр., — Voetter. Revue belge de num. 1909, 14, 3° и табл. I 8.

968. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: IЄ / *.SM.SD.* София 1494. Диам. 26 мм., 10.90 гр. и Кол. Авр. 24/25 мм., 10.90 гр. — Cohen VII 31.

Максиминъ II Даза. — Maximinus II Daza
(305—311 г. сл. Хр.).

Златни монети.

969. Лице: *MAXIMINVS NOB CAES.* Глава на Максимина съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *PRINCIPI IVVENTVTIS*, въ полето и въ отрѣза знацитѣ: ≷I / *.SM.SD.* ≷I / *.SM.SD.* ≷I / *.SM.SD.* ΣI / *.SM.SD.* Максиминъ въ военно облѣкло, правъ на лѣво, държи кълбо и дългъ скиптъръ; задъ него две военни знамена. **Табл. XI.** Парижъ № 1662, 5.21 гр. 20 мм.; № 1494, 5.25 гр.; Виена № 25096; Копенхагенъ 5.70 гр.; Берлинъ. Cohen VII 143. — Col. d'Amécourt 1887, № 644 и табл. XXIV, — Col. Montagu 1896, № 776 и табл. XXVI. — Revue belge de num. 1909, стр. 10 III. — Hirsch, Aukt. Katalog 1914 XXXIV 1548 и табл. XXXIV. — Col. Barrachin, Paris 1924 pl. XIII. 420.

970. Лице: *MAXININVS NOB C.* Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако съ: ≷I / *.SM.SD.* Лондонъ. Cohen VII 142. Gnecchi. — Rivista It. di Numismatica 1892, табл. II 8. — Revue belge de num. 1909. 11 2°.

Сребърни монети.

971. Лице: *MAXIMINVS NOB C.* Глава на Максимина съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *VIRTVS MILITVM*, въ отрѣза *.SM.SDB.* Лагерна порта отворена и отгоре три кули. Виена № 25099, 3.20 гр., 20 мм. Cohen VII 206. — Rev. belge de num. 1909 13.

972. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: *.SM.SDΔ.* **Табл. XI.** Виена 25098. 3.20 гр., 20 мм. Revue belge de num. 1909 стр. 13 и табл. I 7.

Тѣзи монети сж отъ тъй нареченитѣ Argenteus Minutulus (дребни сребърни монети), каквито били въ обръщение въ онова време.

Фоли или срѣдни бронзови монети.

973. Лице: *GAL VAL MAXIMINVS NOB CAESAR.* Глава на Максимина съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *GENIO POPVLI ROMANI*, въ отрѣза $\frac{|A—B}{.SM.SD.}$

Римскиятъ Гений полуголъ, съ модиусъ на главата, правъ на лѣво, съ дѣсната си ржка излива вино съ патера, въ честь на боговетѣ, а въ лѣвата държи рогъ на изобилие. **Табл. XI.** Диам. 25/27 мм., 8.95 гр. София 1559. Парижъ. Voetter. Cohen VII 82. Revue belge de num. 1909. 10, 4.

974. Сжщото лице.

Сжщото опако съ: $\frac{|Γ—Δ}{.SM.SD.}$ Диам. 24/27 мм., 10.15 гр. Соф. Н. М. 1252. Парижъ № 8861. Voetter. — Cohen VII 82. Revue belge de num. 1909, 15, 4.

975. Лице: *GAL VAL MAXIMINVS NOB C.* Сжщата глава, на дѣсно.

Сжщото опако съ: $\frac{*|A—Δ}{.SM.SD.}$ Копенхагенъ, Берлинъ, Voetter. Cohen VII 86. — Revue belge de num. 1909, 15, 5.

976. Лице: *GAL VAL MAXIMINVS NOB C.* Сжщата глава, на дѣсно.

Опако: *GENIO AVGVSTI*, въ отрѣза, $\frac{*|Δ}{.SM.SD.}$ Сжщото изображение. Диам. 25/26 мм., 6.17 гр. София 2337.

977. Сжщото лице.

Опако: *GENIO CAESARIS*, въ отрѣза, $\frac{*|Γ—Δ}{.SM.SD.}$ Сжщото изображение. **Табл. XI.** Виена. 21 мм. Лондонъ, Voetter. Cohen VII 38. — Revue b. de num. 1909, 137 I 1 и табл. VII 12.

978. Лице: *GAL VAL MAXIMINVS PF AVG.* Сжщата глава, на дѣсно.

Опако: *GENIO AVGVSTI*, въ отрѣза, $\frac{*|B—Δ}{.SM.SD.}$ Сжщото изображение. Voetter. — Revue b. de num. 1909 г. стр. 138 IV 2.

979. Лице: *GAL VAL MAXIMINVS NOB C.* Сжщата глава, на дѣсно.

Опако: *VIRTVS EXERCITVS*, въ отрѣза, $\frac{*|Δ}{.SM.SD.}$ Марсъ съ развѣваща се мантия, въ ходъ на дѣсно, държи напрѣчно дълго копие. Кол. Voetter. Revue belge de num. 1909 г. 138 II 2.

980. Сжщото лице.

Опако: *VIRTVTI EXERCITVS*, въ отрѣза, $\frac{*|—}{.SM.SD.}$ Марсъ съ развѣваща се мантия въ ходъ на дѣсно, носи на рамо трофей

и държи дълго копие. Кол. Voetter. Cohen VII 211. Revue belge de num. 1909 стр. 138 III 2.

Лициний — Licinius. (307 — 323 г. сл. Хр.)

Златни монети

981. Лице: *LICINIVS AVGVSTVS*. Глава на Лициния съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *IOVI CONSERVATORI AVGG*, въ отрѣза, $\frac{|N}{.SER.}$ Зевсъ полуголъ, правъ на лѣво, мантията му виси на раменетѣ, въ дѣсната си ржка държи кълбо съ Виктория отгоре, а въ лѣвата — скиптъръ; при краката му орелъ съ полуразперени крила, държи вѣнецъ въ клюна и гледа къмъ Зевса. **Табл. XI.** Виена № 25576, 5.3 гр., 21 мм. Лондонъ. Cohen VII 106. — Collection d'Amécourt 1887№ 654 и табл. XXV. — Col. Montagu 1896 № 786 и табл. XXVI. — Hirsch, Aukt. Katalog 1914 XXXIV № 1553 и табл. XXXXIV. — Revue belge de num. 1909, 141 VII 2 и табл. VII 16.

982. Сжщото лице.

Опако: *IOVI CONSERVATORI AVG*, въ отрѣза $\frac{|N}{.SER.}$ Сжщото изображение. Будапеща. Revue belge de num. 1909 141 VIII.

Константинъ I Великий. — Constantinus I. (305—337 сл. Хр.)

Златни монети

983. Лице: *CONSTANTINVS NOB CAES*. Глава на Константина съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *PRINCIPI IVVENTVTIS*, въ отрѣза $\frac{\gtrless|}{.SM.SD.}$ или $\frac{\gtrless|}{.SM.SD.}$ Константинъ въ военно облѣкло, правъ на лѣво, държи кълбо и дълго копие; задъ него две военни знамена. **Табл. XI.** Виена 35692, 19/21 мм. и № 28680. Cohen VII 424. Revue belge de num. 1909, 134 V.

984. Лице: *CONSTANTINVS PF AVG*. Сжщата глава, на дѣсно.

Опако: *SOLI COMITI AVGG NN*, въ отрѣза $\frac{N|}{.SER.}$ Слънцето полуголо, съ лжчестъ вѣнецъ на главата, право на лѣво, дѣсната му ржка е вдигната, а съ лѣвата държи кълбо. Парижъ №

1536, 5.15 гр., 20 мм. Лондонъ. Cohen VII 506. Revue belge de num. 1909 стр. 140 VI и табл. VII 15.

985. Сжщото лице.

Опако: *IOVI CONERVATORI AVGG*, въ отрѣза $\frac{|N}{.SER.}$ Зевсъ голъ, мантията му виси на раменетѣ, правъ на лѣво, въ дѣсната си ржка държи кълбо съ Виктория отгорѣ, а въ лѣвата—скиптъръ; при краката му орелъ, държи вѣнецъ въ клюна. Cohen VII 294. — Col. d'Amécourt 1887 № 677 и табл. XXVI. Revue belge de num. 1906, 141 VII 1. Col. Mantagu № 802 и табл. XXVII.

Фоли или срѣдни бронзови монети.

986. Лице: *FL VAL CONSTANTINVS NOB CAESAR*. Глава на Константина съ лавровъ вѣнецъ, на дѣсно.

Опако: *GENIO POPVLI ROMANI*, въ отрѣза $\frac{|\Gamma}{.SM.SD.}$ Римскиятъ Гений полуголъ, съ модиусъ на главата, правъ на лѣво, съ дѣсната си ржка излива съ патера вино въ честь на боговетѣ, а въ лѣвата държи рогъ на изобилие. **Табл.XI.** Диам. 25/27 мм., 9.47 гр. София 1950. Voetter. Revue belge de num. 1909, 15, 6. Рѣдка монета.

VI.

Описание на турскитѣ монети сѣчени въ София.

Султанъ Сюлейманъ I. — Suleiman I.

(926—974 = 1520—1568 г.)

Сребърни акчета.

987. Лице: Аззу-насжре-фи София сене 932.

Опако: Султанъ Сюлейманъ бенъ шахъ. Диам. 12 мм., 3 карата.[1]

Султанъ Селимъ II. — Selim II.

(974—982 = 1567—1575 г.)

988. Лице: Аззу-насжре Зарб-и-фи София сене 976.

Опако: Султанъ Селимъ бенъ Сюлейманъ Ханъ. Диам. 11 мм., 3 карата.

Султанъ Мурадъ III. — Mourad III.

(982—1003 = 1574—1595 г.)

989. Лице: Аззу-насжре Зарб-и-фи София сене 982.

Опако: Султанъ Мурадъ бенъ Селимъ Ханъ. Диам. 11 мм. $2^1/_2$ карата.

Султанъ Мохамедъ III. — Mohamed III.

(1003—1012 = 1594—1603 г.)

990. Лице: Аззу насжре Зарб-и-фи София 1003.

Опако: Мохамедъ Султанъ бенъ Мурадъ Ханъ. Диам. 11 мм. $1^3/_4$ карата.

---

[1] Споредъ забележка 2 къмъ чл. 6 отъ Закона за мѣркитѣ и теглилкитѣ отъ 1910 г. 1 каратъ е равенъ на 2 дециграма.

Султанъ Османъ II. — Osman II.

(1027—1031 = 1618—1622 г.)

991. Лице: Аззу насжре Зарб-и-фи София 1027.

عز نصره
ضرب
صوفيه
١٠٢٧

Опако: Султанъ Османъ бенъ Ахмедъ Ханъ.

عثمان بن
السلطان

Диам. 12 мм., $1^{1}/_{2}$ карата. **Табл. VIII.**

Султанъ Мурадъ IV. — Mourad IV.

(1032—1049 = 1623—1640 г.)

992. Лице: Аззу-насжре Зарб-и-фи София 1032.

عز نصره
ضرب
صوفيه
١٠٣٢

Опако: Султанъ Мурадъ бенъ Ахмедъ Ханъ.

سلطان
مراد بن
احمد خان

Диам. 13 мм. **Табл. VIII.**

Султанъ Сюлейманъ II. — Suleiman II.

(1099—1102 = 1687—1690 г.)

993. Лице: Есъ-султанъ Сюлейманъ бенъ Ибрахимъ ханъ даме мюлкюху Зарб-и-фи София 1099.

Опако: Султанъ юлъ-беринъ ве хаканъ юлъ-бахрейнъ Ес-султанъ бенъ султанъ.

Султанъ Махмудъ I. — Mahmoud I.

(1143—1168 = 1731—1756 г.)

994. Султанъ Махмудъ е сѣкълъ въ София сребърни пари и акчета, но за жалость нѣмаме тѣхното описание. Тѣ иматъ диам. 11 мм., $^{3}/_{4}$ карата.

LISTE I.

Monnaies coloniales de Serdica

№	AVERS	REVERS	
	M. Aurelius.		
1	*K AY ANTΩNINOC*	*CEPΔΩN*	Tête de Sérapis
2	*K AY ANTΩNINOC*	"	Femme (?) debout
3	*AY KAI M AYPH/ANTΩNEIN*	"	Isis
4	*M AYP ANTΩNI*	"	Aigle sur foudre
5	*AY KAI M AYPH/ANTΩNEIN*	"	Fleuve couchée
6	"	"	"
7	"	*ΣE/P/ΔΩN*	"
8	"	*CE/P/ΔΩN*	"
9	*M AYP ANTΩNI*	*OYΛΠIAC CEPΔI KHC*	Zeus assis
10	*AY KAI M AYPH/ANTΩNEI NOC*	*CEP/ΔΩN*	Hermès debout
	M. Aurelius et L. Verus.		
11	*AY ANT/ΩNEIN/Λ OYHPOC*	*CEP/ΔΩN*	Buste d'Isis
	Faustina.		
12	*ΦAYCTEINA/CEBACTH*	*HΓE KΛ AΠΠIOY M/APTIAΛOY CEP ΔΩN*	Asclépios debout
13	"	"	Niké en bigue
14	"	"	"
	Lucius Verus.		
15	*AY KAI Λ AYPH/ΛIOC OYH POC*	*HΓE KΛ AΠΠIOY MA/PTIAΛOY CEP ΔΩN*	Asclépios debout
16	"	"	"
17	"	"	Bonus-Eventus
18	"	"	La déesse de la ville
19	"	"	Héra debout
20	*AY KAI Λ AYPH/ΛIOC OYH POC*	*CEP/ΔΩN*	Buste de Sérapis
21	"	"	La déesse de la ville
22	"	"	"
23	"	"	Serpent sur autel
24	*AY KAI· Λ· AYPH/ΛIOC OYHP . .*	"	Serpent
25	*AY KAI Λ AYPH/ΛIOC OYHPOC*	"	Isis

26	*AY KAI Λ AYPH/ΛΙΟC ΟΥΗΡΟC*	*CE/P/ΔΩN*	Fleuve couchée
27	•	•	Héraclès debout
28	•	•	Héraclès et Dionysos
	S. Severus.		
29	*AY KΛ CEΠ/CEYHPOC Π*	*HΓ M CT BAPBA POY CEPΔΩN*	L'Empereur debout
30	•	•	•
31	•	•	Zeus debout
32	•	*HΓE. CT/A BAP/BA POY/OYΛ Π..CEP..*	L'Empereur à cheval
33	*AYT KΛ· CEΠ/T CEYHPOC*	*HΓ CTAT BAPB/A POY CEPΔΩN*	Aigle sur globe
34	*. . . CEYHPOC Π*	*. . CTA BAPBAPOY CE. . .*	Aigle sur foudre
35	*AYT KΛ C/EΠ CEYHPOC*	*HΓEM. CTATEI. BA PBAP. OYΛΠ CEP ΔΙΚΗC*	Tyché debout
36	*AY KΛ CEΠ/CEYHPOC Π*	*HΓECTA BAP/OY CEPΔΩ(N)*	•
37	*AY KΛ . . ./CEYHPOC*	•	Temple tétrastyle
38	*AY KΛ CE/Π CEYHPOC*	•	•
39	*AY· KΛ CEΠ TI . .(CEYH POC Π)*	•	•
40	*AY KΛ CEΠ/CEYHPOC Π*	•	Hermès debout
41	*AY·K·Λ· CEΠTI/CEYHPOC*	*HΓE KAIKI. ΛAPΓΙ OY. OYΛΠ CEPΔΙ KHC*	L'Empereur debout
42	*AY KΛ CEΠTI CEY(HPOC..)*	•	•
43	*AY KΛ CEΠT/CEYHPOC*	• *CEPΔΩN*	Aigle sur base
44	•	*HΓE. KA[IKINA] ΛAPΓOY [CE]PΔΩN*	Aigle sur globe
45	*AY KΛ CEΠ/[CEYHPOC Π]*	*HΓ.KAIKI.ΛAPΓOY. OYΛΠ. CEPΔΙΚΗC*	Fleuve couchée
46	*AY KΛ CEΠTI/CEY/HPOC . .*	•	Trophée
47	*AY KΛ CE/C . . HPOC*	• *CEPΔΩN*	•
48	*. . ./CE . . POC*	*HΓE KAIKI ΛAP ΓOY/OYΛΠ. CEP..*	Héraclès et Dionysos
49	*AY KΛ CEΠT/CEYHPOC*	•	Couronne de chêne
50	*AY KΛ/CEYH . . .*	*(CEP)/ΔΩN*	Asclépios debout
51	• *CEYHPOC*	•	Buste de Sérapis à d.
52	• *CE/ . . .*	*CE/PΔΩ*	Buste d'Isis à d.
53	*AYT KΛ . . ./. . YHPOC Π*	*CEP/ΔΩN*	Genius mortis
54	*(AY) KΛ/CEY . . .*	*. . . ΠΙ/CEPΔΙK(HC)*	•
55	*AY KΛ C/CEYHPOC*	*OYΛΠΙAC.CEPΔΙ KHC*	Dionysos debout
56	*AY KΛ CEΠ/CEYHPOC*	•	Serpent sur autel
57	*K· Λ· C/CEYHPOC*	•	Serpent sur autel
58	*. . . ./CEYHPOC Π*	•	Zeus assis
59	*AY· K·Λ· C/CEYHPOC*	•	Serpent

60	*AY KA/CEYHPOC*	*OYΛΠ CEPΔIKHC*	Aigle
61	» *C/CEYHPOC*	»	Aigle sur foudre
62	» *CEYHPOC*	*CEPΔΩN*	»
63	» *C/CEYHPOC*	*OYΛΠIAC/CEPΔI KHC*	Trépied
64	*AY·K·Λ·/CEYHPOC*	*CEP/ΔΩN*	Tyché debout
65	*AY . . CEΠ/. . .*	»	Hermès debout
66	*. . . ./CEYHPOC*	*CEPΔ*	Lion à droite

Domna.

67	*IOYΛIA· ΔO/MNA· CEB*	*CEP/ΔΩN*	Apollon debout
68	» *CEBA*	»	»
69	» *CE*	*OYΛΠIAC/CEPΔI KHC*	Arès nu debout
70	» *CEBA*	»	Artémis chasseresse
71	» *CE*	»	Asclépios debout
72	» *CEBAC*	»	Athèna devant arbre
73	» *CEB*	»	Athèna debout
74	» *CE*	»	Aphrodite
75	» *CEBAC*	»	La déesse de la ville
76	» *CEBA*	»	» debout
77	» *CE*	»	Buste » »
78	*IOYΛIA/ΔOMNA*	»	Grappe de raisin
79	» *CEBAC*	»	Déméter debout
80	» *CEBA*	»	Serpent
81	» *CE*	*CEPΔΩN*	Autruche ou cigogne
82	» *(CEBAC)*	*(OY)ΛΠIAC/CEPΔI KHC*	La Concorde assise
83	*IOYΛIA/ΔOMNA CE*	*OY/ΛΠIA/C/CEPΔI KHC*	La Concorde debout
84	» *CE*	»	»
85	» *CEBA*	*CEP/ΔΩN*	»
86	» *CE*	*OYΛΠIAC/CEPΔI KHC*	Némésis debout
87	*IOYΛIA ΔO/. . .*	»	Aigle sur foudre
88	*IOYΛIA ΔO/MNA . . .*	»	»
89	*IOYΛIA ΔOMNA C*	»	Aigle avec couronne
90	*IO. Δ.MN/CEBAC*	*CEPΔ/ΩN*	Corne d'abondance
91	*IOYΛIA/ΔOMNA CE*	»	Fleuve couchée
92	» *CEBAC*	*OYΛΠIAC/C/EPΔI KHC*	Sérapis debout
93	» *CEBA*	*C/EP/ΔΩN*	Tyché debout
94	» *CE*	*OYΛΠIAC/CEPΔI KHC*	Hadès-Sérapis
95	»	»	Héra debout
96	»	»	»
97	» *CEBAC*	»	Héraclès nu debout
98	» *CEBA*	»	Hygie
99	» *CE*	»	»
100	» *CE*	»	»

101	*ΙΟΥΛΙΑ·(ΔΟ/ΜΝ)Α CEBAC*	*ΟΥΛΠΙΑC/CEPΔΙ ΚΗC*	Hygie
102	» *CEBA*	*CEP/ΔΩΝ*	»
103	» *CEBAC*	*ΟΥΛ(ΠΙΑC)/CE/PΔΙ ΚΗϽ*	Temple tétrastyle
104	*ΙΟ ΔΟΜ/CEBAC*	*CEP/ΔΩΝ*	Couronne de chêne
105	*ΙΟΥΛΙΑ/CEBAC*	»	»
	Caracalla.		
106	*ΑΥ·Κ·Μ ΑΥΡ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC*	*ΗΓΕ.ΚΑΙΚΙΝΑ.ΛΑΡ Γι Υ CEPΔΩΝ*	Couronne de chêne
107	»	*ΗΓ ΚΑΙΚΙ ΛΑΡΓΟΥ/ ΟΥΛΠ. CEPΔΙΚΗC*	Asclépios et Hygie
108	*(ΑΥΤ Κ) Μ ΑΥΡ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC*	»	Athèna debout
109	*ΑΥ Κ Μ ΑΥΡ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC*	»	»
110	»	»	Aigle
111	»	*ΗΓ. ΚΑΙΚΙΝΑ ΛΑΡ ΓΟΥ CEPΔΩΝ*	Aigle sur foudre
112	»	*ΗΓ. ΚΑΙΚΙ. ΛΑΡΓΟ/ ΥΟΥΛ. CEPΔΙΚΗC*	Fleuve couchée
113	*ΑΥ Κ Μ ΑΥΡ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC*	»	Hermès debout
114	*ΑΥΤ Κ Μ ΑΥ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC*	»	Heraclès debout
115	*(ΑΥΤ Κ Μ) ΑΥΡ CEΥ/ΑΝΤΩ ΝΕΙΝΟC*	»	Apolloh Jatros
116	*ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CEΥΗ/ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC*	»	»
117	*ΑΥΡΗ* »	»	Apollon et Eros
118	*ΑΥΡ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC*	»	»
119	*ΑΥΡΗ CEΥΗ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC*	»	»
120	*ΑΥΡ CEΥ/ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC*	»	Apollon Jatros
121	»	»	»
122	»	»	»
123	»	»	»
124	*ΑΥΡ CEΥΗ/ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC*	»	»
125	» *CEΥ/* »	»	Apollon (B. Eventus)
126	» *CEΥΗ* »	»	»
127	» » »	»	»
128	*ΑΥΡ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC*	»	»
129	*ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC·ΑΥΤ Κ Μ ΑΥ CEΥΗ*	»	Apollon
130	*ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CEΥ/(ΑΝΤΩ ΝΕΙΝΟC)*	»	»
131	*ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CEΥΗ/ΑΝΤΩ ΝΕΙΝΟC*	»	»
132	»	»	»
133	*ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CEΥ/ΑΝΤΩ ΝΕΙΝΟC*	»	»
134	*ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CEΥΗ/ΑΝΤΩ ΝΕΙΝΟC*	»	»
135	»	»	»
136	»	»	»

137	AYT K M AYP CEYH/ANTΩ NEINOC	HΓ.KAIKI. ΛAPΓO/ YOYΛ. CEPΔIKHC	Apollon
138	"	"	Apollon Citharède
139	ANTΩNEINOC/AYT K AYP CEY	"	Apollon (B. Eventus)
140	AYT K M AYPH CEYH/ ANTΩNEINOC	"	"
141	" AYP CEYH/ "	"	"
142	" CEY/ "	"	Apollon
143	" AYPH CEYH "	OYΛΠIA/C/CEPΔI KHC	Arès debout
144	" AYP CEY/ "	"	"
145	AYT M AYPH/ANTΩN(INOC)	"	"
146	AYT K M AYPH CEYH ANTΩ NEINOC	"	"
147	"	"	"
148	AYT K M AYP CEYH "	"	"
149	" CEY "	"	"
150	AYT . . . . /ANTΩNEINOC	"	"
151	AYT K M AYP CEY/ "	CEP/ΔΩN	"
152	"	OYΛΠIAC/CEPΔI KHC	Artémis chasseresse
153	AYT K M AYPH/ANTΩNINOC	"	Asclépios assis
154	" CEYH ANTΩNEINOC	"	"
155	" AYP CEY/ "	"	Asclépios debout
156	" CEYH "	"	"
157	" CEY "	"	"
158	" AYPH CEYH "	"	"
159	" AYP CEY ANTΩNINOC	"	"
160	" "	"	"
161	" AYP CEYH/ "	"	"
162	" AYPH CEYH/ ANTΩNEINOC	"	"
163	" AYP CEY/ "	"	"
164	AY K M AYPH/ANTΩNINOC	"	"
165	AYT K M AYP CEY ANTΩNEINOC	"	"
166	"	CEP/ΔΩN	"
167	AY K M . . ./. . TΩNINOC	"	"
168	AYT K M AY ANTΩNINOC	"	Athèna assise
169	" AYPH CEYH ANTΩNEINOC	OYΛΠIAC CEP ΔIKHC	"
170	" AYP CEYH/ANTNINOC	"	"
171	" " ANTΩNEINOC	"	"
172	" " "	"	"
173	" " "	"	"
174	" " "	"	Athèna debout
175	" AYPH CEYH "	"	"
176	(AYT K M) AYP CEY/AN... OC	"	"
177	ANTΩNINOC/AYT K M AYP	"	"
			"

178	*AYT K M AYP CEY/ ANTΩNEINOC*	*OYΛΠIAC CEPΔI KHC*	Athèna debout
179	» » »	»	»
180	» *CEYH* »	»	»
181	» *CEY/* »	»	»
182	» » »	»	»
183	» » »	»	»
184	» » »	»	»
185	*AY K M A/ANTΩNI*	»	»
186	*AYT K M AYP CEYH ANTΩNEINOC*	»	Aphrodite debout
187	*AY K MA/ANTΩN*	»	Vase
188	*AYT K M AYP CEY/* »	»	Déesse de la ville
189	» *AYPH/ANTΩNINOC*	»	» assise
190	» *AYP CEY/ANTΩNE-INOC*	»	Déméter debout
191	» *AY/ANTΩNINOC*	»	»
192	»	»	»
193	» *AYP CEY/ ANTΩNEINO/C*	»	»
194	» *AYPH CEYH* »	»	»
195	*AYT K M AY/ANTΩNINOC*	»	»
196	» *CEYH ANTΩNEINOC*	»	»
197	» *AYP CEY/* »	»	»
198	» *CEYH/* »	»	»
199	» *CEY/* »	»	»
200	»	»	»
201	»	*CEPΔΩN*	Déméter en bigue
202	*AY K M/ANTΩ*	*CEP/ΔΩN*	» debout
203	*AYT K M AYP CEYH/ ANTΩNEINOC*	*OYΛΠIAC CEPΔI KHC*	Dionysos debout
204	»	»	»
205	»	»	»
206	» *AYP CEY/* »	»	»
207	*AYT K M AY . . .* »	»	»
208	» *AYPH/*	»	»
209	» *AY* »	»	»
210	» *AYPH CEYH* »	»	»
211	*AYT K M AYP CEYH/* »	»	Dioscure debout
212	» *AYPH CEYH* »	»	»
213	» *AYP* »	»	»
214	» *AYP CEYH* »	»	Equitas debout
215	»	»	»
216	» *AYPH/ANTΩNINOC*	»	»
217	*ANTΩNINOC/AYT K M AYPH*	»	»
218	*ANTΩNEINOC/AYT K M AY CEYH*	»	»
219	*AYT K M AY/ANTΩNINOC*	»	»
220	» *AYP CEY/* » *ANTΩNEINOC*	»	»
221	» *AYPH CEYH* »	»	»

222	AYT K M AYP CEY/ »	CEPΔΩN	Eros et lion
223	»	C/E/P ΔΩN	Deux Eros
224	» AY CEY »	CEP/ΔΩN	Eros sur lion
225	» AY/ANTΩNINOC	»	»
226	AYT K../ »	»	Eros sur dauphin
227	» M AYP CEY/ ANTΩNEINOC	»	Eros et Psychée
228	» CEYH »	OYΛΠIAC CEPΔI KHC	»
229	» AY CEY »	CEP/ΔΩN	Genius mortis
230	» ANTΩNINOC	»	»
231	M AY AN/TΩNEINOC	CEP Δ ΩN	Autel
232	AY K M/ANTΩ	CEP/ΔΩN	»
233	» /ANTΩN	»	Etoile
234	» ANTΩNEI	OYΛΠIAC CEPΔI KHC	»
235	AYT K M AY CEY/ ANTΩNEINOC	CEPΔΩN	»
236	» AYP CEYH »	OYΛΠIAC CEPΔI KHC	Zeus debout
	» »		
237	» » »	»	»
238	» » »	»	»
239	» » »	»	»
240	» /ANTΩNINOC	»	»
241	» AYPH CEYH/ ANTΩNEINOC	»	»
242	» AYP CEY/ »	»	»
243	» » »	»	»
244	» » »		»
245	» » »	»	»
246	» » »	»	» assis
247	» » »	»	»
248	» » »	»	»
249	» CEYH »	»	»
250	» AYPH »	»	»
251	» CEYH/ »	»	»
252	» AYP CEY »	»	»
253	» » »	»	Serpent
254	» » »	»	»
255	» » »	»	»
256	» » »	»	»
257	CEYH »	»	»
258	»	»	»
259	» » »	»	»
260	CEY »	»	»
261	AYT K M AYPH CEYH »	»	»
262	M AY AN/TΩNEINOC	CEIPΔΩN	Buste d'Isis
263	AYT K M AYP CEY (ANTΩNEINOC)	OYΛΠIAC CEPΔI KHC	Caracalla debout
264	» AYPH CEYH/.	»	»
265	» AYP/ANTΩNINOC	»	»

266	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΠΗ (sic) ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC	ΟΥΛΠΙΑC CΕΡΔΙ ΚΗC	Caracalla debout
267	„ ΑΥΡΗ CΕΥΗ „	„	„
268	„	„	„
269	„ ΑΥΡ CΕΥ/ „	„	„
270	„	„	„
271	„	„	„
272	„ ΑΥΡΗ CΕΥΗ „	„	„
273	„ ΑΥΡ CΕΥ „	„	„
274	„ CΕΥΗ „	„	„
275	ΑΝΤΩΝΕΙΝΟc/ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CΕΥ	„	„ à cheval
276	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡΗ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC	„	„
277	„ ΑΥΡ CΕΥΗ „	ΟΥΛΠΙ/ΑC CΕΔΙ ΚΗC (sic)	„
278	„ ΑΥΡΗ CΕΥΗ „	ΟΥΛΠΙΑC CΕΡΔΙ ΚΗC	„
279	„	„	„
280	„ ΑΥ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC	„	Caracalla et Geta
281	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CΕΥ/ ΑΝΤΩΝΕΙΝ C	ΟΥΛΠΙΑC/CΕΡΔΙ ΚΗC	Cybèle sur lion
282	„ ΑΥΡ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC	„	„
283	„ CΕΥ/ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC	„	La Concorde debout
284	„	„	„
285	ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC/ΑΥΤ Κ Μ ΑΥ CΕΥ	„	„
286	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CΕΥ/ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC	„	„
287	„	„	„
288	„ ΑΥΡ/CΕΥΗ „	„	„
289	„ ΑΥΡΗ CΕΥΗ/ „	„	„
290	„ ΑΥΡ CΕΥΗ „	„	„
291	„ ΑΥΡΗ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC	„	„
292	„ CΕΥ/ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC	„	„ assise
293	ΑΥΡ „	„	„
294	„	„	„
295	„	„	„
296	ΑΥΤΟΚ ΑΝΤΩΝΙ	CΕΡ/ΔΩΝ	„ debout
297	ΑΥ·Κ·Μ·/ΑΝΤΩΝ	CΕ/Ρ ΔΩΝ	„
298	ΑΥ Κ Μ ΑΝΤΩ	„	„
299	ΑΥ Κ Μ/. . .	ΟΥΛΠΙΑC/CΕΡΔΙ ΚΗC	Corbeille avec fruits
300	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟC	CΕΡΔΩΝ	Lion
301	ΑΥΤ Κ Μ/ΑΝΤ	„	„
302	ΑΥ „ ΑΝΤΩΝΕΙ	„	„
303	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CΕΥ/ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC)	ΟΥΛΠΙΑC/CΕΡΔΙ ΚΗC	Némésis debout
304	„ „	„	„
305	„ „	„	„
306	„ CΕΥΗ „	„	„
307	„	„	„

308	AYT K M AYPH/ANTΩNINOC	OYΛΠIAC CEPΔI KHC	Némésis debout
309	" CEY/ANTΩNEINOC	"	"
310	"	"	Némésis-Equitas
311	" AYP CEYH "	"	Aigle sur globe
312	" CEY "	"	"
313	"	"	"
314	" CEYH "	"	" foudre
315	" AYPHCEYH/ "	"	"
316	" AYP/CEY/ "	"	"
317	" CEY "	"	"
318	" CEYH "	"	Aigle sur base
319	. . . . "	CEP/ΔΩN	Aigle sur foudre
320	AY K M A/ANTΩNEI	"	"
321	M AYP AN/TΩNI	"	"
322	AY·K·M/ANTΩN	OYΛΠIAC CEPΔI KHC	Croissant et étoile
323	AY K M A/ANTΩN	CEPΔΩN	"
324	AY K M/ANTΩN	"	"
325	AYT K M AYPHCEYH/ ANTΩNEINOC	OYΛΠIAC/CEPΔI KHC	Fleuve couchée
326	" AYPHCEYH "	"	"
327	"	"	"
328	" AYP/ANTΩNINOC	"	"
329	" " ANTΩNEINOC	"	"
330	" CEYH/ "	"	"
331	AYT K M AYOH/ANTΩ . . .	OYΛΠIAC CE/PΔI KHC	"
332	AYT K M AYP CEYH/ ANTΩNEINOC	OYΛΠIAC CEPΔI KHC	"
333	"	OYΛ(ΠIAC)/ . . .	"
334	"	OYΛΠIAC CEPΔI KHC	"
335	"	"	"
336	AYT K M AYP CEY "	"	"
337	"	"	"
338	"	"	"
339	"	"	Sérapis
340	"	"	"
341	"	"	"
342	"	"	"
343	AYT K M CEYH "	"	"
344	" AYPH CEYH "	"	"
345	" AYPH/ANTΩNINOC	"	"
346	M AY AN/TΩN	CEP/ΔΩN	Tête de Sérapis
347	AYT K M AYP CEY/ ANTΩNEINOC	"	"
348	. . . .	"	Buste de Sérapis à d.
349	"	"	Eléphant à gauche
350	ANTΩNINOC/AYT K M AYPH	OYΛΠIAC/CEPΔI KHC	La Fortune debout
351	AYT K M AYPH/ANTΩNINOC	"	"

352	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡΗ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC	ΟΥΛ ΠΙΑC/CΕΡΔΙ ΚΗC	La Fortune debout
353	»	»	»
354	»	»	»
355	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CΕΥ/ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC	»	»
356	»	»	»
357	» CΕΥΗ »	»	»
358	»	»	»
359	» ΑΥΡΗ »	»	»
360	» ΑΥΡ	»	»
361	» » »	»	»
362	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡΗ CΕΥΗ/ »	»	»
363	» ΑΥΡ CΕΥ/ »	»	»
364	» » »	»	»
365	» » »	»	Triptolème en bigue
366	» CΕΥΗ/ »	»	»
367	» ΑΥ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC	»	Trophée
368	. . . . /ΑΝΤΩΝΙΝΟC	»	Les trois Nymphes
369	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CΕΥ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC	»	»
370	» » »	»	»
371	» ΑΥΡΗ CΕΥΗ »	»	Hadés-Sérapis
372	» ΑΥΡ CΕΥ/ »	»	»
373	» ΑΥ »	CΕΡ/ΔΩΝ	Harpocratés debout
374	ΑΥ Κ Μ/ΑΝΤΩΝΙ	»	»
375	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡΗ CΕΥΗ/ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC	ΟΥΛ ΠΙΑC/CΕΡΔΙ ΚΗC	Hélios debout
376	» » »	»	»
377	» ΑΥΡ CΕΥ/ »	»	»
378	» » »	»	Héra devant autel
379	» » »	»	»
380	» » »	»	Héra et paon
381	» » »	»	Héra debout
382	» CΕΥΗ/ »	»	»
383	» ΑΥΡΗ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC	»	»
384	» ΑΥΡ CΕΥ/ ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC	»	»
385	» » »	»	»
386	» CΕΥΗ »	»	»
387	» ΑΥΡΗ »	»	»
388	ΑΥ Κ Μ Α/ΝΤΩΝΙ	»	»
389	» ΑΥΡΗ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC	»	» assise
390	» ΑΥΡ CΕΥΗ/ΑΝΤΩΝΕ-ΙΝΟC	»	»
391	» CΕΥ/ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC	»	»
392	» CΕΥΗΡΟC »	»	»
393	ΑΝΤΩΝΙΝΟC/ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡΗ	»	»
394	» » »	»	» debout
395	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥ/ΑΝΤΩΝΙΝΟC	CΕ/Ρ/ΔΩΝ	»
396	. . . . /ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC	ΟΥΛ ΠΙΑC/CΕΡΔΙ ΚΗC	Héraclès debout
397	ΑΥΤ Κ Μ ΑΥΡ CΕΥ/ »	»	»

398	AYT K M AYPH CEYH ANTΩNEINOC	OYΛΠIAC|CEPΔI KHC	Héraclès debout
399	AYT K M AYP CEY| .	.	.
400	. . . . .	.	.
401	.	.	.
402	.	.	.
403	AYT K M AYP CEYH .	.	.
404	.	.	.
405	.	.	.
406	AYT K M AYPH|ANTΩNINOC	.	. sur lion
407	. AYP CEYH ANTΩNEINOC	.	.
408	. AY CEY .	CEPΔΩN	Héraclès combatant
409	ANTΩNINOC|AYT K M AYPH	OYΛΠIAC|CEPΔI KHC	Hermès et coq
410	AYT K M AYP CEY ANTΩNEINOC	.	.
411	. CEYH| .	.	Hermès debout
412	. . . . . .	.	.
413	AYT K M AYPH CEYH| ANTΩNEINOC	.	.
414	.	.	.
415	. AYP CEY .	.	.
416	. . .	.	.
417	. . .	.	.
418	. CEYH .	.	.
419	. AYPH CEYH| .	.	.
420	. AY CEY .	CE|P|ΔΩN	.
421	AY KAI|ANTΩN	.	.
422	. AYP CEYH .	.	Hygie debout
423	. . .	.	.
424	. CEY .	.	.
425	. . .	.	.
426	AYT K M AYPH|ANTΩNINOC	.	.
427	.	.	.
428	AY KAI MA . . ANTΩNEINOC	CEPΔΩN	.
429	AYT K M AYP CEY| .	OYΛΠIAC|CEPΔI KHC	Apollon en temple
430	. AYPH ANTΩNINoc	. ɔ	Asclépios en temple
431	. K AYPH .	.	.
432	AYT K M AYP CEY| ANTΩNEINOC	.	.
433	. CEYH .	.	.
434	. CEY| .	.	.
435	. CEY .	.	Couronne
	Plautilla.		
436	ΦOYBIA|ΠAYTIΛΛA CE	.	Hygie

	Geta.		
437	Λ CΕΠ|ΓΕΤΑC Κ	CΕ|Ρ|ΔΩΝ	Athèna debout
438	Λ CΕΠ|ΓΕΤΑC	»	Vase
439	Λ CΕΠ|ΓΕΤΑC	CΕΡ|ΔΩΝ	Equitas debout
440	»	CΕ|Ρ|ΔΩΝ	La Concorde debout
441	»	CΕΡΔΩΝ	Corbeille avec fruits
442	Λ CΕΠΤ|ΓΕΤΑC Κ	. . . . |CΕΡΔΙΚ	Genius mortis
443	Λ CΕΠ|ΓΕΤΑC Κ	CΕΡ|ΔΩΝ	La Concorde debout
444	Λ CΕΚΑΙ|ΓΕΤΑC	CΕΡ|ΔΩΝ	Corbeille avec fruits
445	Λ CΕΠ ΓΕΤΑC Κ	»	Vase avec fruits
446	Λ CΕΚΑΙ|ΓΕΤΑC	»	Lion à droite
447	Λ CΕΠ|ΓΕΤΑC Κ	CΕΡΔΩΝ	Aigle sur foudre
448	Λ CΕΠΤ|ΓΕΤΑC Κ	»	Hermès debout
449	Λ. C. ΚΑ.|ΓΕΤΑC	CΕ|Ρ|ΔΩΝ	»
450	ΑΥΤ Κ Π CΕ|ΠΤΙ ΓΕΤΑC	ΟΥΛΠΙΑC|CΕΡΔΙ ΚΗC	Arès debout
451	»	»	»
452	»	CΕΡΔΟΝ	»
453	»	ΟΥΛΠΙΑC CΕΡΔΙ ΚΗC	Artémis chasseresse
454	»	»	Asclépios debout
455	»	»	»
456	»	»	» assis à g.
457	ΑΥΤ Κ Π CΕΠΤΙ|ΜΙΟC ΓΕΤΑC	»	Athèna debout
558	. . . . Π CΕ|ΠΤΙΜ	»	»
459	ΑΥΤ Κ Π CΕ|ΠΤΙ ΓΕΤΑC	»	»
460	»	»	»
461	»	»	»
462	»	» CΕΔΙΚΗC	» à g.
463	»	» CΕΡΔΙΚΗC	Dionysos sur panthère
464	ΑΥΤ Κ Π CΕΠΤΙ|ΜΙΟC »	»	Equitas debout
465	» CΕ|ΠΤΙ ΓΕΤΑC	»	»
466	»	»	»
467	»	»	Némésis debout
468	» CΕΠΤΙ|ΜΙΟC »	»	Zeus assis
469	» CΕ|ΠΤΙ »	»	»
470	»	»	»
471	»	»	»
472	»	»	Serpent
473	»	»	Géta et Niké
474	ΑΥΤ Κ Π CΕΠΤ|ΙΜJΟC »	»	»
475	» CΕ|ΠΤΙ »	»	Géta à cheval
476	»	»	»
477	»	»	La Concorde assise
478	»	»	» debout
479	»	»	»
480	»	»	»
481	»	»	»
482	»	»	Fleuve couchée à g.
483	»	»	»
484	»	»	Sérapis debout

485	ΑΥΤ Κ Π CΕΠΤ ΓΕΤΑC	ΟΥΛΠΙΑC CΕΡΔΙ ΚΗC	Triptolème en bigue
486	» CΕΠΤΙ/ΜΙΟC ΓΕΤΑC	»	Tyché debout
487	» CΕ/ΠΤΙ »	»	»
488	» CΕΠΤΙ/ΜΙΟC »	»	Hadès-Sérapis
489	»	»	Hélios debout
490	» CΕ/ΠΤΙ »	»	Héra et paon
491	» CΕ/Π	»	»
492	» CΕ/ΠΤΙ »	»	Héracles debout
493	»	»	»
494	»	»	»
495	ΑΥΤ Κ CΕ/ΠΤΙ ΓΕΤΑC	»	»
496	ΑΥΤ Κ [illegible] »	»	Hérmès nu deb. à g.
497	»	»	Hygie debout
498	»	»	»
499	»	»	Temple tétrastyle
	Elagabalus.		
500	. . . . . /ΑΝΤΩΝΕΙΝΟC	ΟΥΛΠΙΑC/CΕΡΔΙ ΚΗC	Zeus debout
	Gallienus.		
501	ΑΥΤ Κ ΓΑΛ/ΛΙΗΝΟC ΑΥ.	ΟΥΛΠΙΑC/CΕΡΔΙ ΚΗC	Apollon Iatros
502	» ΓΑΛ/ΛΙΗΝΟC	»	Arès nu debout
503	» ΓΑΛ/.	»	Artémis chasseresse
504	» ΓΑΛ/ΛΙΗΝΟC	»	»
505	» ΓΑΛ/ΛΙ	»	Asclépios debout
506	» ΓΑΛ/ΛΙΗΝΟC	ΟΥΛΠΙΑC/CΕΡΔΙ ΚΗC ΦΙΛΟ ΜΟΥ COC	Génie nu debout
507	»	ΟΥΛΠΙΑC CΕΡΔΙ ΚΗC	Dionysos debout
508	»	»	Serpent
509	»	»	»
510	»	»	»
511	»	»	La Concorde debout
512	»	»	Seléné debout
513	» ΑΥ	»	Némésis debout
514	ΑΥΤ Κ ΓΑΛ/ΛΙΗΝΟC	»	Niké debout
515	»	»	Fleuve couchée
516	»	»	Trois femmes nues
517	»	»	»
518	»	»	Les trois Nymphes

519	*ΑΥΤ Κ ΓΑΛ/ΛΙΗΝΟC*	*ΟΥΛΠΙΑC CΕΡΔΙ ΚΗC*	Les trois Nymphes
520	»	»	Tyché assise
521	»	»	» debout
522	»	»	Hélios debout
523	»	»	»
524	»	»	Héra debout
525	»	»	Héraclès nu debout
526	» *ΑΥ*	»	Hérmès, bélier et coq
527	. . . ./*ΛΙΗΝΟC*	»	» et coq
528	»	»	Hygie debout
529	»	»	Temple tétrastyle
	Salonina.		
530	*ΚΟΡ CΑ/ΛΩΝΙΝΑ ΑΥΓ*	*CΕΡΔ/ΙΚΗC*	Athèna debout

LISTE II.

Monnaies romaines frappées à Serdica.

№	AVERS	REVERS	Ateliers		
			I	II	III
	Gallienus.				
531	GALLIENVS AVG	ABVNDANTIA AVG **SPQR**	—	—	—
532	„	AEQVITAS AVG **SPQR**	•	—	—
533	„	„	—	—	—
534	„	AETERNITAS AVG **SPQR**	—	—	—
535	„	APOLLINI PAL **SPQR**	—	—	—
536	„	„	—	—	—
537	„	CONSERVATOR AVG **SPQR**	—	—	—
538	„	FORTVNA REDVX **SPQR**	—	—	—
539	„	FORTVNA AVG **SPQR**	—	—	—
540	„	INVICTVS AVG **SPQR**	—	—	—
541	„	MARS AVG **SPQR**	—	—	—
542	„	MARS REO AVG **SPQR**	—	—	—
543	„	MARS AVG **SPQR**	—	—	—
544	„	MINERVA AVG **SPQR**	—	—	—
545	„	PM TRP XVI **SPQR**	—	• •	—
546	„	„ XVII „	—	• •	—
547	„	„ XVIII „	—	• •	—
538	„	PROVIDENT AVG **SPQR**	—	—	—
549	„	PROVIENTIA (sic)/AVG	—	—	—
550	„	ROMAE AETERNAE **SPQR**	—	• •	—
551	„	ROMAE AETERN **SPQR**	—	• •	—
552	„	SALVS AVG **SPQR**	—	—	—
553	„	VENER VICTRIX **SPQR**	•	—	—
554	„	VENVS AVG **SPQR**	•	—	—
555	„	VICTORIA AVG **SPQR**	—	—	—
556	„	„	—	• •	—
557	„	„	—	—	—
558	„	VIRTVS AVG **SPQR**	—	—	—
559	„	VIRTVTI AVG **SPQR**	—	—	—
560	„	„	—	• •	—
561	„	„	—	• •	—
	Salonina.				
562	SALONINA AVG	ABVNDANTIA AVG **SPQR**	—	—	—
563	„	AEQVITAS AVG **SPQR**	—	—	—
564	„	FORTVNA AVG **SPQR**	—	—	—
565	„	MINERVA „ „	—	—	—
566	„	SALVS „ „	—	—	—
567	„	„ SPR	—	—	—
568	„	VICTORIA „ **SPQR**	—	—	—
569	„	„	—	—	—
	Claudius II Gothicus.				
570	IMP CM AVR CLAVDIVS AVG	AEQVITAS AVG **SPQR**	•	—	—

571	•	FORTVNA • **SPQR**	—	• •	—
572	•	FORIVNA	—	—	—
573	•	• •	—	• •	—
574	•	FORTVNAE REDVX **SPQR**	—	• •	—
575	IMP CLAVDIVS PF AVG	FORTVNAE REDVX **SPQR**	•	—	—
576	IMP CM AVR CLAVDIVS AVG	MINERVA AVG **SPQR**	—	• •	—
577	•	PAX AETERNA •	—	—	• • •
578	•	ROMAE AETERNAE	—	—	—
579	•	SALVS AVG **SPQR**	•	• •	—
580	•	VENVS • •	—	• •	—
581	IMP CLAVDIVS AVG	VICTORIAE GOTHIC **SPQR**	—	• •	—
382	IMP CLAVDIVS PF AVG	VICTORIAE GOTHIC •	—	• •	—
583	IMP CM AVR CLAVDIVS AVG	• •	—	• •	—
584	IMP CLAVDIVS AVG	• •	—	• •	-
585	IMP CLAVDIVS PF AVG	VICTORIA GERMANIC	—	—	—
58.	•	VICTORIA AVG **SPQR**	—	• •	—
587	•	VIRTVTI • •	•	—	—
588	•	• • •	—	• •	—
589	IMP CM AVR CLAVDIVS AVG	• • •	—	—	—
590	•	• • •	•	—	—

Aurelianus.

Première période.

591	IMP C D AVRELIANVS AVG	CONSERVATOR AVG	SERD	—	—
592	IMP C D • • •	IOVI CONSERVATORI	SERD	—	—
593	IMP — • • •	•	P ¦ SERD	—	—
594	•	•	—	S ¦ SERD	—
595	•	•	SERD	—	—
596	•	•	SERD	—	—
597	•	•	SERD	—	—
598	IMP CL D • PF AVG	•	SERD	—	—
599	IMP AVRELIANVS AVG	•	P	—	—
600	•	IOVI STATORI	—	S ¦ SERD	—
601	•	•	—	¦ S SERD	—
602	•	•	—	¦ S SERD	—
603	IMP CD AVRELIANVS AVG	VICTORIA AVG	SERD	—	—
604	•	•	—	—	—

Deuxième période.

605	IMP AVRELIANVS AVG	APOL CONS AVG	PXXI	—	—
606	AVRELIANVS •	CONCORDIA MILITVM	—	S	—
607	IMP C AVRELIANVS AVG	•	P	S	—
608	IMP • •	•	—	S	—
609	• • •	•	—	—	T
610	IMP • •	IOVI CONSER	—	—	XXI.T
611	•	•	P	S	—
612	• • P •	•	P	—	—
613	• • • •	•	P	—	—
614	• C • — •	•	P	—	—

615	IMP AVRELIANVS PF AVG	IOVI CONSER	—	S	—	—
616	„ P „	„	P	S	—	—
617	„ „	„	—	S	—	—
618	„	„	P	S	—	—
619	„	„	P	S	—	—
620	„	„	P	—	—	—
621	„	„	—	S	—	—
622	„	„	—	S	—	—
623	„	„	P	—	—	—
624	„	„	P	—	—	—
625	„	„	P	—	—	—
626	„	„	—	S	—	—
627	„	„	P	S	—	—
628	„ P AVG	„	P	S	—	—
629	IMP C AVRELIANVS AVG	„	P	—	—	|
630	„ P „	„	P	—	—	—
631	„ — „	„	P	S	—	—
632	AVRELIANVS „	„	P	S	—	—
633	IMP CD AVRELIANVS AVG	IOVI STATORI	—	S	—	—
634	IMP — „ „	„	P	—	—	—
635	„	„	—	S!	—	—
636	AVRELIANVS „	ORIENS AVG	P	S	T	—
637	IMP D AVRELIANVS „	„	P	—	—	—
638	„	„	—	S	—	—
639	IMP „ „	„	P	S	T	—
640	„	„	P	S	T	—
641	„ C „ „	„	P	S	T	—
642	„ — „ „	„	P	S	T	—
643	„ C „ „	„	—	—	—	—
644	„ — „ „	„	XXIP	XXIS	XXIT	Q
645	„	„	—	XXIS	—	—
646	„ C „ „	„	XXIP	XXIS	XXIT	—
647	„ — „ „	„	—	—	XXIT	—
648	„ CL DOM „ PF „	„	—	XXIS	—	—
649	„ AVRELIANVS P „	„	—	XXIS	—	—
650	„ C „ — „	„	XXIP	—	XXI.T	—
651	„ „ „ — „	„	PXXI	—	—	—
652	„ „ „ — „	„	PXXI	—	—	—
653	„ — „ — „	SOLI INVICTO	XXIP	XXIS	XXIT	—
654	„ — „ — „	„	—	—	XXI.T	—
655	„ — „ — „	„	—	XXI.S	—	—
656	„ — „ — „	„	—	XXI.S.	XXI.T.	—
657	„ — „ — „	„	—	XXIS	—	—
658	IMP CL DOM „ PF „	„	—	—	XXI.T	—
659	„ — „ P „	„	—	—	XXI.T.	—
660	„ „ „ PF „	„	—	—	XXI.T.	—
661	„ C „ — „	„	—	XXI.S	—	—
662	„ AVRELIANVS „	„	—	XXI.S.	—	—
663	„ „ P „	„	—	XXIS	—	—
664	„ C „ — „	VIRTVS AVG	XXI.P.	XXI.S.	XXI.T.	—
665	„ — „ „	„	PXXI	—	—	—

Troisième période.

(Après la reforme).

656	IMP C AVRELIANVS AVG	PROVIDEN DEOR	—	*/KAB	*/KA.Γ	*/KAΔ
667	„	„	—	—	—	KAΔ
668	„ P AVG	„	—	—	—	KAΔ
669	IMP AVRELIANVS „	RESTITVT ORBIS	KAA	—	—	—
670	„ „ P „	„	*/KAA	*/KAB	—	*/KAΔ
671	„ AVRELIANVS „	„	*/KAA	—	—	—
672	„ C „ P „	„	*/KAA	—	—	—
673	„ „ PF „	„	*/KAA	—	—	—
674	„ „ PF „	„	*/KAA	—	—	—
675	AVRELIANVS — „	„	*/KAA	—	—	—
676	IMP AVRELIANVS „	„	*/KAA	—	*/KAΓ	—
677	IMP CL DOM AVRELIANVS PF AVG	„	—	*/KAB	*/KAΓ	—
678	IMP C AVRELIANVS PIVS FEL AVG	„	—	*/KAB	—	—
679	IMP C AVRELIANVS PF AVG	„	—	*/KAB	—	—
680	IMP C AVRELIANVS INVICT AVG	„	—	*/KAB	—	—
681	IMP AVRELIANVS PF AVG	„	—	*/KAB	—	—
682	„ C „ P „	„	—	*/KAB	—	—
683	AVRELIANVS „	„	—	*/KAB	—	—
684	IMP CL DOM AVRELIANVS „	„	—	*/KAB	—	—
685	„ CLD „ PF „	„	—	*/KAB	—	—
686	„ „ — „	„	—	*/KAB	—	—
687	IMP „ INVICTVS „	„	—	*/KAB	—	—
688	„ „ INVICT „	„	—	*/KAB	—	—

689	IMP C AVRELIANVS INVICTVS P AVG	RESTITVT ORBIS	—	* KAB	—	—
690	„ „ PIVS „	„	—	—	—	* KAΔ
691	„ „ AVG „	„	* KA.A.	—	—	* KAΔ
692	„ „ INVICTVS P „	„	* KA.A.	—	—	* KAΔ
693	„ — „ — „	„	* KA.A	—	—	* KAΔ
694	„ „ P „	„	* KA.A.	* KAB	—	* KAΔ
695	„ „ „ „	„	* KA.A	—	* KAΓ.	—
696	„ „ PF „	„	—	* KAB	—	—
697	„ C „ — „	„	* KA.A.	* KAB	* KA.Γ.	* KAΔ
698	AVRELIANVS P AVG	„	—	* KA.B.	—	* KAΔ
699	„ — „	„	—	* KA.B	* KA.Γ	—
700	IMP C „ PF „	„	—	—	* KA.Γ.	—
701	„ „ INVICTVS „	„	—	—	* KA.Γ.	—
702	„ — „ — „	„	—	* KA.B.	* KA.Γ.	—
703	„ C „ PF „	„	—	—	* KA.Γ	—
704	„ „ „ „	„	—	—	* KA.Γ.	* KA.Δ.
705	IMP AVRELIANVS PF „	„	—	—	* KA.Γ.	* KA.Δ.
706	„ CL DOM „ P „	„	—	—	* KA.Γ.	—
707	„ „ „ PF „	„	—	* KA.B.	—	—
708	„ C — „ P „	„	—	—	* KA.Γ.	* KA.Δ.
709	„ CLD „ PF „	„	—	—	* KA.Γ.	—
710	„ C „ P „	„	—	—	—	* KAΔ
711	AVRELIANVS AVG	„	—	—	—	* KAΔ
712	„ „	„	—	—	—	* KA.Δ
713	„ „	„	—	—	—	* KA.Δ.
714	IMP CL DOM AVRELIANVS AVG	„	—	—	—	* KA.Δ.

715	IMP AVRELIANVS AVG	RESTITVT ORBIS	—	—	—	* KA.Δ.
716	» » P »	»	—	—	—	* KA.Δ.
717	» » PIVS »	»	—	—	—	* KA.Δ.
718	IMP DEO ET DOMINO AVRELIANO AVG	»	—	—	* KAΓ	—
719	»	»	—	—	* KA.Γ.	—
720	DEO ET DOMINO NATO AVRELIANO AVG	»	—	—	—	* KA Δ

Grand bronze.

721	IMP AVRELIANVS PF AVG	SOLI INVICTO	A	—	—	—
722	»	»	—	—	—	—

Moyen bronze.

723	SOL DOMINVS IMPERI ROMANI	AVRELIANVS AVG CONS	—	S	—	—
724	SOL DOM IMP ROMANI	AVRELIANVS AVG	—	S	—	—
725	IMP AVRELIANVS AVG	CONCORDIA AVG	P	—	—	—
726	»	»	—	—	—	—

Monnaies quinaires.

727	IMP AVRELIANVS AVG	VIRTVS AVG	—	—	—	—
728	»	ORIENS »	—	—	—	—

Severina

729	SEVERINA AVG	CONCORDIA AVGG	—	—	—	* KAΔ
730	»	»	—	—	—	KAΔ
731	»	»	—	—	* KA.Γ.	—
732	» AVGVSTA	»	—	—	* KA.Γ	—

Tacitus.

733	IMP CM CL TACITVS INVICT AVG	CLEMENTIA TEMP	P	S	—	—
734	IMP CM CL TACITVS AVG	»	P	S	—	—
735	»	CONSERVAT MILIT	P	S	—	—
736	M CL TACITVS P AVG	CONSERVATOR MILITVM	—	S	—	—
737	IMP C M CL TACITVS P AVG	CONSERVAT MILIT	A / KA	—	—	—
738	» — »	»	—	B / KA	—	—
739	» »	CONSERVATOR MILITVM	A / KA	—	—	—
740	» »	»	—	B / KA	—	—

741	IMP CM CL TACITVS AVG	PROVIDEN DEOR	—	—	KA.Γ.	—
742	IMP·C CL TACITVS AVG	„	—	—	„	—
743	IMP CM „ „	„	—	—	—	KAΔ
744	„ PF „	„	—	—	—	KAΔ
745	„ „ — „	„	—	* KA.B.	—	—
746	IMP C „ INVICTVS „	„	—	—	* KA.Γ.	—
747	„ „ PF „	„	—	—	* KA.Γ.	—
748	„ CM CL „ „	„	—	—	—	* KAΔ
749	„ PF „	„	—	—	—	* KAΔ

Florianus.

750	IMP CM AN FLORIANVS AVG	PROVIDEN DEOR	* A	* B	—	—
751	IMP CM AN FLORIANVS P AVG	„	—	—	* Γ	—
752	IMP CM AN FLORIANVS — AVG	„	—	—	—	* Δ
753	„	„	—	—	—	* Δ
754	IMP CM ANN „ — AVG	„	* KAA	* KAB	—	—
755	„ „ „ „	„	—	—	—	* KAΔ
756	„ „ „ P „	„	* KA.A.	—	—	—
757	„ „ „ — „	„	* KA.A.	—	—	—
758	„ „ „ — „	„	—	* KA.B.	—	—
759	„ „ „ „	„	—	* KA.B.	—	—
760	„ „ „ „	„	—	—	* KA.Γ.	—

Probus.

761	SOL COMIS PROBI AVG	PM TR P COS III PP	SERD	—	—	—
762	IMP CM AVR PROBVS P AVG	ADVENTVS PROBI AVG	KAA	—	—	—
763	IMP CM AVR PROBVS PF AVG	„	—	KAB	—	—
764	VIRTVS PROBI AVG	„	—	KAB	—	—
765	IMP CM AVR PROBVS PF AVG	„	—	—	—	KA.Δ.
766	IMP CM AVR PROBVS AVG	CONCORDIA MILITVM	—	S XXIMS	—	—

767	IMP CM AVR PROBVS PIVS AVG	CONCORDIA MILITVM	—	—	T XXIMS	—
768	IMP CM AVR PROBVS AVG	CLEMENTIA TEMP	—	*/KAB	*/KAΓ	—
769	IMP CM AVR PROBVS PIVS AVG	„	*/KA.A.	—	—	—
770	„ „ PIVS „	„	—	—	*/KA.Γ.	—
771	IMP CM AVR PROBVS AVG	PROVIDEN DEOR	—	—	—	*/Δ
772	„ „ PF „	„	*/KAA	—	—	—
773	„ „ — „	„	*/KAA	—	—	—
774	IMP C PROBVS „	„	*/KAA	—	—	—
775	„ „ P „	„	*/KAA	—	—	—
776	IMP CM AVR PROBVS AVG	„	—	*/KAB	—	—
777	C „ PF „	„	—	*/KAB	—	—
778	„ „ — „	„	—	—	*/KAΓ	—
779	IMP CM AVR PROBVS „	„	—	—	—	*/KAΔ
780	IMP C PROBVS P „	„	—	*/KA.B.	—	—
781	BONO IMP CM PROBO P AVG	„	—	*/KA.B.	—	—
782	PERPETVO IMP CM AVR PROBO AVG	„	—	*/KA.B.	—	—
783	IMP CM AVR PROBVS AVG	„	—	—	*/KA.Γ.	—
784	IMP C PROBVS INVICTVS AVG	„	—	—	*/KA.Γ.	—
785	IMP CM AVR PROBVS PIVS AVG	RESTITVTOR ORBIS	M.S/KA.A.	M.S/KA.B.	M.S/KA.Γ.	M.S/KA.Δ.
786	IMP CM AVR PROBVS AVG	„	—	M.S/KA.B.	—	—
787	„ „ „ PIVS „	„	—	—	MS/KA,Γ.	M.S/KA.Δ.
788	„ „ „ PF „	„	—	—	—	M.S KA.Δ.
789	IMP C PROBVS AVG	RESTITVT ORBIS	*/KAA	—	—	—
790	„ „ PF „	„	*/KAA	—	—	—
791	IMP CM AVR PROBVS AVG	„	—	*/KAB	—	—
792	„ „ „ P „	„	—	*/KAB	—	*/KAΔ

793	IMP C PROBVS P AVG	RESTITVT ORB S	* KAA	—	—	—
794	„ „ PF „	„	* KAA	—	—	* KAΔ
795	„ CM AVR „ — „	„	—	—	—	* KAΔ
796	„ „ „	„	—	—	—	* KAΔ
797	IMP CM AVR PROBVS AVG	„	—	—	KA.Γ.	—
798	IMP CM AVR PROBVS P „	„	—	—	* KAΓ.	—
799	„ „ — „	SOLI INVICTO	P	—	—	—
800	„ „ PF „	„	—	—	T	—
801	„ „ „ „	„	A	—	—	—
802	„ „ P „	„	KAA	—	—	KAΔ
803	„ „ PF „	„	KAA	—	—	KAΔ
804	„ „ — „	„	KAA	—	—	—
805	„ „ — „	„	—	KAB	—	—
806	„ „ — „	„	—	KAB	—	—
807	„ „ P „	„	—	KAB	—	—
808	IMP C PROBVS PF AVG	„	—	KAB	—	—
809	„ CM AVR „ „ „	„	—	KAB	—	—
810	„ „ — „	„	—	KAB	—	—
811	„ „ PF „	„	—	KAB	—	—
812	„ „ P „	„	—	KAB	—	—
813	IMP PROBVS INVICT AVG	„	—	KAB	—	—
814	„ CM AVR „ PF „	„	—	—	KAΓ	—
815	„ „ „ „	„	—	—	—	KAΔ
816	„ „ — „	„	—	—	—	KAΔ
817	„ „ — „	„	—	—	—	KAΔ
818	„ „ PF „	„	—	—	—	KAΔ
819	„ „ „ „	„	—	—	—	KAΔ
820	„ „ P „	„	KA.A.	—	—	—
821	„ „ PIVS „	„	KA.A.	—	—	—
822	„ „ — „	„	KA.A.	—	—	—
823	„ „ PF „	„	KA.A.	—	—	—
824	„ „ P „	„	—	KA.B.	—	—
825	„ „ „ „	„	—	—	KA.Γ.	—
826	„ „ PF „	„	—	—	KA.Γ.	—
827	„ „ „ „	„	—	—	KA.Γ.	—
828	„ „ P „	„	—	—	KA.Γ.	—
829	„ „ „ „	„	—	—	KA.Γ.	—
830	„ „ PF INVICT „	„	—	—	KA.Γ.	—
831	„ „ „ „	„	—	—	—	KA.Δ.
832	„ „ PF „	„	—	—	—	KA.Δ.
833	„ „ P „	„	—	—	—	KA.Δ
834	„	„	—	—	—	KA.Δ.
835	„ „ — „	„	—	—	—	KA.Δ.
836	„ „ PF „	„	—	—	—	KA.Δ.
837	„ „ — „	„	—	—	—	KA.Δ.
838	„ „ P „	„	—	—	—	KA.Δ.
839	„ „ „ „	VIRTVS PROBI AVG	KAA	—	—	—
840	„ „ — „	„	KAA	—	—	—
841	„ „ P „	„	—	KAB	—	—
842	„ „ — „	„	—	KAB	—	—
843	„ „ PF „	„	—	KAB	—	—
844	„ „ — „	„	—	KAB	—	—
845	„ „ PF „	„	—	—	—	KAΔ
846	„ „ — „	„	—	—	—	KAΔ
847	„ „ — „	„	KA.A.	—	—	—
848	„ „ P „	„	KA.A.	—	—	—

849	IMP CM AVR PROBVS AVG	VIRTVS PROBI AVG	KA.A.	—	—	—	—
850	• • PF •	•	KA.A.	—	—	—	—
851	• • • •	•	KA.A.	—	—	—	—
852	• • • •	•	—	—	KA.Γ.	—	—
853	• • — •	•	—	—	KA.Γ.	—	—
854	• • P •	•	—	—	KA.Γ.	—	—
855	• • • •	•	—	—	—	KA.Δ.	—
856	• • • •	•	—	—	—	KA.Δ.	—
857	• • — •	•	KAA	—	—	—	—
858	• • — •	•	—	KAB	—	—	—
859	IMP M AVR • P •	•	—	KAB	—	—	—
860	• CM AVR • — •	•	—	KAB	—	—	—
861	• M AVR • P •	•	—	KAB	—	—	—
862	• CM AVR • PF •	•	—	KAB	—	—	—
863	• C PROBVS PF •	•	—	KAB	—	—	—
864	• CM AVR • • •	•	—	KAB	—	—	—
865	• • • •	•	—	KAB	—	—	—
866	• • PF •	•	—	—	KAΓ	—	—
867	• • — •	•	—	—	KAΓ	—	—
868	• • — •	•	—	—	KAΓ	—	—
869	• • PF •	•	—	—	—	KAΔ	—
870	• • • •	•	—	—	—	KAΔ	—
871	• • — •	•	—	—	—	KAΔ	—
872	• • PF •	•	—	—	—	KAΔ	—
873	• • PFINVICT •	•	KA.A.	—	—	—	—
874	• • PINVICTO •	•	KA.A.	—	—	—	—
875	• • PF— •	•	KA.A.	—	—	—	—
876	• • — •	•	KA.A.	—	—	—	—
877	• • — •	•	KA.A.	—	—	—	—
878	• • P •	•	KA.A.	—	—	—	—
879	• • PF •	•	KA.A.	—	—	—	—
880	• • P •	•	—	—	KA.Γ.	—	—
881	• • • •	•	—	—	KA.Γ.	—	—
882	• • PF •	•	—	—	KA.Γ.	—	—
883	• • • •	•	—	—	KA.Γ.	—	—
884	• • • •	•	—	—	KA.Γ.	—	—
885	• • • •	•	—	—	KA.Γ.	—	—
886	DEO ET DOMINO PROBO INVICTO AVG	•	—	—	KA.Γ.	—	—
887	IMP CM AVR PROBVS AVG	•	—	—	—	KA Δ.	—
888	• • — •	•	—		—	KA.Δ.	—

Diocletianus.

889	DN DIOCLETIANO FELICISSIMO SEN AVG	PROVIDENTIA DEORVM QVIES AVGG	S F A .SM.SD.	—	—	—	—
890	•	•	—	S F B .SM.SD.	—	—	—
891	•	•	—	—	S F Γ .SM.SD.	—	—
892	•	•	—	—	—	S F Δ .SM.SD.	—
893	•	•	—	—	—	—	S F Є .SM.SD.
894	• BAEATISSIMO SEN AVG	•	—	S F B .SM.SD.	S F Γ .SM.SD.	S F Δ .SM.SD.	—
895	IMP CCVAL DIOCLETIANVS PF AVG	GENIO POPVLI ROMANI	.SM.SD.	—	—	—	—

896	IMP CC VAL DIOCLETIANVS PF AVG	GENIOPOPVLI ROMANI	| A / .SM.SD.	—	—	—
897	"	"	—	| B / .SM.SD.	—	—
898	"	"	—	—	—	| Δ / .SM.SD.
899	"	"	—	—	—	| Є / .SM.SD.

Maximianus Hercules.

900	IMP MAXIMIANVS PF AVG	IOVIS CONSERVATOR	| Ʒ / .SM.SD.	—	—	—
901	MAXIMIANVS PF AVG	"	| Ʒ / .SM.SD.	—	—	—
902	DN MAXIMIANO BS AVG	PROVID DEORVM QVIES AVGG	S F Ʒ / .SM.SD.	—	—	—
903	IMP MAXIMIANVS PF AVG	CONSVL AVGG NN	| Ʒ / .SM.SD.	—	—	—
904	"	HERCVLI VICTORI	Ʒ | / .SM.SD.	—	—	—
905	MAXIMIANVS AVG	VIRTVS MILITVM	.SM.SDA	—	—	—
906	" NOB C	"	—	.SM.SDB.	—	—
907	" AVG	"	—	—	.SM.SDΓ.	—
908	"	"	—	—	—	.SM.SDΔ.
909	"	"	—	—	—	.SM.SDЄ.
910	"	"	—	—	—	"
911	" NOB C	"	—	—	—	"
912	DN MAXIMIANO FELICISSIMO SEN AVG	PROVIDENTIA DEORVM QVIES AVGG	S F A / .SM.SD.	—	—	—
913	"	"	—	S F B / .SM.SD.	—	—
914	"	"	—	—	—	S F Є / .SM.SD.
915	DN MAXIMIANO BAEATISSIMO SEN AVG	"	S F A / .SM.SD.	—	—	—
916	"	"	—	S F B / .SM.SD.	—	—
917	"	"	—	—	—	S F Є / .SM.SD.
918	IMP CM A MAXIMIANVS PF AVG	GENIO POPVLI ROMANI	| A / .SM.SD.	—	—	—
919	"	"	—	| B / .SM.SD	—	—
920	"	"	—	—	—	S F Є / .SM.SD.

Constantius I.

921	CONSTANTIVS PF AVG	CONSVL AVGG NN	Ʒ | / SM.SD	—	—	—
921a	" NOB C	VIRTVS MILITVM	.SM.SDA.	—	—	—
922	" AVG	"	—	—	—	.SM.SDΔ.
923	FL VAL CONSTANTIVS NOB CAES	GENIO POPVLI ROMANI	| A / .SM.SD.	—	—	—

924	FL VAL CONSTANTIVS NOB CAES	GENIO POPVLI ROMANI	—	| B .SM.SD.	—	—
925	„	„	—	—	| Γ .SM.SD.	—
926	„	„	—	—	—	| Δ .SM.SD.
927	IMP C FL „ PF AVG	„	| A .SM.SD	—	—	—
928	„ „ „	„	—	| B SM.SD.	—	—
929	„	„	—	—	—	| Δ .SM.SD.
930	„	„	—	—	—	| ε .SM.SD.

Galerius Maximianus.

931	GAL MAXIMIANVS AVG.VII CONS S	IOVIS CONSERVATOR AVGG	.SM.SD.	—	—	—
932	GAL VAL MAXIMIANVS NOB CAESAR	GENIO POPVLI ROMANI	| A .SM.SD.	—	—	—
933	„ CAES	„	—	| B .SM.SD.	—	—
934	„	„	—	—	| Γ .SM.SD.	—
935	„	„	—	—	—	| Δ .SM.SD.
936	„	„	—	—	—	| ε .SM.SD.
937	GAL— „ PF AVG	„	—	* | B .SM.SD.	—	—
938	„	„	—	—	* | Γ .SM.SD.	—
939	„	„	—	—	—	* | Δ .SM.SD.
940	„	„	—	—	—	| ε .SM.SD.
941	„ VAL „ „	„	—	—	| Γ .SM.SD.	—
942	IMP C GALVAL MAXIMIANVS PF AVG	„	* | A .SM.SD	—	—	—
943	„	„	—	| B .SM.SD.	—	—
944	„	„	—	—	—	| Δ .SM.SD.
945	„	„	—	—	—	| ε .SM.SD.
946	GAL „ PF AVG	GENIO AVGVSTI	* | A .SM.SD.	—	—	—
947	IMP C GAL VAL MAXIMIANVS PF AVG	„	—	* | B .SM.SD.	—	—
948	GAL — MAXIMIANVS PF AVG	„	—	—	* | Γ .SM.SD.	—
949	„	„	—	—	—	* | Δ .SM.SD.
950	„	VIRTVTI EXERCITVS	—	* | B .SM.SD.	—	—

951	GAL VAL MAXIMIANVS NOB C	VIRTVTI EXERCITVS	—	* | B .SM.SD.	—	—
952	GAL VAL MAXIMIANVS PF AVG	VIRTVS „	—	* | B .SM.SD.	—	—

Galeria Valeria.

953	GAL VALERIA AVG	VENERI VICTRICI	◡ | Ƹ .SM.SD.	—	—	—
954	„	„	* | A .SM.SD.	—	—	—
955	„	„	—	* | B SM.SD	—	—
956	„	„	—	—	* | Γ .SM.SD.	—
957	„	„	—	—	—	* | Δ .SM.SD.

Severus II.

958	IMP SEVERVS PF AVG	CONSVL AVGG NN	| Ƹ .SM.SD.	—	—	—
959	SEVERVS NOB CAES	PRINCIPI IVVENTVTIS	Ƹ | .SM.SD.	—	—	—
960	IMP SEVERVS PF AVG	HERCVLI VICTORI	Ƹ | .SM.SD.	| Ƹ SM.SD.	—	—
961	„	IOVI CONSERVATOR	| Ƹ .SM.SD.	—	—	—
962	SEVERVS AVG	VIRTVS MILITVM	.SM.SDA.	—	—	—
963	FL VAL SEVERVS NOB CAESAR	GENIO POPVLI ROMANI	| A .SM.SD	—	—	—
964	„	„	—	| B .SM.SD.	—	—
965	„	„	—	—	| Γ .SM.SD.	—
966	„	„	—	—	—	| Δ .SM.SD.
967	IMP C FL VAL SEVERVS PF AVG	„	—	—	—	| Δ .SM.SD.
968	„	„	—	—	—	| Є .SM.SD.

Maximinus Daza.

969	MAXIMINVS NOB CAES	PRINCIPI IVVENTVTIS	Z | .SM.SD.	Ƹ | .SM.SD.	Σ | SM.SD.	Σ | .SM.SD.
970	„ „ C	„	Ƹ | .SM.SD.	—	—	—
971	„	VIRTVS MILITVM	—	.SM.SDB.	—	.SM.SD Δ.
972	„	„	—	—	—	
973	GAL VAL MAXIMINVS NOB CAESAR	GENIO POPVLI ROMANI	| A .SM.SD.	| B .SM.SD,	—	—
974	„	„	—	—	| Γ .SM.SD.	| Δ .SM.SD.
975	„ NOB C	„	* | A SM.SD.	* | B .SM.SD.	* | Γ .SM.SD.	* | Δ .SM.SD.

976	GAL VAL MAXIMINVS NOB C	GENIO AVGVSTI	—	—	—	* | Δ .SM.SD.
977	•	• CAESARIS	—	—	* | Γ .SM.SD.	* | Δ .SM.SD.
978	• PF AVG	• AVGVSTI	—	* | B SM.SD.	* | Γ .SM.SD.	* | Δ .SM.SD.
979	• NOB C	VIRTVS EXERCITVS	—	—	—	* | Δ .SM.SD.
980	•	V.RTVTI •	—	—	—	* | — .SM SD.

Licinius.

981	LICINIVS AVGVSTVS	IOVI CONSERVATORI AVGG	| N .SER.	—	—	—
982	•	IOVI CONSERVATORI AVG	| N .SER.	—	—	—

Constantinus I.

983	CONSTANTINVS NOB CAES	PRINCIPI IVVENTVTIS	Z | .SM.SD.	Ʒ | .SM.SD.	—	—
984	• PF AVG	SOLI COMITI AVGG NN	N | .SER.	—	—	—
985	•	IOVI CONSERVATORI AVGG	| N .SER.	—	—	—
986	FL VAL CONSTANTINVS NOB CAESAR	GENIO POPVLI ROMANI	—	—	| Γ .SM.SD.	—

ТАБЛИЦА III.

Знаци върху монетитѣ на Сердика отъ Галиена до Константина Велики.

ИМПЕРАТОРЪ	Златни	Сребърни	Медни и бронзови				
			Заведения				
			I	II	III	IV	V
Галиенъ (253—268 г.) .	—	—	•	• •	—		
Салонина	—	—	SPQR				
Клавдий II Готски (268—270 г.)	—	—	•	• •	• • •		
Аврелианъ (270—275г.)	—	—	SERD				
			P| SERD	S| SERD			
			P	S	T	Q	
			PXXI	XXI.S.	XXI.T.		
			XXIP	XXIS	XXIT		
			* КАА	* КАВ	* КАГ	* КАΔ	
			* КА. А.	* КА.В.	* КА.Г.	* КА.Δ.	
			КАА			КАΔ	
			А	S			
			P				
Северина					* КА.Г.	* КАΔ	
Тацитъ (275—276 г.) .			P	S		КАΔ	
			А	В			
			КА	КА	КА.Г.	КАΔ	
				* КА.В.	* КА.Г.	* КАΔ	
Флорианъ (276 г.) . .			* А	* В	* Г	* Δ	
			* КАА	* КАВ		* КАΔ	
			* КА.А	* КА.В.	* КА.Г.		
Пробъ (276—282 г. . .	SERD		SERD M.S КА. А.	S XXIMS M.S КА.В	T XXIMS MS КА.Г.	M.S КА.Δ.	
			P		T		
			А				
			КАА КА.А.	КАВ КА.В.	КАГ КА.Г.	КАΔ КА.Δ.	
			* КАА	* КАВ	* КАГ	* КАΔ	
			* КА.А.	* КА.В.	* КА.Г.		
Диоклецианъ (284-305)			S F А .SM.SD.	S F В .SM.SD.	S F Г .SM.SD.	S F Δ .SM.SD.	S F Є .SM.SD.
			SM.SD.				
			|А .SM.SD	|В .SM.SD		|Δ .SM.SD.	|Є .SM.SD.

Максимианъ Херкулъ (286—310 г.)	|Ʒ .SM.SD. S Ʒ F .SM.SD. Ʒ| .SM.SD.	.SM.SDA. .SM.SDB. .SM.SDΓ. .SM.SDΔ. .SM.SDЄ	S F A .SM.SD. |A .SM.SD.	S F B .SM.SD |B .SM.SD.			|Є .SM.SD.
Констанций I Хлоръ (292—306 г.)	Ʒ| .SM.SD.	.SM.SDA.	|A .SM.SD.	|B .SM.SD.	|Γ .SM.SD.	|Δ .SM.SD.	|Є .SM.SD.
Галерий Максимианъ (292—311 г.)	.SM.SD.	.SM.SDΔ.	|A .SM.SD. *|A .SM.SD.	|B .SM.SD *|B .SM.SD.	|Γ .SM.SD. *|Γ .SM.SD.	|Δ .SM.SD. *|Δ .SM.SD.	|Є .SM.SD.
Галерия Валерия (жена на Галера) . . .	ᴗ|Ʒ .SM.SD.		*|A .SM.SD.	*|B .SM.SD.	*|Γ .SM.SD.	*|Δ .SM.SD.	
Северъ II (305—307 г.)	|Ʒ .SM.SD.		|A .SM.SD.	|B .SM.SD.	|Γ .SM.SD.	|Δ .SM.SD.	|Є .SM.SD.
Максиминъ Даза (305—311 г.)	Ʒ| .SM.SD. Z| .SM SD. Ʒ| .SM.SD. Ʒ| .SM.SD. Ξ| .SM.SD	.SM.SDA. .SM.SDB. .SM.SDΔ.	|A .SM.SD. *|A .SM.SD.	|B .SM.SD. *|B .SM.SD.	|Γ .SM SD. *|Γ .SM.SD.	|Δ .SM.SD. *|Δ .SM.SD.	
Лициний (307—323 г.) .	|N SER						
Константинъ Велики (305—337 г.)	Z| .SM.SD. Ʒ| .SM.SD. N| .SER. |N .SER.				|Γ .SM.SD.		

Забелѣзани печатни погрѣшки. Errata.

				Напечатано	Да се чете
Стр.	2	редъ	24	Marcialus	Marcialis
„	14	„	36	Херодора	Херодота
„	21	„	26	рогъ по	рогъ на
„	44	„	30	Лицания	Лициния
„	54	брой	15	*ΑΥΡΗΛΥΟC*	*ΑΥΡΗΛΙΟC*
„	55	„	23	*ΑΥΡΗΛΥΟC*	*ΑΥΡΗΛΙΟC*
„	56	„	25	*ΑΥΡΗΛΥΟC*	*ΑΥΡΗΛΙΟC*
„	56	„	26	*ΑΥΡΗΛΥΟC*	*ΑΥΡΗΛΙΟC*
„	84	„	194	Табл. IV	Табл. V
„	104	„	329	Лиле	Лице
„	131	Редъ	11	Lallienus	Gallienus
„	143	брой	571	Табл. XII	Табл. IX
„	152	„	667	Табл. XIII	Табл. XII
„	162	„	750	Табл. XI	Табл. XII
„	167	„	791	—	Табл. XII
„	173	„	862	—	Табл. X
„	176	„	900	| *M* / *.SM.SD*	| *Σ* / *.SM.SD*
„	188	„	973	Табл. XI	Табл. XII
„	188	„	977	Табл. XI	Табл. XII
„	189	„	981	Табл. XI	Табл. XII
„	189	„	983	Табл. XI	Табл. XII
„	190	„	986	Табл. XI	Табл. XII

14

19

3

11

20

35

41

51

21

77

74

75

70

30

32

80

48

24

59

61

62

57

63

28

93

34

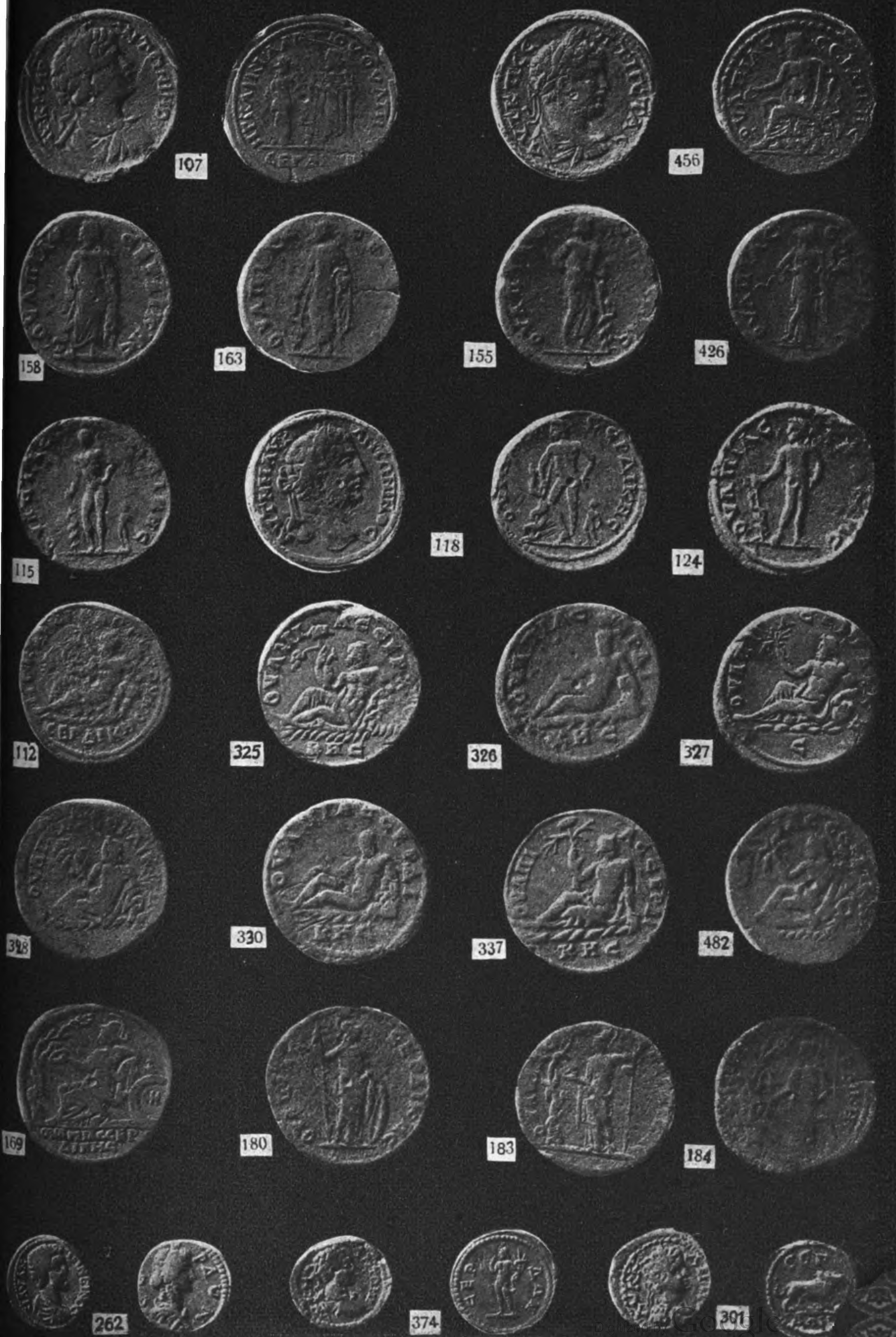
107
456
158
163
155
426
115
118
124
112
325
326
327
328
330
337
482
169
180
183
184
262
374
301

460
141
134
137
138
139
376
203
204
205
210
463
236
237
238
245
247
251
344
484
94
371
185
428
346
408
449
222

189

283

285

284

286

477

356

357

378

389

303

309

310

186

369

265

267

268

269

273

275

277

321

324

299

438

105

145

148

450

212

213

397

399

404

406

492

409

413

417

365

281

282

193

194

197

198

199

200

214

223

226

227

229

349

232

279

280

367

473

475

432

433

253

312

314

318

87

502

503

504

505

506

507

510

511

512

513

514

515

518

520

524

526

529

522

5

10

26

19

23

29

382

38

40

53

36

76

83

96

120

122

123

129

136

152

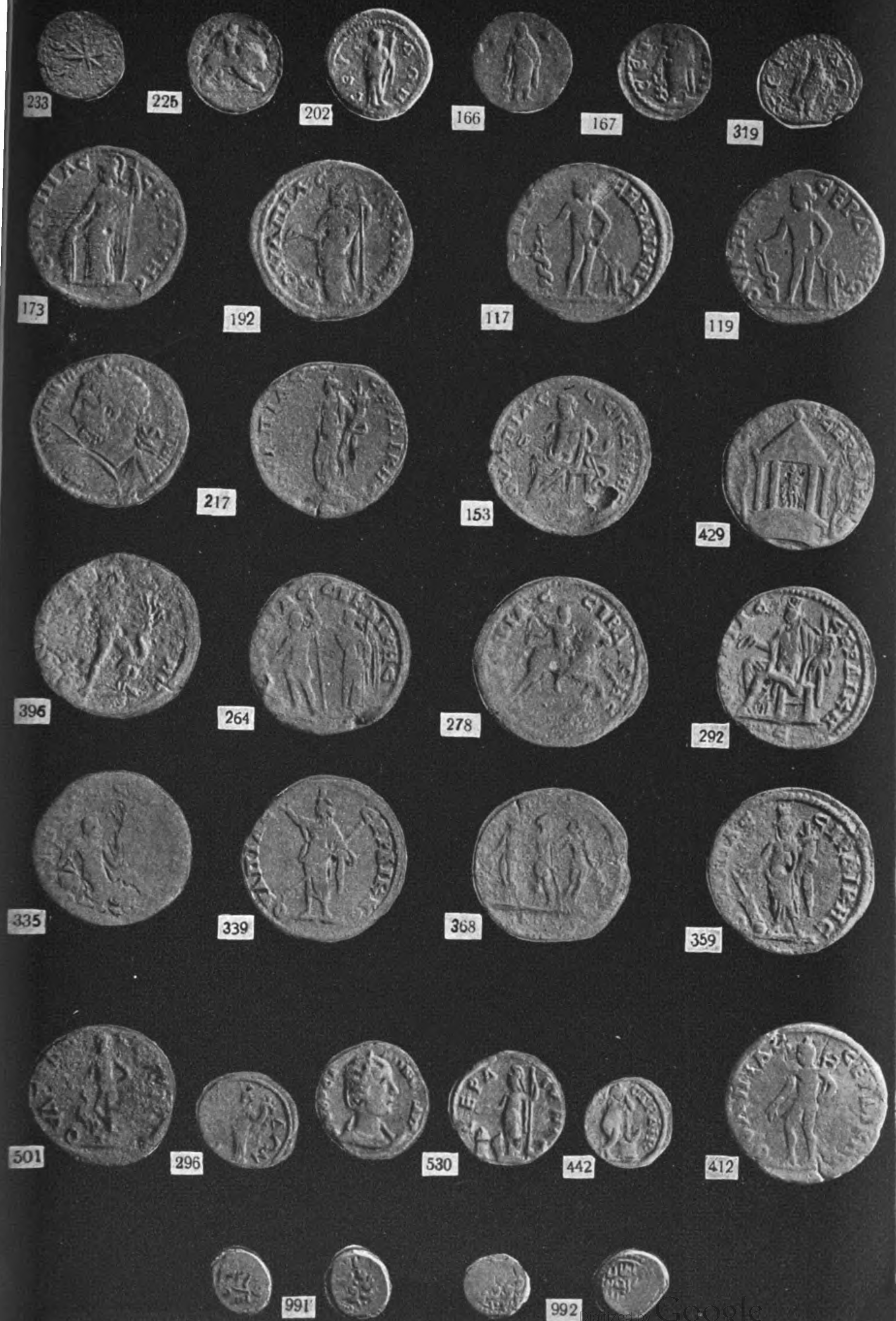
233
225
202
166
167
319
173
192
117
119
217
153
429
396
264
278
292
335
339
368
359
501
296
530
442
412
991
992

531

532

534

535
541

543

545

550

552

553
559

556

557

566

558

562

572

591

594

600

611

639

641

653

664

674

678

700

726

729
730
731
733
735
738
741
748
759
761
767
772
785
820
658
862
873
889
893
895
899
900
903
904
906

909

912

913

920

922

925

934

931

937

940

942

944

950

954

958

959

960

969

967

972

580

586

587

570

579

576

588

667

745

750

754

756

762

771

780

791

799

802

844

973

848

977

981

986

983

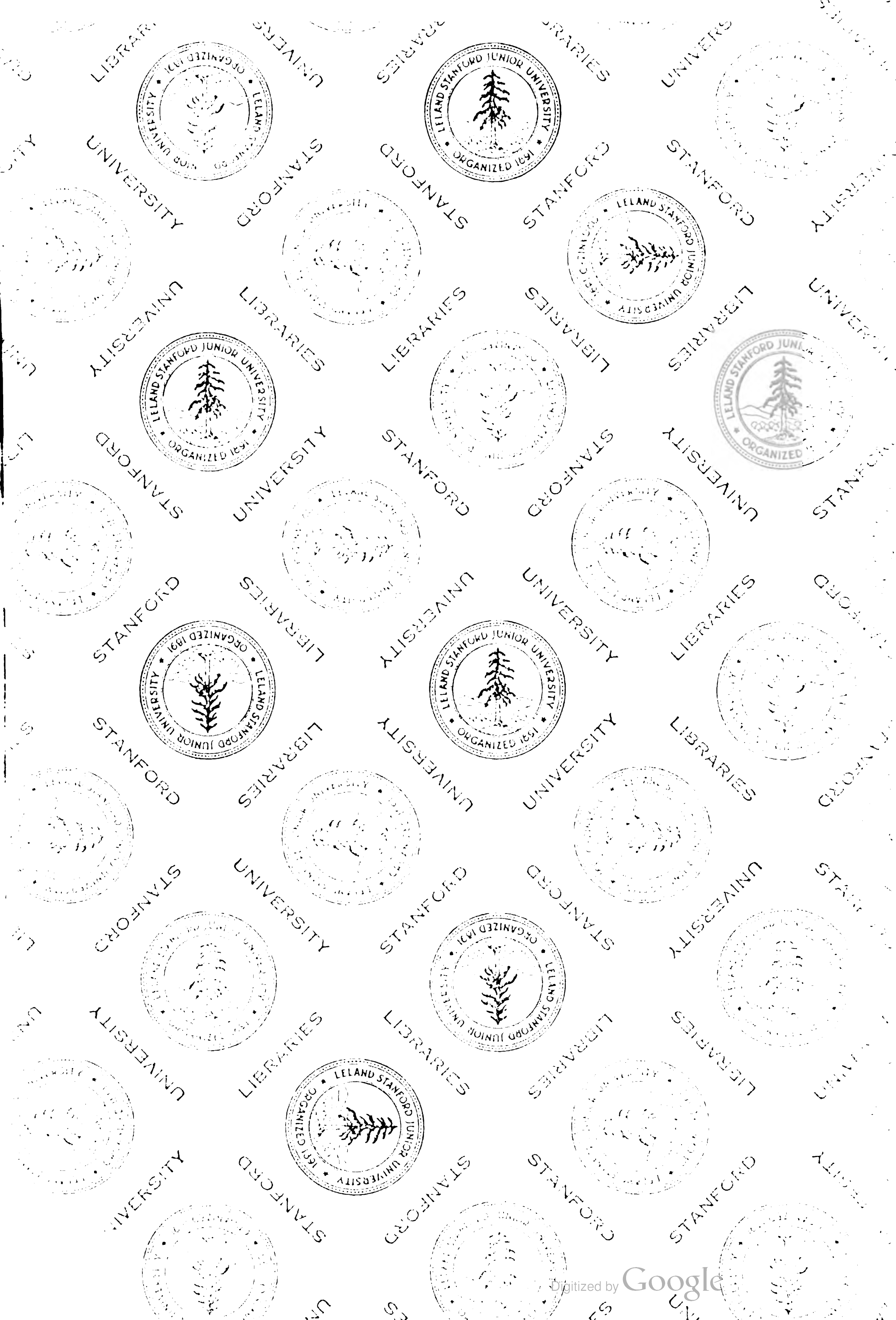
STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
LELAND STANFORD JUNIOR UNIVERSITY
ORGANIZED 1891